

ITS Konzorcium

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

TISZAVASVÁRI VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BELÜGYMINISZTERIUM

**TISZAVASVÁRI VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK
ÉS INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ
VIZSGÁLATA**

**Helyzetfeltáró, Helyzetelemző és
Helyzetértékelő munkarészek**

2015. augusztus

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft.
(konzorcium tagja)

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Projektvezető-helyettes	Dócsné Balogh Zsuzsanna
Megyei koordinátor	Kézy Béla
Felelős tervező	Gibáné Guthy Judit, TT 15-0043
Településtervező	Gibáné Guthy Judit, TT 15-0043
Műemlékvédelmi szakértő	Nagy Tibor, É 15-0085
Tájrendezési tervező	Krajnyák Nóra, TK 01-5241
Közlekedési szakági szakértő	Perjés Tamás, Tkö 13-3215; Molnár Zoltán, Tkö 13-64972
Energiaközmű tervező	Dima András, TE 01-2130
Környezetédelem	Dima András, TE 01-2130
Gazdaságfejlesztési szakértő	Kaprinyák Zsanett
Társadalompolitikai szakértő	Markó András
Anti-szegregációs szakértő	Adorján Emese

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Tiszavasvári Város Önkormányzata:

Dr. Fülöp Erik, polgármester

Badics Ildikó, jegyző

Gáll Attila, városi koordinátor

Kiss Brigitta, köztisztviselő

Tartalomjegyzék

1	HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	10
1.1	TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	10
1.1.1	A település térségi szerepe	10
1.1.2	A település térségi szerepe	14
1.1.3	A település vonzáskörzetének és funkciónak bemutatása, elemzése	16
1.2	TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	19
1.2.1	Kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	19
1.2.2	Kapcsolódás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiójához.....	19
1.2.3	Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás	20
1.3	A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	22
1.3.1	Országos Területrendezési Terv (OTRt)	22
1.3.2	A 2003. évi XXVI. törvény 31/B § b.) bekezdése szerinti vizsgálat	23
1.3.3	A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § f.) bekezdése szerinti vizsgálat.....	25
1.3.4	A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § g.) és h.) bekezdései szerinti vizsgálat	25
1.4	A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK TISZAVASVÁRI FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	25
1.5	HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK.....	26
1.5.1	A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai.....	26
1.5.2	Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	29
1.6	TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK	30
1.6.1	Hatályban lévő településrendezési eszközök.....	30
1.6.2	Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei	30
1.7	A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	36
1.7.1	A népesség főbb jellemzői	36
1.7.2	Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	46
1.7.3	Települési identitást erősítő tényezők	47
1.8	A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA.....	50
1.8.1	Humán közszolgáltatások	50
1.8.2	Esélyegyenlőség biztosítása	60
1.9	A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA.....	62
1.9.1	A település gazdasági súlya, szerepköre	62
1.9.2	A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői.....	63
1.9.3	A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	72
1.9.4	A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	74
1.9.5	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat).....	74
1.10	AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE ..	76
1.10.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	76
1.10.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	80
1.10.3	Gazdaságfejlesztési tevékenység	83
1.10.4	Foglalkoztatáspolitikai	84
1.10.5	Lakás és helyiséggazdálkodás.....	85
1.10.6	Intézményfenntartás.....	86
1.10.7	Energiagazdálkodás	87
1.11	TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	87
1.12	TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA.....	88
1.12.2	Tájhasználat, tájszerkezet.....	91
1.12.3	Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	92
1.12.4	Ökológiai hálózat.....	93
1.12.5	Egyéb természeti értékek.....	94
1.12.6	Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése.....	96

1.13	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA	96
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei	96
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	97
1.14	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA	98
1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata	98
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	103
1.14.3	Az építmények vizsgálata.....	106
1.14.4	Az épített környezet értékei.....	107
1.14.5	Az épített környezet konfliktusai, problémái	108
1.15	KÖZLEKEDÉS	109
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok	109
1.15.2	Közúti közlekedés.....	111
1.15.3	Parkolás.....	114
1.15.4	Áruszállítás.....	114
1.15.5	Közösségi közlekedés.....	115
1.15.6	Kerékpáros közlekedés	117
1.15.7	Gyalogos közlekedés	118
1.15.8	Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások.....	118
1.16	KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG.....	119
1.16.1	Vízi-közművek	119
1.16.2	Energia	126
1.16.3	Elektronikus hírközlés.....	128
1.17	TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM	129
1.17.1	Talaj.....	129
1.17.2	Felszíni és felszín alatti vizek	129
1.17.3	Levegőminőség és védelme, városi klíma.....	130
1.17.4	Zaj, és rezgésterhelés	132
1.17.5	Sugárzás védelem.....	132
1.17.6	Hulladékkezelés	132
1.17.7	Vizuális környezetterhelés, ásványi nyersanyag lelőhelyek	133
1.17.8	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	133
1.18	KATASZTRÓFAVÉDELEM	134
1.18.1	Építésföldtani korlátok	134
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség	135
1.18.3	Ipari veszélyforrások.....	136
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	138
2.1	A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE	138
2.1.1	Településhálózati összefüggések	138
2.1.2	Terület- és településrendezés	138
2.1.3	Társadalom	138
2.1.4	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	139
2.1.5	Gazdaság.....	140
2.1.6	Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák.....	141
2.1.7	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek.....	142
2.1.8	Épített környezet	142
2.1.9	Közlekedés.....	143
2.1.10	Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem	144
2.2	TISZAVASVÁRI HELYZETÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA HASONLÓ NAGYSÁGÚ ÉS/VAGY ADOTTSÁGÚ VÁROSOKKAL	147
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	151
3.1	HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE	151
3.1.1	A folyamatok értékelése	151
3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés.....	152

3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	156
3.2	PROBLÉMATERKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP	160
3.3	ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK	165
3.3.1	A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása	165
3.3.2	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése	195
3.3.3	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	201
4	MELLÉKLETEK	203
1.	MELLÉKLET: A TISZAVASVÁRIBAN MEGVALÓSULT JELENTŐSEBB BERUHÁZÁSOK	203
2.	MELLÉKLET: CIVIL SZERVEZETEK	212
3.	MELLÉKLET: RENDEZVÉNYEK	215
4.	MELLÉKLET: VÁROSRESZEEK LEHATÁROLÁSA	216
5.	MELLÉKLET: SZEGREGÁTUMOK ADATAI	218

Táblázatjegyzék

1.	táblázat: Néhány összehasonlító adat Tiszavasvári megyén belüli szerepére vonatkozóan ...	14
2.	táblázat: A Tiszavasvári járás települései	15
3.	táblázat: Tiszavasváriba bejáró bölcsődések, óvodások, iskolások száma településenként (2011).....	16
4.	táblázat: A Tiszavasváriba bejáró foglalkoztatottak száma településenként (2011).....	17
5.	táblázat: Munkamegosztás Tiszavasvári és a vonzáskörzetébe tartozó települések között	18
6.	táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség	24
7.	táblázat: Országos Övezeti érintettség vizsgálata Tiszavasváriban.....	25
8.	táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség	25
9.	táblázat: Szomszédos települések szerkezeti terveinek települést érintő elhatározásainak vizsgálata Tiszavasváriban	26
10.	táblázat: A településfejlesztési koncepció prioritásai és koncepcionális céljai	26
11.	táblázat: Az IVS stratégiai célrendszere.....	27
12.	táblázat: Tiszavasvári, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Magyarország népességének változása (2001, 2013).....	38
13.	táblázat: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség alapján (2001, 2011)	40
14.	táblázat: A népesség gazdasági aktivitása (2001, 2011).....	40
15.	táblázat: Segélyezettek ezer főre jutó száma (2012)	44
16.	táblázat: A lakások minősége, mint az életminőséget befolyásoló tényező (2001, 2011).....	45
17.	táblázat: Civil szervezetek száma (2013).....	49
18.	táblázat: Általános iskolai intézmények és azok legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)	52
19.	táblázat: Segélyezési és ellátási adatok (2009-2013).....	56
20.	táblázat: Áttekintő közművelődési adatok (2006-2013).....	59
21.	táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek.....	61
22.	táblázat: Tiszavasvári idegenforgalmi attrakciói.....	70
23.	táblázat: A legtöbb munkavállalót foglalkoztató vállalkozások Tiszavasváriban	73
24.	táblázat: A településfejlesztésben résztvevő legfontosabb szervezetek feladatai és kompetenciái.....	82
25.	táblázat: Bér lakások megoszlása komfortfokozat és szobaszám alapján (2015).....	85

26. táblázat: Az önkormányzat által az elmúlt években végrehajtott főbb fejlesztések (2004-2014)	86
27. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása	100
28. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása	102
29. táblázat: Tiszavasvári műemlékileg védett épületei	107
30. táblázat: Tiszavasvári helyi védelemre javasolt épületei	108
31. táblázat: A közlekedők volumene és mód szerinti megoszlása (fő/nap)	109
32. táblázat: Közmű szolgáltatók összefoglaló táblázat	119
33. táblázat: Zajterhelési határértékek a zajtól védendő területeken	132
34. táblázat: Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól	146
35. táblázat: Összehasonlító demográfiai adatok	147
36. táblázat: Összehasonlító munkaerő-piaci és jövedelmi adatok	147
37. táblázat: Összehasonlító gazdasági adatok	148
38. táblázat: Összehasonlító turisztikai adatok	148
39. táblázat: Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok	149
40. táblázat: Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok	149
41. táblázat: Összehasonlító közüzemi adatok	150
42. táblázat: Összehasonlító közlekedési, infokommunikációs és zöldfelületi adatok	150
43. táblázat: SWOT-analízis	152
44. táblázat: Tiszavasvári város Helyi Építési Szabályzatának / Szabályozási Tervének módosításai	157
45. táblázat: Főbb települési értékek és megoldandó problémák	160
46. táblázat: Néhány képzettségi és szociális mutató értéke városrészenként (%)	169
47. táblázat: Munkaerő-piaci adatok városrészenként (%)	169
48. táblázat: Lakásállomány adatai városrészenként	170
49. táblázat: A Belváros intézményi ellátottságának bemutatása	172
50. táblázat: A Belváros SWOT-analízise	173
51. táblázat: Belső-Szentmihály intézményi ellátottságának bemutatása	176
52. táblázat: Belső-Szentmihály SWOT-analízise	176
53. táblázat: A Búdi városrész intézményi ellátottságának bemutatása	179
54. táblázat: A Búdi városrész SWOT-analízise	180
55. táblázat: A Gyári lakótelep intézményi ellátottságának bemutatása	183
56. táblázat: A Gyári lakótelep SWOT-analízise	183
57. táblázat: Külső-Szentmihály intézményi ellátottságának bemutatása	186
58. táblázat: Külső-Szentmihály SWOT-analízise	186
59. táblázat: Józsefháza és Dankópuszta SWOT-analízise	189
60. táblázat: Az Üdülőterület intézményi ellátottságának bemutatása	192
61. táblázat: Az Üdülőterület SWOT-analízise	193
62. táblázat: Az Ipari-gazdasági terület SWOT-analízise	194
63. táblázat: A városban Európai Unió támogatással megvalósult beruházások (2007-2015)	203
64. táblázat: A Tiszavasváriban működő civil szervezetek (2015)	212
65. táblázat: Tiszavasvári 2014-es rendezvényei és azok látogatottsága	215
66. táblázat: Tiszavasvári városrészeinek utcaszintű lehatárolása	216
67. táblázat: Tiszavasvári szegregátumainak adatai (2011)	218

Ábrajegyzék

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései	17
2. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései	20
3. ábra: Tiszavasvári népességszámának változása (2000-2013)	37

4. ábra: Tiszavasvári népmozgalmi adatai (2000-2013).....	38
5. ábra: A népesség korösszetétele (2001, 2011).....	39
6. ábra: A munkaerő-piaci jellemzők változása 2000 és 2015 között (fő, minden év januárjában)	41
7. ábra: Nyilvántartott állás keresők száma egyes korcsoportokban (2000-2013, %).....	42
8. ábra: Nyilvántartott állás keresők megoszlása iskolai végzettség szerint (2000-2013, %).....	42
9. ábra: A nők és férfiak munkaerőpiaci helyzete (2000-2013, %): állás keresők (bal felül); pályakezdő állás keresők (jobb felül); 180 túl nyilvántartottak (bal alul); egy éven túl nyilvántartottak (jobb alul)	43
10. ábra: A nők munkaerőpiaci részvétele Magyarországon iskolai végzettség szerint (balra, %), illetve korcsoportok szerint (jobbra, %)	43
11. ábra: Nyilvántartott állás keresők havi bontásban (2014-2015)	44
12. ábra: A személygépkocsik ezer lakosra jutó száma (2000-2013)	46
13. ábra: A hátrányos helyzetű gyermekek aránya az egyes oktatási-nevelési intézményekben (2013).....	47
14. ábra: Civil szervezetek megoszlása tevékenységi kör szerint (2015)	50
15. ábra: A közoktatási intézményekbe járó gyermekek száma (2000-2013)	51
16. ábra: Működő vállalkozások számának megoszlása (2011)	63
17. ábra: Foglalkoztatottak megoszlása (2011)	64
18. ábra: A használt földterület művelési ágak szerint, a megyei összes terület arányában (2010)	64
19. ábra: Állattartók (balra) és állatállomány (jobbra) megyei részaránya (2010)	65
20. ábra: Egyes ipari szektorokban működő vállalkozások megyei részaránya (2012)	67
21. ábra: Működő vállalkozások száma a szolgáltatási szektor egyes ágazataiban (2012).....	68
22. ábra: Egyes szolgáltatási szektorokban működő vállalkozások megyei részaránya (2012) ..	69
23. ábra: Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek számának alakulása (2000-2013).....	70
24. ábra: Panziók és magánszálláshelyek szállásférőhelyeinek száma (2000-2013)	71
25. ábra A vendégek és a vendégéjszakák száma (2000-2013).....	72
26. ábra Működő és regisztrált vállalkozások fajlagos száma	73
27. ábra Épített és megszűnt lakások száma (2000-2013)	75
28. ábra: A lakások megoszlása komfortfokozat és építési év szerint (2011)	75
29. ábra: Önkormányzati bevételek és kiadások alakulása (2005-2011)	76
30. ábra: Egy lakosra jutó önkormányzati bevételek (hitelek nélkül számítva, eFt, 2001-2011) ..	77
31. ábra: Az önkormányzat hitelállománya (eFt, 2005-2014).....	77
32. ábra: Egy lakosra jutó iparüzési adóbevételek (1000 Ft, 2001-2011)	78
33. ábra: Közfoglalkoztatásba vontak száma (2009-2015)	84
34. ábra: A belterjesen gondozott parkterület területhasználata (2015).....	97
35. ábra Ingázók mód szerinti megoszlása	110
36. ábra: Tiszavasvári hidroglóbusz.....	122
37. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db).....	123
38. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db).....	124
39. ábra: Háztartási villamosenergia-fogyasztók száma (db).....	126
40. ábra: Háztartási gázfogyasztók száma (db)	127
41. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	129
42. ábra: Tiszavasvári városrészeinek lakosságának száma (2011).....	168
43. ábra: A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása (2011)	168

Térképjegyzék

1. térkép: Tiszavasvári elhelyezkedése és főbb térszerkezeti kapcsolatai.....	10
2. térkép: Magyarország városhálózata	11
3. térkép: A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió földrajzi fókuszai	12
4. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyi, csomópontjai	13
5. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rekreációs körzetei és idegenforgalmi tengelyei	13
6. térkép: A Tiszavasvári járás települései és szomszédos területei.....	15
7. térkép: A Debrecen-Nyíregyháza technológiai magterület Magyarország funkcionális térségei között.....	22
8. térkép: Tiszavasvári az Országos Területrendezési Tervben	23
9. térkép: Tiszavasvári a megyei területrendezési tervben	24
10. térkép: Tiszavasvári tágabb térségének hegy- és vízrajza.....	88
11. térkép: Tiszavasvári és környékének vízrajza	90
12. térkép: Tiszavasvári és környéke 1806-1869 között	91
13. térkép: Tiszavasvári és környékének tájhasználati térképe	92
14. térkép: A település és környékének Natura2000-es területei	93
15. térkép: Tiszavasvári és környékének ökológiai hálózata.....	94
16. térkép: Tiszavasvári környezetének országos jelentőségű főútjai.....	110
17. térkép: Tiszavasvári városi közúthálózata	111
18. térkép: Tiszavasvári főbb útjainak forgalmi terhelése.....	112
19. térkép: Balesetek Tiszavasváriban és környékén 2011 és 2013 között, súlyosság szerint..	113
20. térkép: Tiszavasvári legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyei	115
21. térkép: A Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. ellátási területe	120
22. térkép: Tiszavasvári vízmű védőterületének felszíni vetülete.....	121
23. térkép: Tiszavasvári és környékének felszín alatti vízszint térképe	130
24. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon	135
25. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségi térképe	136
26. térkép: Tiszavasvári fejlesztési területei.....	158
27. térkép: Tiszavasvári értéktérképe	164
28. térkép: Tiszavasvári problématerképe	165
29. térkép: Tiszavasvári városrészei	167
30. térkép: Tiszavasvári szegregált (1-5.) és szegregációval veszélyeztetett (6-9.) területei (2011)	196
31. térkép: Szőlőskertek elhelyezkedése a központi belterülethez képest.....	201

1 Helyzetfeltáró munkarész

1.1 Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban

Tiszavasvári Szabolcs-Szatmár-Bereg megye nyugati részén elhelyezkedő, kedvező közlekedés-földrajzi adottságokkal rendelkező kisváros, amely 10 km-re fekszik az M3-as autópálya legközelebbi lehajtójától, és 28,5 km-re a mind közúton, mind vasúton megközelíthető megyeszékhelytől, Nyíregyházától. A város központjától mintegy 7 km-re DNy-i irányban található a Tiszavasvárhoz tartozó, de a magtelepüléstől különálló, Józsefháza megnevezésű belterület.

1. térkép: Tiszavasvári elhelyezkedése és főbb térszerkezeti kapcsolatai

Forrás: Országos Területrendezési Terv – Magyarország szerkezeti terve (www.terport.hu, saját szerkesztés)

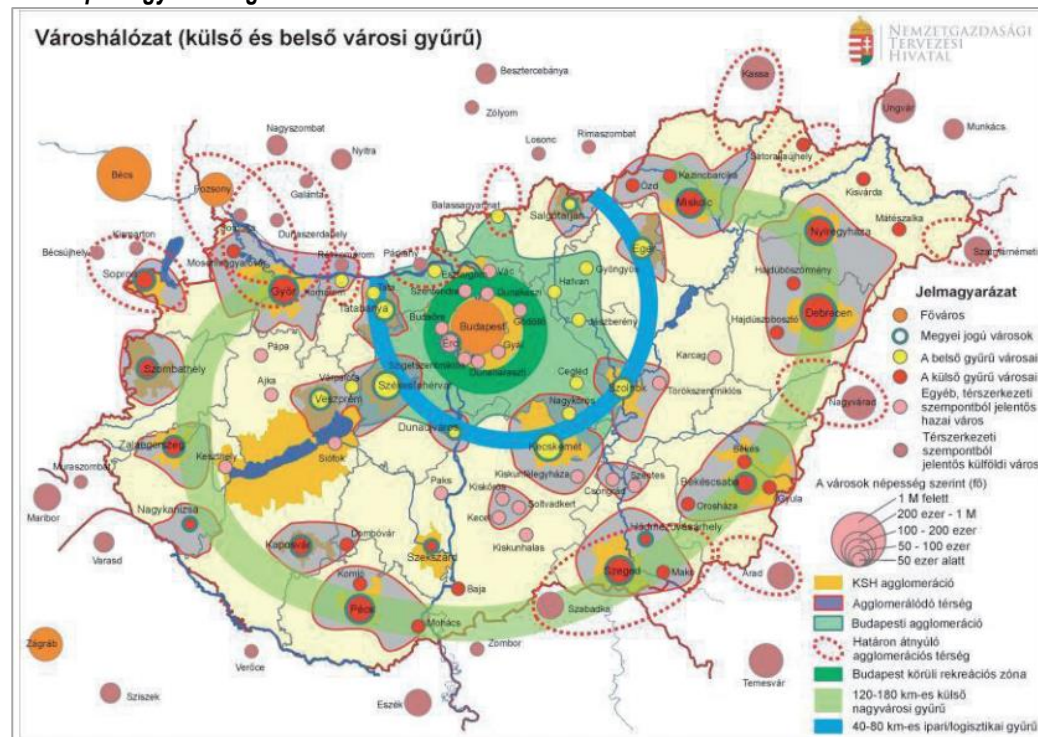
1.1.1 A település térségi szerepe

Tiszavasvári helye a városhálózatban

Tiszavasvári közigazgatási területe a Debrecen-Nyíregyháza agglomerálódó térséghez tartozik, így színtere lehet a többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat-fejlesztésnek, amit az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) területi specifikus célként definiál:

2. térkép: Magyarország városhálózata

Forrás: Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, 2014

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye térszerkezetében a Nyíregyházától, a fő közlekedési útvonalaktól, illetve a határátkelőhelyektől való távolság az egyik legfontosabb, a térszerkezetet és a funkciók térbeli eloszlását alakító tényező. Tiszavasvári elhelyezkedése ebből a szempontból ellentmondásos:

- a megyeszékhely olyan közel van, hogy Tiszavasvári egész térségében érvényesül elszívó ereje, ezért Tiszavasvári csak korlátozott területen alkalmas saját vonzáskörzet kialakítására és ellátására;
- az M3 autópályához a legközelebbi csatlakozás mindössze 10 km távolságra található – az autópálya közelsége jelentős mértékben javítja a város elérhetőségét, és jelentős mértékben enyhíti a megyén belüli periférikus helyzetéből adódó hátrányokat;
- bár a város elhelyezkedése viszonylag periférikus, de három megyeszékhelyről is könnyen elérhető, így elhelyezkedését ki tudja használni akár az iparfejlesztés, akár kereskedelem/logisztika, akár a turizmus területén.

Tiszavasvári az Észak-alföldi régió 17., Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 5. legnagyobb népességű városa. A régió területfejlesztési stratégiai programja a települést a régió belüli **dinamikus és dinamizálható térségi központként** jellemzi, és Nyíregyháza tágabb funkcionális vonzáskörzetébe sorolja.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió (továbbiakban: Konceptió) meghatározza a megye stratégiai térszerkezetét – lehetővé téve a célok területi fókuszáltságát. A Konceptió három nagyobb csoportba, azokon belül pedig hat alkategóriába sorolja a településeket. Tiszavasvári **a megye rurális térségének egyik szolgáltató járásközpontja**, ugyanakkor nem tartozik a gazdasági alközpontok (decentrumok: Záhony, Kisvárd, Mátészalka, Nyírbátor) közé:

3. térkép: A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió földrajzi fókuszai

Az alkalmazott színek magyarázata:

Fejlett centrum (a nyíregyházi agglomerációnak, mint gazdasági, foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése):

Centrum

Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok (a megyei gazdasági decentrumainak és járásközpontjainak funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése):

Decentrum
Járásközpont
Egyéb város

Élhető vidék és felzárkózó külső periferiák (a megye külső periferiáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése):

Külső periferiák
Rurális térségek

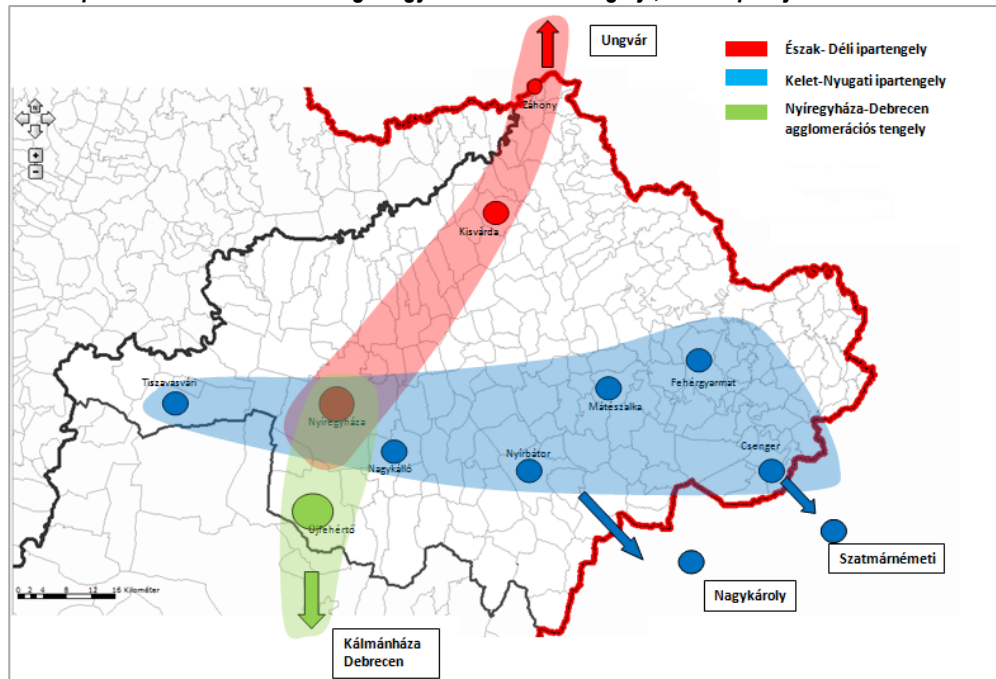
Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió, 2014

A megye kelet-nyugati ipartengelye

A Konceptió három **gazdaságfejlesztési növekedési tengelyt** jelöl ki. Ezek közül Tiszavasvári a kelet-nyugati ipartengely nyugati oldalának iparosodott csomópontja, a megyeszékhely közelében:

4. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye növekedési tengelyi, csomópontjai

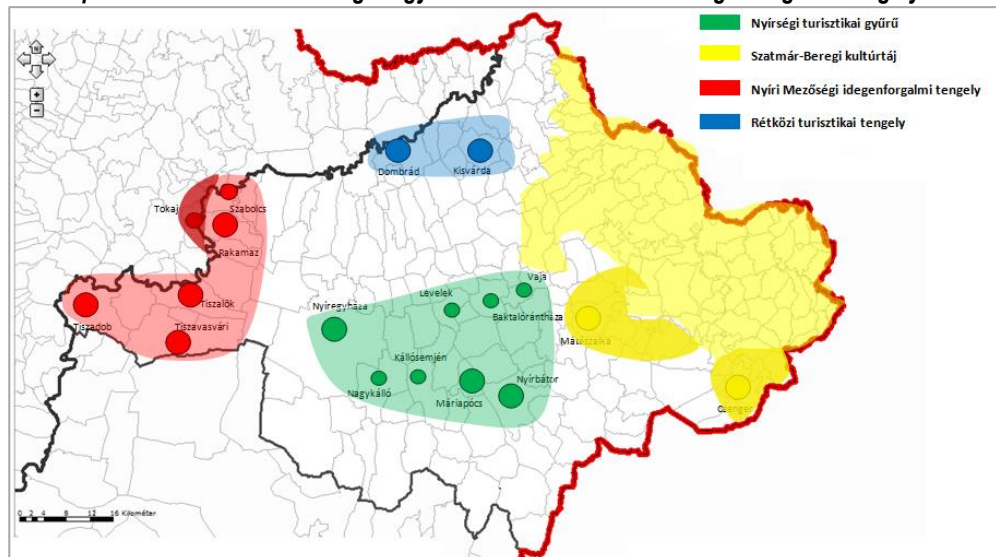

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció, 2014

A Nyíri Mezőség idegenforgalmi tengely

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében négy nagy **idegenforgalmi magterület** azonosítható. A Nyíri Mezőség idegenforgalmi tengely a Nyíri Mezőség, mint néprajzi tájegység területe, ahol jelentős a kulturális és természeti vonzerők koncentrálttsága, és amely a tiszai turizmus fontos magterülete lehet az elkövetkező években¹:

5. térkép: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye rekreációs körzetei és idegenforgalmi tengelyei

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció, 2014

1 Országosan is kiemelkedő turisztikai beruházással újult meg a Tiszavasvári járásban található tiszadobi Andrassy-kastély és a hozzá kapcsolódó területek (a 2014-ben befejeződött beruházás összértéke 2,2 mrd Ft volt).

Tiszavasvári – hasonlóan a régió járási központjainak többségéhez – nemzetközi, országos vagy regionális jelentőségű gazdasági vagy társadalmi funkcióval nem rendelkezik. Az Észak-Alföldi Régió Stratégiai Programja a **régió teljes funkcionalitási értékű törpevárosai** közé sorolja. A város megyei jelentőségét mutatja, hogy Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területfejlesztési koncepciója a települést az ipari termelés megyén belüli súlyponti területe (a Nyíregyháza-Kisvárd-Záhony tengely) mellett **szigetszerűen kiemelkedett térségi ipari központként** definiálja. Ugyanakkor az Országos Területrendezési Terv (OTRT) a települést az országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete által érintett települések, valamint a történeti települések közé helyezi. Összességében a várossal elmondható, hogy a megye városhálózatának egyik gazdasági szempontból fontos, és turisztikai potenciállal is rendelkező eleme. Mindezt a vonatkozó statisztikai adatok csak részben támasztják alá, hiszen a jelenlegi turisztikai mutatók alacsonyok, a vállalkozási és kereskedelmi aktivitás nem kiemelkedő, és a foglalkoztatási helyzet adatai is vegyesek:

1. táblázat: Néhány összehasonlító adat Tiszavasvári megyén belüli szerepére vonatkozóan

	Tiszavasvári	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Részesedés a megyén belül (%)
Lakónépesség száma (2013, fő)	12 954	561 379	2,31
Működő vállalkozások száma (2012, db)	591	25 966	2,28
Kereskedelmi szállásférőhelyek száma (2013, db)	122	10 486	1,16
Vendégéjszakák száma (2013, db)	1 109	290 302	0,38
Kiskereskedelmi üzletek száma (2013, db)	168	8 015	2,10
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül (2011, %)	51,27	49,00	
Nyilvántartott álláskereső (2013, fő)	887	45 580	1,95

Forrás: KSH, NFSZ

1.1.2 A település térségi szerepe

A Tiszavasvári járás

A járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 218/2012. (VIII.13.) Kormányrendelet 1. melléklete alapján Tiszavasvári 2013. január 1-től az azonos nevű járás központja, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egyik kisebb kiterjedésű és lakónépességű, közepes népsűrűségű statisztikai körzete (területe 382 km², népessége 27 306 fő, népsűrűsége 71,6 fő/km²). A kedvezményezett járásokról szóló 290/2014. (XI. 26.) Kormányrendelet a komplex fejlettségi mutató alapján a fejlesztendő járások közé sorolta.

A Tiszavasvári járás, amely a megye 13 járása közül a 8. legnépesebb, és amelyet 6 település (köztük 2 város) alkot, a 2013-ban újonnan létrehozott járások közé tartozik, a járások 1983-as megszüntetése előtt nem létezett. (Tiszavasvári korábban soha nem is töltött be járási székhely szerepet, 1970-ig a jelenlegi járással megegyező területen működő Tiszalöki járás székhelye Tiszalök volt.) A járásba tartozó települések eltérnek a Tiszavasvári kistérségbe tartozó településektől, ez utóbbiba ugyanis 4 további település is beletartozik, amelyek a Nyíregyházi járás részét képezik (Rakamaz, Szabolcs, Tímár és Tiszanagyfalu).

A járás lakosságának 47,5%-át Tiszavasvári népessége adja, a járás urbanizációs indexe, vagyis a városi lakosság aránya pedig még magasabb (67,6%).

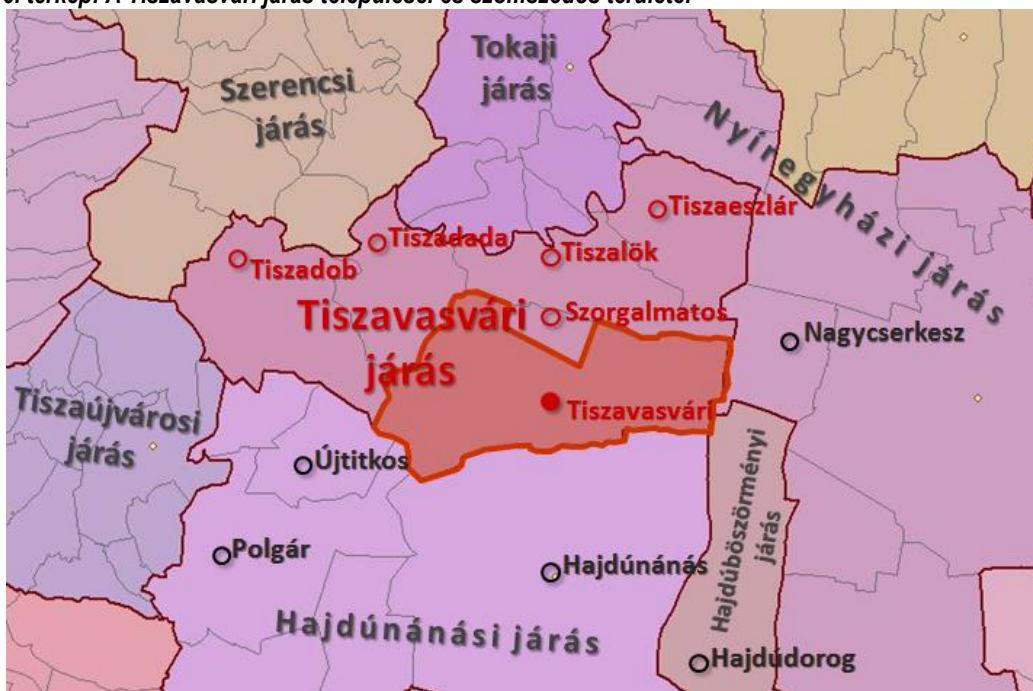
2. táblázat: A Tiszavasvári járás települései

Település	jogállás	terület (ha)	népesség (fő)
Tiszavasvári	járasszékhely város	128,53	12 964
Tiszalök	város	58,72	5 485
Tiszadob	nagyközség	82,61	2 929
Szorgalmatos	község	8,44	1 039
Tiszadada	község	48,75	2 317
Tiszaeszlár	község	54,56	2 572

Forrás: Magyarország közigazgatási helynévkönyve 2013., KSH

A Tiszavasvári járás 3 Borsod-Abaúj-Zemplén megyei járással (Tiszaújvárosi, Szerencsi és Tokaji járás), 2 Hajdú-Bihar megyei járással (Hajdúnánási és Hajdúböszörményi járás) és a Nyíregyházi járással szomszédos. Tiszavasvári város közigazgatási területe a járáson belül Tiszaeszlár kivételével minden településsel határos, a járáson kívül 2 Hajdú-Bihar megyei járási székhely (Hajdúnánás és Hajdúböszörmény), 2 további Hajdú-Bihar megyei település (Újtikos és Polgár), valamint Nyíregyházi járáshoz tartozó Nagycserkesz határolja:

6. térkép: A Tiszavasvári járás települései és szomszédos területei

Forrás: TeIR térinformatika – Magyarország járási rendszere (gis.teir.hu, saját szerkesztés)

Emellett Tiszavasvári a Tiszamenti Települések Térségfejlesztési Társulásnak is tagja, amelynek működését a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény IV. fejezete szabályozza. Jóllehet a jogszabályi változások miatt a kistérségek szerepe nagymértékben csökkent, a Társulásnak – a járáséhoz képest lényegesen bővebb összetételű és nagyobb területi kiterjedésű – tagsága továbbra is fontosnak tartja az intenzív város-vidék együttműködést. Céljuk a gazdasági, társadalmi, infrastrukturális és környezeti adottságaira alapozó térségfejlesztés, valamint a lakossági közszolgáltatások minél magasabb szintű ellátása.

Mikroregionális szinten Tiszavasvári feladatai kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.) A felmerült

szükségleteknek a város valódi centrumtelepülésként képes megfelelni, és a korábban a többcélú kistérségi társulás által fenntartott, 2013 óta saját fenntartású intézményein keresztül bizonyos szakterületeken a járási határokon túl is szolgáltató központként funkcionál.

1.1.3 A település vonzáskörzetének és funkciónak bemutatása, elemzése

A gazdasági és társadalmi folyamatok térbeli szerveződését nagymértékben befolyásolják a funkcionális alapon formálódó központ-vonzáskörzet-kapcsolatok. A vonzáskörzet azon településeket foglalja magában, amelyek lakosságára, valamint gazdasági és civil szereplőinek tevékenységére a központi szerepkörű város jelentős és közvetlen hatást fejt ki.

Az ITS készítéséhez közzétett útmutatók nem adnak egyértelmű módszertani iránymutatást a városok vonzáskörzeteinek lehatárolásához, célszerű egyéni és rugalmas megoldásokat alkalmazni. Tiszavasvári esetében a térségi kapcsolatrendszer az alábbi mutatók segítségével rajzolható meg:

- oktatási vonzáskörzet: bölcsődébe, óvodába és iskolába bejáró gyermekek száma;
- munkaerő-piaci vonzáskörzet: foglalkoztatottak ingázási adatai,
- egyéb vonzáskörzet: közmű társulások, közigazgatási és közszolgáltatási feladatellátás illetékességi területei.

Azt, hogy egy város szolgáltatásait – beleértve a munkahelyek kínálatát is² – más település lakosai, vállalkozásai milyen gyakran veszik igénybe, alapvetően befolyásolják az elérhetőség és ezen belül a közösségi közlekedés feltételei – ezt részletesen az 1.15 fejezet mutatja be.

1.1.3.1 Oktatási vonzáskörzet

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a bölcsődébe, óvodába és iskolába naponta Tiszavasváriba járók száma 361 fő. A járás többi településének többségéről legalább 50 fő ingázik tiszavasvári nevelési és oktatási intézményekbe, további 5 település esetében az érintett gyermekek száma 10-30 fő. Ezen települések többsége közel, 3-15 km-es távolságban található, mindössze két település található ennél távolabb:

3. táblázat: Tiszavasváriba bejáró bölcsődések, óvodások, iskolások száma településenként (2011)

Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma
Tiszadob	68	Nagycserkesz	11	Nagykálló	3
Tiszalök	65	Tiszapalkonya	7	Nyírbogdány	3
Szorgalmatos	59	Tiszanagyfalu	5	Nyírtelek	3
Tiszadada	48	Tiszaújváros	5	Rakamaz	3
Hajdúnánás	22	Kemecse	4	Timár	3
Nyíregyháza	15	Tiszagyulaháza	4	Debrecen	1
Polgár	14	Mezőcsát	3	Hajdúdorog	1
Tiszaeszlár	14				

Forrás: KSH

² Kutatások alapján a könnyű elérhetőség csak szükséges, de nem elégséges feltétele a napi ingázás vállalásának, ezt számos más tényező (pl. munkaerő-piaci helyzet, munkabér, nem) is befolyásolja. Forrás: Köllő János: Az ingázási költségek szerepe a regionális munkanélküliségi különbségek fenntartásában – Becslési kísérlet. In: Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek 2002/2; Bartus Tamás (2012): Területi különbségek és ingázás. In: A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede, 1990–2010 (Budapest Intézet)

Lényegesen több, 542 tiszavasvári gyermek látogatja más település intézményét napi szinten, jelentős részük középiskolás vagy eljáró szülők gyermeke. A fő céltelepülések egyrészt a közeli megyeszékhelyek (Nyíregyháza: 38,4%, Debrecen: 13,7%), illetve Hajdúnánás (15,5%), melynek Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégiuma a térség egyik legjelentősebb szakképzési intézménye (mintegy 1300 tanulóval).

A város oktatási rendszerét az 1.8.1.1 fejezet mutatja be részletesen.

1.1.3.2 Munkaerő-piaci vonzáskörzet

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Tiszavasváriba munkavállalási céllal ingázók száma 685 fő, ami a helyben foglalkoztatottak (6465 fő) csupán 11,1%-a. A KSH 21 olyan települést azonosított, amelynek legalább egy lakosa Tiszavasváriban dolgozik, ezek közül 4 településről minimum 80 fő érkezik, további 5 településről pedig 10-40 fő jár dolgozni Tiszavasváriba. Általánosságban elmondható, hogy míg az oktatási intézményekbe elsősorban a közeli településekről érkeznek bejárók, addig munkavállalás céljából nagyobb távolságot is hajlandóak rendszeresen megtenni az érintettek:

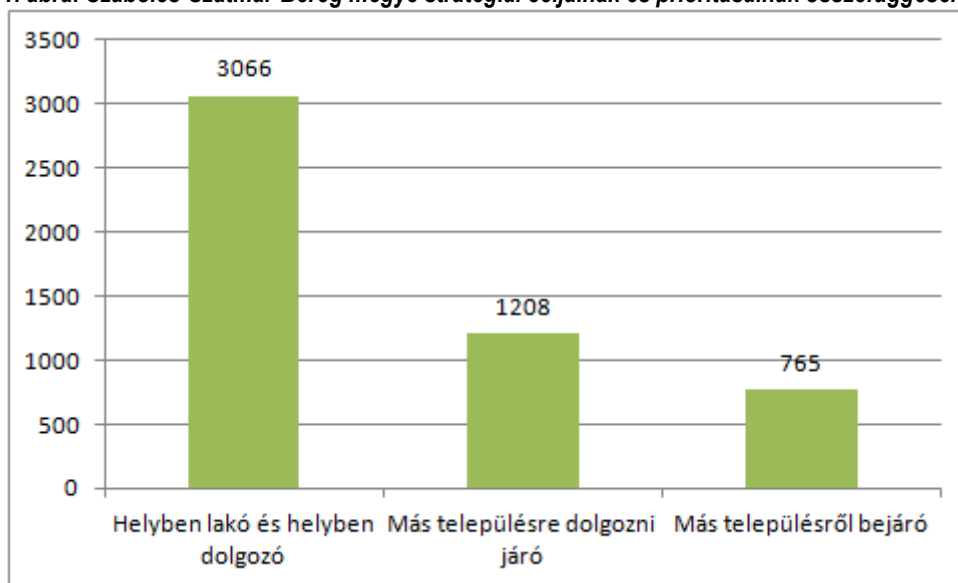
4. táblázat: A Tiszavasváriba bejáró foglalkoztatottak száma településenként (2011)

Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma	Település	Bejárók száma
Tiszalök	220	Hajdúböszörmény	17	Ibrány	4
Hajdúnánás	104	Debrecen	12	Nyírtelek	4
Szorgalmatos	99	Tiszaeszlár	7	Polgár	4
Nyíregyháza	88	Tiszaújváros	6	Mátészalka	3
Tiszadada	37	Nagycserkesz	5	Nyírpazony	3
Hajdúdorog	32	Balmazújváros	4	Ófehértó	3
Tiszadob	26	Hajdúszoboszló	4	Rakamaz	3

Forrás: KSH

A város munkaerő-piaci kapacitásának zsugorodását mutatja, hogy a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya 2001 és 2011 között 7,86%-ról 28,26%-ra nőtt. Az eljárók száma 57,91%-kal haladja meg a más településről bejáró munkavállalók számát:

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései

Forrás: KSH

1.1.3.3 Egyéb szempontok alapján kijelölhető vonzaskörzetek

A város **közigazgatási** vonzaskörzetét a Tiszavasvári járás települései jelentik, amely bemutatását az 1.1.2 fejezet tartalmazza.

Tiszavasvári a **Hajdúsági és Bihari Víziközmű Szolgáltató Társulás** tagja, amely hajdúböszörményi központtal működik, de 4 üzemigazgatósága közül az egyik Tiszavasváriban található, és a városon kívül Polgár, Hajdúdorog és Szorgalmatos ellátásáért felel.

Bár a Tiszavasvári Többcélú Kistérségi Társulás a 2013. évi törvényi változásokkal összhangban megszüntetésre került, és így önkormányzati fenntartásba került két, korábban térségi fenntartású intézmény (Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat, valamint a Tiszavasvári Bölcsőde). Tiszavasvári Város Önkormányzata azonban **bizonyos szociális szolgáltatásait továbbra is a korábbi kistérség több településére kiterjedően látja el** (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, házi segítségnyújtás, és a bentlakásos ellátások - idősek, és fogyatékos személyek otthona). Más ellátások nonprofit nem állami fenntartókön keresztül valósulnak meg feladatellátási szerződéssel.

1.1.3.4 A város és vonzaskörzetének együttműködése

Tiszavasvári feladatai a vonzaskörzet tekintetében kiterjednek a gazdaság és a társadalom szinte minden területére (kereskedelmi ellátás, egészségügy, oktatás, közlekedés, munkahelyteremtés, közigazgatási feladatok, kommunális szolgáltatás, szabadidős tevékenység stb.), a felmerült szükségleteknek a város valódi centrumtelepülésként képes megfelelni, és a feladatokat magas színvonalon ellátni. Kérdéses azonban, hogy milyen mértékben képes gazdasági-társadalmi fejlődést generálni a környező – nemcsak a Tiszavasvári járásba tartozó – településeken. Egyértelműen leszögezhető, hogy a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a központ és környéke között, az negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését.

5. táblázat: Munkamegosztás Tiszavasvári és a vonzaskörzetébe tartozó települések között

Tiszavasvári, mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none">■ Munkahelyek (és munkaerő)■ Közigazgatás■ Egészségügy, szakellátás■ Középfokú oktatás■ Kiskereskedelmi szolgáltatások■ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások■ Kommunális szolgáltatások■ Gyógy- és termálturizmus, potenciális aktív-turisztikai vonzerők■ Kulturális lehetőségek	<ul style="list-style-type: none">■ Munkaerő (és munkahelyek)■ Turisztikai attrakciók és szolgáltatások■ Rekreációs tevékenység■ Lakóterület■ Mezőgazdasági termékek■ Alternatív ipari területek

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrataltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

A Tiszavasvári járás, illetve vonzaskörzet egységes fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy a térség képes legyen problémáit és szükségleteit közösen megfogalmazni, majd ezeket integrált programokká, komplex projekteké alakítani. A párhuzamos kapacitások elkerüléséhez, valamint a város és környéke közötti esetleges konfliktusok (pl. szelektív migráció, párhuzamos kapacitások) megelőzéséhez tehát nemcsak Tiszavasvári, hanem a környező települések fejlesztési igényeit is pontosan ismerni kell. A folyamatos kapcsolattartásnak, a közös gondolkodásnak a projektfejlesztés teljes szakaszára ki kell terjednie.

Mind a kistérségben, mind az egyes önkormányzati szervezetekben jelentős projektmenedzsment tudás halmozódott fel ahhoz, hogy az érintett települések fejlesztési elképzeléseit koordinálni tudják. Ehhez szükséges

- a térségi szinten megjelenő projektjavaslatok pontos számbavétele,
- az esetlegesen közösen megvalósítható projektek azonosítása,
- a folyamatos egyeztetés és tájékoztatás a tervezett fejlesztésekről,
- a megvalósítást befolyásoló tényezők nyomon követése,
- a fejlesztések megvalósításának rendszeres (pl. évenkénti) felülvizsgálata,
- valamint a kritikai észrevételek beépítése a települések és a térség stratégiai fejlesztési dokumentumaiba.

A város és vonzáskörzete közötti együttműködések célja az Európai Unió egyik legfontosabb alapelvének, a szubszidiaritásnak a figyelembevételével:

- a közös és hatékony feladatellátás,
- a funkciók térbeli eloszlásának optimalizálása,
- egymást kiegészítő és egymás hatásait felerősítő fejlesztések megvalósítása,
- a felesleges, párhuzamos kapacitások felszámolása.

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptiót 2014. január 3-án fogadták el Nemzeti Fejlesztés 2030 címmel. Ez a dokumentum alapvetően nem tartalmaz település-specifikus megállapításokat, azonban meghatároz olyan térségeket, kategóriákat, amelyek esetében sajátos beavatkozások lehetnek szükségesek. Tiszavasvári szempontjából a következő kategóriák a leginkább relevánsak:

- vidékies térségek (<120 fő/km²),
- védendő kulturális örökségek,
- romák által magas arányban lakott térségek,
- környezeti meghatározottságú, természeti gazdálkodás területe,
- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület,
- nap-, szél- és geotermikus energia hasznosítására legjobban javasolt térségek,
- aszály és hőhullámok szempontjából legsérülékenyebb térségek.

1.2.2 Kapcsolódás Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptiójához

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Területfejlesztési Konceptiója az alábbi átfogó célokat fogalmazta meg a helyzetértékelésre alapozva:

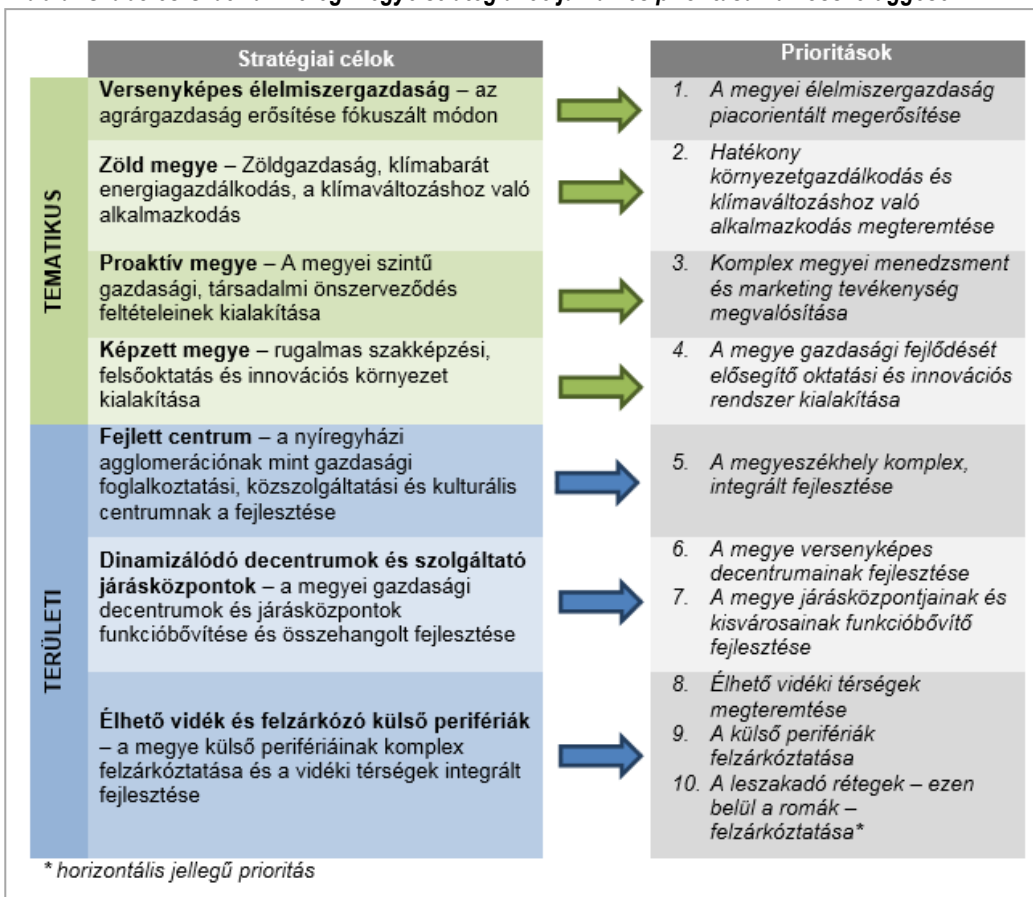
- Az aktív megye - Értékteremtő foglalkoztatás és az aktivitás növelése,

- A szolidáris megye - A mélyszegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása,
- A vonzó megye - Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése.

Ezek megvalósítását 7 stratégiai cél szolgálja, amelyekhez a 2014-2020-as időszakra vonatkozó Operatív Program 10 fejlesztési prioritást rendelt:

2. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye stratégiai céljainak és prioritásainak összefüggései

Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Operatív Programja

Tiszavasvári vonatkozásában a 7. prioritás bír a legnagyobb jelentőséggel, amelynek vonatkozásában nevesítésre került a megyei dokumentumokban (további részleteket az 1.1.1 fejezet tartalmaz). A város adottságainál és lehetőségeinél fogva több megyei szintű cél eléréséhez is hozzá tud járulni (mindhárom átfogó cél, valamint az 1., 2., 6. és 7. stratégiai célok).

1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

1.2.3.1 Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szakképzési koncepció

2013-ban készült el Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szakképzési koncepciója azzal a céllal, hogy olyan szakképzési fejlesztési célokat és elveket határozzon meg, amelyek alkalmasak a munkaerőpiac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet és képzési rendszer kialakítására. A szakképzési koncepcióban megfogalmazott stratégiai és speciális célok a következők:

- A szakképzés eredményességének növelése
- A szakképzési intézményrendszer rugalmasságának növelése
- Finanszírozhatóság biztosítása
- A gazdasági kamarák, érdekképviseltek részvétele a szakképzési feladatok megvalósításában
- Az esélyegyenlőség biztosítása

A koncepció megfogalmazza, hogy a megye hagyományaira, sajátosságaira, lehetőségeire alapozva szükséges a képzések átalakítása, többek között a mezőgazdasági és élelmiszeripari szakképesítések tekintetében, valamint a hiányszakmákra fókuszálás új képzések kialakításával.

Tekintettel arra, hogy a Tiszavasváriban működő Magszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola gazda, kertész, dísznövénykertész, szociális gondozó és ápoló területeken szakiskolai képzési tevékenységet is végez, működése során figyelembe kell venni a megyei szakképzési koncepcióban megfogalmazott célokat és a hozzájuk rendelt feladatokat. Mivel az önkormányzat oktatási intézményei feletti fenntartói funkcióját elvesztette, így leginkább csak koordinációs, ösztönző és közvetítő szerepkört tud betölteni az oktatáspolitikai folyamatokban.

1.2.3.2 Magyarország S3 Stratégia Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei háttérdokumentum

A 2014-ben készült dokumentum Szabolcs-Szatmár-Bereg megye intelligens szakosodási lehetőségeit vizsgálja, a kidolgozandó megyei intelligens szakosodási stratégiához adott prioritások háttérdokumentumaként. A helyzetfeltárás és a SWOT analízis eredményeként az alábbi jövőképet fogalmazta meg: „Szabolcs-Szatmár-Bereg megye elindul a növekedés és a felzárkózás útján, építve a térség kedvező belső és geopolitikai adottságaira, a megye innovációs rendszerének és kutatás - fejlesztési tevékenységének dinamizálásával”.

A dokumentumban megfogalmazott átfogó cél: A megye innovációs rendszerének erősítésén keresztül a megye tudásbázisának, innovációs tevékenységének növelése, melynek célja a kiemelt stratégiai ágazatok nemzetközi versenyképességének javítása és a társadalmi jólét növelése. A célok elérését segítő fejlesztési területek az alábbiak:

F1. A megye innovációs tevékenységének fejlesztése

- F1.1. A megyei kutatás-fejlesztési infrastruktúra fejlesztése, bővítése
- F1.2. Az innovációs tevékenységhez szükséges humán erőforrás fejlesztése
- F1.3. A vállalatok innovációs tevékenységének támogatása
- F1.4. Az innovációt támogató intézményrendszer fejlesztése

F2. Az innovációs szepelők közötti együttműködések ösztönzése

- F2.1. Kutatóhelyek és vállalatok közötti együttműködések erősítése, a technológia transzfer erősítése
- F2.2. Klaszterfejlesztés, innovációs klaszterek létrehozása
- F2.3. Hazai és nemzetközi együttműködések támogatása

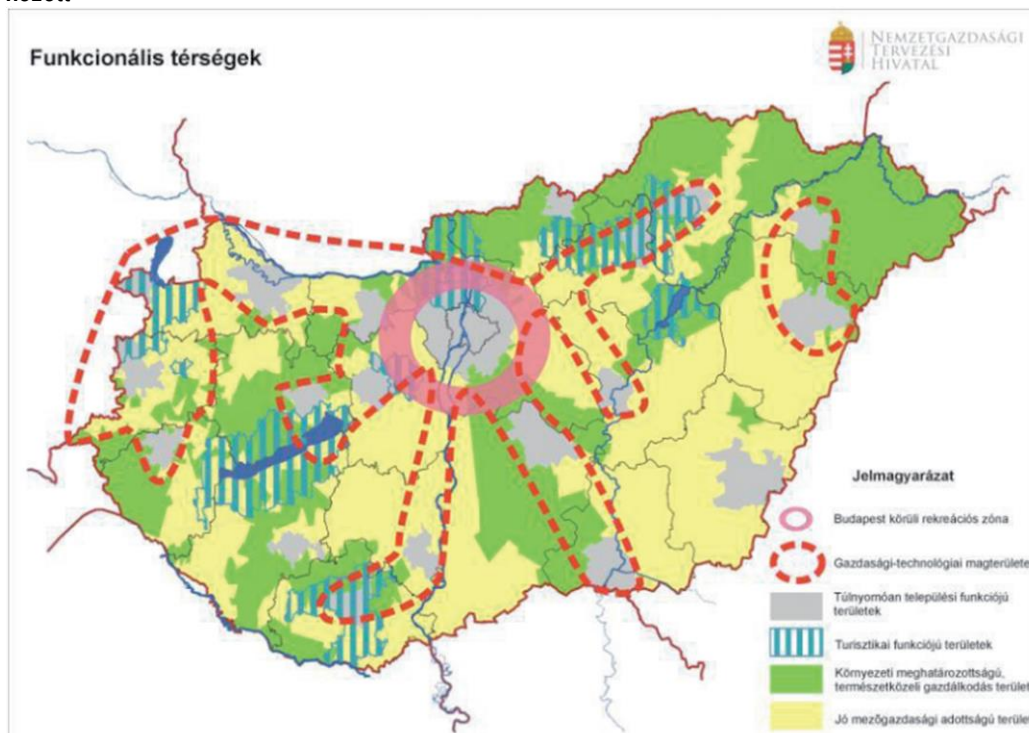
Ágazati fejlesztési terület: F3. A zöldség-és gyümölcsstermesztésre épülő élelmiszeripari vertikum innovációs teljesítményének és versenyképességének fejlesztése

- F3.1. Élelmiszeripari innovációs intézmények tevékenységének fejlesztése
- P.3.2. A technológia transzfer segítése az élelmiszeripari innovációk piacosításában
- P.3.3. A megújuló energiák hasznosítása a mezőgazdasági termelésben

Tiszavasvári város adottságai egyrészt a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén illeszkednek a stratégia céljaihoz, másrészt a jelenlévő nemzetközi vállalatok egy része folyamatosan végez bizonyos típusú fejlesztő tevékenységet. Tiszavasvári esetében cél, hogy a vegyipari hagyományokra is építve, és a **Debrecen-Nyíregyháza technológiai magterülethez** kapcsolódva olyan vállalkozói környezet épüljön ki a városban, amelyben a kutatás-fejlesztési tevékenységek a jövőben célzottan és szélesebb körű együttműködésben zajlanak:

7. térkép: A Debrecen-Nyíregyháza technológiai magterület Magyarország funkcionális térségei között

Forrás: Nemzetgazdasági Tervezési Hivatal

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

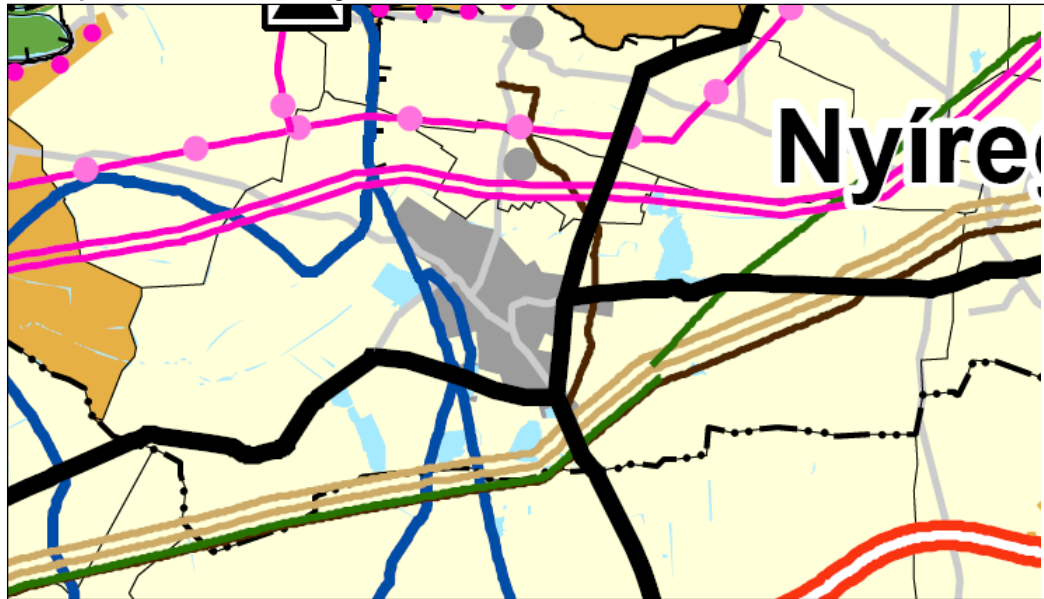
A jelenleg figyelembe veendő magasabb szintű területrendezési terv a 2003. évi XXVI. törvénnyel jóváhagyott többször *(legutóbb: 2013. évi CCXXIX. tv.-el)* módosított Országos Területrendezési Terv (OTrT tv.), valamint a 19/2011. (XII. 1.) megyei önkormányzati rendelettel jóváhagyott Szabolcs-Szatmár Megyei Területrendezési Terv (SZSZB MTrT).

Mivel a megyei területrendezési terveket 2015. december 31 -éig kell az OTrT tv. 2013. évi CCXXIX. tv - el (továbbiakban MTv.) megállapított rendelkezéseivel összhangba hozni, ezért a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál az MTv. átmeneti rendelkezéseket állapított meg. Ezeket az OTrT tv. 31/B §-a tartalmazza. Ezen átmeneti rendelkezések figyelembe vételével készül a stratégia ezen munkarésze.

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

A 2003. évi XXVI. törvény Tiszavasvárit érintő lehatárolásait az alábbi térkép mutatja:

8. térkép: Tiszavasvári az Országos Területrendezési Tervben

Forrás: OTRT

A települést érintő országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok és elemek:

- Főút (35 és 36 sz.)
- Termékvezeték
- Földgázszállító vezeték
- Kőolajszállító vezeték (Barátság II.)
- 400 kV-os átviteli hálózat
- 220 kV-os átviteli hálózat

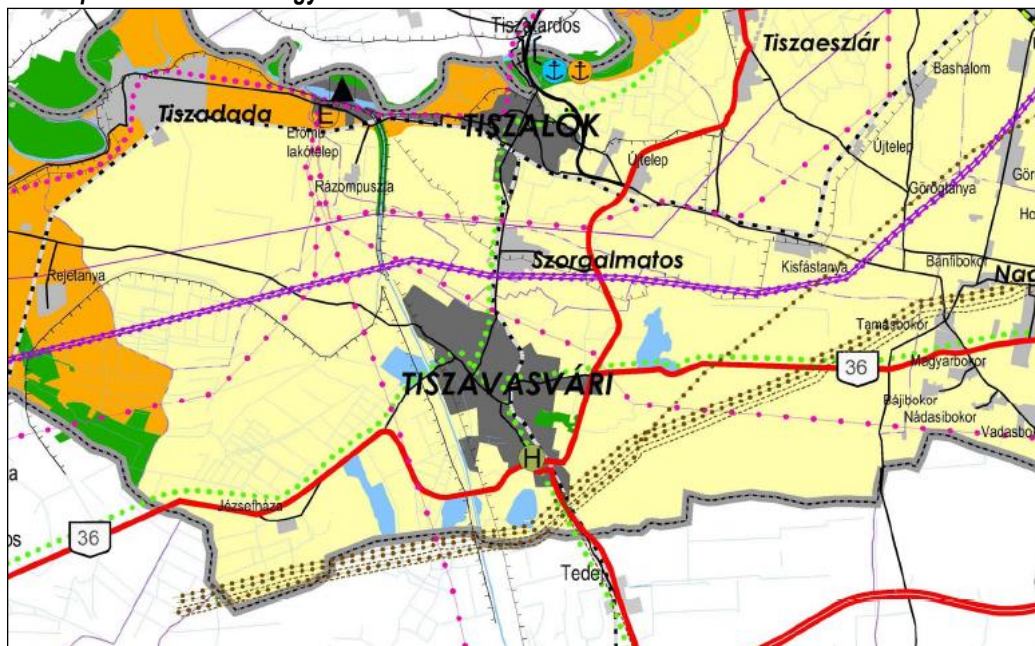
Országos területfelhasználási kategóriák közül a települést az alábbiak érintik:

- mezőgazdasági térség
- vízgazdálkodási térség
- települési térség

1.3.2 A 2003. évi XXVI. törvény 31/B § b.) bekezdése szerinti vizsgálat

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv települést érintő elhatározásai a következők:

9. térkép: Tiszavasvári a megyei területrendezési tervben

Forrás: SZSZBMT

A települést érintő műszaki infrastruktúra hálózatok és elemek a következők:

- főút (35 és 36 sz.)
- térségi mellékút
- 400 kV-os átviteli hálózat
- átvitelt befolyásoló 120 kV-os elosztó hálózat
- nemzetközi és hazai szénhidrogén szállító vezeték
- térségi szénhidrogén szállító vezeték
- elsőrendű árvízvédelmi fővonal
- térségi kerékpárút-hálózat

6. táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség

Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti erdőgazdálkodási térség	Érinti
2.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti mezőgazdasági térség	Érinti
3.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti vegyes területfelhasználású térség	Nem érinti
4.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti települési térség	Érinti
5.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti vízgazdálkodási térség	Érinti
6.	Térségi Szerkezeti Terv szerinti építmények által igénybevett térség	Érinti

Forrás: Tiszavasvári Településrendezési Terv

1.3.3 A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § f.) bekezdése szerinti vizsgálat

Tiszavasvári országos övezetek szerinti érintettsége az OTRT szerint az alábbi:

7. táblázat: Országos Övezeti érintettség vizsgálata Tiszavasváriban

Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Országos ökológiai hálózat övezete	Érinti
2.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete:	Érinti
3.	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete:	Érinti
4.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete:	Érinti
5.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete:	Érinti
6.	Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete:	Nem érinti
7.	Országos vízminőség-védelmi terület övezete:	Érinti
8.	Nagyvízi meder területének övezete, Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükségtározók területének övezete:	Érinti
9.	Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete:	Nem érinti

Forrás: OTRT

1.3.4 A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § g.) és h.) bekezdései szerinti vizsgálat

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területrendezési Terv települést érintő övezeti besorolásai a következők:

8. táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség

Ssz.	Övezetek megnevezése	Övezeti érintettség
1.	Országos ökológiai hálózat – magterület övezete	Érinti
2.	Országos ökológiai hálózat – puffer-terület	Érinti
3.	Országos ökológiai hálózat – ökológiai folyosó	Érinti
4.	Erdőtelepítésre alkalmas terület	Érinti
5.	Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	Érinti
6.	Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	Nem érinti
7.	Rendszeresen belvízjárta terület övezete	Érinti
8.	Földtani veszélyforrás területe által érintett települések övezete	Nem érinti
9.	Honvédelmi terület övezete	Nem érinti
10.	Szélerőmű telepítés szempontjából vizsgálat alá vonható terület (ajánlott)	Nem érinti

Forrás: SZSZBMTTrT

1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Tiszavasvári fejlesztését befolyásoló megállapításai

Tiszavasvárival a következő települések határosak: Tiszadob, Tiszadada, Tiszalök, Szorgalmatos, Nagycserkesz, Hajdúdorog, Hajdúnánás, Polgár, Újtikos. A szomszédos települések szerkezeti terveit illetve a megyei rendezési tervet megvizsgálva az alábbi Tiszavasvárit érintő elhatározások találhatók:

9. táblázat: Szomszédos települések szerkezeti terveinek települést érintő elhatározásainak vizsgálata Tiszavasváriban

Település neve	Települést érintő elhatározások
Szorgalmatos	Új főút fejlesztés Hajdúböszörmény (35. sz. főút) - Tiszavasvári (36. sz. főút) között
Hajdúnánás	Új főút fejlesztés Hajdúböszörmény (35. sz. főút) - Tiszavasvári (36. sz. főút) között
Hajdúdorog	Új főút fejlesztés Hajdúböszörmény (35. sz. főút) - Tiszavasvári (36. sz. főút) között

Forrás: SZSZBMTRT, szomszédos települések településszerkezeti tervei

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Településfejlesztési koncepció

Tiszavasvári településfejlesztési koncepciója 2002 októberében készült, amelynek részét képezi egy, az akkori állapotra vonatkozó helyzetfeltárás, fejlesztési prioritások azonosítása és az egyes városfejlesztési részterületekre megfogalmazott koncepcionális javaslatok:

10. táblázat: A településfejlesztési koncepció prioritásai és koncepcionális céljai

1. prioritás: A tartós és növekvő munkanélküliség leküzdése	Ipari, szolgáltató, logisztikai funkciók nagyobb arányú megtelepedésének ösztönzése
	A jelenlévő középfokú oktatási intézmények minőségi és mennyiségi fejlesztése
	A mezőgazdasági struktúraváltásának egyik kiemelt központjává válni
	Átfogó turisztikai program megvalósítása az értékes természetközeli területekre, vízisportra és pihenésre alkalmas vízfelületekre alapozva
2. prioritás: A környezetvédelmi infrastruktúra hiányzó elemeinek megvalósítása	A szennyvíztisztító telep kapacitásának növelése, rákötések ösztönzése; a belvíz- és esővíz-elvezetés rendezése; és az ivóvíz-szolgáltatás korszerűsítése és kapacitásbővítése
	A közlekedési hálózat reformja a kerékpáros és közösségi közlekedési formák előtérbe helyezésével
	A város zöldfelületi struktúrájának rehabilitációja és fejlesztése
	Európai Uniós normáknak megfelelő hulladékgazdálkodási rendszer kiépítése

Forrás: Tiszavasvári településfejlesztési koncepció (Teampannon Kft. 2002)

Integrált Városfejlesztési Stratégia

Tiszavasvári Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) 2008-ban készült el, „Tiszavasvári 2007-2013, Közös a fejlődés útján” címmel. A dokumentumot Tiszavasvári város képviselő testülete 2008. 06. 12-én a 148/2008. (VI.12.) Kt. számú határozatával fogadta el.

Az IVS szerint a város **hosszú távú jövőképe** a következő:

- Tiszavasvári, mint kistérségi központ jelenleg részben tölti be ezt a szerepet. A város kitörési pontja lehet a kistérségi központi szerepkör erősítése minden területen.
- Önkormányzati, államigazgatási szinten törekedni kell a kistérségi igazgatás körének szélesítésére.
- Az oktatás területén stabil intézményrendszert kell fenntartani. A középfokú oktatás megerősítése célszerű, hiszen a kistérségi vezető városi rang egyik feltétele.

- Jól szervezett egészségügyi, szociális ellátó rendszerre van szükség kistérségi szinten. Fontos feladat az egészségügyi alap- és járóbeteg-szakellátás fejlesztése, amely egybeesik a kormányzati elképzelésekkel.
- A funkció hiányos városrészközpontokat tényleges fejlesztésekkel erősíteni kell. Olyan funkciókkal kell kiegészíteni, amelyek telepítése nem igényli a városközpontot (pld. városi konyha, fecske ház építése stb.).
- EU források igénybevételével, a pályázati lehetőségek, kihasználásával meg kell valósítani a város legfontosabb fejlesztési elképzeléseit.
- Minden eszközt fel kell használni a munkahelyteremtés megvalósítására. A helyben foglalkoztatás lehetőségét kell biztosítani minden iskolai végzettségű szintnek megfelelően.
- Vállalkozások betelepítésével növelni kell a fizető képes keresletet, az adó bevételeket, a szolgáltatási színvonalat, rendezni a környezetet, a városképet, szélesíteni a foglalkoztatás lehetőségét, növekvő vonzóerőt képviselni az egész kistérség irányában.
- Tiszavasváriak kistérségi kereskedelmi-szolgáltató központtá kell válni.
- A városi és városközi közlekedés fejlesztésével, a kerékpárút hálózat szélesítésével meg kell teremteni a kistérségi szerepkörnek megfelelő közlekedési infrastruktúrát.
- A kulturális és sportélet szinten tartásával biztosítani kell a városlakók minőségi kapcsolódásának, sportolásának feltételeit.

A **jövőbeni városfejlesztési irányokat** az IVS az alábbiak szerint határozta meg:

- A fejlesztés célja az élhető város megteremtése, amely a városrészekkel együttműködő és versenyképes hálózatot alkot, fenntartható városfejlesztéssel az élhető és vonzó környezet biztosításával.
- Alapvető cél a policentrikus város, az erőteljesebben együttműködő, kiegyensúlyozottabb városrészek megteremtése, melyben a fejlesztési pólusok és a városrészek hálózatosan együttműködnek. A városfejlesztés során a gazdasági, szociális és környezetvédelmi fejlesztések iránya azonos. Fontos eszköz az integrált környezeti tervezés, a funkcióvesztett területek revitalizálása, a válságterek rehabilitációja, a zöldterületek védelme és lehetőség szerinti növelése, valamint a városrészek együttműködésének és funkciómegosztásának erősítése.
- A fő cél megvalósulását szolgálja a város kistérségi térszervező erejének erősítése, illetve a város és a kistérség közötti harmonikus kapcsolatok valamint a kistérségi városok, falvak egymás közötti intenzív kapcsolatrendszerének erősítése.
- A felzárkózást szolgáló fejlesztés két fő iránya: egyrészt a központi funkcióik térségellátó és szervező szerepének növelése különös tekintettel a térségnek nyújtott szolgáltatások fejlesztésére, illetve az elérhetőség javítása.

A **stratégiai célrendszert** az IVS két fő fejlesztési célterületre, a funkcióbővítő városfejlesztésre, és a szociális típusú városrehabilitációra osztva fogalmazta meg:

11. táblázat: Az IVS stratégiai célrendszere

	Funkcióbővítő városfejlesztés	Szociális típusú városrehabilitáció
Átfogó cél	A városi vonzerő növelése a városi és városrész központi területek fenntartható funkcióbővítő fejlesztésével	A leromlott vagy leromlással fenyegetett városrészek rehabilitációja és az itt lakók társadalmi beilleszkedésének elősegítése

Részcél	<ul style="list-style-type: none"> A központi tér fejlesztése a városi jelleg fokozása érdekében A város életében meghatározó városszervező funkcióval rendelkező történelmi, és az épített örökség részét képező központi városrész értékmegőrző revitalizációja Az iparosított technológiával készült épületek által alkotott leromló állapotban levő lakótelepi terület komplex társadalmi, fizikai megújítása A hagyományos építésű városi krízisterületek rehabilitációja Hátrányos helyzetűek által lakott rossz infrastruktúrájú leromlott területek rehabilitációja 			
Elvárt eredmények	<ul style="list-style-type: none"> A közösségi terek fizikai rehabilitációjával, az épületek felújításával, a környezetminőség javításával minőségi életfeltételek kialakítása, a település (szociális, gazdasági) vonzerejének növelése A városközpont, városrészek rehabilitációjával a város gazdasági és kulturális fellendülése, csökkenő népességerózió A jobb és biztonságosabb városi környezet révén a megfelelő területhasználat érvényesítése és a település-szerkezet javítása A városi lakosság számára vonzó élettér kialakítása A leromlott vagy leszakadó városrészek bekapcsolódnak a város fejlődésébe, további lecsúszásuk megáll A fizikai környezet megújításának hatására élhetőbbé válik a szociálisan hátrányos városrészek lakókörnyezete Megindul a rehabilitált városrész lakosságának társadalmi integrációja, javulnak életkörülményei, közösségi élete Jelentősen javul a lakásvagyon fizikai állapota, rendezett lakókörnyezet alakul ki Csökken a bűnözés és deviancia, a képzettségi, foglalkoztatási szint növekedése nyomán javul a gazdasági teljesítmény Csökken a városi krízisterületek száma, ezáltal javul a város lakossági megtartó ereje, tökevonzó képessége és turisztikai vonzereje, csökken a szegregáció, erősödik a helyi közösség kohéziója, javul a közbiztonság 			
Fejlesztési lehetőségek	Komplex közterület felújítás közlekedés-fejlesztéssel, homlokzat-felújítással	Integrált, egy meghatározott városi problémára komplex módon választ adó projekt keretében a történelmi belváros rehabilitációja	Társadalmi kohéziót szolgáló fejlesztések a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásával, vagy alacsony presztízsű területek rehabilitációjával	A gazdasági funkció erősítése a kiskereskedelmi tevékenység ösztönzésével

Forrás: Tiszavasvári Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008)

A korábbi (2008-ban készült) IVS – bár korlátozott terjedelemmel készült – minden lényeges módszertani elemet tartalmaz. Hiányosságként az alábbiak állapíthatók meg:

- A jövőkép és a célrendszer nincs szabatosan meghatározva, pontokba szedett, nem fókuszált, túl sok mindent felölelő szöveg.
- A tervezett projektek felsorolása megtörtént, de felelős, költségbecslés, forrástérkép vagy ütemezés nem került hozzárendelésre.
- A monitoring mutatók csak megnevezéssel szerepelnek, értékek meghatározása nélkül.
- A stratégia külső és belső összefüggéseinek, koherenciájának vizsgálata hiányzik.

A 2008-ban elkészült IVS-ben, a funkcióbővítő városfejlesztés keretében kitűzött célok nagyobb részét sikerült az elmúlt időszakban megvalósítani (elsősorban a Városközpont területén végzett és még részben folyamatban lévő beavatkozásokkal). A szociális típusú városrehabilitáció keretében tervezett célokat tekintve csak részleges megvalósulás figyelhető meg: a lakótelepi

A korábbi IVS
megvalósulása

terület komplex társadalmi, fizikai megújítása, a hagyományos építésű városi krízisterületek rehabilitációja, a hátrányos helyzetűek által lakott rossz infrastruktúrájú leromlott területek rehabilitációja még megvalósítandó.

A szociális típusú városrehabilitáció keretében tervezett beavatkozások alacsonyab hatékonyságának és részeges elmaradásának egyrészt pénzügyi okai voltak (a város önerő-előteremtő képessége gyenge, az ilyen típusú források, támogatások megszerzésére irányuló kísérletek pedig sikertelenek voltak). Másrészt a problémák a 2008-as IVS óta tovább súlyosbodtak: sok, a krízisterületeken élő család veszítette el állását, megélhetését a gazdasági válság városba begyűrűző hatásai, illetve az akár ettől függetlenül bekövetkezett üzembeszárások eredményeként. Emiatt a korábban tervezett beavatkozások mára már önmagukban nem is elégségesek az időközben súlyosabbá, komplexebbé váló problémák kezelésére, és az elért részeredmények hatása, értéke is arányosan csökken.

A korábbi IVS egyes célkitűzéseinek 2015-ben becsült teljesülése:

- A központi tér fejlesztése a városi jelleg fokozása érdekében: 90%
- Az iparosított technológiával készült épületek által alkotott leromló állapotban levő lakótelepi terület komplex társadalmi, fizikai megújítása: 0%
- A hagyományos építésű városi krízisterületek rehabilitációja: 25%
- Hátrányos helyzetűek által lakott rossz infrastruktúrájú leromlott területek rehabilitációja: 20%
- A város életében meghatározó városszervező funkcióval rendelkező történelmi, és az épített örökség részét képező központi városrész értékmegőrző revitalizációja: 75%

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településrendezési szerződések jogi háttérét az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény adja. Ennek értelmében a településfejlesztési és településrendezési szerződés a településrendezési feladatok megvalósulását biztosító sajátos jogintézmény. A 30/A. § értelmében a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval. Utóbbi átvállalhat olyan beruházási elemeket, amelyek kivitelezése egyébként az önkormányzatot terhelné. Ellentételezésként az önkormányzat a szükséges településrendezési módosításokat végrehajtja.

Tiszavasvári Város Önkormányzata az elmúlt évben az alábbi településrendezési szerződéseket kötötte meg:

- Kör-Karéj Búdszentmihályi Hagyományőrző Műhely (2014.03.31): Ökocentrum kialakítása
- Aranyosi Tamás (2013.10.30): Szikvízkészítő üzem kialakítása
- Kállai Lajos, Nánási János, Szabó István, Volosinovszki Géza (2014.02.20): Vállalkozási tevékenység bővítése
- Losonczy és Losonczy Kft. (2014.02.20): Telephely fejlesztés
- Mezei Ernő (2013. 04.15): Gazdasági tevékenység folytatása
- Reznekné Szabó Szilvia (2013. 02.20): Szivattyúház, magánút kialakítása
- Mándi Sándor, Szólláth Dávid (2013.04.10): Vállalkozói tevékenység bővítése, állattartással kapcsolatos tevékenység

1.6 Településrendezési Tervi előzmények

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

A Tiszavasváriban jelenleg hatályos településrendezési eszközök a következők:

- 132/2004. (VI. 22.) KT. számú határozat Tiszavasvári Város Településszerkezeti tervének és szerkezeti terv leírásának elfogadásáról
- 11/2004. (VI.23.) KT. sz. rendelet, Tiszavasvári Város Szabályozási Terveinek és Helyi Építési Szabályzatának jóváhagyásáról
- Egységes szerkezetben: 27/2012. (IX.14.) számú önkormányzati rendelettel elfogadott Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv

A településrendezési eszközök és fejlesztési dokumentumok összhangban vannak egymással.

A településrendezési eszközök felülvizsgálata, új terv készítése folyamatban van. A jóváhagyott OTvT-vel és MTrT-vel a jelenleg hatályos rendezési terv nincs összhangban. Új Településfejlesztési Konceptió készítése is javasolt.

A Helyi Építési Szabályzat és a mellékleteként hozzá tartozó szabályozási terv a település területére vonatkozóan az alábbi területeket különíti el:

- Beépítésre szánt területek:
 1. Lakóterületek (a; kisvárosias lakóterület; b; kertvárosias lakóterület; c; falusias lakóterület)
 2. Vegyes területek (a; településközpont vegyes területek)
 3. Gazdasági területek (a; kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület; b; ipari gazdasági terület)
 4. Üdülő terület (a; hétvégi házas üdülő területek; b; üdülőházas üdülő területek)
 5. Különleges területek: (a) sportolási célú területek (Ksp); b) strand (Kst); c) temetők területei (Kt); d) kegyeleti park területe (Kk); e) egészségügyi, szociális központ (Kesz); f) vásártér (Kvt); g) sörházak területe (Kg); h) szennyvíztisztító telep (Kszv); i) kommunális szilárd és veszélyes hulladéklerakó (Ksz); j) bányaterület (Kb); k) Mezőgazdasági üzemi terület
- Beépítésre nem szánt területek:
 1. közlekedési területek
 2. zöldterületek (közpark, díszpark)
 3. erdő területek (a; védelmi, b; gazdasági, c; egészségügyi, szociális, turisztikai)
 4. mezőgazdasági területek (a; általános mezőgazdasági területek; b; kertes mezőgazdasági területek c; korlátozott funkciójú mezőgazdasági területek)
 5. a vízgazdálkodással kapcsolatos összefüggő területek (csatornák medre és töltései; gátórházak, vízműterület telke; halastavak; a Szikes tó területe)

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemei

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai

A településszerkezeti terv a településfejlesztési koncepció figyelembevételével készült. A településszerkezet kompaktságának megőrzése kiemelt feladat, ennek megfelelően a már kiépült belterületekhez kapcsolódó fejlesztéseket támogatja a fejlesztési koncepció.

Fejlesztési
konceptió

A fejlesztési koncepció főbb megállapításai:

- Búd városrész észak felé való fejlesztése a Tiszalöki úthoz közel eső területeken indokolt, ahol kisebb arányú kertes lakóterületek kijelölése mellett a volt major területén kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területek tervezése indokolt.
- A városközpont és az üdülőterület közötti területek mértéktartó turisztikai-rekreációs célú fejlesztésével a városszerkezet e területen is folyamatossá tehető.
- A déli nyomvonal-vezetésű elkerülő út igen fontos eszközként alakíthatja a kompaktságot, mivel meghatározza azt a határt, melyen túl beépítésre szánt terület kijelölése dél felé nem támogatandó. A gyűrű irányú karéjon belül indokolt fejleszteni az ipari-gazdasági területeket, akár szervezett (ipari park) formában is. Téglagyár és más szállításiigényes, zajos, logisztikai funkciók ide telepíthetők.
- A kastélykert védelmével és rehabilitációs programjának fokozatos megvalósításával a város vonzerői jelentősen megerősödhetnek és a település keleti irányban kedvező lezárást, szerves táji átmenetet nyerhet el.
- A kompakt fejlesztési modellről kismértékben eltér a keleti oldalon a nyíregyházi úttól délre tervezett nagy zöldmezős fejlesztési terület. Az elkerülő út és a 36-os út csatlakozásán kívül ezt indokolja az un. 39-es út ebbe a csomópontba való csatlakozása is. A Hegyalja és Borsod-megye keleti térségeinek legrövidebb autópálya elérhetősége ilyen módon Tiszavasvári érintésével – új Tisza híd építésével – biztosítható. Ez mindenképpen indokolja a távlati igényeknek is megfelelő fejlesztési terület kijelölését.
- A város közigazgatási területén található kertes mezőgazdasági területek – „Büdi Szőlők” és a „Szentmihályi Szőlők” – kellő mennyiségben rendelkezésre állnak, további ilyen területek kijelölését nem kell támogatni.
- A város belső területeinek extenzív hasznosítást a korábbi rendezési tervek és lakásépítési akciók gyakorlatilag – a tömbök feltárással – átértékelték. Sajnos ennek eredményeként a város különleges településszerkezeti értékei súlyos károsodást szenvedtek. Ma is komoly feszültség a belső területek, nagy telkek alulhasznosíthatósága. A fejlesztési koncepció azonban csak olyan városrendezési-építészeti megoldásokat javasolja, amelyek képesek a hagyományos szerkezet, értékőrző-értékalkotó alakítására. Fő követelmény a tömb és telekszerkezet szövetszerűségének megőrző fejlesztése; a beépítés olyan alakítása, mely építészeti egységeket hoz létre; mindennek pedig az intenzív, hagyományőrző kertváros megjelenést is biztosítani kell.
- Gazdasági területek kijelölése csak úgy történhet, hogy a környezetszennyezésre érzékeny területektől (lakóterület, vegyes terület, üdülőterület, zöldterület) a térbeli elválasztás biztosítható legyen. Környezetet terhelő ipari, gazdasági terület a várostól délre jelölhető ki, ahol üzemi létesítmények a környezetvédelmi jogszabályok által kötelezően előírt védőtávolságok betartásával létesíthetők.

Jelentős környezetszennyező hatást nem okozó kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területeként kell szabályozni.

- A város belső területén:
 - A Szilágyi utca – Víz utca – Egység utca térségi területeket,
 - A Temető és a vasútvonal közötti térség erre alkalmas részét,
 - A 36-os út bevezető szakaszától Északra fekvő területet,
 - A Petőfi u. és a Soproni u. melletti térséget.

- Új kereskedelmi-szolgáltató gazdasági terület:
 - A 36-os úttól délre fekvő (kb. 50 ha) terület a város Keleti felén,
 - Szorgalmatos déli része,
 - A Gergely Deák utcától délre fekvő térségét.
- Új ipari-gazdasági terület:
 - A hajdúnánási út mentén alakítandó ki, a környezetvédelmi követelmények teljesítése esetén.

Városképi és
értékvédelmi javaslat

Városképi és értékvédelmi javaslat:

- Törekedni kell a településszerkezet hagyományos jellegének megőrzésére, fenntartására. Ennek érdekében a már kialakult utcaszerkezetet, telekszerkezetet kell továbbvinni. Az új fejlesztési területek kialakítása során törekedni kell a meglévő településszerkezet jellegéhez történő illeszkedésre, elsősorban a már kiépült belterületekhez kapcsolódóan.

A településszerkezet kialakításánál figyelmet kell fordítani arra, hogy megteremtődjön a település különböző funkciójú területei közötti összhang.

- A településen található épített környezeti értékek védelme érdekében készíteni kell egy részletes elemzést, amely meghatározza az értékvédelemben érintett területeket és épületeket. Ezen területek esetében, a szabályozás során, biztosítani kell a meglévő értékek megmaradását, valamint törekedni kell az esetlegesen megbomlott egyensúly visszaállítására.

A városkép-utcakép védelmét is az értékvédelmi és kapcsolódó építészeti vizsgálatban feltárt eredmények szerint szükséges biztosítani az érintett területeken.

- A város központja részleteit tekintve viszonylag fejletlennek, kevésbé kiépültnek tekinthető. Szükséges tehát a fejlesztése, bővítése, elsősorban a központhoz közel eső, de központi funkciókba mindeddig kevésbé bevont területek, Attila tértől nyugatra történő kiterjesztése, valamint a Kálvin utca – Honfoglalás utca közötti területek intenzívebb bevonása.

Külterületek

A külterületek használati és fejlesztési javaslata:

- A mezőgazdaság a város gazdaságában a jövőben is meghatározó marad. Ezért a racionális tájhasználat elvének megfelelően biztosítani kell az árutermelésre alkalmas jó termőhelyi adottságú termőföldek megtartását. A településrendezés eszközeivel is támogatni kell a családi és üzemi gazdaságok fejleszthetőségét. Ezért olyan differenciált külterület-szabályozás kialakítása szükséges, amely a hagyományos alföldi tájkarakter megtartása mellett új lehetőségeket teremt az életképes fejleszthető mezőgazdasági birtokok működéséhez.
- A termőföldek védelme, a tájkarakter megőrzése szempontjából elsősorban a meglévő mezőgazdasági majorok területén kell biztosítani az üzemközpontok koncentrált kialakíthatóságát, fejleszthetőségét. A történelmi gazdasági hagyományoknak megfelelően lehetőséget kell adni a tanyás gazdálkodás fejlődéséhez, ezért a településrendezési tervnek biztosítania kell a tanyagazdaságok számára az építési lehetőségeket. A tanyai lakóépületek számára meg kell különböztetni azokat az övezeteket, ahol a gazdasági épületek és lakóépületek koncentráltan, jól megközelíthető, infrastruktúrával jól ellátható városközeli területeken kialakíthatók. (Szentmihályi szőlőkhöz vezető út mentén, a város keleti határán, továbbá Dankótanya és Józsefháza – puszta térségében).

A várostól távolabbi határrészekén a lakóépület építésére mezőgazdasági területen csak akkor szabad lehetőséget adni, ha a földbirtok nagysága – összefüggően vagy több tagban –

legalább egy családot fő tevékenységként eltartani képes. Külterületen lakóépület építését csak akkor szabad engedélyezni, ha a lakófunkcióhoz szükséges infrastruktúra kiépített, vagy kiépíthető.

- Az árutermelésre kevésbé alkalmas mezőgazdasági területeken ösztönözni kell az erdősítéseket. Elsősorban a város közvetlen környezetében, a Keleti – főcsatorna mentén kell támogatni az erdőterületek létesítését, amely a gazdasági haszon mellett ökológiai, táj – és természetvédelmi, turisztikai szempontból is nagy jelentőségű, továbbá a települési környezet védelme és a város zöldfelületi rendszere szempontjából is nagyon fontos.
- Biztosítani kell az országos jelentőségű védett természeti területek, természeti területek, védett lápok, szikes tavak védelmét. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása a városi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Ezért az alföldi tájkép, tájkarakter, a még megmaradt természeti értékek védetté nyilvánításával kell bizonyítani a város elkötelezettségét, a természeti környezet védelme a Tiszavasvári táj fenntartható fejlesztése iránt.

Védetté kell nyilvánítani a Keleti – főcsatorna, Nyugati – főcsatorna, Hortobágy menti természetes és természetközeli élőhelyeket, biztosítva ezzel a város nyugati határának összefüggő zöldfelületi és ökológiai rendszerének megmaradását. A természet védelme mellett ez az ökológiai rendszer a helyi lakosság és a turizmus rekreációs területeként is funkcionálhat, és a város környezetminőségében is meghatározó jelentőségű.

- Üdülőterületi fejlesztésre területeket kell biztosítani a Keleti–főcsatorna mellett már kialakult üdülő–rekreációs területek környezetében. A még fejlesztési tartalékokkal rendelkező extenzív hétvégi házas üdülőterület helyett, a város gazdaságában, foglalkoztatásában is fontos, széleskörű turisztikai, idegenforgalmi kínálatot biztosító üdülőházas üdülőterületek kialakítását kell támogatni.

Kiemelten fontos a termálfürdő területének biztosítása, valamint az ehhez kapcsolódó gyógyászati szállás és vendéglátó létesítmények elhelyezése.

A zöldfelületi rendszer koncepciója:

Zöldfelületi rendszer

- A település zöldfelületeinek megtartásáról, minőségi fejlesztéséről gondoskodni kell. A város közterületi arculatában mutatkozó kettősséget meg kell őrizni. A településközpont városias képét erősíteni kell – zárt csapadékvíz elvezetés, kiemelt útszegélyek, rendezett, széles járdák, fasorok – a központtól távolabb eső utcák falusias-kisvárosias hangulata megőrzendő. Fel kell mérni a városban lévő utcák faállományát, és gondoskodni kell a fasorhiányos utcák fásításáról. Meg kell határozni a védelemre érdemes közterületi fasorokat, faegyedeket és zöldterületeket.

A településközpont zöldterületeinek minőségi fejlesztésére gondot kell fordítani. Tisztázandó a zöldterületek funkciója és karaktere. Városi térré fejleszthető az Attila téri zöldterület. A nem üzemelő régi temetők kegyeleti parkká nyilvánítandók és alakítandók. A zöldterületeken lévő játszóterek az érvénybe lépett országos szabványoknak megfelelően átépítendőek.

- A város legnagyobb, összefüggő, fejlesztés alatt álló zöldövezete – a Csónakázó-tó és környéke – belterületbe csatolásáról és minőségi továbbfejlesztéséről gondoskodni kell. A Csónakázó-tó, a Termálközpont és környéke a település legfontosabb turisztikai célterülete. Egységes arculatot követő fejlesztéssel folytatni kell az elindított beruházásokat.

A település gyalogos és kerékpáros úthálózatának fejlesztése alapvető feladat, a Keleti-főcsatorna parti sávját be kell kapcsolni a város zöldfelületi rendszerébe.

- A természeti értékek védelmét a külterületnél meghatározott koncepció szerint kell biztosítani.

Környezetvédelem

Környezetvédelmi javaslatok:

- A település környezeti állapotának javítása alapvető feladat. Ösztönözni kell a településen a kommunális szennyvízhálózatra rá nem kötött lakóingatlanok arányának csökkentését – elő kell segíteni a csatornára való rákötést. A szennyvízhálózatra kötött lakóingatlanok esetében gondoskodni kell a derítők, szennyvíztározók felszámolásáról.
- A felszín- és a talajvizek védelme érdekében a nagy szilárd burkolattal rendelkező parkolók, üzemi udvarok esetében a csapadékvíz elvezetés kiépítésekor olaj- és hordalékfogó műtárgy beépítése szükséges. Elő kell segíteni a meglévő burkolt felületek csapadékvízgyűjtőin olaj- és hordalékfogó műtárgy elhelyezését.
- A települést terhelő közlekedési zaj csökkentésére kell törekedni. A legnagyobb gondot jelentő 36-os főút esetében gondoskodni kell az elkerülő út nyomvonalának kijelöléséről és középtávú megvalósításáról. Csendes övezetté nyilvánítandó az üdülőterület területe és környezete a kertvárosig. Forgalmotechnikai eszközökkel gondoskodni kell a terület zajterhelésének minimalizálásáról.
- A település hulladék elhelyezése megoldott. Elő kell segíteni a szelektív hulladékgyűjtés fejlődését. Gondoskodni kell a kommunális hulladéklerakó területén hulladékudvar kijelöléséről és kialakításáról.

Közművek

Közművekkel kapcsolatos főbb fejlesztési teendők:

- A település szennyvízcsatornázása csak részben megoldott. A meglévő hálózat kapacitása alkalmas a további szennyvizek fogadására. Szükséges azonban a tisztítótelep kapacitásának növelése. Fontos továbbá a nagyobb arányú szennyvízelvezetés a városközpont intenzívebb beépítésű körzeteiben, valamint az üdülőterületeken. A hálózat bővítésével el kell érni, hogy a lakosság részéről minél nagyobb legyen a rákötések aránya.

A település bel- és külterületén tervezett fejlesztési területek esetében is szükséges feltétel a szennyvízelvezető hálózat kiépítése és rácsatlakoztatása a szennyvíztisztító telepre.
- Az elmúlt időszak megnövekedett ivóvízhasználata, továbbá a város fejlesztési elképzelései felvetik a vízműtelep korszerűsítésének szükségességét, beleértve a telep automatizálását, a kapacitásbővítést és a vezetékhálózat kisátmérőjű elemei cseréjének szükségességét. Ezért a zavartalan és megfelelő ivóvízellátás érdekében szükséges a település ellátását biztosító vízmű telep teljes automatizálása, valamint a meglévő ivóvízellátását biztosító gerinchálózat kis átmérőjű vezetékeinek, megfelelő vízszállítású, nagyobb átmérőjű csövekre történő cseréje³.
- A megfelelő települési környezet kialakítása érdekében szükséges a csapadékvíz elvezetés helyzetének javítása. A kiépítési, üzemeltetési, karbantartási költségek szempontjából elsősorban a nyílt rendszer kiépítése lenne célszerűbb, azonban azokon a helyeken, ahol ez nem megoldható, törekedni kell a zárt csapadékvíz elvezetés megoldására. A belterületi felszíni vizek elvezetését úgy kell megoldani, hogy befogadóiként a Kincses csatorna, a Hortobágyi főcsatorna, valamint a Paula-ligeti csatorna van kijelölve.
- A további települési közműhálózatok (elektromos energia, földgázellátás, hírközlő hálózat, kábel TV hálózat) esetében a hálózat kiépítettsége teljes, a fejlesztéseknek megfelelően jelentkező új igényeket, a szükséges területek biztosításával, maximálisan ki lehet elégíteni.

³ Az ivóvíz-fogyasztásnak a településszerkezeti terv készítése óta eltelt időszakban tapasztalt csökkenése miatt az itt előirányzott fejlesztések már nem indokoltak.

Közlekedésfejlesztés

Közlekedésfejlesztési javaslatok:

■ A közlekedési területek

Közlekedési területek: A jelenleg útként nyilvántartott telkek. A szerkezeti és szabályozási terveken közlekedési területként lehatárolt területek út besorolását a telekrendezések során a földhivatali nyilvántartásban át kell vezetni.

■ A közlekedési rendszer

MÁV vonal: területe és funkciója hosszú távon is megtartandó, fejlesztés területileg nem javasolt.

Országos II. rendű főút: 36. sz. főút. Új elkerülő útszakaszt kell létrehozni a várostól délre haladóan az előzetes javaslatokban a meghatározott nyomvonalon, a K.IV.a. útkategóriának megfelelően. A vasúton külön szintű átvezetés szükséges, az összekötő utakkal szintbeni csomópontok alakítandók ki; a csomóponti kialakításnál hasonló forgalmú utak által alkotott csomópontban mérlegelni kell a körforgalom kedvező biztonsági és kapacitási jellemzőit. A mezőgazdasági utak átvezetései a főút forgalmát nem veszélyeztethetik. Az elkerülő út mellékletben ábrázolt nyomvonalai közlekedési szempontból egyaránt megfelelőek, a város fejlesztése számára azonban más-más irányvonalat nyújtanak.

Települési főút: a 36 sz. főút kiváltásra kerülő belterületi szakasza. A lecsökkent forgalom mellett szegély menti parkolóhelyek kialakítása, kerékpárút kialakítható.

Országos mellékutak: 3631 (Tiszadob-Tiszavasvári), 3632 (Tiszalök-Tiszavasvári), és 3503 jelű (Hajdúnánás-Tiszavasvári) utak nyomvonala megfelelő, az útburkolat felújítása, az útkategóriának megfelelő kiépítés szükséges, a fejlesztési területek mellett a szabályozási szélesség szervízutak kialakítása érdekében növelendő.

Gyűjtőút: Fő utca: a település meglévő gyűjtőútjait nyomvonala és szabályozási szélességei elfogadhatók. Jelentős belterületi útkorrekció nem javasolt, de a szükséges helyeken a szabályozási terv alapján végre kell hajtani.

Kiszolgáló illetve lakóutak: Az összes egyéb bel-, és külterületi út. A meglévő, beépült utcákban a szabályozási szélesség elfogadható, új utca minimum 10,0 m szélességben alakítandó ki.

■ Fontosabb szintbeni közúti csomópontok

A jelentős csomópontok a belterületi szakaszokon találhatók, a 36-os főútra csatlakozó országos mellékutakkal alkotott keresztezésekben. Ezek helyei nem változnak, kialakításuk azonban fokozatosan fejlesztendő.

36. sz. főút és a 3631 j. út csomópontjában a Városi Strandfürdő felé kialakítandó új út találkozásánál új csomópont alakítandó ki, amely a város közlekedési rendszerében a „nyugati városkapu” szerepét töltheti be.

A 36. sz. főút és a 3632 j. út kialakítása jelen állapotban eltűrhető, fejlesztése mértéktartóan javasolt, jelentőségének csökkenése várható az egyéb közútfejlesztések megvalósulásával.

A 36. sz. főút és a 3502 j. utak által alkotott csomópont a leginkább kiépített a városban. A jelenlegi forgalmi rend szerinti kialakítás átépítése a vasút közelsége miatt nehezen lenne megoldható, erre vonatkozóan alternatív megoldások szükségesek.

Az elkerülő út nyomvonalának tervezésekor a kialakítandó csatlakozások tervezésekor a körforgalmú csomópontok kialakításának lehetőségét meg kell vizsgálni.

■ Vasúti átjárók

A város területén nyolc szintbeni közúti-vasúti kereszteződés található közülük három országos utat érint. További keresztezések kialakítása nem indokolt, a meglévők fenntartását azonban biztosítani javasolt. Újra kialakított úttal külön szintű keresztezést kell építeni.

■ Forgalmiszervezés, egyéb

A település városközponti területein található utcákban, valamint a gyűjtőutakkal határolt összefüggő lakóterületeken lakó pihenő övezet kialakítása javasolt, a szükséges forgalomcsillapító műszaki eszközök telepítésével.

A kerékpáros közlekedés fejlesztése érdekében a 36. sz. főút jelenlegi belterületi szakasza mellett az elkerülő út megépítését követően kerékpárút alakítandó ki.

1.6.2.2 A településszerkezeti terv megvalósult elemei

■ Tervezett gazdasági területek:

A 38. sz. fkl. út Nyíregyháza felőli bevezető szakasza mellett, belterülettől keletre a gazdasági terület kialakítása még nem kezdődött el.

3502 - Tiszavasvári-Hajdúböszörmény összekötő út mellett a település belterületének déli részén a gazdasági terület megvalósítása tovább folytatódott. Az ipari-gazdasági terület a hajdúnánási út mentén tovább alakítható, a környezetvédelmi követelmények teljesítése esetén. A város fő ipari fejlesztési területe, a rendelkezésre álló lehetőségek maximális kihasználásával a munkahelyteremtés eszköze lehet.

■ Tervezett különleges területek:

Fejlesztési cél a „tóaljai” területen szórakoztató-, szabadidős centrum megvalósulása. A gyógyturizmus bővítése érdekében fejleszteni kell a termálfürdőt, a hozzá kapcsolódó területekkel⁴. Nem valósultak meg.

1.7 A település társadalma

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

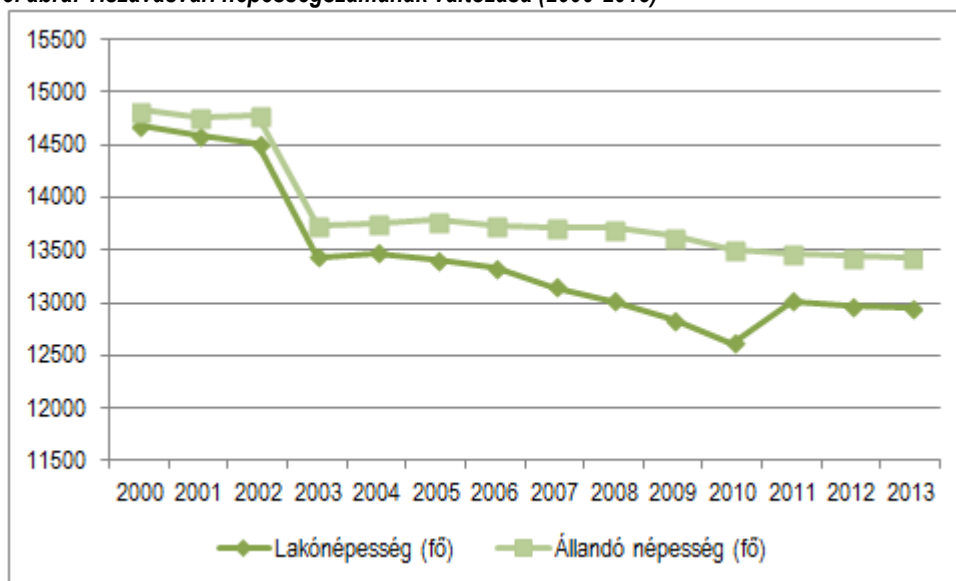
Népességszám
alakulása

Tiszavasvári **népességfejlődése** az utóbbi másfél évtizedben csökkenő tendenciát mutatott, ugyanakkor a 2010-ben mért mélyponthoz képest a legutóbbi években emelkedni tudott. 2013-ban 12 341 főnyi lakónépességnek ad otthont. A 2002-2003 közötti csökkenést Szorgalmatos község önállósodása magyarázza (2003-ban 957 fő):

⁴ Részben megvalósult, további fejlesztések szükségesek.

3. ábra: Tiszavasvári népességszámának változása (2000-2013)

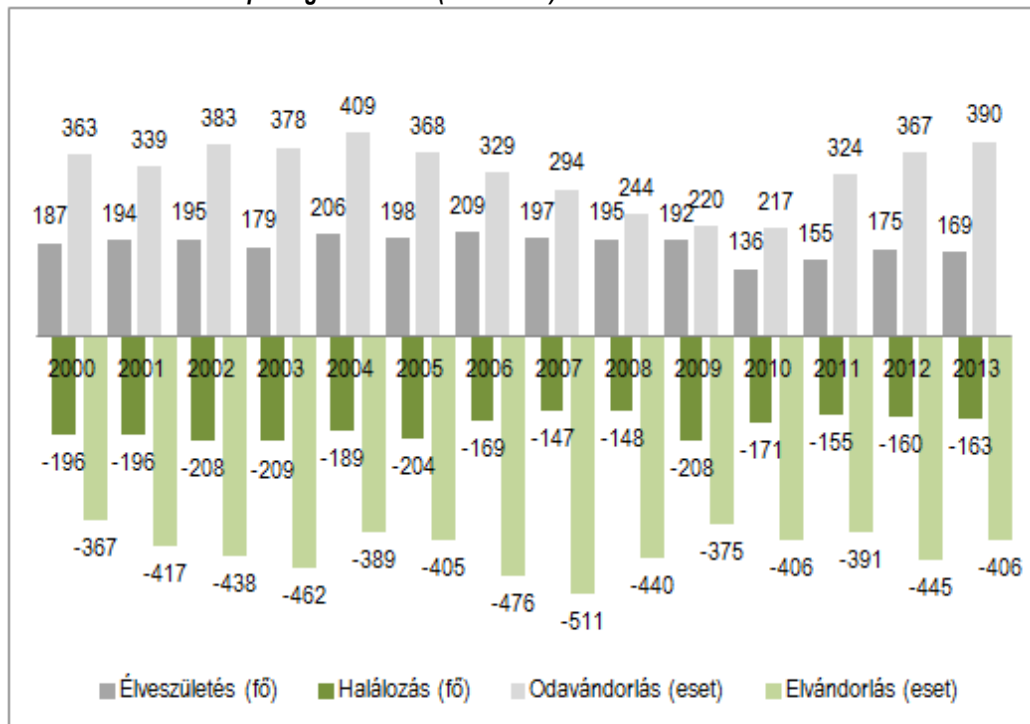
Forrás: KSH

A város népsűrűsége a 2013-ban 100,79 fő/km², ami a megyei (94,57 fő/km²) és az országos (106,17 fő/km²) átlag között van. A hasonló nagyságrendű városi jogállású települések esetében ez az adat inkább alacsony, ami a település jelentős külterületének köszönhető.

A vizsgált időszak alatt – 2000 és 2013 között – a város lakónépessége jelentős mértékben, 5,6%-kal csökkent (Szorgalmatos lakosságának adatával megtisztítva), elsősorban az elvándorlás miatt: egyes években az elvándorlók száma közel kétszerese volt az odavándorlók számának. 2004 volt az egyetlen év, amikor az odavándorlások esetszáma meghaladta az elvándorlásokét. Ugyanakkor az utolsó öt évben folyamatosan nőtt a városba költözők száma, és 2013-ban már közel kiegyenlítette az elvándorlók hatását:

4. ábra: Tiszavasvári népmozgalmi adatai (2000-2013)

Forrás: KSH

Az elmúlt időszak jelentős elvándorlását mutatja az is, hogy Tiszavasvári lakónépessége jobban alulmúlja az állandó népesség adatát, mint a megye vagy az ország hasonló adatai:

12. táblázat: Tiszavasvári, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Magyarország népességének változása (2001, 2013)

Adattípus	2001	2013	Népesség 2013/2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2001 (%)	Lakónépesség / állandó népesség 2013 (%)
Állandó népesség - város (zárójelben a Szorgalmatos nélküli adattal)	14 763 (13 737)	13 435	91,00 (97,80)	98,79	96,42
Lakónépesség - város (zárójelben a Szorgalmatos nélküli adattal)	14 585 (13 546)	12 954	88,82 (95,63)		
Állandó népesség - megye	597 582	578 004	96,72	98,40	97,12
Lakónépesség - megye	587 994	561 379	95,47		
Állandó népesség - ország	10 270 425	10 051 837	97,87	99,07	98,26
Lakónépesség - ország	10 174 853	9 877 365	97,08		

Forrás: KSH

A **szelektív migráció** elsősorban a fiatal, képzettebb munkavállalói rétegekben jellemző. A migrációs folyamatokkal ellentétben **az élve születések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást**. Amennyiben a jelenlegi tendenciák folytatódnak, akkor Tiszavasváriknak is szembe kell néznie a folyamatos népességcsökkenés és társadalmi előregedés problémájával, bár ennek mértéke nem súlyosabb a megyei és országos folyamatoknál.

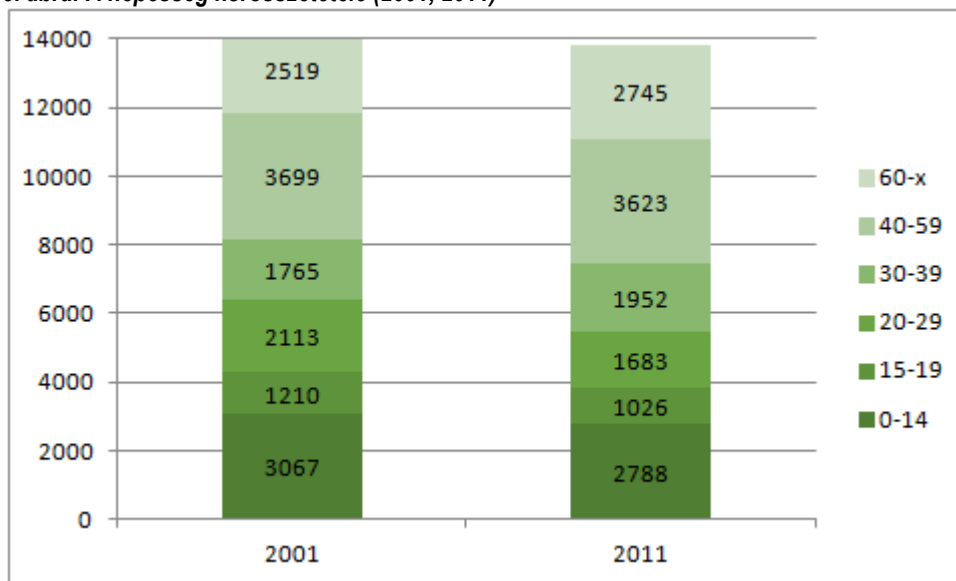
Korösszetétel

A népesség korösszetétele az ország más, hasonló méretű településeivel viszonyítva összességében kedvező: a gyermekek (0-14 éves) aránya 20,17%, a 60 éven felülieké pedig

19,87%⁵. Összességében az eltartottsági mutató (100 felnőtt korúra átlagosan 40,04 gyermek és időskorú jut) kicsit rosszabb a megyei értéknél (37,24), de az öregedési index (100 gyermekkorúra átlagosan 98,46 időskorú jut) már kedvezőbb annál (114,11, országosan 161,03!). A mutatók változása ugyanakkor egyértelműen jelzi a kedvezőtlen demográfiai folyamatokat: 2001-ben 100 gyermekkorúra még csak 82,13 időskorú jutott, és az eltartottsági mutató is alacsonyabb volt (38,86)⁶.

5. ábra: A népesség korösszetétele (2001, 2011)

Forrás: KSH

Nemek szerinti
megoszlás

A népesség nemek szerinti arányát tekintve az elmúlt időszakban a nők arányának növekedése tapasztalható, ami nem egyedi jelenség. Míg 2001-ben Tiszavasváriban 1000 férfira átlag 1030 nő jutott, addig 2011-ben már 1046 – ez kedvezőbb a megyei átlagánál (1089). Hasonlóan a megyei és az országos tendenciákhoz, a férfiak rövidebb átlagos élettartama miatt a nők túlsúlya a 60 év feletti korosztályokban a legjellemzőbb Tiszavasváriban is.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

A népesség etnikai összetételét tekintve már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a cigány kisebbség aránya: a városban akkor a lakosok 8,91%-a vallotta magát a cigány kisebbséghez tartozónak. Ez az érték 2011-re 11,70%-ra emelkedett. Más hazai nemzeti kisebbséghez tartozók csak elenyésző számban fordulnak elő (összességében 1% alatt).

Becslések szerint a népszámlálás során mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának aránya, a valós érték kb. 16–17% lehet. A helyi romák többsége két településrészen, szegregált körülmények között él. Egy korábbi tanulmány szerint a bűdi városrész É-i felében inkább romungrók, míg a Külső-Szentmihály K-i felén oláh cigányok laktak. Mára ezek a határvonalak elmosódottabbak, de a két városrészben az életkörülmények lényegesen rosszabbak a város többi részénél.

⁵ Megemlítendő, hogy a városban időseket ellátó bentlakásos intézmény működik jelentős (220 engedélyezett férőhelyes) kapacitással, így a térségből beköltöző, így helyi lakossá váló idősök aránya némileg torzítja a település természetes korstruktúráját, öregedési és eltartottsági mutatóit, illetve halálozási adatait.

⁶ Gyermekkorú: 0-14 éves, időskorú: 60 éven felüli.

1.7.1.3 Képzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a lakosság iskolai végzettsége összességében elmarad az országos átlagtól, azonban a megyei értékekhez képest kedvezőbb a helyzet. A tendenciák egyértelműen pozitívak települési, megyei és országos szinten egyaránt: leginkább az érettségivel rendelkezők aránya emelkedett.

Az önkormányzat szorosan együttműködik a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartású középiskolákkal és a munkaügyi kirendeltséggel annak érdekében, hogy a munkaerő-kínálat minél jobban igazodjon a jelenlegi és potenciális munkaadók elvárásaihoz.

13. táblázat: A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség alapján (2001, 2011)

Adattípus		2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában (%)
Legfeljebb általános iskola	város	26,6%	24,3%	91,2%
	megye	28,3%	30,1%	106,2%
	ország	26,3%	25,0%	95,2%
Érettségi nélküli középfokú végzettség	város	23,0%	18,3%	79,5%
	megye	21,9%	19,9%	90,4%
	ország	21,1%	19,5%	92,5%
Érettségi	város	15,1%	19,3%	128,1%
	megye	15,6%	22,0%	140,4%
	ország	20,5%	27,5%	134,0%
Egyetemi vagy főiskolai oklevél	város	7,5%	9,1%	121,1%
	megye	6,3%	10,5%	166,7%
	ország	9,9%	15,5%	156,6%

Forrás: KSH

1.7.1.4 Foglalkoztatottság

Gazdasági aktivitás

Tiszavasváriban 2011-ben a munkaképes korúaknak (15-64 évesek) 51,27%-a volt foglalkoztatott. Ez, összehasonlítva az országos értékekkel (57,87%), alacsonynak tekinthető, azonban a megyeit (49,00%) csekély mértékben meghaladja. Összességében a gazdasági aktivitás mutatói az országosnál kedvezőtlenebb képet mutatnak, míg a megyei értékekhez képest csak kismértékű eltérések rajzolódnak ki. A 2001-2011 közötti időszakban kisebb pozitív irányú változás volt megfigyelhető:

14. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása (2001, 2011)

Adattípus		2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában (%)
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	város	44,0%	51,3%	116,6%
	megye	40,7%	49,0%	120,3%
	ország	53,0%	57,9%	109,1%
Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya	város	7,9%	28,3%	359,5%
	megye	26,5%	34,0%	128,3%
	ország	24,8%	34,5%	139,1%

Forrás: KSH

Ingázás

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a Tiszavasváriba munkavállalási céllal ingázók száma 685 fő, ami a helyben foglalkoztatottak (6465 fő) csupán 11,1%-a. A legtöbb bejáró foglalkoztatott Tiszaölkőről, Hajdúnánásról, Szorgalmatosról és Nyíregyházáról érkezik. A város munkaerő-piaci

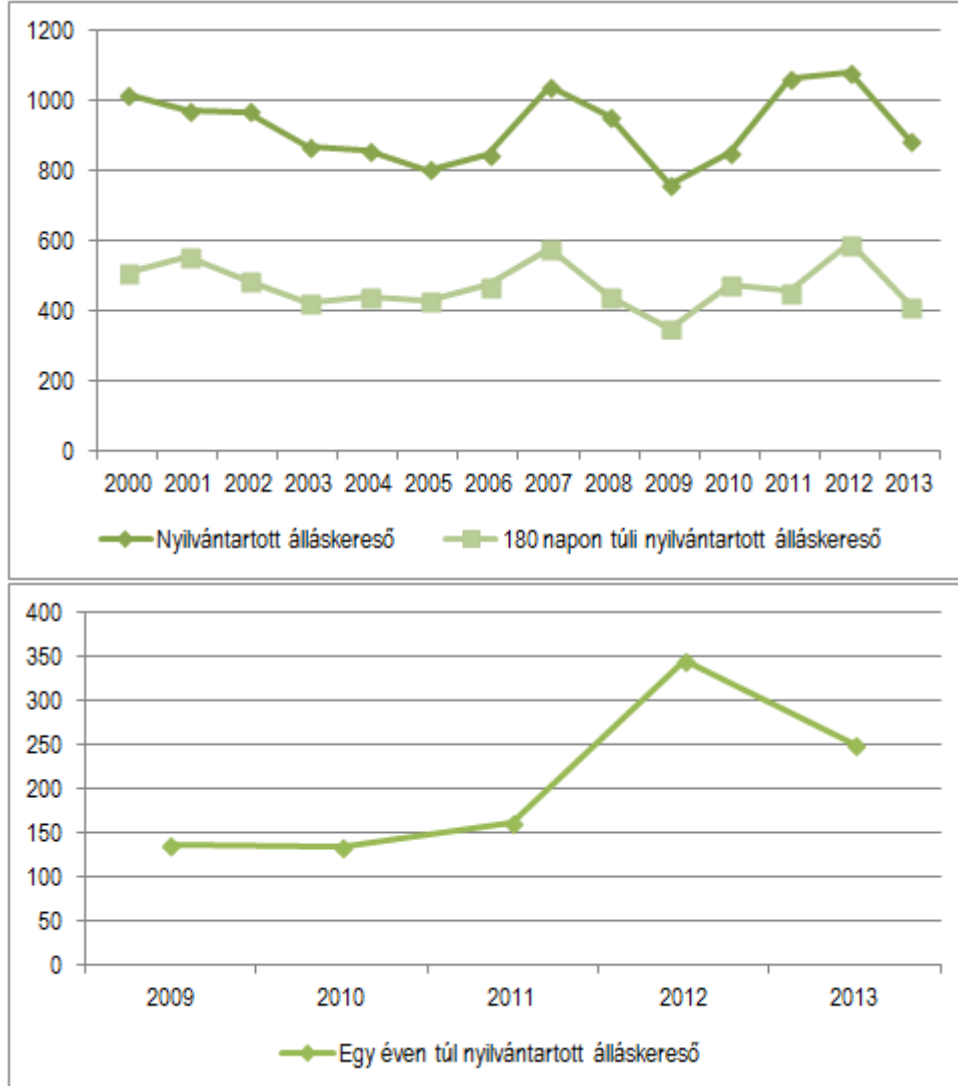

Munkanélküliség

kapacitásának zsugorodását mutatja, hogy a város lakosai között a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya 2001 és 2011 között 7,86%-ról 28,26%-ra nőtt.

A város egyik jelentős munkaerő-piaci problémája a nyilvántartott álláskeresők magas száma és aránya⁷. 2009 és 2012 között ezek az értékek folyamatos emelkedést mutattak, elsősorban a gazdasági válság miatt, az elmúlt években a gazdasági helyzet általános javulásának és a közfoglalkoztatási programnak köszönhetően pozitív változások kezdődtek:

6. ábra: A munkaerő-piaci jellemzők változása 2000 és 2015 között (fő, minden év januárjában)

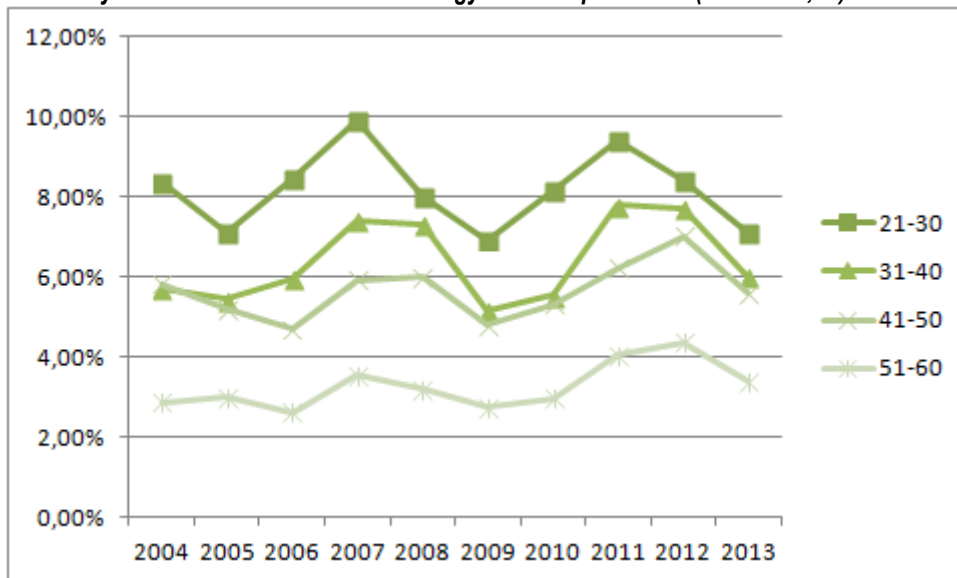

Forrás: KSH

Sajnos a **pályakezdő munkanélküliek** esetén az utolsó évben is növekedést mutatnak az adatok. Ha a nyilvántartott munkanélküliek számának alakulását korcsoportonként vizsgáljuk, akkor is látható, hogy a 21-30 évesek vannak a legrosszabb munkaerőpiaci helyzetben:

⁷ Az adatok vizsgálatakor fontos szem előtt tartanunk, hogy ezek a nyilvántartott munkanélküliek számára vonatkoznak, a tényleges munkanélküliek száma ettől eltérhet.

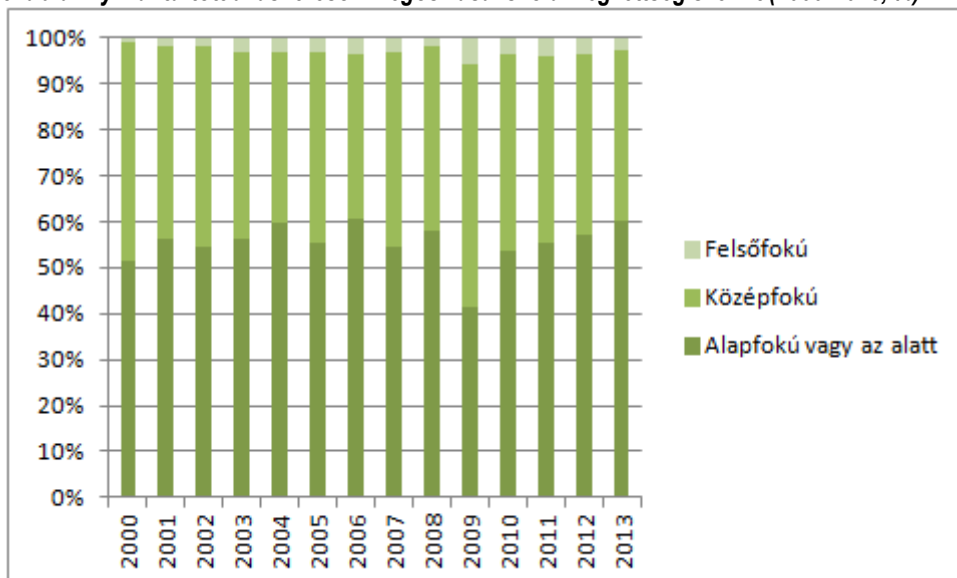
7. ábra: Nyilvántartott álláskeresők száma egyes korcsoportokban (2000-2013, %)⁸

Forrás: KSH

Iskolai végzettségüket tekintve a nyilvántartott álláskeresők között 2013-ban 60,1%-kal képviseltették magukat a legfeljebb általános iskolai végzettségűek, míg középfokú végzettséggel az álláskeresők 37,1%-a, felsőfokúval pedig csupán 2,8%-uk rendelkezett. A legutolsó öt évet vizsgálva kifejezetten romlottak az alacsony végzettségűek munkaerőpiaci esélyei, vagyis az ugyanezen időszak alatt a munkanélküliek számában tapasztalt emelkedés elsősorban őket sújtotta:

8. ábra: Nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint (2000-2013, %)

Forrás: KSH

A nők és férfiak munkaerőpiaci helyzetét az alábbi diagramokon keresztül vizsgálhatjuk:

⁸ Mivel az egyes korcsoportok megoszlásáról időszoros adat nem állt rendelkezésünkre, az ábrázolt adatok esetében minden év munkanélküiségi adatát a 2011-es népszámlálás korcsoportos népességi adataihoz viszonyítottuk. Ez némileg torzítja az ábrázolt görbéket, de az egymáshoz viszonyított helyzetüket lényegében nem befolyásolja.

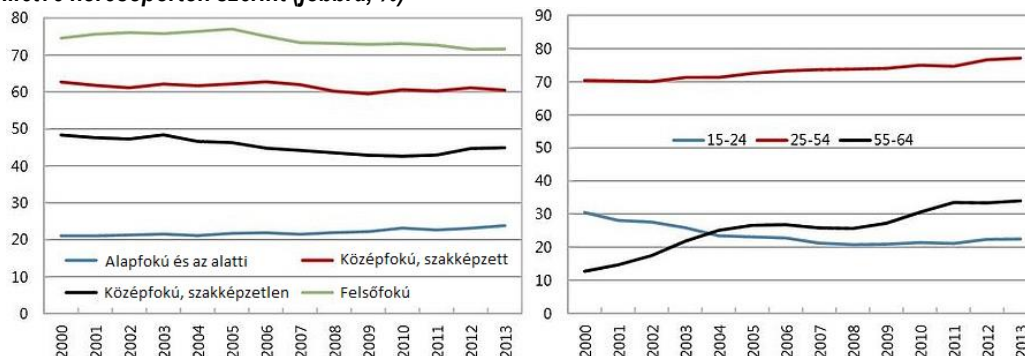
9. ábra: A nők és férfiak munkaerőpiaci helyzete (2000-2013, %): álláskereső (bal felül); pályakezdő álláskereső (jobb felül); 180 túl nyilvántartottak (bal alul); egy éven túl nyilvántartottak (jobb alul)

Forrás: KSH

Látható, hogy a férfiak összességében nagyobb arányban képviseltetik magukat a nyilvántartott álláskeresők között, de a hosszú távú tendencia a részarányok kiegyenlítése felé tart. Ugyanakkor egyre nagyobb a férfiak túlsúlya a pályakezdő munkanélküliek között. A munkaerőpiacról hosszabb távon is kívül rekedőket tekintve a nők relatív helyzete némileg javult az elmúlt öt évben. Hangsúlyozzuk azonban, hogy a fenti diagramok az aktív lakosság arányában mutatják az álláskeresők számát. A nők esetében jóval nagyobb az inaktív részaránya, így az ő munkaerőpiacra történő integrációját célzó foglalkoztatáspolitikai eszközöknek komoly foglalkoztatás-növelő potenciálja van. A Világbank 15/93-as országjelentése (2015. április) szerint ebben a tekintetben nagyon lassú előrelépés tapasztalható országos szinten, de a nők munkaerőpiaci részvétele szélsőséges különbségeket mutat iskolai végzettség és a korosztályok között:

10. ábra: A nők munkaerőpiaci részvétele Magyarországon iskolai végzettség szerint (balra, %), illetve korcsoportok szerint (jobbra, %)

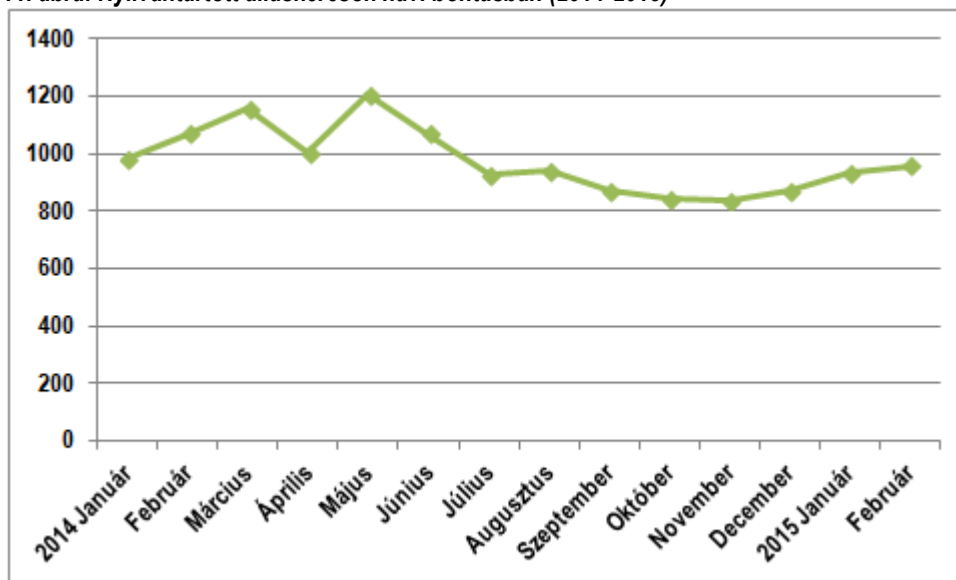
Forrás: Világbank (balra); OECD (jobbra)

A legfrissebb adatok alapján 2015 januárjában a munkaképes korú népesség 10,41%-a nyilvántartott álláskereső (korábban ez az érték a 15%-ot is meghaladta), akik mintegy 20%-a legalább 365 napja nyilvántartott álláskereső. A tartós munkanélküliek elhelyezkedési esélye igen alacsony, esetükben a munkanélküli státuszt leggyakrabban az inaktivitásba vonulás követi – ezt próbálja megelőzni az önkormányzat a közfoglalkoztatási programba való bevonással.

Részben a közfoglalkoztatási rendszer sajátosságai⁹, részben a kiszámíthatóbb piaci helyzetben lévő termelő vállalatok jelenléte okozza azt, hogy Tiszavasvári esetében nem mutatható ki egyértelmű **éven belüli ciklikusság** a munkanélküliek számában:

11. ábra: Nyilvántartott álláskereső havi bontásban (2014-2015)

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

1.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

A jövedelmi viszonyokat alapvetően meghatározza a népesség gazdasági aktivitása, amelyet részletesen az 1.7.1.4 fejezet mutat be. Tiszavasváriban 2012-ben 415 adófizető jutott ezer lakosra, ami kismértékben a megyei érték alatt van (422 fő). Az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó alap 1 604 ezer Ft, az egy állandó lakosra jutó személyi jövedelemadó értéke pedig 96 ezer Ft volt, ami már kedvezőbb a megyei átlaghoz viszonyítva (1 451 ezer Ft, illetve 89 ezer Ft).

A nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők ezer lakosra vetített száma 2013-ban 266 fő volt, az öregségi nyugdíj egy főre jutó havi átlagértéke pedig 100 697 Ft (kistérségi adat), amely közelítőleg megfelel a megyei átlagnak (104 378 Ft). A rendszeres szociális segélyben, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma a nagyon rossz megyei mutatóknál ugyan alacsonyabbak, de a megyei városoknál tapasztalt értékeknél kedvezőtlenebbek, így jelezve, hogy a lakosság egy része hátrányos helyzetű, és jövedelmi viszonyai korlátozottak:

15. táblázat: Segélyezettek ezer főre jutó száma (2012)

	Tiszavasvári	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma ezer lakosra	8,3	8,8
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma ezer lakosra	45,5	74,4
Közhatalmi igazolvánnyal rendelkezők száma ezer lakosra	31,9	51,2

Forrás: KSH

⁹ A nyilvántartott álláskereső száma sok esetben akkor csökken nagyobb mértékben, amikor jelentősebb számban kerülnek közfoglalkoztatásba – ez azonban attól függ, hogy központilag mikor biztosítanak forrást erre a célra.

1.7.1.6 Életminőség

A lakosság életminőségét számos tényező befolyásolja közvetlen és közvetett módon, ezek közül a háztartások lakáskörülményeiről, az egészségi állapotról, illetve a gépkocsiállományról állnak rendelkezésre megfelelő információk települési szinten.

Lakáskörülmények

A város lakóinak lakáskörülményei jelentős mértékben javultak az elmúlt időszak két népszámlálása között. Különösen nagy előrelépés történt a szennyvízelvezető hálózat kiépítése terén, köszönhetően a 2007-2012 között megvalósított jelentős közműfejlesztési beruházásoknak. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya ugyanakkor alig marad a megyei átlagérték alatt, ami a városok között kifejezetten rossz értéknek számít:

16. táblázat: A lakások minősége, mint az életminőséget befolyásoló tényező (2001, 2011)

	2001		2011	
	város	megye	város	megye
Lakások száma (db)	4 773	208 188	4 903	220 766
Egy lakásra jutó alapterület (m ²)	79	81	83	84
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)	23,30	26,90	13,46	14,33
Közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	85,25	80,83	91,39	89,23
Közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)	33,35	35,22	80,93	58,05

Forrás: KSH

A népesség egészségi állapota

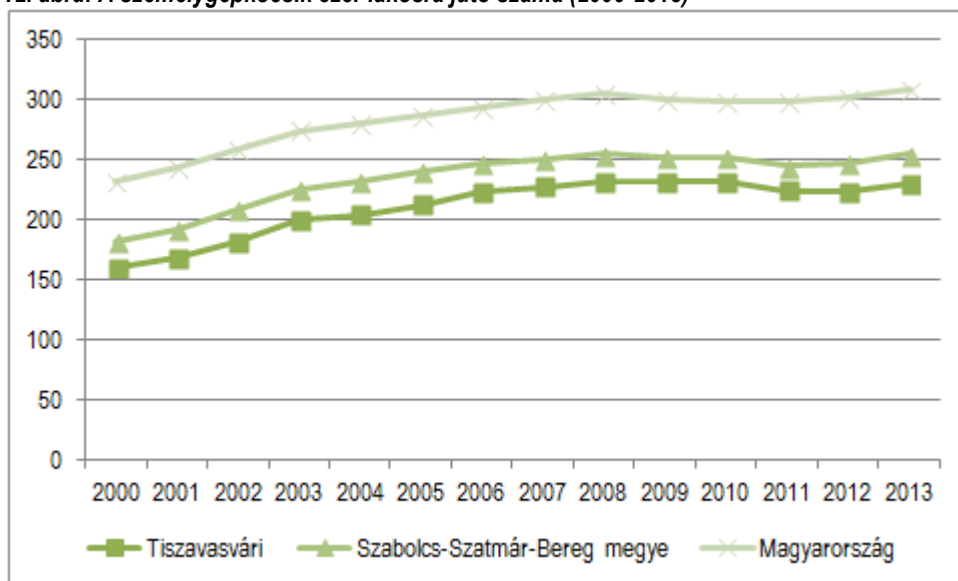
A társadalom életminőségének egyik indikátora a népesség egészségi állapota. Tiszavasvári hagyományosan jelentős iparral rendelkező település, amelyek között jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző vállalkozások is találhatók (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. – vegyipari tevékenység és hulladékégetés; HVBSZ Zrt. – szennyvíztisztító telep; Ecomissio Kft. – szilárd-hulladék égetése; Wienerberger Téglaiipari Kft. – téglagyár), így a lakosság egészségügyi állapota e szempontból fenyegetettnek mondható. Jóllehet a járás lakosságának egészségi állapota a statisztikai adatok oldaláról az országos átlagot tükrözi, a valóság rosszabb egészségi állapotot mutat. Gyakorlatilag a 70-es évek állapota konzerválódott, sőt a daganatos, a keringési és a mozgásszervi betegségekben szenvedők aránya növekedett is.

Személygépkocsi-állomány

Az életminőséget, illetve annak anyagi tényezőit áttételesen jellemző mutatók közül viszonyítási alapot jelent a lakosság tulajdonában álló nagy értékű fogyasztási cikkek mennyisége, értéke. Ezek közül az egyik legjellemzőbb mutató az 1000 főre jutó személygépkocsi számának változása. Tiszavasvári ebből a szempontból az elmúlt időszakban folyamatosan az országos és a megyei átlag alatt maradt, ami megint csak relatív elmaradottságot tükröz a hasonló méretű városokhoz viszonyítva:

12. ábra: A személygépkocsik ezer lakosra jutó száma (2000-2013)

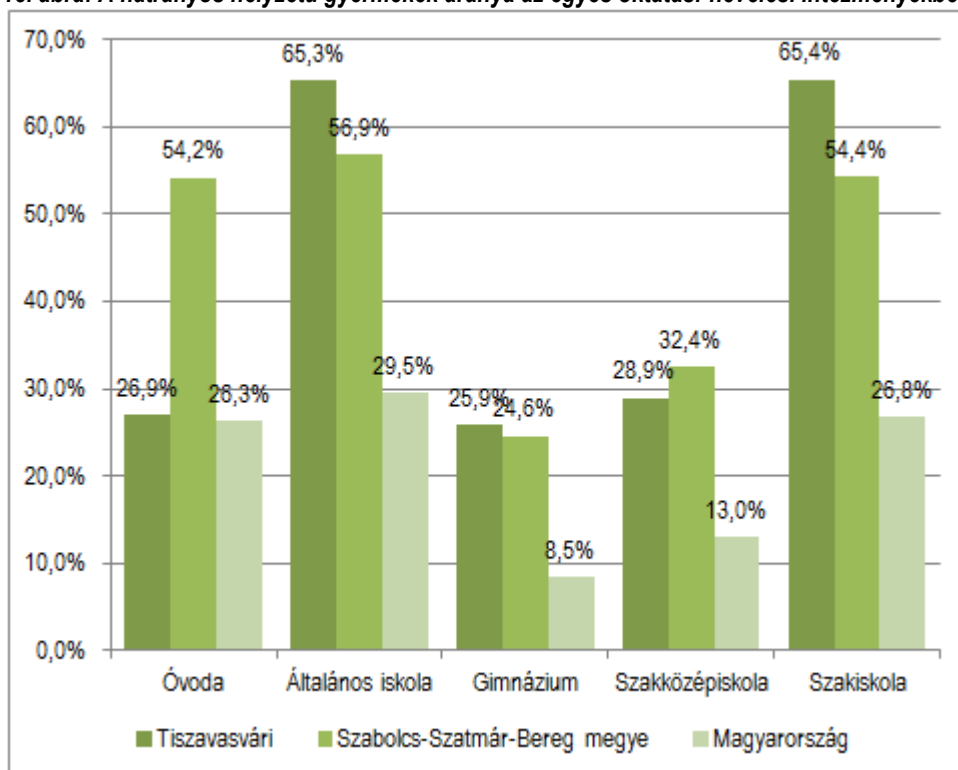
Forrás: KSH

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A Tiszavasvárihoz hasonló méretű városokban a térbeli, társadalmi konfliktusok megjelenése nem tekinthető általános jelenségnek. Tiszavasvári esetében a hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma, illetve térbeli koncentrációja jelentkezhet látens vagy valós konfliktusként, amelyet az önkormányzat, valamint az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek csak részben képesek megfelelően kezelni. Az érintett városrészek és szegregátumok részletes bemutatását a 3.3 fejezet tartalmazza.

13. ábra: A hátrányos helyzetű gyermekek aránya az egyes oktatási-nevelési intézményekben (2013)

Forrás: KSH

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

Településtörténet

Tiszavasvári két település összeolvadásával jött létre 1941-ben. A két előttepülés közül Búd a korábbi. A honfoglalaskori falu a tatárjárás idején elpusztult, majd később újra benépesült. A török hódoltság ideje alatt másodszor is elnéptelenedett faluba a XVI. század végén görögkatolikus kárpát-ukrán telepesek és taktaközi református magyarok költöztek.

Szentmihály 1440 táján született, amikor Báthori András Búd határában önálló települést hozott létre és azt budi jobbággyokkal népesítette be. 1550 körül már közel félezer lakosú jeles település a XVII. század második felében elnéptelenedett. Ezt követően 1700 körül hajdúk telepedtek le, akik szabad mezővárosi jogállást kaptak. Ezt 1848-ig meg is őrizte a település. A Báthoriakat követően a település a Lónyai család, majd 1771-1945 között a Dessewffyék birtoka volt.

Búd és Szentmihály 1941-ben Búdszentmihály néven egyesült, de a közigazgatási összeolvadás nem volt zökkenőmentes: a tiszabúdiek nem tudták elfogadni önállóságuk elvesztését, és az 1946-1950 közötti időszakra sikerült is átmenetileg visszaállítaniuk a két település eredeti jogállását. Az 1950-ben történt második egyesítést követő években Tiszabúd a Búdszentmihály elnevezés ellen harcolt, legalább a község nevében akarta jelezni egykori önállóságát. Ennek eredménye lett végül az 1952-től használt Tiszavasvári elnevezés.

Az Alkaloida Vegyészeti Gyár megalapítása Kabay János és felesége, Kelp Ilona nevéhez fűződik. Az 1927-ben létrehozott üzem sikerét a zöld mákgubóból kinyerhető morfin előállításának eljárása tette lehetővé. Szentmihály, később Búdszentmihály, köszönhetően az Alkaloida üzleti sikerének, már a két világháború között elindult a városiasodás útján. A tényleges

Kulturális értékek

várossá válásra az egyesült, és immár igen jelentős lélekszámú településnek, Tiszavasvárinak azonban egészen 1986-ig kellett várnia.

Az elődtelepülések történetéből, a többszöri pusztulásból, újratelepítésből is látható, hogy a török dúlások, a kuruc felkelések, a Bocskai István, Bethlen Gábor, majd II. Rákóczi Ferenc oldalán vívott szabadságharcok keményen próbára tették az itt élőket. A települések lakói „két pogány közt őrlődve” (utalás a törökökre és az osztrák uralkodókra), az önálló Erdélyi Fejedelemség erkölcsi és katonai erejével a háta mögött meg-megújuló erővel igyekezett szerzett jogait, hajdú kiváltságait védelmezni. Az 1848-49-es szabadságharc idején különösen sok itt lakó állt honvéddnek.

A város (egész pontosan Búd) leghíresebb szülötte Vasvári Pál (eredeti nevén Fejér Pál, történész, filozófus, politikus, 1848-49-es honvéd őrnagy), akinek neve összefonódik a forradalmat előkészítő Márciusi Ifjak mozgalmával, és a szabadságharc hősiei küzdelmeivel. A szabadságharc során, harctéren, 23 éves korában elesett vértanú forradalmár emlékét sok intézmény őrzi Magyarországon és a határon túl is, emlékhelyei vannak az erdélyi Kőrösfőn és Nyírvásváriban is. Szülőhelyén a róla elnevezett múzeum, a neki emléket állító emlékszoba, róla elnevezett iskolai és több, a nevével azonosuló civil szervezet ápolja hagyományát.

A város legtöbbet annak a Kabay Jánosnak köszönhet, akinek szinte meseszerű életútját és emlékét ugyancsak tetten érhető, élő hagyomány övezi napjainkban is: a parasztfiúból a maga szakmájában világszerte ismertté lett tudós, aki tudását nem külföldön, hanem a szülőföldjén akarta kamatoztatni, és a semmiből szülőfalujában hozott létre a maga idejében világszínvonalú laboratóriumot és gyárat.

A sok évszázados küzdelmes életmód, a szabadságvágy, a jogokért történő bátor kiállás, és az újító, kreatív szellem a mai napig tetten érhető a város lakóinak a településükhöz fűződő viszonyában, és az ebből eredő lokálpatrióta büszkeség fontos kiindulópontja a város közösségfejlesztésének, és a település megtartó erejének újjáépítésében is fontos segítség lehet.

A helyi kulturális élet fontos eleme az 1963-ban alapított Vasvári Pál Múzeum. A XVIII. századi épületekben látogatható kiállítások mind a térség mezőgazdasági és folklór hagyományait, mind a város neves szülötteinek életútját, mind pedig a helyi ipartörténetet bemutatják. Kisvárosi múzeumhoz képest hatalmas összegeket fordítottak fejlesztésre, a beruházások összértéke meghaladja a 130 millió forintot. Látogatottsága példátlan gyorsasággal emelkedik: míg pár esztendeje évente alig négyezer látogatója volt, ez a szám azonban mára megháromszorozódott, 2014-ben pedig a 14 ezer főt is elérte. A múzeum vonzerejét saját mobiltelefonos alkalmazása, korszerű múzeumpedagógiai foglalkozásai, a falakra erősített interaktív tabletek, és virtuális pontokkal, projektorokkal, infoterminálokkal ellátott oktatótere is erősíti¹⁰.

A településen működő egyházak

A településen három egyház működik: a Tiszavasvári Református Egyház, a Görögkatolikus Egyházközség és a Tiszavasvári Római Katolikus Egyház. A 2011-es népszámlálás alkalmával az itt lakók 40,22%-a vallotta magát valamely vallási közösséghez, felekezethez tartozónak, ami mélyen alatta marad a megyei értéknek (71,09%), de jelentősen alacsonyabb a megyei városok (64,43%) és a Tiszavasvári járás átlagának (48,17%). A vallásos lakosság 36,53%-a református, 15,40%-a római katolikus, 14,97%-a pedig görögkatolikus. A görögkatolikusok részaránya relative magas (a megyei átlag 12,67%, a városi pedig 11,97%). Ez annak köszönhető, hogy az egykori Tiszabúdon jelentős görögkatolikus közösség alakult ki, amely máig őrzi hagyományait.

Védett épületek

A nem rendelkezik látványos történeti városközponttal, vagy kiemelt turisztikai attrakcióval, de viszonylag gazdag épített és természeti értékekben. Öt országos védettségű műemléke van:

¹⁰ Forrás: Parasztfiúcska a kutyuk között (Kácsor Zsolt, Népszabadság, 2015. 04. 07.)

- A Dessewffy-kastély klasszicista stílusban épült 1820 körül. Az 1850-es, illetve az 1870-es években két komolyabb átalakításon ment át, mire elnyerte mai alakját. Az épületben 2011-ig a Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium kollégiuma működött, azóta üresen áll, állapota erősen leromlott, külső felújításra szorul.
- Az egyhajós, barokk stílusú, Szent Miklós tiszteletére szentelt görögkatolikus templom 1762-ben épült, neoromán tornya XIX. századi. Ikonosztáza a régebbi képfal elemeinek felhasználásával 1870-ben készült, kartámlás állópadjai pedig XVIII. századiak.
- A 18. században épült református parókia teljes felújításon áteső épületében 1991 óta a Vasvári Pál Múzeum működik.
- A dombon álló, román stílusú református templom sokszori átépítés után, az 1789-es teljes felújítás és bővítés nyomán nyerte el klasszicista jegyeket mutató mai formáját. Berendezése 1788-ban, copf stílusban készült. A templomkertet téglakerítés övezi, két sarkán toronyszerű építménnyel, melyek helyi elnevezése „kásamáté” (a kazamata szó ferdítése).
- A hosszházas, egyhajós, poligonális szentélyzáródású római katolikus templomépületet 1912-ben emelték gótizáló, késő romantikus stílusban.

A helyi védelemre javasolt épületek közül talán legjelentősebb a Dogály- vagy Korniss-kúria, melynek klasszicista stílusban épült kúriaépületét a Dogály testvérek építették a XIX. században, majd Korniss Ferenc bővítette neobarokk stílusú, palafedésű, magas manzárdtetővel ellátott kastéllyá. A kastély bejáratánál található kétszárnyú kovácsoltvas kapun 1812-es évszám olvasható. Az épület jelenleg szociális otthonként működik. Angolkertje elpusztult, de parkja ma is gondozott, benne az utolsó Korniss tulajdonos sírhelyével.

Országos jelentőségű védett természeti terület a város külterületének K-i felében található, 224 hektáros „Fehér-szik” természetvédelmi terület, amely érintetlen szikes tóból és mellette elterülő szikes legelőből áll. Az 1977-ben történt védetté nyilvánítás célja, hogy az itt található növény- és madárvilág fennmaradjon az utókor számára. Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a belterületen található Dessewffy-kastély parkja. A város viszonylag gazdag sportolásra, rekreációra alkalmas vagy alkalmassá tehető vízfelületekben (halastavak, Keleti-főcsatorna, Városi Strandfürdő), emellett a Fehér-szik területen kívül 15 további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét vagy legelő található a külterületén.

Jelentős természeti értékek

1.7.3.2 Civil szerveződések

Tiszavasvári **civil szervezeteinek tevékenysége** kiegészíti, sok esetben helyettesíti a város által nyújtott szolgáltatásokat. A városban 2013 végén 52 civil szervezet működött, (számuk 2010-től ezen érték körül mozog), amely a megyei átlagnak felel meg, így a járási székhelyek között alacsony:

17. táblázat: Civil szervezetek száma (2013)

	Tiszavasvári	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Magyarország
Civil szervezetek száma	52	2 314	56 570
Civil szervezetek 1000 lakosra jutó száma	4,0	4,1	5,7

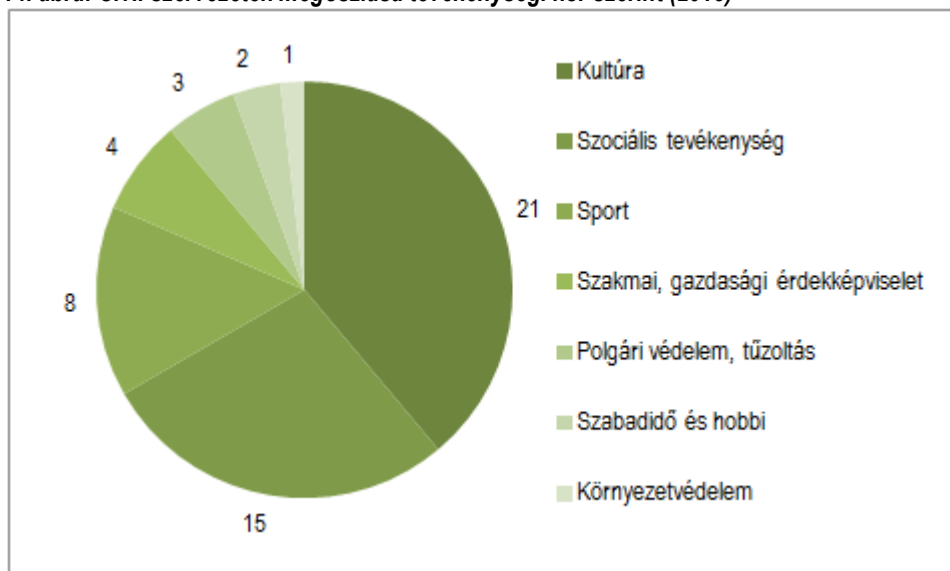
Forrás: KSH

Az Országos Bírósági Hivatal 2015-ös nyilvántartásában (Civil szervezetek névjegyzéke) a megszűnés vagy törlés alatt álló szervezeteket nem számítva 7 Tiszavasvári székhelyű alapítvány és 34 itt székelő egyesület szerepel (ez utóbbiak közül a városi adatszolgáltatás alapján 4 már nem működik). A város önkormányzata további 3, a városban működő alapítványt

és 14 egyesületet tart nyilván. Ezen 54, ténylegesen működő civil szervezet összesített adatbázisát mellékletben csatoljuk a jelen dokumentumhoz. Tevékenységi körül elsősorban kulturális jellegű (azon belül hagyományőrző, településvédő, roma érdekvédő, zenei, színjátszó és oktatási tevékenységekkel), de jelentős számban működik szociális és sport célú civil szervezet is:

14. ábra: Civil szervezetek megoszlása tevékenységi kör szerint (2015)

Forrás: Országos Bírósági Hivatal, Tiszavasvári Város Önkormányzata

Tiszavasvári Város Önkormányzata nemcsak szorosan együttműködik a helyi civil szervezetekkel, hanem hosszú évek óta **pénzügyileg is támogatja** azok működését. Néhány szervezet számára a költségvetési rendeletben dedikált támogatás szerepel (2015-ben: Szabadidős Programszervező Egyesület; Köztisztviselői Tűzoltóság; Tiszavasvári Polgárőrség; Tiszavasvári Sportegyesület; Tiszavasvári Diáksport Egyesület) a többi civil szervezet részére pedig a Szociális és Humán Bizottságnál megpályázható keret áll rendelkezésre. 2014-ben 25 szervezet kapott önkormányzati támogatást, összesen 32,2 millió Ft értékben.

Ezen kívül a 2014-ben kezdődő „Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban” című városrehabilitációs projekt keretében elkülönített programalapot hoztak létre nonprofit szervezetek által megvalósítható ún. mini-projektek támogatására.

1.8 A település humán infrastruktúrája

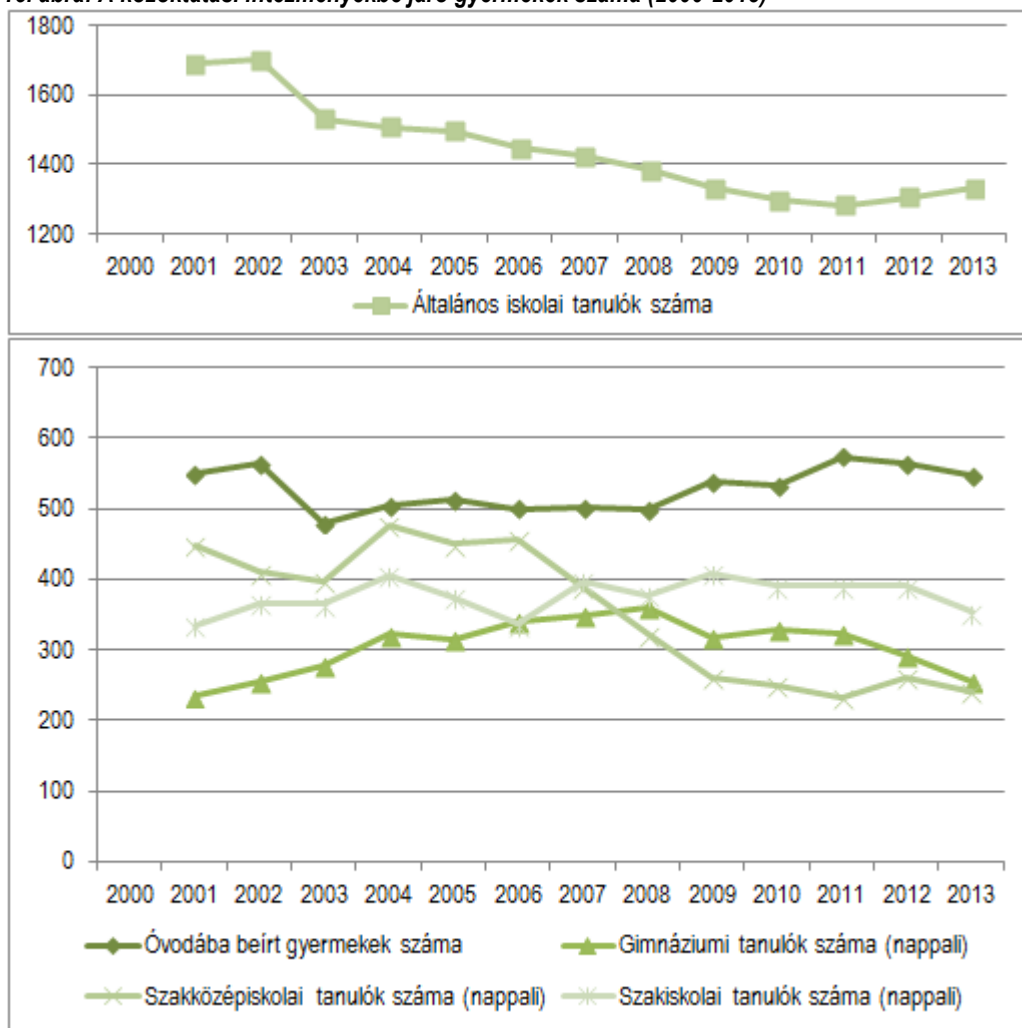
1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

Tiszavasvári közoktatási intézményeinek tanulólétszámát vizsgálva elmondható, hogy az általános iskolások száma 2011 óta kisebb mértékben emelkedik (egy hosszú csökkenő tendenciát megfordítva)¹¹. Az óvodások száma hosszabb távon kismértékű emelkedést mutat, a szakiskolai tanulók száma stagnál, míg a gimnáziumi tanulók száma 2008, a szakközépiskolai tanulók száma pedig 2004 óta folyamatosan csökken:

¹¹ A 2014-es évre vonatkozó önkormányzati adat szerint a növekedés folytatódik, a tanulók száma (1357 fő) 2008 óta a legmagasabb érték.

15. ábra: A közoktatási intézményekbe járó gyermekek száma (2000-2013)

Forrás: KSH

Óvodák

Tiszavasváriban az óvodai feladatellátás 2 intézményben történik. A Tiszavasvári Egyesített Óvoda 4 tagintézménye önkormányzati költségvetési intézményként működik. Az önkormányzati óvoda korábbi ötödik tagintézményének fenntartója és működtetője a Magyarországi Magszter Alapítvány, amely 2009-ben az önkormányzattal kötött közoktatási megállapodás keretében vette át az intézmény fenntartását és működtetését. Az öt feladat ellátási hely területi elhelyezkedése a városon belül egyenletesnek mondható: bár mindegyik a Belvárosban, vagy annak közelében található, de mivel a belterület hossz tengelye mentén helyezkednek el, egyik településrész lakói számára sem jelenthet különösebb akadályt valamelyik intézmény megközelítése.

A város összes óvodai férőhelyszáma 560 fő, a városi szintű kihasználtság 97,5%-os. A Tiszavasvári Egyesített Óvoda Fülemlé tagintézményében 2013-2014-ben megvalósított férőhelybővítés és komplex fejlesztés nyomán megszűnt a korábbi években tapasztalható kapacitáshiány. A Tiszavasvári Egyesített Óvoda három másik tagintézménye ugyancsak korszerűsítésre szorul, de erre az önkormányzatnak eddig még nem volt lehetősége.

A Magyarországi Magszter Alapítvány által üzemeltetett intézményben, amelynek pedagógiai programjában kiemelt szerepet kapnak a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetből érkező gyermekekhez kapcsolódó oktatási-nevelési feladatok, komoly igény lenne a férőhelyek számának növelésére. Mivel a bővítés az ingatlan határain belül nem megoldható, célszerűnek

tűnik egy újabb óvodai ellátó hely létesítése, lehetőség szerint valamelyik szegregált településrészen.

A városban családi napközi jelenleg nem működik.

Alapfokú oktatás

Általános iskolai nappali oktatásban résztvevő tanulók száma 2013/2014-es tanévben 1357 fő volt (a települési adatok alapján). A város iskoláiba és óvodáiba más településről bejáró gyermekek száma 361 volt a 2013/2014-es tanévben, amely elsősorban a városban dolgozó, de a járás más településein élő szülők gyermekeit takarja.

Tiszavasvári Város Önkormányzata 2007-ben a város három általános iskoláját (Kabay János Általános Iskola, Pethe Ferenc Általános Iskola, Vasvári Pál Általános Iskola) egy intézménnyé vonta össze. A Tiszavasvári Általános Iskola Pethe Ferenc iskolaegysége (valamint a Tiszavasvári Egyesített Óvoda egy tagintézménye) 2009-ben közoktatási megállapodás keretében a Magyarországi Magszter Alapítvány fenntartásba került, a két további tagintézmény fenntartója pedig 2013-tól kezdve a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK).

Bár a Tiszavasvári Általános Iskola tagintézményeiben is közel 50 százalékos a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya, a Magszter Alapítványi Óvoda és Iskola pedagógiai programjában kiemelt szerepet kapnak a hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetből érkező gyermekekhez kapcsolódó oktatási-nevelési feladatok. Általános iskolai tagintézményében minden tanuló halmozottan hátrányos helyzetű, vagy sajátos nevelési igényű. Az intézmény a szülőkkel szoros együttműködésben, kisgyermekkorától a szakmaszerzésig kívánja kísérni és komplex programmal segíteni tanítványait az egyéni adottságaik kiteljesítésében. Az esélyteremtést szolgálja az iskola és óvoda egymásra épülő szakmai programja, az átmenetek pedagógiai kezelése, a korai fejlesztés, az egyéni fejlődéskövetés. A gyerekek szükségleteihez igazított tanítási módszerekkel törekednek a hátrányos helyzetből induló tanulók iskolai sikerességét elősegíteni. A felső tagozatos tanulók továbbtanulását az iskola pályaeorientációs programmal és helyben működő tanodai foglalkozásokkal segíti.

18. táblázat: Általános iskolai intézmények és azok legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)¹²

Intézmény neve		Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola (ált. iskola)	Tiszavasvári Általános Iskola
Tanulólétszám	összes	469	888
	HH	469	428
	HHH	453	258
	SNI	6	30
Ebből normál (általános) tanterv	összes	469	521
	HH	469	301
	HHH	453	218
	SNI	6	15
Ebből emelt szintű és/vagy két tanítási nyelvű oktatás	összes		367
	HH		127
	HHH		40
	SNI		15

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

¹² A táblázatban alkalmazott rövidítések: HH –hátrányos helyzetű; HHH – halmozottan hátrányos helyzetű; SNI – sajátos nevelési igényű

A más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya elhanyagolható (1,7%). Az általános iskolai intézmények infrastrukturális állapota és felszereltsége kielégítő, a szükséges beruházások az elmúlt években megtörténtek.

Művészeti oktatás

A nyíregyházi székhelyű, a Botlól Nonprofit Közhasznú Kft. fenntartásában működő Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola tiszavasvári tagintézménye 2001-ben kezdte meg működését, jelenleg a városban három, Tiszaeszláron további egy telephelyen. A tagintézményben néptánc, dráma és képzőművészet oktatása folyik, helyi és utazó tanárok közreműködésével.

Az ugyancsak Tiszavasváriban működő Hankó László Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény 1968-tól 1975-ig a nyíregyházi Zeneiskola fiókiskolája, 1975-től 1989-ig a Kabay János Ének-, Zenetagozatos Általános Iskola hangszeres tagozata. 1989-től vált önálló önkormányzati fenntartású zeneiskolává. Átlagos tanulólétszáma 200 fő.

Középfokú oktatás

A városban két középfokú oktatási intézmény működik. A Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium két középiskola összevonása nyomán jött létre 2008-ban, 2013-tól fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK). Váci Mihály Gimnáziumi Tagintézményének 255 tanulója van, amelyből 25,7% hátrányos helyzetű.

Az intézmény szakközépiskolájában informatika, szépészet, gépész, vegyész és rendészet ágazatokban folyik oktatás, 242 tanulóval, amelyből 28,9% hátrányos helyzetű. A szakiskolai képzések ipari gépész, mezőgazdasági gépész, eladó, asztalos, hegesztő, szociális gondozó és ápoló, gépi forgácsoló, kertész, kőműves és hidegburkoló, víz- csatorna- és közmű rendszer szerelő és női szabó ágazatokban folynak, 322 tanulójának 62,1%-a hátrányos helyzetű.

A Magyarországi Magszter Alapítvány fenntartásában működő Magszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola intézményben 31 tanuló részesül szakiskolai képzésen (mindegyikük halmozottan hátrányos helyzetű, vagy sajátos nevelési igényű). A szakiskolai oktatás területei: gazda, kertész, dísznövénykertész, szociális gondozó és ápoló.

A más településről bejáró középiskolai tanulók aránya magas (34,6%), ami mutatja, hogy ebből a szempontból Tiszavasvári tényleges járási szolgáltató-központként működik. A középiskolai intézmények infrastrukturális állapota és felszereltsége kielégítő, a szükséges beruházások az elmúlt években megtörténtek.

Tiszavasváriban nincs felsőoktatási intézmény. A Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium kínál érettségire épülő képzéseket informatikai rendszergazda, automatikai technikus, gépgyártás-technológiai technikus, vegyipari technikus és gyakorló fodrász szakterületeken.

A szakmai képzések struktúrájáról általánosságban az állapítható meg, hogy nem illeszkedik elég rugalmasan a helyi gazdaság igényeihez. A jövőben szükséges lesz a gazdaságfejlesztés kitörési pontjainak (könnyűipar, vegyipar, turizmus, szolgáltatások) szereplői és az oktatási intézmények közötti szorosabb, interaktív kapcsolat kialakítására, amelynek hatékony formája lenne a munkaerőpiac minden szereplőjét folyamatos koordinációra készítő korábbi foglalkoztatási paktum újraindítása.

1.8.1.2 Egészségügy

Egészségügyi alapellátás

Az egészségügyi alapellátást 6 felnőtt háziorvos, 3 házi gyermekorvos, 3 fogászati és 5 védőnői körzet tevékenységei képezik. A városban 3 gyógyszerár működik. 2013-ban az egy felnőtt háziorvosra és házi gyermekorvos jutó lakosok száma (1439 fő) mind a járás (1601 fő), a megye (1656 fő), és az ország (1486 fő) átlagához viszonyítva kedvezőbb. A körzethatárok rendeleti szintű szabályozása megtörtént.

A háziorvosi ellátás keretében megjelentek és meglátogatottak száma az elmúlt másfél évtizedben érdemben nem változott. A házi gyermekorvosi ellátásban ugyanez az esetszám

Egészségügyi
szakellátás

viszont 2007 óta folyamatosan, összességében 10%-ot meghaladó mértékben nőtt. Ennek fő oka a mélyszegénységben élő családok gyermekei körében terjedő betegségek (tetvesség, rüh, ótvar, TBC).

Az orvosi alapellátás vállalkozási formában működik, a védőnői szolgálatot és az iskola-egészségügyi ellátást az önkormányzati tulajdonú Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. biztosítja. A városban térségi orvosi ügyelet működik, mentőállomás pedig a járáson belül, Tiszalökön üzemel.

A Tiszavasvári Járóbeteg Szakrendelőt, valamint az egészségügyi labort és a fogászati röntgen szolgáltatást is a Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. üzemelteti. Az intézményben szemész, reumatológus, nőgyógyász, bőrgyógyász, urológus, fül-orr-gégész, röntgen, ultrahang és belgyógyász szakorvosok dolgoznak. Az üzemeltető a jogszabályban meghatározott kötelező és önként vállalt egészségügyi szolgáltatási feladatokat szervezi és látja el, az ellátásokkal kapcsolatos engedélyezési ügyekben eljár, megkötö az Egészségbiztosítási Pénztárral a finanszírozási szerződést, ellátja a szükséges adatszolgáltatási feladatokat, és eleget tesz az ezzel összefüggő elszámolási kötelezettségeknek. Összességében biztosítja a különböző szolgáltatások működési feltételeit.

Az egészségügyi ellátás hatékonyságát nagymértékben befolyásolja a Nonprofit Kft. széleskörű kapcsolatrendszere és hatékony együttműködése más intézményekkel és szervezetekkel:

- közös fejlesztések végrehajtása,
- közös szolgáltatások biztosítása,
- akkreditált egészségügyi képzések szervezése és humánerőforrás-fejlesztés,
- prevenciós programok megvalósítása.

A Szentmihályi Gyógyfürdő területén 2011-ben nyílt meg a gyógyászati részleg. A Rehabilitációs Team Kft. által működtetett létesítményben korszerű tornaterem, fizioterápiás, masszázs és hidroterápiás kezelők, valamint fedett termálvizes medencék találhatók.

Egészségügyi
szemléletformálás

A térségi egészségügyi ellátás fejlesztése nem valósulhat meg hátrányos helyzetű családok, köztük a roma lakosság jelentős része körében tapasztalható problémáinak feltárása és a megoldások folyamatos keresése nélkül. A legszegényebb családok tagjainak egészségi állapota az életmód, a szociális sajátosságok és az alacsony egészségügyi kultúra miatt rossz. A megoldást segíti a komplex egészségnevelési programok, képzések, szociális családsegítő programok folyamatos fenntartása. Fontos szerep hárulhat az oktatási intézményekre is, ahol a tantárgyi oktatásban célszerű biztosítani az egészségtan megismerését, fakultatív képzésekben pedig a magasabb színvonalú ismeretek elsajátítását.

Tiszavasváriban az elmúlt évtizedekben jelentősen romló munkaerőpiaci helyzet, a mélyülő szegénység következtében számos társadalmi csoport esetében fokozódik a kilátástalanság, a jövő reménytelensége, melynek következtében folyamatosan növekszik a településen a depresszív, lelki problémákkal küzdők száma. Egyes mentális kórképek (depresszió, alkoholizmus és következményei, önkárosító magatartásformák) egyre nagyobb arányban vannak jelen a település lakosságának körében. A városban, elsősorban a peremterületeken élő fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat. Tiszavasvári legújabb drogstratégiája az Emberi Erőforrás Minisztérium támogatásával és a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet közreműködésével, 2014-ben készült el. A stratégia pillérei az érzékenyítés, a prevenció, a segítségnyújtás és a minimalizálás, kínálatcsökkentés. A cselekvési koncepció elemei:

- Szülők felvilágosítása a kábítószer-használat veszélyeiről
- Prevenciós célzatú előadások, programok a diákközösségek részére

- Oktatási intézmények egyéb tevékenységei a kábítószer-prevenció és kábítószer-használat terén
- Egészségügyi ellátások, lehetőségek biztosítása
- Média fokozottabb szerepvállalása a kábítószer-használat megelőzésében, a kábítószer-használatának, mint problémának a rendszeres kommunikálása, ismeretbővítés közvetítése
- Tiszavasvári Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) működtetése, fejlesztése

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

Szociális ellátás

A Tiszavasvári Önkormányzat fenntartásában lévő Tiszavasvári Bölcsőde önálló intézményként biztosítja a gyermekek napközbeni ellátását. A bölcsőde egy feladat ellátási helyen, 72 férőhellyel működik és 14 bölcsődei kisgyermeknevelőt foglalkoztat. A bölcsődét maximális kihasználtság jellemzi, a beírt gyermekek aránya a férőhely 170 százaléka. Bővítése vagy új bölcsőde létesítése hosszabb távon megvizsgálandó.

A Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül az alábbi kötelező ellátási formák működnek:

- étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- családsegítés
- támogató szolgálat
- nappali ellátás keretében az idősek klubja
- bentlakásos ellátás keretében idősek otthona, fogyatékosok otthona.

Nem kötelező ellátásként biztosított továbbá:

- idősek otthona
- fogyatékosok otthona
- támogató szolgálat
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás.

A Szolgáltató Központ gyermekvédelmi ellátórendszerén belül működnek:

- gyermekjóléti szolgáltatás
- családok átmeneti otthona

A városban 2011-ben, civil szervezetek hozták létre a Tiszamenti Emberek Lelki Segítő Egyesülete (TELSE) Szociális Szolgáltatót, korábban elkülönülten kezelt szociális intézmények és szolgáltatók integrálásával. A TELSE Szociális Szolgáltató által, önkormányzati ellátási szerződés alapján biztosított ellátások a következők:

- fogyatékos személyek nappali intézménye
- szenvedélybetegek nappali intézete
- szenvedélybetegek közösségi ellátása
- szociális foglalkoztatás (termelő tevékenységek végzése védett környezetben, de munkahelyi körülmények megteremtésével), munka-rehabilitációs és fejlesztő-felkészítő foglalkoztatások

A város szociális ellátórendszere a jelenleg hatályos jogszabályi előírások szerint teljes mértékben biztosítani tudja az ellátási kötelezettségeit, infrastruktúrája azonban fejlesztésre szorul.

2014-ben a tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézményben 220 férőhely állt rendelkezésre 100%-os kihasználtsággal, míg az időskorúak nappali intézményének 30 férőhelyére mindössze két gondozó jutott. Szociális étkeztetést 84 fő számára biztosítottak, ami jelentős növekedés az elmúlt évekhez képest. Ellentétes a tendencia a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetében: a 2011-es 270 főhöz képest 2013-ban már csak 56 fő számára volt elérhető ez a szolgáltatás (a csökkenés oka a finanszírozási háttér megváltozása). Házi segítségnyújtásban 58 fő részesült.

A fogyatékkal élők nappali ellátásában a TELSE Szociális Szolgáltató vállal szerepet. A gyermekvédelmi feladatok ellátásában részt vesz a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Gyermekvédelmi Központ.

Szociális segélyezés

A szociális szolgáltatások biztosítása mellett a város – törvényi kötelezettségeinek megfelelően – segíti a szociálisan rászorulókat pénzbeli és természetbeni támogatás formájában egyaránt. A szociális és gyámügyi feladatokért felelős Igazgatási és Szociálpolitikai Osztály szolgáltatásaira rászoruló kör egyre bővül a városban¹³: Egyfelől nő a szociális támogatásra szoruló, elszegényedett családok száma, másrészt emelkedik az idősebb városlakók száma¹⁴. A részletes adatokat az alábbi táblázat tartalmazza:

19. táblázat: Segélyezési és ellátási adatok (2009-2013)

	Tisza- vasvári 2009	Tisza- vasvári 2013	Tisza- vasvári 2013/ 2009	Megye 2013	Ország 2013
Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma (fő)	10,9	5,4	50%	5,0	3,7
Rendszeres szociális segélyre felhasznált összeg (1000 Ft)	4058,1	1832,1	45%	1574,8	1133,1
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (fő)	11,5	36,2	314%	50,8	21,4
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásra felhasznált összeg (1000 Ft)	3827,1	9905,5	259%	13882,2	5860,7
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek átlagos száma (fő)				0,1	0,1
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre felhasznált összeg (1000 Ft)				11,4	10,4
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények gondozottainak száma (fő)	18,4	17,4	94%	10,1	9,2
Szociális étkeztetésben részesülők száma (fő)	3,0	7,8	257%	38,8	17,2
Házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	3,8	18,7	489%	45,2	13,3
Idősek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	2,3	2,9	122%	7,5	3,7
Fogyatékosok nappali ellátásában részesülők száma (fő)	2,3	4,0	172%	2,4	0,7
Pszichiátriai betegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)		0,6		0,5	0,3

¹³ Jóllehet a helyi tapasztalatok alapján a rászorulókat száma emelkedést mutat, ez az ellátotti számban nem minden esetben jelentkezik – egyfelől jogszabályi, másfelől finanszírozási okokból.

¹⁴ A városban időseket ellátó bentlakásos intézmény némileg torzítja a település természetes korstruktúráját, ld. erről az 1.7.1.1 Demográfia fejezet lábjegyzetét.

Szenvedélybetegek nappali ellátásában részesülők száma (fő)	2,7	4,2	153%	0,7	0,3
Népkonyhák napi átlagos forgalma (fő)				0,4	1,0
Hajléktalanok nappali intézményeinek napi átlagos forgalma (fő)				0,2	1,0
A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma (fő)	96,2	86,4	90%	119,9	44,2
Időskorúak otthonaiban és gondozóházaiban ellátottak száma (fő)	9,9	9,0	91%	6,5	5,4
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban részesülők száma (fő)	4,1	4,5	108%	4,7	2,3

Forrás: KSH

Az adatokból alapján az alábbi főbb megállapítások tehetők:

- A szociális segély összege és a segélyezettek száma felére esett, de így is magasabb a megyei és országos átlagnál
- A foglalkoztatást helyettesítő támogatás összege és a támogatottak száma többszörösére emelkedett, de így is a megyei átlag alatt van (az országos adatot ugyanakkor meghaladja)
- Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása
- A szociális étkeztetés mértéke valamelyest nőtt, de a megyei és országos átlaghoz képest így is alacsony
- A legnagyobb előrelépés a házi segítségnyújtás terén történt, mértéke az országos átlagot meghaladja (de a megyei adatot lényegesen alulmúlja)
- Jelentősen fejlődött az idősek, fogyatékosok, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek nappali ellátása, és ezek kapacitása általában a megyei és országos átlag felett van

1.8.1.4 Községi művelődés, kultúra

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Tiszavasvári helyzete megfelel a hasonló méretű vidéki magyar városok átlagának. A város kulturális intézményei és közösségi terei széleskörű szolgáltatást nyújtanak:

- A közművelődés első számú közösségi színtere a **Találkozások Háza**. A többfunkciós intézmény ad otthont a művelődési központnak és a városi könyvtárnak is, emellett rendezvény- és konferenciaközpontként, valamint kiállítótérként is funkcionál. Vezető szerepet tölt be a város közművelődésében szórakoztató rendezvények, könnyű- és komolyzenei koncertek, városi ünnepek, kiállítások, a hangversenyek, felnőtt- és gyermek színházi produkciók, nemzeti ünnepek szervezésével. Befogadja tanfolyamoknak, civil szervezeteknek, művészeti csoportoknak, vallási - és politikai eseményeknek.
- A település közgyűjteményi feladatait az 1960-ban alapított **Városi Könyvtár** végzi, tágas, korszerű, 2007-ben tartalmilag és szakmailag is megújult infrastruktúrával. Az elmúlt években is sokat emelkedett a könyvtári szolgáltatások színvonala a megvalósított informatikai eszközbeszerzés eredményeként. 2011-től a könyvtár állománya a világhálón keresztül is elérhetővé vált, új lehetőséget teremtve az olvasók számára az online könyvtári szolgáltatások igénybevétele. 2011-ben a Búdi Városrészben található fiókkönyvtár is megújult, és új funkciókat (faxolás, nyomtatás, szkennelés, fénymásolás) kínál az ott lakóknak.
- Szintén közgyűjteményi feladatellátást valósít meg az önkormányzati fenntartásban működő, 1963-ban alapított **Vasvári Pál Múzeum**. A helytörténeti emlékek mellett gyűjtőköre kiterjed

Kulturális
intézmények és
közösségi terek

a természettudományok és a régészet területére is. Archiválta a világhírű Alkaloida gyógyszergyár működésére és történetére vonatkozó dokumentumokat. Ma a múzeumi gyűjtemény mintegy 7000 régészeti, 3000 néprajzi, helytörténeti tárgyból és jelentős adattárból áll.

A múzeum a tárggyűjtés mellett programjai és civil kapcsolatai révén fontos színtere a közművelődésnek, a helyi hagyományok életben tartásának és ezeken keresztül Tiszavasvári vonzereje és lakossági megtartó ereje növelésének. Látogatottságát évről évre sikeresen emeli korszerű múzeumpedagógiai módszerek és eszközök alkalmazásával¹⁵.

- A nyíregyházi székhelyű, a Botoló Nonprofit Közhasznú Kft. fenntartásában működő **Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola tiszavasvári tagintézménye** 1999-ben Tiszavasváriban néptánc csoportok indításával kezdte működését, majd 2000-ben festészet tanszakkal bővült, igazodva ezzel a város, a partnerintézmények, a szülők és a tanulók igényeihez, elvárásaihoz. Hivatalosan 2001 óta működik Tiszavasvári Tagintézményként, amelyhez Tiszavasváriban három, Tiszaeszláron egy telephely tartozik. A tagintézményben néptánc, dráma és képzőművészet oktatása folyik, helyi és utazó tanárok tanítanak.
- Az állami fenntartású **Hankó László Zeneiskola Alapfokú Művészetoktatási Intézmény** névadója a tiszavasvári általános iskola egykori énektanára, aki a város máig élő kórusművészeti hagyományainak megteremtője volt 1949-ben. Jelenleg folyik az épület átalakítása, felújítása, korszerűsítése, és benne egy időszakos hangversenyterem kialakítása. Ez utóbbi koncerteknek, szórakoztató rendezvényeknek, és egyik legfontosabb funkciójaként a helyi tehetségek felkutatását célzó versenyeknek is otthont biztosít majd.
- A **Tiszavasvári Általános Iskola** és a **Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium** intézményegységei szintén aktív szerepet vállalnak a kulturális élet oktatáshoz is kötődő feladatellátásában, az ének-, tánc- és képzőművészeti kultúra ápolásával.
- A 2010-ben átadott **Civil Ház** Európai Unió támogatással valósult meg, akadálymentes kialakítással, korszerű informatikai infrastruktúrával. Az épület széleskörű szolgáltatást kínál, benne rendezvények, konferenciák, képzések, tréningek megtartására van lehetőség, emellett több helyi civil szervezet irodájaként is működik.
- A **szabadtéri közösségi terek** legfontosabb elemeként folyamatban van a Városi Zöldliget Községi tér- és pihenőpark kialakítása c. beruházás. Ennek keretében a Belváros területén pihenő-, rekreációs- és rendezvényterületként funkcionáló, vonzó kialakítású, parkolókkal és egyéb kiegészítő elemekkel megfelelően ellátott közpark jön létre.
- A városi **sportlétesítmények** befogadó intézményként képesek helyet biztosítani egyes kulturális események számára. Tiszavasvári létesítmény ellátottsága a sport területén kielégítőnek mondható, állagukban azonban - néhány kivételtől eltekintve - komoly hiányosságok tapasztalhatóak.
- A város sokrétű, **amatőr művészeti életnek** ad otthont. Ezek fontosabb elemei:
 - Színház- és filmművészet (helyi színtársulat, óvónők által működtetett Hétszínvirág Bábcsoport)
 - Városi Fúvószenekar (35 fő, rendszeres koncertfellépések, hagyománnyá vált újévi koncert)
 - Kör – Karéj Néptáncgyűttes (22 éves múlttal rendelkezik, hazai- és külföldi fesztiválok rendszeres résztvevője, fontos utánpótlás nevelő tényező)

¹⁵ Bővebben ld. az 1.7.3.1 fejezetben.

- Városi Mazsorett Csoport (közös fellépések a Városi Fúvószenekarral, önálló műsor)
- Tinitanoda (zenei és színházművészeti egyesület rendszeres városi fellépésekkel, karitatív tevékenységgel)
- Dezsavü Színkör (célja, hogy igényes színműveket mutasson be, szórakoztató pódiumesteket szervezzen a helyi és környékbeli közönségnek)
- Csontváry Kör (országosan ismert amatőr képzőművészeti kör)
- Helytörténet, hagyományőrzés (Vasvári Pál Társaság, Hunyadi József Hagyományőrző Egyesület, Baranta Egyesület)

20. táblázat: Áttekintő közművelődési adatok (2006-2013)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
A települési könyvtárak leltári állománya (db)	40713	38405	39434	39483	40208	41190	42198	43327
A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)	1014	866	1039	997	1069	1075	1023	1175
Közművelődési intézmények és múzeumok száma (db)	2	2	2	2	2	2	2	3
Múzeumi kiállítások száma (db)	5	9	11	18	19	18	20	11
Múzeumi látogatók száma (fő)	5050	4402	5571	5936	11613	12917	12766	14492
Rendszeres művelődési formákban résztvevők száma (fő)	415	532	346	346	346	438	264	4413
Kulturális rendezvények száma (db)	22	42	61	51	51	49	24	112
Kulturális rendezvényeken részt vevők száma (fő)	3630	13390	18910	19270	19270	21870	13300	28595

Forrás: KSH

Programkínálat

Tiszavasvári programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál. A 2014-es (a jelen dokumentum mellékletében ismertetett) **városi eseménynaptár** 37 egyszeri eseményt vagy eseménysorozatot tartalmaz, összesen mintegy 25 ezer résztvevővel. Ezek közül a legjelentősebb (legalább ezer főt megmozgató), évente hagyományosan megismételt programok a következők:

- Öhönforgató¹⁶ Verseny és Néptáncfaló (gasztronómia és hagyományőrzés)
- Állami- és nemzeti ünnepek alkalmából tartott közös megemlékezések (hagyományőrzés)
- Gyerek- és felnőtt színházi előadások
- Szentmihályi Nap és Kézműves vásár (vásár és hagyományőrzés)
- Filharmóniai koncertsorozat (zeneművészet)
- Hüllő- és kisállat börze (vásár)

Sportélet

Tiszavasvári sportélete évtizedek óta színes, eredményekben változatos, és az önkormányzat által a lehetőséghez képest mindig támogatott volt. Az iskolai testnevelésen túl a diák- és tömegsport, a versenysport, az utánpótlás-nevelés, valamint a sportlétesítmények fenntartása és üzemeltetése jelentik az ágazat feladatait.

A **nevelési-oktatási intézmények** testneveléséről elmondható, hogy a városban működő öt óvodából háromban van jelenleg tornaszoba, de a zárt udvarok mindenütt lehetővé teszik a szabadban történő mozgás megszervezését. Az óvodák mozgásfejlesztő eszközökkel való

¹⁶ Az „öhön” a slambuc néven ismert hagyományos, bográcsos étel helyi elnevezése.

ellátottsága megfelelő, de hiányoznak még a gyógytestnevelő szakképzettséggel rendelkező óvodapedagógusok. A város iskoláiban jól szervezett, hatékony és eredményes a diáksport, az ebben résztvevő tanulók több sportágban is az egymásra épülő diákolimpiai versenyrendszer aktív résztvevői.

A városban **két sportegyesület** működik. A Tiszavasvári Diáksport Egyesület felelős az iskolai sportkörök és sportversenyek szervezéséért, míg a Tiszavasvári Sportegyesület a következő szakosztályokat működteti:

- Labdarúgás I. és II. szakosztály
- Kézilabda szakosztály
- Sakk szakosztály
- Szektorlabda (asztali labdarúgás) szakosztály
- Röplabda szakosztály
- Karate szakosztály
- Tömegsport szakosztály

A város fedett sportlétesítményei:

- nézőtérrel ellátott városi sportcsarnok és tornaterem
- 4 iskolai tornaterem
- 2 iskolai tornaszoba
- 3 óvodai tornaszoba
- 5 kondicionálóterem

Szabadtéri sportlétesítmények:

- kispályás labdarúgópálya
- 2 kézilabda pálya
- 3 röplabda pálya (ebből 1 aszfalt, 2 homokborítású)
- 2 kosárlabda pálya
- 3 labdarúgó pálya (ebből 2 füves, 1 salakborítású)
- 3 tenisz pálya (ebből egy beruházás alatt, a Belváros területén)
- uszoda (33 m)
- atlétikai gyakorló salakpálya
- horgásztó
- csónakázótó
- szabadtéri futópálya (a csónakázótó körül)

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

Tiszavasvári város képviselőtestülete a 197/2013 (VII.25.) számú képviselőtestületi határozattal fogadta el a város **Helyi Esélyegyenlőségi Programját** (HEP). A HEP elsődleges célja

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítása;

- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítése;
- a diszkriminációmentesség;
- a szegregációmentesség;
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a feltárt problémák komplex kezelése.

21. táblázat: A Helyi Esélyegyenlőségi Programban azonosított problémák és fejlesztési lehetőségek

Cél-csoport	Azonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek ¹⁷
Romák/mély-szegénységben élők	50% feletti a tartós munkanélküliek aránya	R: A tartós munkanélküliek számára átképzések szervezése, lefolytatása K: A 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek számára munkalehetőség H: A tartós munkanélküliek arányának csökkentése 5%-kal
	Az elsősorban szegény családok lakta utcák rossz infrastrukturális állapota	R: Járdák építése K: Utak minőségének javítása, kátyúzás H: Földutak aszfaltozása
	A mélyszegénységben élők/romák körében magas az alacsony iskolai végzettségűek aránya	R: A Tanoda Programba való aktív bekapcsolódás K: A mélyszegénységben élők és a romák számára a program lebonyolítása H: Az általános iskolát sikeresen elvégzők és továbbtanulók számának növelése
Gyermekek	Különböző gyermekbetegségek terjedése (tetvesség, rüh, ótvar, TBC); gyermekorvosok által ellátott esetek számának gyors növekedése	R: A gyerekek számára felvilágosító programok szervezése K: Szűrővizsgálatok gyakoriságának növelése H: A gyermekek körében terjedő betegségek mérséklése
	A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolások körében 57%	R: A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szülei számára magasabb iskolai végzettség megszerzésének elősegítése K: A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek szüleinek munkahelyteremtő programokba való bevonása H: A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának csökkentése 57%-ra
	A mélyszegénységben élők/romák körében magas az alacsony iskolai végzettségűek aránya	R: A Tanoda Programba való aktív bekapcsolódás K: A mélyszegénységben élők és a romák számára a program lebonyolítása H: Az általános iskolát sikeresen elvégzők és továbbtanulók számának növelése
	A Tiszavasvári Egyesített Óvodai intézmény Fülemüle óvodai egységében férőhelyhiány miatt sok hátrányos helyzetű gyermek kimarad az óvodai ellátásból	R: Pályázatokból, önkormányzati költségvetésből az infrastrukturális háttér megteremtése a 20 fős csoportszoba kialakításához K: Óvodai csoportszoba kialakítása H: Csoportszoba fenntartása
	A Védőnői Szolgálat munkájánál Infrastrukturális hiányosságok	R: Számítógépes adatbázis létrehozása K: A meglévő informatikai hálózat fejlesztése H: Az építmenyi adottságok javítása

¹⁷ A táblázatban alkalmazott rövidítések: R - rövid táv; K - közép táv; H - hosszú táv

Cél-csoport	Azonosított problémák	Fejlesztési lehetőségek ¹⁷
Nők	2008-2012 között a munkanélküli nők aránya 8,5-ről 11%-ra emelkedett	R: A munkanélküli nők számára átképzések szervezése, lefolytatása K: A regisztrált női munkanélküliek számára munkalehetőség biztosítása H: A munkanélküli nők arányának 8,5%-ra csökkentése
	A Védőnői Szolgálat munkájánál Infrastrukturális hiányosságok	R: Számítógépes adatbázis létrehozása K: A meglévő informatikai hálózat fejlesztése H: Az építmenyi adottságok javítása
	A Tiszavasvári Egyesített Óvodai intézmény Fülemüle óvodai egységében férőhelyhiány miatt sok hátrányos helyzetű nő nem tudja gyermekét óvodába íratni	R: Pályázatokból, önkormányzati költségvetésből az infrastrukturális háttér megteremtése a 20 fős csoportszoba kialakításához K: Óvodai csoportszoba kialakítása H: Csoportszoba fenntartása
Idősek	A magányérzet kialakulásával nem csak az idők mentális állapota rosszabbodhat, de a családjuktól is elidegenedhetnek	R: Szabadidős programok szervezése az idők számára K: A magányos idők bevonása a programokba, a városi életbe H: Az elmagányosodás, elidegenedés csökkentése, megelőzése
	Az időskorú lakosság 65,5%-a nem tudja kezelni a számítógépet	R: Az idők számára informatikai képzések szervezése K: Az idők számára informatikai képzések megvalósítása H: Az idős társadalom informatikai ismereteinek javítása
Fogyatékkal élők	Akadálymentesítés hiánya a városi középületeknél	R: Akadálymentesítettség megszervezése (helyzetfelmérés) K: A fogyatékosok típusok gyakoriságától függő részleges akadálymentesítettség megvalósítása H: Középületek teljes akadálymentesítése
	A fogyatékkal élők foglalkoztatásának hiánya	R: A fogyatékkal élők és ép emberek integrációja K: Foglalkoztatást elősegítő programok H: Fogyatékkal élők foglalkoztatásának növelése
	A fogyatékkal élők társadalmi integrációja problémás	R: Helyzetelemzés, integrációs lehetőségek felmérése K: Érzékenyítő programok szervezése, lebonyolítása H: A fogyatékkal élők és ép emberek integrációja

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzatának Helyi Esélyegyenlőségi Programja (2013)

1.9 A település gazdasága

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett. Ezt követően, a hagyományos piacok elvesztése, a versenyképtelen üzleti struktúra és termelékenységi mutatók, valamint a magyarországi tevékenységükre nézve hátrányos multinacionális tulajdonosi stratégiai döntések következtében viszonylag rövid időn belül megkezdődött az ICN Magyarország Rt. (az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. akkori tulajdonosa) tömeges létszámleépítése, amellyel egyidőben több építőipari és gépipari üzem is megszűnt. Az ipari szektor hanyatlásával párhuzamosan a korábbi mezőgazdasági nagyüzemek visszafejlődése is kedvezőtlen hatással volt a város gazdasági életének alakulására. A helyben található munkahelyek számának csökkenésével felerősödött az ingázás és az elvándorlás, amely a

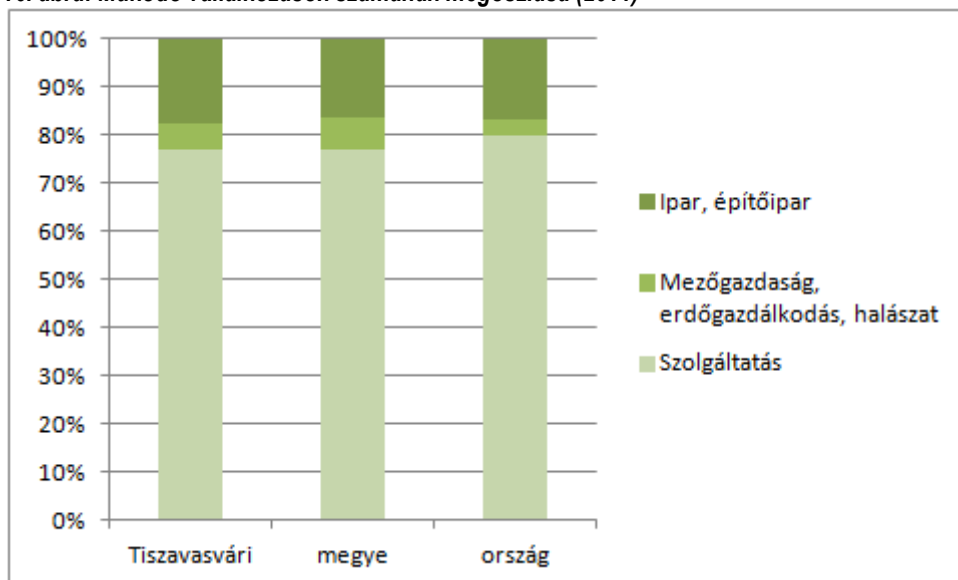
korábban jelentős műszaki értelmiség és jól képzett szakember-gárda helyi gazdaságból való folyamatos kivonulását eredményezi.

A vállalkozások tekintetében megállapítható, hogy 2008-as gazdasági válság 2010-re fejtette ki hatását, ebben az évben mind a kiskereskedelmi üzletek száma, mind a városban lévő vendéglátóhelyek száma jelentősen lecsökkent. Azóta kis mértékű javulás tapasztalható, de a 2013-as évben újra csökkentek a mutatók. Tiszavasvári vállalkozássűrűsége alatta marad a megyei városoktól elvárható értéknek (ld. még az 1.9.2. és 1.9.3. fejezetekben bemutatott adatokat is.)

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Tiszavasvári hagyományosan erős iparral rendelkező település. Bár a korábban legaktívabb ipari területek az előző fejezetben tárgyalt folyamatok révén mára sokat veszítettek eredeti pozícióikból, a működő vállalkozások között még mindig magasabb az ipari tevékenység aránya (17,4%), mint akár a megyei vagy az országos átlag. A mezőgazdasági szektorban a vállalkozások 5,4%-a működik, míg a szolgáltatások és egyéb területeken a fennmaradó 77,2%:

16. ábra: Működő vállalkozások számának megoszlása (2011)

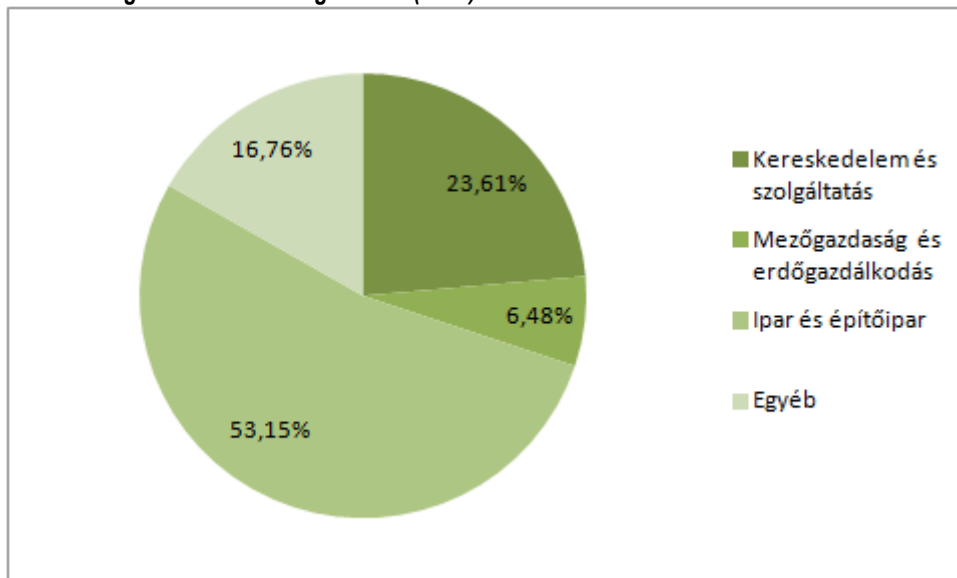

Forrás: KSH

Az ipari tevékenység dominanciája még szembeötlőbb, ha a városban munkát vállalók (helyben lakók és bejárók együttesen) részarányában vizsgáljuk a gazdasági szektorok egymáshoz viszonyított arányát. Az ipari szektor a munkalehetőségek nagyobbik részét (53,15%) biztosítja:

17. ábra: Foglalkoztatottak megoszlása (2011)

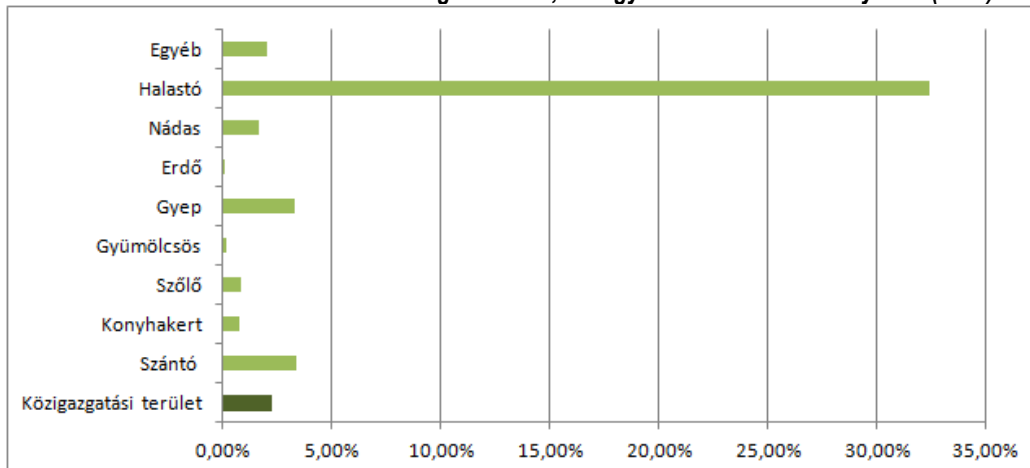
Forrás: KSH

1.9.2.1 Mezőgazdaság

2011-ben a mezőgazdasági szektorban a működő vállalkozások 5,4%-a volt aktív, az összes munkavállaló 6,48%-át foglalkoztatva. A 2000-es és 2010-es általános mezőgazdasági összeírás adatait vizsgálva látható, hogy míg a gazdaságok száma (különösen az egyéni gazdaságok és az ott munkát végző családtagok száma) jelentősen visszaesett, az alkalmazásban állók száma kisebb mértékben emelkedett. 2010-ben 523 gazdaság működött a város területén, amelynek közel 97%-a egyéni gazdaság volt.

A településen a földterület átlagos aranykorona értéke 17,5, ami gyakorlatilag megfelel a 18,15 AK-s országos átlagnak. A talajadottságok kedveznek mind a szántóföldi növénytermesztésnek, mind pedig az állattartásnak. A város közigazgatási területe a megye területének 2,17%-a. Ehhez az arányhoz képest a területek **művelési ágak** szerinti megoszlását viszonyítva látható, hogy jelentős a szántók és gyepek aránya, miközben elhanyagolható az erdőterületek és gyümölcsösök jelenléte. A város emellett a megye halastó-felületének kiugróan nagy részével, 32,43%-ával rendelkezik:

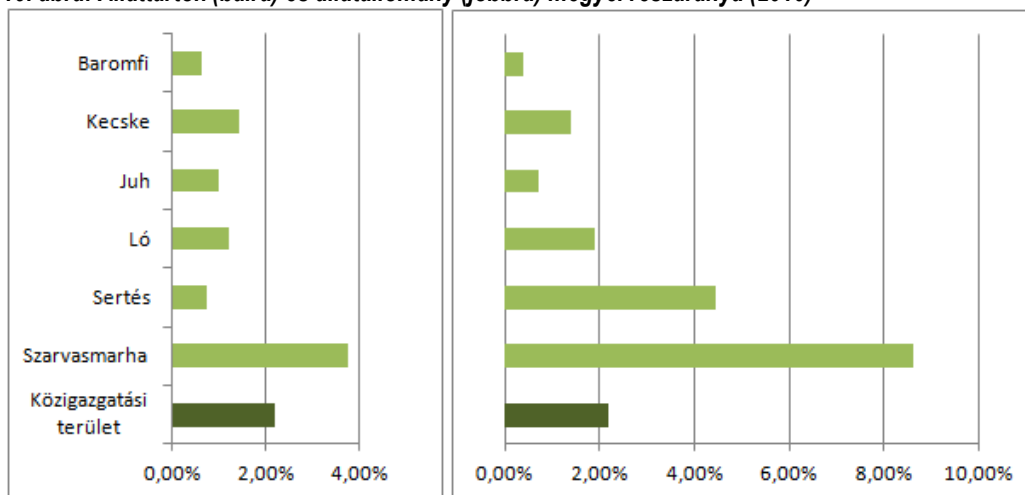
18. ábra: A használt földterület művelési ágak szerint, a megyei összes terület arányában (2010)

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

Az **állattartó gazdaságokat** vizsgálva azt láthatjuk, hogy a szarvasmarhával foglalkozó gazdaságok részaránya a legjelentősebb (a megyei adat közel 4%-a), míg az állatállományt tekintve a város állattartóinak mind szarvasmarha-, mind pedig sertésállománya magas. A 2010-es értékek egyébként nagyon jelentős emelkedést mutatnak a szarvasmarha-állományban, míg jelentős visszaesést a sertés- és többi haszonállat állományában a 2000-es összeíráshoz viszonyítva¹⁸:

19. ábra: Állattartók (balra) és állatállomány (jobbra) megyei részaránya (2010)

Forrás: Általános Mezőgazdasági Összeírás (2010)

A kedvezőtlen piaci folyamatok hatására némileg csökkent a helyi, térségi felvásárlás és értékesítés, az agrárium lehetőségei jelenleg nincsenek optimális mértékben kihasználva. A kisebb mezőgazdasági cégek, egyéni gazdaságok és őstermelők számára az aktuális piaci körülmények között a szoros kooperációban történő termelés és értékesítés jelentheti a legjobb megoldást.

A város legjelentősebb **mezőgazdasági vállalkozásai és integrátorai** a következők:

- Munka Mezőgazdasági Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Zöldmező Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Pentaker Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Tiszamag Kft.: Termény szárító
- Dankó Agro Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- Nyírgabona Kft.: termény szárító, szántóföldi növénytermesztés
- VP Agro Szövetkezet: szántóföldi növénytermesztés
- OTIS Agro Kft.: szántóföldi növénytermesztés, mezőgazdasági kereskedelem
- Agro Trans Bt.: szántóföldi növénytermesztés
- Arany Barázda Kft.: szántóföldi növénytermesztés
- V+K Kft.: állattartás (baromfinevelő telep)

¹⁸ A 2010-es összeíráshoz képest, egy jelentős gazdálkodó 2014-es megszűnésével a sertésállomány minimálisra csökkent.

Jelentős ipari hagyományok

1.9.2.2 Ipar

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett, amely azonban mára sokat veszített korábbi súlyából (ld. erről az 1.9.1. fejezetet). A város emblemikus vegyipari üzemének leépülése, és több, jelentős építőipari és gépipari vállalkozás megszűnése ellenére még ma is az ipari szektorban működik a vállalkozások 17,4%-a, az összes munkavállaló 53,15%-át foglalkoztatva. Ugyanakkor az 1990. után megjelent vállalkozások többségéről elmondható, hogy tökehiánnyal küzdenek és csak kis számú munkavállalót alkalmaznak. A közelmúlt beruházásai közül kiemelhető a Járműszerelvényt Gyártó Zrt. bővítése, és a V+K Kft. baromfivágóhídjának és sertés-vágóhídjának kialakítása.

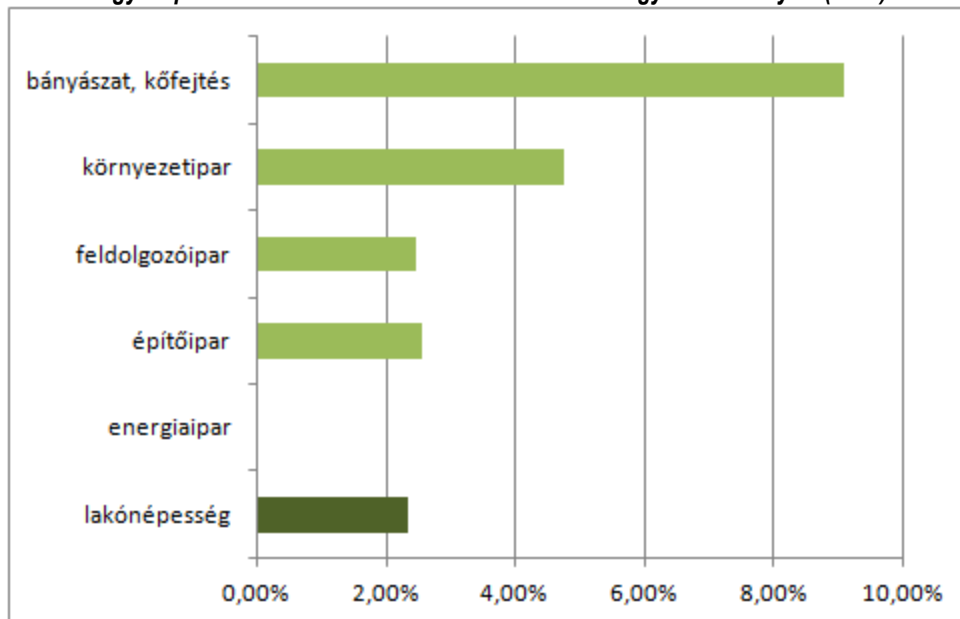
A város **legjelentősebb ipari üzemei** és azok tevékenységi köre a következők:

- Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.: gyógyszergyártás
- Vasép Vasipari Kft.: fémszerkezetek gyártása
- Járműszerelvényt Gyártó Zrt.: fémszerkezetek gyártása
- Tiszavasvári Sütőüzem Kft.: élelmiszeripar
- TISZATESZT Kft.: ipari berendezések gyártása
- Quick 2000 Kft.: gépgyártás
- Wienerberger Téglaiipari Kft.: építőanyag-gyártás
- ELEX UNIVILL Kft.: villamossági szerelés
- Pro-Team Kft.: textilipar
- Tisza melléki Mélyépítő Kft.: építőipar
- V+K Kft.: élelmiszeripar

Az energetikai tevékenységeket leszámítva a város minden ipari szektorban túlreprezentált a megyei vállalkozások között (lakónépességéhez viszonyítva):

20. ábra: Egyes ipari szektorokban működő vállalkozások megyei részaránya¹⁹ (2012)

Forrás: KSH

Jelenlegi és
potenciális ipari
területek

A városban ipari park nincsen. Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire, az Alkaloida Vegyészeti Gyár térségére koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is (a városi szennyvíztelep az Alkaloida zagytereivel, Alkaloida ipartelep, hulladékártalók, sertéstelep, téglagyár, járműszerelvénny-gyár, csirkenevelő telep).

A városfejlesztésnek jövőben is kiemelt szempontja, hogy a gazdasági területek kijelölésekor biztosítsa a lakó-, üdülő- és zöldterületektől való térbeli elválasztást, a környezetvédelmi előírások és védőtávolságok teljesítését. A hatályos településszerkezeti terv kijelöli a jelenlegi és potenciális gazdasági, ipari területeket, amelyeket az 1.6.2. fejezetben mutatunk be.

Befektetés-
ösztönzés

Tiszavasvári Város Önkormányzata számos befektetés-ösztönzési tevékenységgel segíti a cégek letelepedését:

- adatot és információt nyújt a településről, a munkaerőpiac aktuális helyzetéről, a közművek kiépítettségéről, a központi és helyi adókról stb.;
- helyi szolgáltató, beszállító és kivitelező cégek közvetítése;
- Befektetés-ösztönzési rendezvények szervezése, részvétel hasonló eseményeken;
- Gyors ügyintézés a határidők szigorú betartásával, és a hivatali munkatársak ügymenetet támogató közreműködésével.

Tiszavasvári vonzerejét növelheti, hogy a szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének, valamint a kedvezmények igénybevételének szabályairól szóló 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet értelmében 2013-tól szabad vállalkozási zónának minősül. Az itt működő, valamint ide betelepülő vállalkozások így – pályázati keretek között - többlettámogatást igényelhetnek a foglalkoztatást bővítő, új munkahelyeket teremtő tevékenységeikhez.

Kutatás-fejlesztés

Nemzetközi viszonylatban a globalizáció eredményeként a kutatási, fejlesztési tevékenység a nagy tőkeerejű nemzetközi vállalkozásokhoz és specializált K+F központokhoz kötődik, ez

¹⁹ Környezetipar = vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmntesítés. Energiaipar = villamos energia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás

Magyarországon főként Budapestre és környékére koncentrálódik. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén 2013-ben mindössze 53 kutató-fejlesztő helyet regisztráltak, ami nagyarányú csökkenést jelent a 2007-es 76-hoz képest. Ráadásul, míg országos szinten a GDP 1,3%-át fordítják kutatás-fejlesztésre, addig ugyanez az érték a megyében mindössze 0,3%. Ezek az adatok a K+F tevékenység jelentős elmaradásait mutatják a megyében.

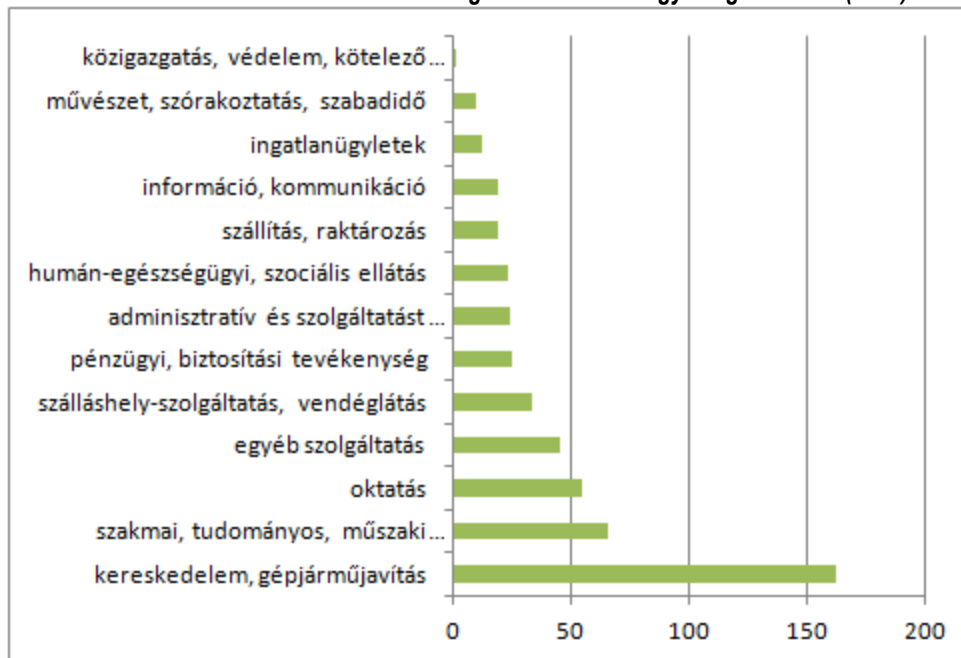
Tiszavasváriban az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. évtizedeken keresztül folytatott intenzív kutatási-fejlesztési tevékenységet mind a szintetikus gyógyszeripari hatóanyagok előállítása, mind a különböző alkaloidok kivonása technológiája terén. (1998-ban 42 magyar és 191 analóg külföldi szabadalommal rendelkezett.) Jelenlegi tevékenysége a 2010-es évek elejére jelentős mértékben visszaszorult, de azóta újból fejlődésnek indult, és az amerikai gyógyszerpiacon csak 2014-ben 7 új termékkel jelentkezett. 2013 óta újra bővülő, jelenleg 365 fős alkalmazotti létszámával továbbra is a város legnagyobb privát foglalkoztatója. Jelenleg a helyi vállalkozások egy része folyamatos fejlesztéseket végez termékskálája bővítése és a termékek minőségének javítása céljából, ami a jelentős vegyipari K+F hagyományokkal együtt alapja lehet az ilyen jellegű tevékenységek újbóli meghonosításának és kiterjesztésének.

1.9.2.3 Szolgáltatások

Szolgáltató
vállalkozások

A szolgáltatások Tiszavasvári gazdaságában lényeges szerepet töltenek be mind a foglalkoztatottak (az összes foglalkoztatott 23,61%-a), mind a vállalkozások szempontjából (a működő vállalkozások 77,2%-a). A tercier szektor 494 vállalkozásának harmada (23,79%) a kereskedelem és gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágban működik, ezen kívül még a szakmai, tudományos tevékenység és az oktatás tekinthető jelentősnek a vállalkozások száma alapján:

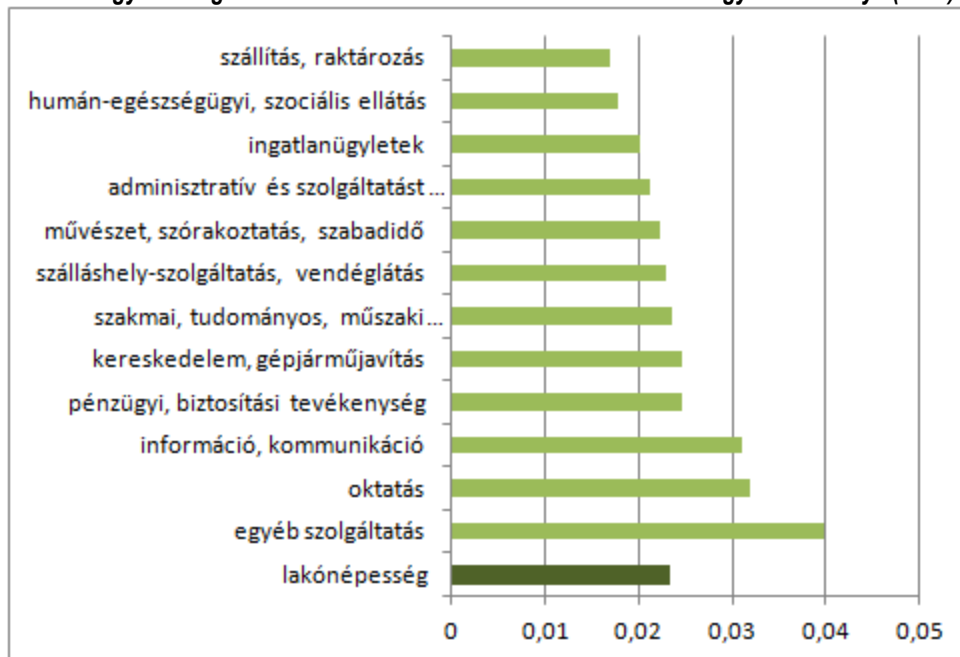
21. ábra: Működő vállalkozások száma a szolgáltatási szektor egyes ágazataiban (2012)

Forrás: KSH

Ha a város lakosságszáma alapján vizsgáljuk az egyes szolgáltatási ágazatok vállalkozássűrűségét, akkor azt láthatjuk, hogy a megyei átlaghoz viszonyítva az egyéb szolgáltatások, az oktatás és az információ-kommunikáció területen működik inkább több, a szállítás-raktározás és a humán-egészségügyi, szociális ellátás körében pedig inkább kevesebb vállalkozás:

22. ábra: Egyes szolgáltatási szektorokban működő vállalkozások megyei részaránya (2012)

Forrás: KSH

Lakossági alapszolgáltatások

A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatástípusok lendületesen fejlődtek, a leggyorsabban fejlődő humán szolgáltatások (pl. ingatlanközvetítés, könyvelés, adótanácsadás, biztosítás, értékpapír forgalmazás, hitelnyújtás) a kis- és közepes vállalkozásokra épülnek, amelyek az új társadalmi szükségletek kielégítésére specializálódnak.

Üzleti szolgáltatások

Az üzleti szolgáltatások terén Tiszavasvári inkább alulfejlettnak nevezhető. A városban nincsen a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket vagy a városfejlesztési stratégia szempontjából kiemelten kezelendő gazdasági tevékenységeket felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ, ami a térségben rejlő innovációs lehetőségek működő vállalkozássá, illetve termékké fejlesztésével, üzleti alapokra helyezésével, a kezdő vagy új, fejlődési szakaszba lépő mikro- és kisvállalkozások növekedési pályára állásával támogatná a helyi gazdaság fejlődését.

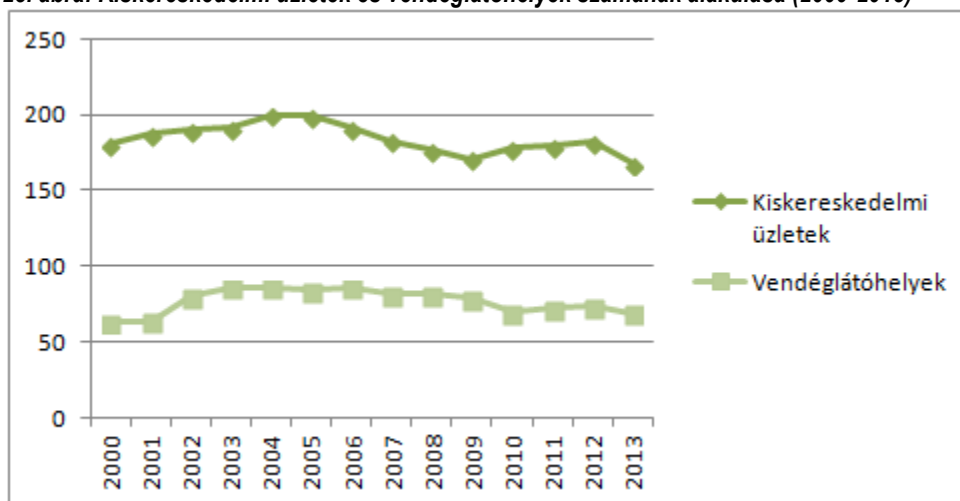
A városban ipari park sincsen, de jelentős területen találhatók olyan jelenleg felhagyott, korábban ipari tevékenységre használt létesítmények, amelyek barnamezős beruházási területként vonzóvá tehetők.

Kiskereskedelem

2013-ban a településen 168 kiskereskedelmi üzlet működött; a 2004-es évi maximumhoz képest szinte folyamatos (jelenleg 16%-os mértékű) a visszaesés. Ez a szám 13,0 kiskereskedelmi üzletet jelent ezer lakosra, ami alacsonyabb a megyei (14,2) és az országos (15,1) átlagnál, nem beszélve a hasonló méretű járási központok esetében elvárható értékről. Tiszavasváriban nem jellemző a nemzetközi kereskedelmi láncok megjelenése, így ezek nem befolyásolják érdemben a kiskereskedelmi kínálatot. Az általános kereskedelmi tendenciákat igazolja, hogy 2000 és 2013 között jelentősen csökkent az élelmiszer jellegű üzletek száma, de a kiskereskedelmi üzletek legnagyobb része így is ruházati szaküzlet, illetve élelmiszer jellegű üzlet.

23. ábra: Kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek számának alakulása (2000-2013)

Forrás: KSH

Vendéglátás

Tiszavasváriban a vendéglátóhelyek száma 2000-hez képest (63 db) kismértékben növekedett (2013-ban 69), de a 2003-2006 között számlált maximális értékhez képest évek óta stagnál vagy csökken. A városban az 1 000 lakosra jutó vendéglátóhelyek száma (5,3) kissé magasabb a megyei értéknél (4,7).

Idegenforgalom

Tiszavasvári nem bővelkedik idegenforgalmi látnivalókban, történeti emlékekben, de meglévő és potenciális értékei a jelenlegi, a pénzügyi-gazdasági válság miatt bekövetkező kedvezőtlen tendenciák által igencsak nyomott szintnél magasabb turisztikai forgalmat is generálhatnának.

A város főbb vonzerejét a termálvizes fürdő, a természetvédelmi terület és más, látványos természetközeli területek, valamint néhány hagyományos programja jelentik. Potenciálisan sokféle aktív turisztikai attrakciónak is otthont adhatna (lovaglás, természetjárás, kerékpározás, vízisportok), gyógyvizére pedig további gyógy- és wellness-szolgáltatások is alapozhatók. Az jelenlegi idegenforgalmi attrakciók közül a legnagyobb vonzerővel a Szentmihályi Gyógyfürdő (2014-ben mintegy 46 ezer látogató), a Vasvári Pál Múzeum (13 722 látogató) és a Gólyahír Ifjúsági Tábor (3150 fő) rendelkezik, de a 2014-ben már 10. alkalommal megrendezett Öhönforgató Verseny és Néptáncfaló is mintegy 3000 főt mozgató meg. A művelődési központnak és városi könyvtárnak is helyet adó Találkozások Háza összes 2014-es látogatóforgalma 39 305 fő volt:

22. táblázat: Tiszavasvári idegenforgalmi attrakciói

Természeti értékek	<ul style="list-style-type: none"> Fehér-szik természetvédelmi terület Bogdányi erdő Tájképi, természeti értékű mocsarak, rétek és legelők
Építészeti értékek	<ul style="list-style-type: none"> Református templom (felújítása folyamatban) Desseffy-kastély Görögkatolikus templom Római katolikus templom Korniss-kastély Sörös sétány Zöldliget
Kulturális értékek	<ul style="list-style-type: none"> Vasvári Pál Múzeum Találkozások Háza Zeneiskolai hangversenyterem (folyamatban) Öhönforgató Verseny és Néptáncfaló
Aktív turisztikai	<ul style="list-style-type: none"> Horgászto és több halastó

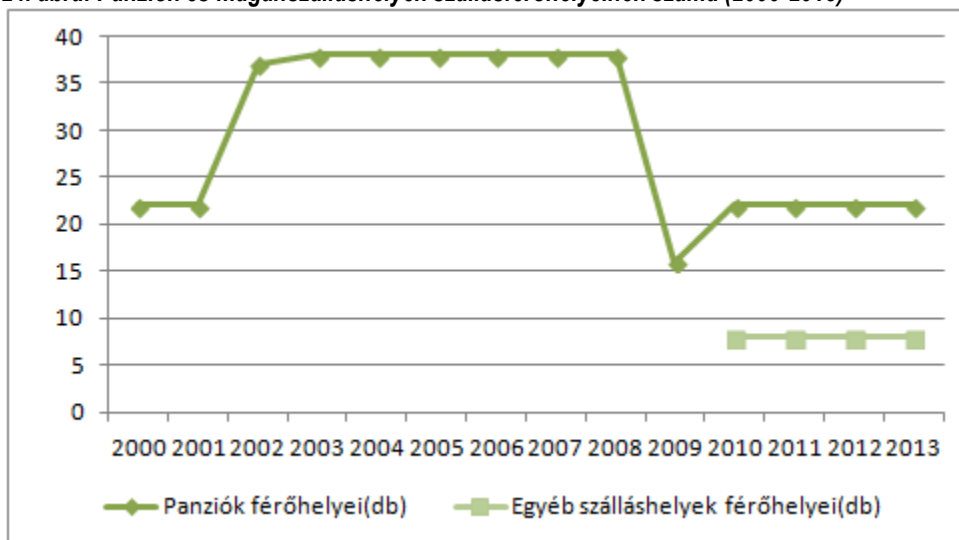
attrakciók	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Keleti főcsatorna ▪ Futópálya ▪ Szentmihályi Gyógyfürdő ▪ Sportcsarnok ▪ Városi tenispálya (folyamatban) ▪ Gólyahír Ifjúsági Tábor
-------------------	---

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

Az önkormányzati tulajdonban lévő Szentmihályi Gyógyfürdő üzemeltetője, a Tiszavasvári Strandfürdő Kft. 2014-ben, saját beruházásaként jelentős felújítási munkákat végzett a létesítmény területén, amely így sokkal jobban ki tudja elégíteni a fürdővendégek igényeit, és szezonálisan ugyan, de a foglalkoztatást is bővíti.

Az idegenforgalomhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatások és azok kiszolgáló infrastruktúrája egyelőre hiányosnak értékelhető: többek között a szállásférőhelyek száma (2013-ban 128 db), a kínált szolgáltatások palettája és minősége jelenleg nem illeszkedik a potenciális vendégek által támasztott igényekhez. A szálláshelyek száma 2008 óta jelentősen csökkent, amit kiegészít a fürdő területén található kemping férőhelyeinek (alábbi ábrában nem szerepeltetett) 200 férőhelyes csökkenése:

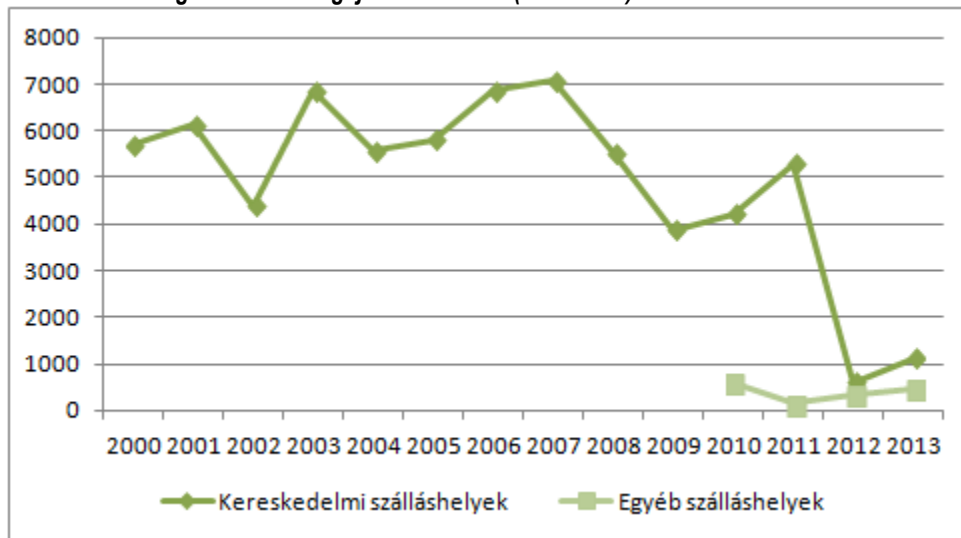
24. ábra: Panziók és magánszálláshelyek szállásférőhelyeinek száma (2000-2013)

Forrás: KSH

A szálláshely-kapacitás csökkenésével párhuzamosan a vendégforgalom visszaesése is mutatja a város turisztikai versenyképességének erőteljes romlását:

25. ábra A vendégek és a vendégéjszakák száma (2000-2013)

Forrás: KSH

A városban 2006-ban, kísérleti jelleggel turisztikai kártyarendszert is bevezettek (Tiszavasvári kártya). Ez azonban még az akkori, magasabb vendégforgalom mellett sem bizonyult életképesnek, így újbóli alkalmazása jelenleg nincs napirenden, az csak jelentős turisztikai fellendülés esetén lehet reális opció.

Az önkormányzati honlap aloldalaként városi turisztikai portál érhető el (<http://www.tiszavasvari.hu/files/Turisztika/index.html>), látványos bevezetővel, a főbb látnivalók plasztikus, térképi bemutatásával, virtuális városnéző sétával²⁰.

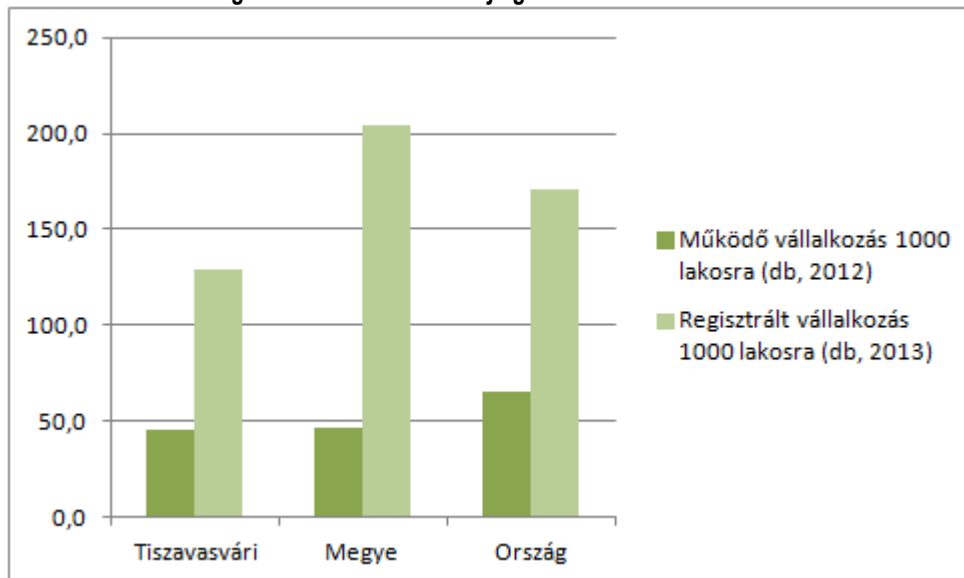
1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

Tiszavasváriban, az utóbbi években mind a működő, mind pedig a regisztrált vállalkozások száma csökken, vállalkozássűrűsége nem éri el sem a megyei, sem pedig az országos átlagot:

²⁰ A jövőben szükséges lenne folyamatosan aktualizálni az ugyanitt kialakításra került, interaktív, jelenleg üres eseménynaptárt, és kijavítani az egyes attrakciók részletes leírása olvasását ellehetetlenítő ékezetes karakterhibákat..

26. ábra Működő és regisztrált vállalkozások fajlagos száma

Forrás: KSH

A 2012-ben nyilvántartott 591 működő vállalkozás 94,59%-a 10 fő alatti mikrovállalkozás. A kisvállalkozások nagyobbik része (19 db) 10-19 főt, 9 db 20-49 főt foglalkoztat. A település iparvárosi rangjára utal, hogy – méretéhez viszonyítva – jelentős a közép- és nagyvállalatok jelenléte: 4 további vállalkozás foglalkoztat legalább 50 főt, közülük egy (az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. pedig 250 fő feletti nagyvállalatnak minősül. Az egy lakosra jutó jegyzett tőke (1 858,1 eFt) közel nyolcszorosa a megyei és közel háromszorosa az országos átlagnak. A jelenlegi alacsony gazdasági teljesítményt mutatja ugyanakkor, hogy az egy lakosra számított bruttó hozzáadott érték (285,6 eFt) csak 52%-a a megyei és 32%-a az országos értéknek, de a járási átlagot is jelentősen alulmúlja.

Iparüzési adó

Tiszavasváriban a helyi iparüzési adó mértéke 1,4 %, amelyet a 32/2010. (XII.16.) önkormányzati rendelet szabályoz. A városban zajló romló, vagy stagnáló termelési folyamatok, a fejlődésében megrekedni látszó gazdaság és kereskedelmi-, vendéglátó-ipari forgalom következtében az iparüzési adóbevételek nem biztosít elegendő forrást az önkormányzat számára: 2014-ben 182,38 mFt-ot tett ki, és a 2015-ös költségvetési rendeletben sem számolnak növekedéssel.

Az adótitok védelme miatt a legnagyobb iparüzési adót fizető vállalkozások listáját az önkormányzat nem adhatja ki. Ugyanakkor a település számára legfontosabb vállalkozásokat jól mutatja a legtöbb munkavállalót foglalkoztató cégek felsorolása:

23. táblázat: A legtöbb munkavállalót foglalkoztató vállalkozások Tiszavasváriban

Cégnév	Lét-szám	Cím	Tevékenységi kör
Zöldmező Kft.	20	Lónyai út 15.	Szántóföldi növénytermesztés
Munka Mezőgazdasági Kft.	40	Kabay János u. 9.	Szántóföldi növénytermesztés
Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.	365	Kabay János u. 29.	Gyógyszergyártás
Vasép Vasipari Kft.	50	Nánási út 2	Fémszerkezetek gyártása
Járműszerelvényt Gyártó Zrt.	45	Kabay János u. 31.	Fémszerkezetek gyártása
Tiszavasvári Sütőüzem Kft.	35	Gépállomás út 1.	Élelmiszeripar
TISZATESZT Kft.	25	Kabay János u. 29.	Ipari berendezések gyártása
Quick 2000 Kft.	50	Kossuth u. 69/1	Gépgyártás
Wienerberger Téglaiipari Kft.	40	Nánási út 2.	Építőanyag-gyártás
ELEX UNIVILL Kft.	40	Nánási út 2.	Villamossági szerelés

Pro-Team Kft.	65	Gépállomás út 3.	Textilipar
Tisza melléki Mélyépítő Kft.	30	József Attila út 40	Építőipar
V+K Kft.	280	Fehértói út	Élelmiszeripar

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

Vállalkozások
beruházásai

A vállalkozások mérsékelt intenzitással vesznek részt az európai uniós támogatások felhasználásában. A 2007-2013-as EU-s finanszírozási időszak során 39 db vállalkozói projekt részesült, összesen 1,13 milliárd Ft támogatásban. A beruházások többek között telephelyfejlesztésre, ipartelepítésre, vállalati innováció ösztönzésére, mikro- és kisvállalkozások technológia fejlesztésére, munkalehetőséget teremtő komplex beruházásokra, minőség-, környezet és egyéb irányítási rendszerek, szabványok bevezetésére irányultak.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Egy város gazdasági versenyképességét számos tényező befolyásolja. Ezek közül Tiszavasvári esetében legfontosabbak:

- a kedvező közlekedési adottságokból, ugyanakkor periférikus megyei és regionális helyzetből eredeztethető adottságok (1.1 és 1.15 fejezetek),
- a meglévő és potenciális ipari-gazdasági fejlesztési területek jelenléte (1.9.2.2 fejezet),
- a potenciális munkaerő vegyes képzettségi szintje (1.7.1.3 fejezet),
- valamint a már jelenlévő nagyobb vállalkozások addicionális vonzereje (1.9.3 fejezet).

Mindezek alapján összefoglalóan kijelenthető, hogy Tiszavasvári a hasonló méretű és földrajzi adottságú városokhoz képest jelenleg inkább kedvezőtlenebb helyzetben van, de több potenciális versenyelőnnyel rendelkezik.

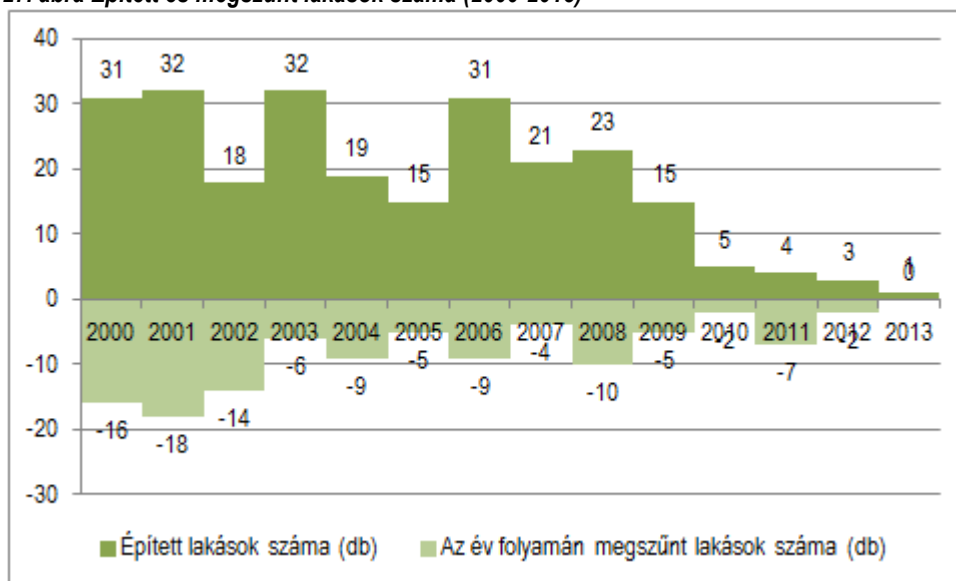
1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Tiszavasváriban az ezredfordulót követően – az állami lakástámogatási rendszernek is köszönhetően - élénk ütemben (évente a lakásállomány 0,22-0,49 %-ának megfelelő számban) épültek új lakások, de ez az aktivitás 2009-ben megtorpant, és azóta is stagnál, amit az állami kedvezmények visszavágása, és a pénzügyi-gazdasági válság magyaráz. Az új építéssel szemben a megszűnő lakások száma jellemzően kisebb volt (kivéve 2012-ben). A folyamatok eredményeként 2013-ban a lakásállomány 4572 db volt:

Lakásállomány

27. ábra Épített és megszűnt lakások száma (2000-2013)

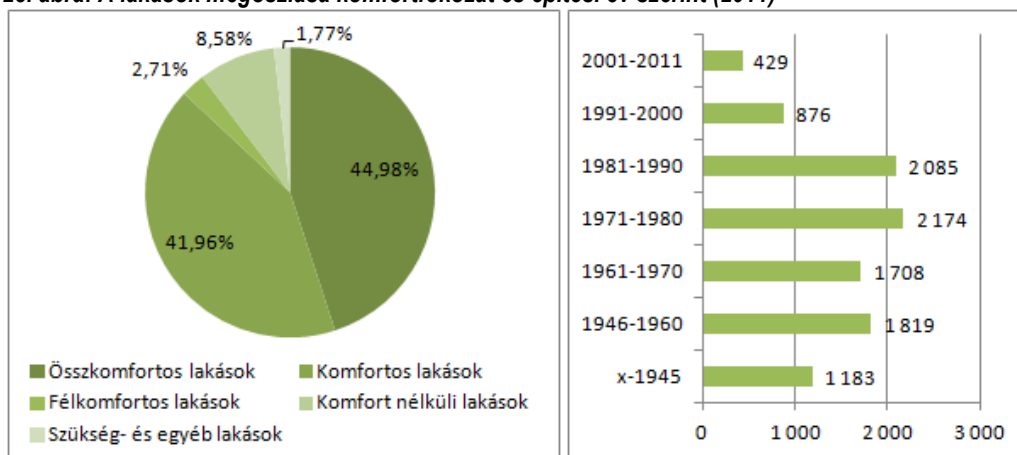

Forrás: KSH

A szélsőségesen lecsökkent lakásépítési aktivitás következtében az utóbbi években folyamatosan romlik a lakások kor szerinti megoszlása. A 2011. évi népszámlálásból rendelkezésre álló statisztikai adatokból számítva²¹ a város lakásainak átlagos kora 41 év, ami 6 évvel meghaladja a megyei lakásállomány átlagos életkorát. Az átlagos életkor a 10 évvel korábbi népszámlálás óta 9 (!) évet emelkedett, miközben a megyei átlag „csak” 5 évet romlott.

A két népszámlálás között kis mértékben nőtt az egy lakásra jutó alapterület (79-ről 83 nm-re), és pozitív változás tapasztalható a lakások komfortfokozat szerinti megoszlásában is: 42%-kal csökkent a komfort nélküli és 45%-kal a szükség-lakások részaránya, köszönhetően a lakásépítéseknek és felújításoknak:

28. ábra: A lakások megoszlása komfortfokozat és építési év szerint (2011)

Forrás: KSH

Az ingatlanpiaci forgalom az elvándorlás, a város által nyújtott munkavállalási lehetőségek, valamint a magyar-román határ közelsége miatt viszonylag élénk. A KSH ingatlan adatbázis

²¹ A számítási módszerünk tartalmaz bizonyos egyszerűsítéseket, hiszen az egyes lakások építési idejére nem rendelkezünk adattal, csak évtizedekre lebontva. A 10 év alatti változást, illetve a megyei és városi átlagok összevetését ugyanakkor ezek a hatások egyformán érintik, így azok reálisak.

További lakó- és
üdülőterületek
kijelölése

2006-2011 évek között rendelkezésre álló adatai alapján évi 30-40 db családi ház és ugyanennyi társasházi vagy panellakás cserél gazdát. A fajlagos ingatlanár családi házak esetén 83 eFt/nm, társasházi és panellakások esetén 106 eFt/nm. Az eladásra kínált lakások és házak nagy száma miatt az értékesítési árak alacsonyak, kivételt ez alól elsősorban a jó elhelyezkedésű, felújított lakások képeznek.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Búdi városrész ÉK-i szélén két kisebb tömböt falusias lakóterület-fejlesztésre, a Gyári lakótelep Ny-i felében pedig egy nagyobb területet kertvárosias lakóterület fejlesztésére jelölt ki, összesen 9,6 Ha alapterülettel. A terv emellett mintegy 50 Ha távlati lakóterület-fejlesztési övezetet jelölt meg, Belső-Szentmihálytól K-re, a vasút és a 36-os főút által meghatározott területen. A Belváros Ny-i oldalán 15 Ha-os területen üdülőházas fejlesztési terület, míg attól D-re 22 Ha-on távlati üdülőterület került kijelölésre. A város fejlesztési területeit a 3.1.3 fejezetben bemutatott térképen ábrázoljuk.

Önkormányzati
bérlakások

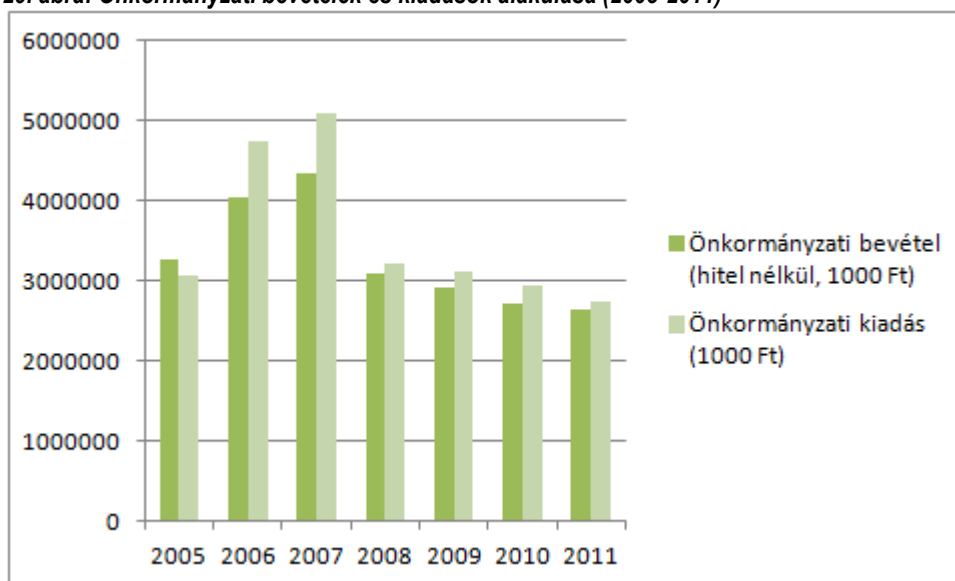
A lakások többsége – a hazai ingatlanpiaci viszonyoknak megfelelően – magántulajdonban van. Az önkormányzati tulajdonú bérlakások száma 88, amelyből 63 szociális, 23 munkaköri és szolgálati, és csupán 2 nem szociális célú bérbeadásra szolgáló bérlakás. A jellemzően kétszobás ingatlanok többsége (61 db) a Belvárosban található. A lakások ötöde alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat és az állam közötti feladatmegosztás módosítása miatt 2013-tól jelentős változások történtek a város költségvetésében. A bevételi oldalon megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, az illetékbevételek elkerültek a várostól, valamint a beszedett gépjárműadó 40%-a marad a városnál. Az önkormányzat kiadásainak összegét és megoszlását – a feladatellátás költségei mellett – nagymértékben befolyásolja, hogy az adott évben sor kerül-e jelentősebb fejlesztés, beruházás megvalósítására:

29. ábra: Önkormányzati bevételek és kiadások alakulása (2005-2011)

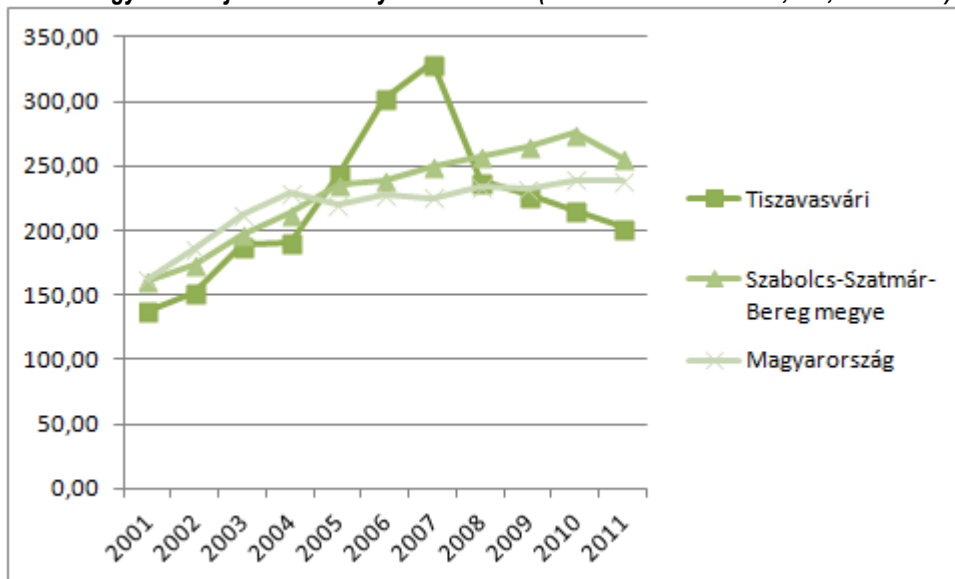

Forrás: KSH

A rendszeres állami támogatások jellemzően nominálértéken is csökkennek, különösen igaz ez a normatív támogatásokra. Emiatt megnőtt az önkormányzati saját bevételek jelentősége. Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során a fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

Az egy főre vetített önkormányzati bevételek a város esetében jellemzően a megyei és országos átlag alatt maradnak:

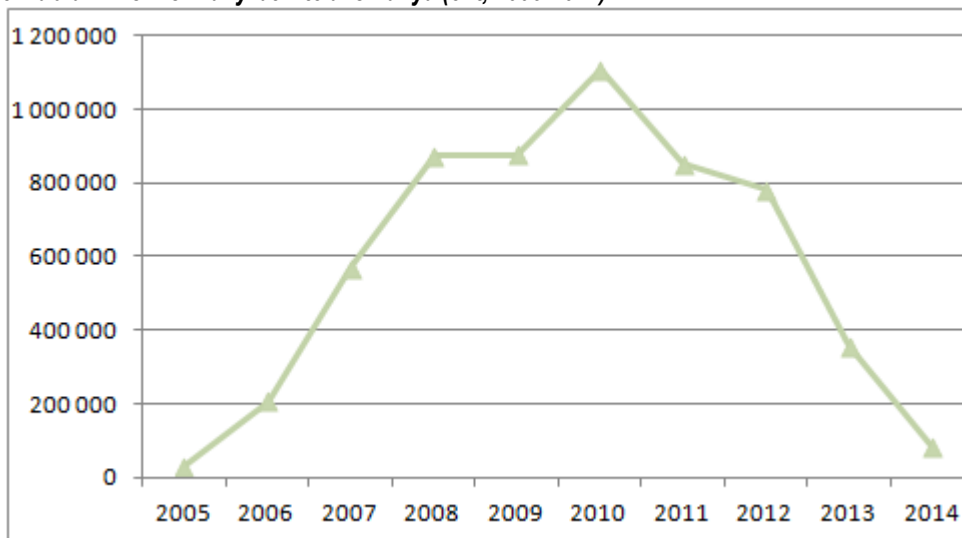
30. ábra: Egy lakosra jutó önkormányzati bevételek (hitelek nélkül számítva, eFt, 2001-2011)

Forrás: KSH

A 2010-ben még egymilliárd Ft feletti önkormányzati hitelállomány az állam hitelátvállalási programjának köszönhetően 2014-re 80,4 mFt-ra csökkent. Ez jelentősen könnyíti a város gazdálkodását, és potenciálisan több forrást jelen a fejlesztések előkészítésére, megvalósítására:

31. ábra: Az önkormányzat hitelállománya (eFt, 2005-2014)

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

Adópolitika

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika. Tiszavasvári a helyi adópolitika kialakítása során három szempontot

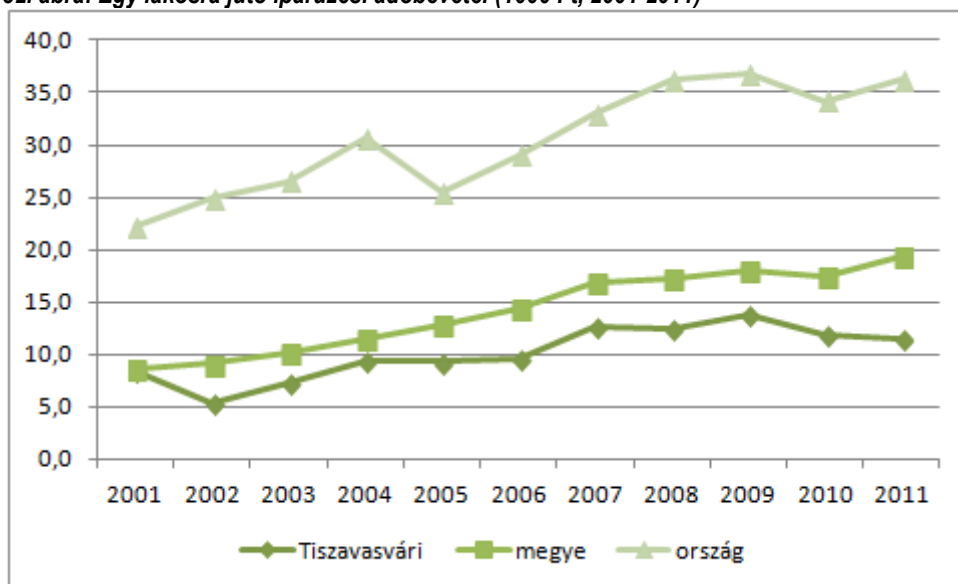

helyez előtérbe: a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét, a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását. A város területén 2015-ben a következő adónevek vannak érvényben:

- **Helyi iparüzési adó:** Adóköteles az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység. Állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó mértéke az adóalap 1,4%-a, ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó mértéke 1.000 Ft/nap (32/2010. (XII.16.) rendelet).
- **Kommunális és építményadó:** Kommunális adó fizetésére köteles minden, a város területén található üdülőingatlan tulajdonjogával rendelkező személy. Az adó mértéke ingatlanonként 8 000 Ft/év (16/2014.(V.30.) rendelet). Építményadó terheli a vállalkozási célú ingatlanokat. Az adó mértéke 1000 nm hasznos alapterületig 500 Ft/nm, az 1000 nm fölötti részre pedig 400 Ft/nm (17/2014. (V.30.) rendelet).
- **Idegenforgalmi adó:** A város idegenforgalmi adót nem szed be.

A fenti adónevek közül az iparüzési adó a legjelentősebb, 2014-ben 162,89 mFt-ot tett ki. Az egy főre vetített iparüzési adóbevétele nagyon alacsony, az elmúlt időszakot vizsgálva folyamatosan alatta marad a megyei értéknek:

32. ábra: Egy lakosra jutó iparüzési adóbevétele (1000 Ft, 2001-2011)

Forrás: KSH

Vagyongazdálkodás

A vagyongazdálkodás távlati célja az önkormányzat vagyonából származó jövedelmének növelése, és ezzel párhuzamosan a fejlesztési források megteremtése, gyarapítása. Az önkormányzat 74/2013. (III.21.) számú, Tiszavasvári Város Önkormányzata közép és hosszú távú vagyongazdálkodási tervéről szóló határozata értelmében a hosszú távú vagyongazdálkodási alapelvek a következők:

- A vagyonhasznosítás során a bevételszerzés, illetve a kiadáscsökkenés mellett szem előtt kell tartani, hogy az ne eredményezzen vagyonfelélést.
- A piaci helyzet ismeretében szükséges az értékesítendő és más módon hasznosítható vagyonelemek felülvizsgálata.
- Az önkormányzat számára kedvező, vagyongyarapodást eredményező pályázati lehetőségeket maximálisan ki kell használni.

Középtávon a vagyongazdálkodási döntések meghozatala az alábbiak figyelembe vételével történik:

- Az önkormányzati vagyonnal – mint a nemzeti vagyonnal – felelős módon, rendeltetésszerűen kell gazdálkodni.
- A vagyongazdálkodás feladata az önkormányzat teherbíró képességéhez igazodó, elsődlegesen a közfeladatok ellátásához és a mindenkori társadalmi szükségletek kielégítéséhez szükséges vagyon egységes elveken alapuló, átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése, értékének megőrzése, állagának védelme, értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása, továbbá a feleslegessé váló vagyontárgyak elidegenítése.
- Az önkormányzati vagyonfejlesztés céljait (létrehozás, bővítés, felújítás) a Képviselő-testület döntései és az éves költségvetési rendelet határozza meg.

Az önkormányzati vagyon hasznosításának módjai:

- A feladatok ellátásához nem szükséges vagyon elidegenítése
- Használatba-, bérbeadás
- Önkormányzati vagyontárggyal vállalkozói tevékenység folytatása.

Tiszavasvári Város Önkormányzata számára több eszköz is rendelkezésre áll ahhoz, hogy meglévő ingatlanjainak állapotát és értékét javítsa:

- **„pótlás” jellegű beruházás** a funkció ellátására való alkalmasság biztosítására (pl. leromlott állagú középület vagy lakás felújítása az eredeti állapotának való visszaállítás céljával, rossz közmű és kátyús útfelület felújítása);
- **„fejlesztés” jellegű beruházás** az adott funkció magasabb minőségű ellátásához (pl. intézményi infrastruktúra-fejlesztés, lakások komfortfokozatának emelése, park növényzetének megújítása);
- **„funkcióbővítő fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest további funkcióknak való megfelelés biztosítására (pl. közintézménynek otthont adó épület utcai frontján üzlethelyiségek kialakítása);
- **„funkcióváltó fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest új funkcióra való alkalmasság megteremtése (pl. korábban oktatásra használt iskolaépület átalakítása közösségi házzá).

A „fejlesztés” kategóriába soroljuk az olyan beruházásokat, amelyek arra irányulnak, hogy adott funkció alacsonyabb költséggel legyen ellátható azonos vagy magasabb szinten (pl. középületek vagy lakások energiatakarékossági célú felújítása), valamint ebbe a típusba tartozik az épületek akadálymentesítése is.

A forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok – funkciójuktól függően – lehetnek csak kiadásokat generálók (pl. óvodai épület), vagy egyszerre jelenthetnek fenntartási költségeket és hozhatnak bevételt is (kulturális intézmények, fürdő, múzeum).

A forgalomképes ingatlantípus folyamatos jövedelmet (pl. lakbér) generálhat az önkormányzat számára, vagy értékesítéséből származó bevételekkel (pl. építési telkek eladási ára) járulhat hozzá egyszeri alkalommal az önkormányzati költségvetéshez.

A felvázolt ingatlangazdálkodási alapelvek és irányvonalak alapján részletes stratégiai tervet kell készíteni, amely kiemelt figyelmet fordít az önkormányzat és a vagyongazdálkodás belső helyzetének elemzésére az erős és gyenge pontok szembeállításával. Az önkormányzat vagyoni helyzete, a normatív állami támogatások csökkenése és a helyi adók emelésének korlátai egyre

inkább szükségessé teszik az önkormányzati vagyonnal való hatékony gazdálkodást, amely hosszú távon úgy lehet eredményes, ha az önkormányzatnak rendszeres jövedelmet biztosító vagyonelemei vannak. Emellett elengedhetetlen az ingatlanpiaci folyamatok, a kereslet és a kínálat, valamint az árak folyamatos nyomon követése és értékelése az önkormányzati ingatlanok, az értékesítés és a tulajdonszerzés szempontjából. Az alapvetően közcélokat szolgáló vagyongazdálkodás hatékonysága érdekében intenzív befektetés-ösztönző tevékenységet kell folytatni. Mindezek segítségével az önkormányzat meghatározza és rendszeresen felülvizsgálja a rövid, közép és hosszú távon értékesítendő, megtartandó, illetve fejlesztendő ingatlanok körét.

A jelen dokumentum készítése folyamán zajlik az utóbbi évek legjelentősebb, több jelentős városi vagyontárgy értékét is növelő, Európai Unió támogatással megvalósuló, „Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban” c. projekt beruházásainak megvalósítása. A jelenleg érvényes ütemezés alapján 2015.09.30-i műszaki átadással az alábbi fejlesztések valósulnak meg:

- Városi Kincstár épületének felújítása
- Teniszpálya és öltözőépület építése
- Zeneiskola épületének átalakítása, felújítása, korszerűsítése
- Közösségi tér és pihenőpark kialakítása
- Járdaburkolatok felújítása
- Felszíni ingyenes nyílt parkolók felújítása
- Térfigyelő kamerarendszer kiépítése
- Városháza energetikai korszerűsítése
- Tiszavasvári református templom helyreállítása
- Papirusz Nyomtatvány, Író és Irodaszer Kereskedés bővítése

Gazdasági Program

Tiszavasvári Város Önkormányzatának 5 évre szóló Gazdasági Programja a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a alapján, az ITS tervezésével párhuzamosan készült, és 2015. április 23.-án került elfogadásra, így egyértelműen biztosítható a két dokumentum közötti összhang és szinergia. A Gazdasági Program helyzetfeltárásának tartalma és célrendszere lényegében a megalapozó vizsgálat és az ITS rövid, lényegre törő változata.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Településfejlesztési politika

Az önkormányzat évek óta átgondoltan és integrált szemléletben hajtja végre településfejlesztési politikáját, amelynek alapelvei és feladatai az alábbiak:

- a város fejlesztési irányvonalainak kijelölése, ezek alapján érdekeinek érvényesítése az érintett szervezetekkel együttműködve;
- a város fenntartható működését és fejlesztését szolgáló demokratikus, kiszámítható testületi tevékenység;
- a város gazdasági és turisztikai adottságainak a lehetőségek adta korlátokon belüli kihasználása, a célirányos összefogás és együttműködés fokozása a szereplőkkel;
- az önkormányzati közszolgáltatások színvonalas nyújtása, fejlesztése, az intézmények és a gazdasági társaságok, valamint a polgármesteri hivatal hatékony működtetésével;

A településfejlesztés
intézményrendszere

- az önkormányzati vagyon jó gazdakénti kezelése, hasznosítása, gyarapítása;
- a kommunális infrastruktúra állagának megóvása, hiányzó elemeinek (utak, kerékpárutak, közmű hálózat) megépítése;
- az önkormányzat kevés eszközével a foglalkoztatási lehetőségek bővítésének elősegítése, a városból elvándorlás mérséklése;
- a nehéz szociális helyzetben lévők célzott támogatása, a szociális gondoskodás fejlesztése;
- a pályázati lehetőségek kihasználása oly módon, hogy a létrehozandó létesítmények működtetése nem okozzon jelentős pénzügyi terheket, és hosszú távon pótlólagos bevételeket vagy megtakarításokat eredményezzenek (pl. energiaracionalizálás, hatékonyságfejlesztés).

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A szervezeti struktúra hármas tagolású:

- A **stratégiai menedzsmentet** a város képviselőtestülete, jegyzője és polgármestere alkotják. Ők felelősek a döntéshozatal során a városfejlesztési célok elérése érdekében érdemi előrelépéseket tenni, valamint a stratégia megvalósulását, illetve ennek társadalmi-gazdasági hatásait nyomon követni, értékelni. A stratégiai menedzsment feladata az ITS rendszeres, vagy indokolt esetben történő aktualizálásának biztosítása is.
- Az **operatív menedzsmentet** a polgármesteri hivatal fejlesztések megvalósításában közreműködő szervezeti egységei (leginkább az Önkormányzati és Jogi Osztály), valamint az érintett intézmények vezetői alkotják. Ezek a szakemberek saját területükön végzik a stratégiai célok végrehajtásával kapcsolatos feladatokat.
- A **fenntartásban közreműködő** személyek a település, az önkormányzati intézmények munkavállalói, illetve mindazon személyek és szervezetek, akik valamilyen módon kapcsolódnak a városfejlesztés eredményeként létrehozott, megújított létesítményekhez.

Tiszavasvári tekintetében mindhárom szinten elegendő számú, megfelelő tudással, tapasztalattal rendelkező, konstruktív, a fejlesztések iránt elkötelezett személyek dolgoznak. A Hivatalban 2013-2014-ben lezajlott szervezetfejlesztés eredményeként a feladatvégzés és a működés hatékonysága tovább javult.

Tiszavasvári Város Önkormányzata szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **képviselőtestület** feladata. A bizottságokat **véleményezési, kezdeményezési, javaslattételi, közreműködő és döntési jogosítványokkal** ruházták fel, amelyek révén

- saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében,
- figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását,
- felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését,
- valamint ezen általános hatáskörök mellett speciális feladatokat is ellátnak a városfejlesztéshez kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő (pl. önkormányzati intézmények felújításának menetrendje, ingatlanhasznosítás, vállalkozási feltételek stb.).

A városfejlesztési tevékenységekben a jegyző is fontos szerepet játszik, hiszen jogszabályi felhatalmazás alapján koordinálja az önkormányzati rendeletek és koncepciók előkészítését.

A városfejlesztési programok **operatív megvalósítása** elsősorban az **Önkormányzati és Jogi Osztály** feladata. Az Osztály hatáskörébe számos olyan feladat tartozik, amelyek közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódnak az ITS-hez, ezek közül csak azokat emeljük ki, amelyek egyértelműen és szorosan hozzájárulnak a fejlesztések megvalósításához:

- intézmény-koordináció
- vagyongazdálkodás
- pályázatírás
- kármentesítési feladatok

Az Önkormányzati és Jogi Osztály mellett más önkormányzati szervezeti egység is közreműködik valamilyen formában a városfejlesztési tevékenységek megalapozásában vagy végrehajtásában, azaz közvetett vagy közvetlen módon kapcsolódik az ITS-ben foglaltak megvalósításához:

- a Költségvetési és Adóigazgatási Osztály az önkormányzati gazdálkodás meghatározó erejeként ellátja az önkormányzati költségvetéssel kapcsolatos valamennyi feladatot, elkészíti a város költségvetésének, költségvetési koncepciójának tervezetét figyelemmel a képviselő-testület fejlesztési elképzeléseire,

Tiszavasvári tulajdonában **több** olyan **gazdasági társaság** és egyéb szervezet van, amelyek tevékenysége valamilyen módon **kapcsolódik a városfejlesztéshez**:

- Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. (100%-os tulajdonrész): egészségügyi feladatok ellátása, egészségügyi intézmények üzemeltetése
- Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. (9,03%-os tulajdonrész): ivóvíz- és szennyvízszolgáltatás
- Tiszavasvári Városi Kincstár (önállóan működő és gazdálkodó, gazdasági szervezettel rendelkező, helyi önkormányzati költségvetési szerv): az önkormányzati intézmények operatív gazdálkodásának bonyolítása, közmunka szervezése

24. táblázat: A településfejlesztésben résztvevő legfontosabb szervezetek feladatai és kompetenciái

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák	
Képviselőtestület	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása, befektetés-ösztönzés	PARTNERSÉG
Bizottságok	véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön	
Önkormányzati és Jogi Osztály	városrehabilitáció stratégiai tervezése, döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása: <ul style="list-style-type: none"> ■ pályázati források feltárása ■ projekt-generálás ■ projektmenedzsment ■ a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása (akcióterületi ingatlangazdálkodással) ■ tájékoztatás, nyilvánosság ■ városmarketing 	

A településfejlesztési beavatkozások megvalósítása során a projektmenedzsment-szervezet az önkormányzat bizottságaival és a képviselőtestülettel, a polgármesteri hivatal minden érintett egységével, a projektpartnerekkel, valamint a fenntartásban érdekelt szervezetekkel együtt részletesen meghatározza azokat a garanciális elemeket és szerződéses feltételeket, amelyek

lehetővé teszik a városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét.

■ A beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása:

- ipari-gazdasági célú területek kijelölése és fejlesztése,
- közművek kiépítettségének, kapacitásának és hatékonyságának fejlesztése,
- elérhetőség biztosítása,
- ipari park, vállalkozói inkubátorház, technológiai központ kialakításának előkészítése, forráskoordinációja.

■ Megfelelő jogi szabályozás helyi szinten:

- a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartás csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát;
- különösen fontos az építési szabályok meghatározása és a területhasználat korlátainak felállítása úgy, hogy az megfelelő rugalmassággal módosítható lehessen, amennyiben befektetői, beruházói igény jelentkezik – természetesen a helyi lakosok érdekeinek maximális érvényesítése mellett;
- a befektetői, beruházási folyamatot szükség esetén adó- és illetékkedvezményekkel is ösztönözni, gyorsítani lehet.

- **Hatékony és következetes városmarketing tevékenység:** Ugyan nehezen számszerűsíthető, a Tiszavasvárról kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre. Tudatos és jól felépített marketing-kommunikációs stratégia nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban működő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Az önkormányzat által használt kommunikációs csatornák (helyi újság, helyi televízió, lakossági fórum, fogadóóra, szórólap, kiadvány, honlap) mellett fontos a befektetés-ösztönzési rendezvények szervezése, ezeken történő részvétel is.

- **Partnerség:** az önkormányzat a hatékony együttműködés érdekében rendszeresen egyeztet a meghatározó gazdasági szereplőkkel, elvárásaikat és érdekeiket igyekszik minél nagyobb mértékben figyelembe venni a településfejlesztési tevékenységek során (a Partnerségi Terv keretében azonosította azokat a szereplőket, amelyeket a gazdaságfejlesztési munkacsoport tevékenységébe és így az ITS kidolgozásába aktívan bevon).

A helyi gazdaságfejlesztés hosszú távú sikeréhez elengedhetetlen a 2009-es foglalkoztatási paktumban elkezdett együttműködés folytatása munkaügyi központtal, a térségi

önkormányzatok vezetői, a munkáltatók, oktatási intézmények és civil szervezetek részvételével.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

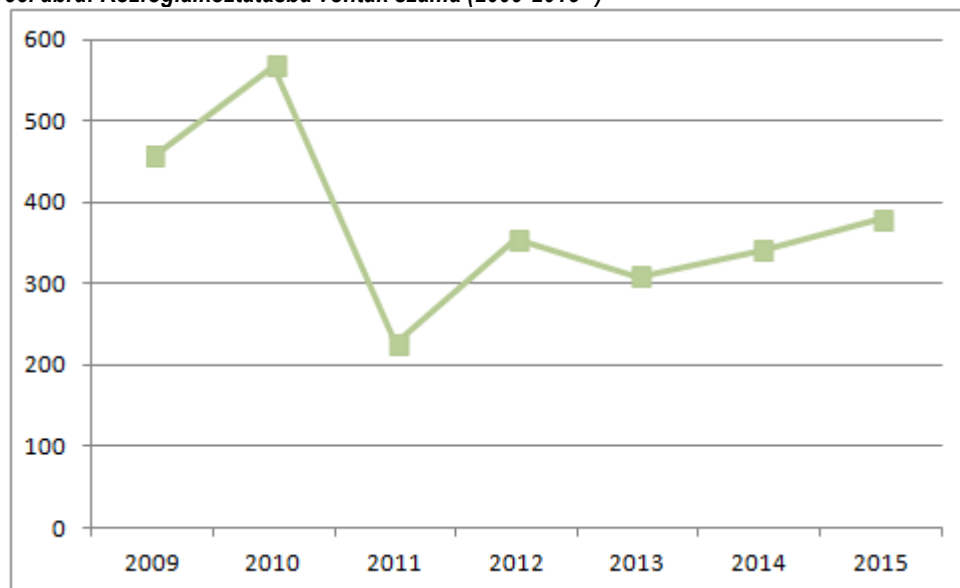
Tiszavasváriban annak ellenére, hogy a város foglalkoztatási potenciálja jelentős, a munkanélküliség és az inaktivitás kiemelt problémát jelent. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős:

- a közfoglalkoztatási programba bekapcsolódva jelentős számú munkanélkülinek tud értékteremtő tevékenységet és rendszeres munkajövedelmet biztosítani,
- koordinátorként és ösztönzőként kezdeményezhet helyi, térségi szintű együttműködést és programokat a munkaerő-piaci helyzet átfogó javításáért.

Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatásban, mint aktív munkaerő-piaci eszközben rejlő lehetőségeket Tiszavasvári évek óta intenzíven kihasználja. 2009-2015 között a közfoglalkoztatásba évente átlagosan bevontak száma 375 fő volt:

33. ábra: Közfoglalkoztatásba vontak száma (2009-2015²²)

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata, Belügyminisztérium (kozfoglalkoztatatas.bm.hu)

A közfoglalkoztatás végrehajtásának feladata a Tiszavasvári Városi Kincstár hatáskörébe tartozik, beleértve a közmunkások „toborzását”, a munkaügyi központtal, a polgármesteri hivatal Igazgatási és Szociálpolitikai Osztályával, az intézményvezetőkkel történő feladategyeztetést, a közmunkások munkabálintetését, egészségügyi vizsgálatát és tűz- és munkavédelmi oktatását is.

A közfoglalkoztatás keretében ellátott tevékenységek a következők:

- Kistérségi Startmunka mintaprogram
 - értékteremtő tevékenységek (virágpalánták nevelése, parkgondozás és fejlesztés, köztéri betonelemek gyártása, általános köztéri karbantartás, fóliasátras zöldségtermesztés)

²² A 2015-ös adat az első két hónap alapján készült.

- szociális jellegű tevékenységek (köztéri és illegálisan elhelyezett hulladék összegyűjtése és elszállítása az üdülőterületen, a város peremterületein és a városi utak mentén; belvízelvezető árok és aknák tisztítása, felújítása)
- „Hagyományos” közfoglalkoztatás: önkormányzati intézmények kisegítő feladatainak ellátása (takarítás, adminisztrátori feladatok, portai feladatok, kézbesítés, dajkai kisegítő feladatok, karbantartás)
- Téli átmeneti közfoglalkoztatás: a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzési program (alapkompétencia képzés, kerti munkás képzés)

A felsorolt tevékenységek nagy része fizikai jellegű, különösebb szakképesítést nem igényel, így alkalmasak arra, hogy jelentős számban vonjanak be alacsonyabb iskolai végzettségűeket, de az önkormányzat a szakképesítéssel, magasabb iskolai végzettséggel rendelkezőknek is kínál feladatokat.

Munkaerő-piaci
programok és
Foglalkoztatási
Paktum

Az önkormányzat fontosnak tartja az integrált foglalkoztatási programok megvalósítását, amelyeknél a fő hangsúlyt az elsődleges munkaerő-piacra való bevezetésre kell helyezni, ami hosszú távon eredményezi az érintett családok helyzetének stabilitását. Ennek érdekében igyekszik megteremteni a szociális gazdaság működési feltételeit, továbbá javítani az együttműködést az integrált munkaerő-piaci és a szociális szolgáltató rendszer között.

A 1993-ban szerveződött Tiszatér Társulás, amelynek Tiszavasvári is tagja, már 2005-től kezdve valósít meg foglalkoztatási együttműködési és érdekegyeztető projekteket a Regionális Munkaügyi Központ és annak helyi kirendeltsége aktív közreműködésével, a kistérség és önkormányzatok vezetői, a munkáltatók, oktatási intézmények és civil szervezetek részvételével. A 2009-ben létrehozott foglalkoztatási paktum fő célja a foglalkoztatás bővítése, a munkaerő-piaci kínálat minőségi fejlesztése és a társadalmi összetartozás erősítése. A működési támogatás ideje alatt üzemeltetett szolgáltató iroda gondozásában – a térségi szereplők folyamatos tájékoztatása és koordinációja mellett – weboldal és kiadványok is készültek. Fontos eredménye a paktum működésének a rakamazi új ipari park és a Tiszavasváriban megvalósult Civil Ház.

A jövőben szükséges lesz a gazdaságfejlesztés kitörési pontjainak (könnyűipar, vegyipar, turizmus, szolgáltatások) szereplői és az oktatási intézmények közötti szorosabb, interaktív kapcsolat kialakítására, amelynek hatékony formája egy, a munkaerőpiac minden szereplőjét folyamatos koordinációra készítő foglalkoztatási paktum kialakítása.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek hasznosítását a lakások és nem lakás célú helyiségek bérletéről és elidegenítéséről, valamint a lakáscélú önkormányzati támogatásról szóló 16/2009. (IV. 27.) önkormányzati rendelet szabályozza. A szociális bérlakások bérleti díja komfortfokozattól függően 72-215 Ft/nm/hó között változik, az egyéb bérlakások egységes, költségelven megállapított bérleti díja 299 Ft/nm/hó. A bérlők lakbértámogatást igényelhetnek, melynek mértéke 2.500 Ft/hó. A támogatásról a képviselőtestület Lakásügyi Bizottsága dönt.

A bérlakások száma az elmúlt időszakban kismértékben csökkent, jelenleg 88 db van. minőségükön az önkormányzat folyamatosan próbál javítani:

25. táblázat: Bérlakások megoszlása komfortfokozat és szobaszám alapján (2015)

Bérlakások száma komfortfokozat alapján		Bérlakások száma szobaszám alapján	
Összkomfortos	12	1 szobás	8
Komfortos	59	1,5 szobás	17
Félkomfortos	2	2 szobás	46
Szükségülakás	0	2,5 szobás	12

Komfort nélküli	15	3 szobás	5
Összesen	88	3-nál több szobás	0
- ebből szociális bérlakás	63	Összesen	88

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

1.10.6 Intézményfenntartás

Tiszavasvári Város Önkormányzata számos intézmény esetében fenntartói jogokat gyakorol, amely azt jelenti, hogy ezeknél a szakmai feladatellátáshoz és az épületüzemeltetéshez kapcsolódó személyi juttatások, járulékok, dologi, felhalmozási és egyéb kiadások biztosítása az önkormányzat hatásköre:

- Polgármesteri hivatal
- Egyesített Óvodai Intézmény
- Művelődési Központ és Könyvtár
- Vasvári Pál Múzeum
- Városi Kincstár
- Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat
- Tiszavasvári Bölcsőde

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, valamint a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény szerinti önkormányzati köznevelési intézmények 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata a KLIK-en keresztül.

A felsorolt intézmények 2015. évi összes tervezett költségvetése 1 580 eFt, amelynek 30,55%-át az intézmények saját bevételei, fennmaradó részét pedig az önkormányzat finanszírozása biztosítja. Az intézményeknél engedélyezett álláshelyek összesített száma 330.

Annak érdekében, hogy az épületek üzemeltetése költséghatékony módon történjen, az önkormányzat ütemezetten és tervezetten elvégzi a szükséges beruházásokat, felújításokat. Ezek kerete évről évre változik, a 2015-ös költségvetésben az alábbi főösszegek szerepelnek:

- Önkormányzati intézmények beruházási (felhalmozási) kiadásainak előirányzata: 15 856 eFt
- Felújítási kiadások előirányzata: 324 403 eFt (amiből 319 157 eFt a „Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban” című városrehabilitációs projekt megvalósításának 2015. évi kerete)

Az önkormányzat által az elmúlt években végrehajtott főbb fejlesztések adatait az alábbi táblázat, a 2007-2013-as időszakban minden, Európai Unió támogatással Tiszavasváriban megvalósított beruházás és fejlesztés felsorolását a melléklet tartalmazza:

26. táblázat: Az önkormányzat által az elmúlt években végrehajtott főbb fejlesztések (2004-2014)

Projekt címe	Pályázat azonosítószáma	Támogatási összeg (eFt)	Teljes költségvetés (eFt)	Megvalósítás ideje
Tiszavasvári Város területének rehabilitációja	ROP-2.2.1-2004-07-0005/37	838 957	932 175	2005.01.01 - 2007.01.17.
Tiszavasvári-Tiszalök-Szorgalmatos kerékpárút kiépítése	ROP-1.1.5-2004-11-0005/37	236 323	248 761	2006.03.01. - 2006.12.31.

A tiszavasvári polgármesteri hivatal épületének akadálymentesítése	ÉAOP-4.1.5-09-2009-0047	29 055	36 319	2010.01.01. - 2010.12.31.
Iskolafejlesztés Tiszavasváriban	TIOP-1.1.1-07/1-2008-0818	56 771	56 771	2011.04.01. - 2011.08.31.
Napelemes rendszer kialakítása a tiszavasvári polgármesteri hivatalban	KEOP-4.2.0/A/11-2011-0005	49 771	58 554	2011.08.01. - 2012.01.31.
Férőhelybővítés és komplex fejlesztés a tiszavasvári Fülemüle Természetvédő Óvodában a minőségi nevelés érdekében	ÉAOP-4.1.1/A-11-2012-0006	119 955	126 269	2013.05.06. - 2014.06.30.
Tiszavasvári Város Önkormányzatának szervezettefejlesztése	ÁROP-1.A.5-2013-2013-0015	21 998	21 998	2013.11.01. - 2014.12.31.
Tiszavasvári Város belterületi vízrendezése	ÉAOP-5.1.2/D2-11-2011-0035	161 534	174 235	2013.09.15. - 2014.09.30.
Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban	ÉAOP-5.1.1/D-12-2013-0004	444 921	446 711	2014.11.10.-

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

1.10.7 Energiagazdálkodás

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiateljesítési módszereket alkalmazzon. Ennek érdekében

- 2002-ben megtörtént a közvilágítás korszerűsítése (1725 fényforrás cseréjével, 226 kW összes beépített teljesítménnyel).
- Az önkormányzat nem készített felújítási ütemtervet az intézményei által használt ingatlanokra, de alkalmaz energetikus munkatársat, minden intézménye rendelkezik energiatanúsítvánnyal, és folyamatosan végzi az érintett épületek energetikai korszerűsítését (pl. nyílászárók cseréje, hőszigetelés, gépészeti rekonstrukció, napenergia-hasznosító rendszer).
- Az önkormányzat hozzájárul a megújuló energiaforrások felhasználásához (pl. intézmények napelemmel történő ellátása, biomassza és geotermikus energia hasznosítása, stb.).

A polgármesteri hivatal napelemes rendszerének kialakítása 2011-2012-ben történt, 50,0 mFt-os pályázati támogatással. 2015-ben az önkormányzat újabb 42,6 mFt támogatást nyert napelemes rendszer telepítésére további épületein.

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek

kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

Az önkormányzat ezen feladatok némelyikét a polgármesteri hivatal, a Tiszavasvári Városi Kincstár, a Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat, vagy a Tiszavasvári Bölcsőde szervezeti keretén belül látja el, némelyiket pedig saját tulajdonában vagy rész tulajdonában álló gazdasági társaság megbízásával:

- Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. (100%-os tulajdonrész): egészségügyi feladatok ellátása, egészségügyi intézmények üzemeltetése
- Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. (9,03%-os tulajdonrész): ivóvíz- és szennyvízszolgáltatás

A közműszolgáltatók listáját az 1.16. fejezet tartalmazza.

1.12 Táj és természeti adottságok vizsgálata²³

Tiszavasvári város Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Keleti-főcsatorna bal partján található. Területe 126,59 km². A város közelében található a természetvédelmi területté nyilvánított Fehérszik területe.

Természetföldrajzi szempontból integráló tényező a Tisza. A táj mai arculatát döntően meghatározza az anyameder, a hozzátartozó természetes úton lefűződött, és a XIX. század második felében végzett szabályozási munkák során levágott kanyarulatokból álló holtágak szövevénye, valamint a partjaikat borító galériaerdők sűrűje.

10. térkép: Tiszavasvári tágabb térségének hegy- és vízrajza

Forrás: A Kárpát-térség hegy- és vízrajza, <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

²³ A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: Kistáj kataszter; www.hnp.hu; www.natura.2000.hu/hu; www.termeszetvedelem.hu

1.12.1.1 Domborzat és talajviszonyok

A terület talajainak mezőgazdasági minősége eltérő képet mutat. A legjobb minőségűek a löszön kialakult csernozjom talajok, amelynek több változata megtalálható. Összességében jellemzően fiatal öntés és réti talajok, kisebb foltokban láptalajok képződtek. A fejlődési irányzatok, amelyek manapság a térség talajainak átalakulását jellemzik a sztyeppesedés, láposodás és a szikesedés.

1.12.1.2 Éghajlat

A mérsékelt meleg és a mérsékelt hűvös éghajlati öv határán fekvő terület. A csapadékelátottságot tekintve mérsékelt száraz. A napfényellátottság évi 1800 óra körüli. Nyáron 750-770 óra, míg télen 160-165 óra között mozog a napsütéses órák száma.

A középhőmérséklet évi és nyári félévi átlaga: 9,5-9,6 °C, ill. 16,8-16,9 °C. A 10 °C középhőmérsékletet meghaladó napok száma 193-195, a tavaszi határnapja ápr. 4-6., az őszi okt. 18. Általában ápr. 14. és okt. 20. között (185 nap) nem kell fagypon alatti hőmérsékletek előfordulásától tartani. Az abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga az Észak-Alföldre jellemzően közel 34,0 °C, a minimumoké -19,0 °C.

A csapadék évi összege 610-630 mm (É-on a több), a tenyészidőszaké 360-370 mm. Évente 44 a hótakarós napok átlagos száma; az átlagos maximális hóvastagság 20 cm.

Az ariditási index értéke 1,08-1,12.

Az uralkodó szélirány az É-i, második, ill. harmadik helyen a DK-i, ill. DNY-i áll. Az átlagos szélsébség szokásos értéke kevéssel 3 m/s alatti.

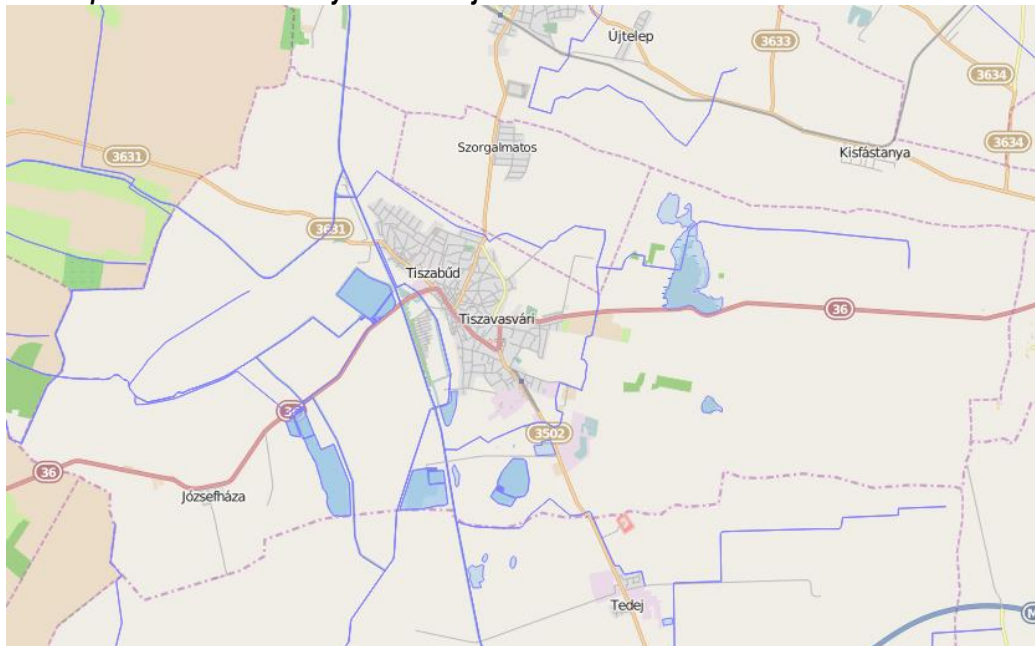
1.12.1.3 Vízrajz

A terület vízrajza az Alföldre jellemző sajátosságokkal rendelkezik, jellemző a vízhiány, valamint a nagyon csekély lejtés. A térséget nem szövi át gazdag vízhálózat, egyetlen természetes folyója a Tisza. A kistérségből egyetlen említésre méltó vízfolyás sem ömlik a Tiszába, így gyakorlatilag a Tiszavasvári kistérség, lefolyástalan területként nem tartozik a folyó vízgyűjtőjéhez.

A folyószabályozás során a Tisza mentén teljes hosszon töltések épültek ki, ugyanakkor a mélyebb részek ár- és belvíz veszélyeztetett területté váltak. Különböző folyóink, tájegységeink árvizeinek statisztikai átlagai alapján a Tiszán 2-3 évenként kisebb vagy közepes, 5-6 évenként jelentős, 10-12 évenként pedig rendkívüli árvizek kialakulására kell számítani. Az árvíz kiváltó okai nagyrészt nem a térségben gyökereznek, így annak kiküszöbölése effektíven nem lehetséges, csak mérséklése. Megoldást a kotrás, a gátépítés és az árterek bővítése jelent.

11. térkép: Tiszavasvári és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek bemutatását az 1.17.2 fejezet tartalmazza.

1.12.1.4 Növényzet

A táj eredetileg a Tisza összefüggő erdővel borított ártere. Az erdőket számos vízfolyás és holt meder tarkította. Meghatározóak voltak a ligeterdők, a gyertyános-tölgyesek. A gyepek, szántók, lakóterületek erdőirtással alakultak ki. A táj erdősültsége az utóbbi évek erdősítései nyomán ismét nő, kedvezőnek mondható (öshonos) fafaj-összetétel.

A fennmaradt erdőket főleg tölgy-kőris-szil ligeterdők és alföldi gyertyános-tölgyesek alkotják. Mélyebb fekvésben jellemzők az égeres láperdők, a folyók mentén a puhafás ligeterdők. A gyepek közül jellemzők a mocsárrátek (ecset-pázsitosok, réti csenkeszesek), a legelők, néhol hernyópázsittal tarkítva. A hajdani medrekben magassásos, zsombékos, harmatkásás, fűzlápos, kolokános, láposodásra hajlamos mocsári vegetációt találunk, helyenként úszólápképződéssel. Különlegességek a tőzegmohás (részben dagadó-) lápok, amelyek morotva eredetűek. A romvulkánok (Tápai- és Kaszonyi-hegy) vegetációja eltérő, ezüsthársas dárdáskaréjú kocsánytalan tölgyessel, lejtősztyep-fragmentumokkal.

Az erdei flóra gazdag hegyvidéki elemekben (kapotnyak – *Asarum europaeum*, erdei sárgaarvacsalán – *Galeobdolon luteum*, bükk – *Fagus sylvatica*), dús geofiton aspektussal (kárpáti sáfrány – *Crocus heuffelianus*, fiókás tyúktaréj – *Gaea spathacea*, erdélyi csillagvirág – *Scilla kladnii*). A gyepekben az erdősztyep-fajok (szarvaskocsord – *Peucedanum cervaria*, parlagi rózsza – *Rosa gallica*, sziki kocsord – *Peucedanum officinale*, réti őszirózsa – *Aster sedifolius*) láp- és mocsárréti elemekkel (kornistárnics – *Gentiana pneumonanthe*, őszi vérfű – *Sanguisorba officinalis*, gyíkvirág – *Cnidium dubium*, kotuliliom – *Fritillaria meleagris*) keverednek. A lápok flóráját több É-i faj színezi: tőzegáfonya (*Vaccinium oxycoccus*), tőzegkosbor (*Hammarbya paludosa*), tarajos pajzsika (*Dryopteris cristata*), hüvelyes gyapjúsás (*Eriophorum vaginatum*), tőzegeper (*Comarum paluster*), szőrös nyír (*Betula pubescens*), babér- és füles fűz (*Salix pentandra*, *S. aurita*).

Tiszavasvári területén is jellemzőek a Magyarországon általában elterjedt állatfajok: nagyvadak (dámszarvas, őz, vaddisznó), ragadozók (róka, nádi farkas), apróvadak (nyúl, fácán), rágcsálók (ürge, hörcsög, egérfélék), valamint jellemzőek a kis termetű ragadozók (például görény, nyest, menyét, hermelin). A vízparti területeken jellemzőek a vízi életmódhoz kötődő állatok: vízimadarak, vidra, halak, békák és más kételtűek.

Tiszavasvári természetföldrajzi helyzete, a város és környezetének domborzata, az éghajlat, a környező talajok termőképessége, a felszíni vizek bősége meghatározták a táj szerkezetét, a tájhasználat alakulását. A település jellemzően síkvidéken található, alapvetően mezőgazdasági művelés alatt álló területekkel meghatározott környezetben helyezkedik el.

Tiszavasvári honfoglalás előtti területe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyepekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki egy kislelves szerkezet, ahol a települések lakói az erdős-lápos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak. A tatárjárás alatt a település elnéptelenedhetett, mint számos falu, és csak a XVIII-XIX. századtól kezdhették újra benépesíteni. A XIX. század második felétől felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az öshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újrafásítására is. Az akác és a többi tájidegen faj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kikutakozása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része.

This is a historical map of Sz. Mihály, Hungary. The map shows the town's layout with a central square and surrounding streets. The town is surrounded by fields and a river. Key features include:

- Kia parvos halom**: A hill or mound located near the top left of the town.
- Büd**: A location to the west of the town.
- Sz. Mihály**: The name of the town, written in the center.
- Klaß aziget**: A location to the south of the town.
- Kugy**: A location to the south of the town.
- Farkas holt**: A location to the south of the town.
- Sz. Mihály**: The name of the town, written on the right side.

The map is color-coded with green for the town, yellow for fields, and blue for water. It includes various labels and symbols indicating different features and locations.

Forrás: A Habsburg birodalom második katonai felmérésének térképe,
<http://mapire.eu/hu/map/collection/secondsurvey/?zoom=6&lat=46.81258&lon=18.42373>

Tájhasználat, tájszerkezet

A település külterületén és annak környezetében a tájhasználat a CORINE adatbázisa szerint a következőképpen jellemezhető: A települést belülről a nem összefüggő településszerkezet, míg a külső területeken a nem öntözött szántóföldek jellemzik. Ezek közé ékelődtek szigetszerűen a kisebb, különböző funkciójú területtípusok. Tiszavasvári északi részét döntő többségben komplex művelésű és rét/legelő területek foglalják el. Délen a város közvetlen határában ipari területek és lombos erdők csatlakoznak a város teljes nyugati részét elfoglaló rét/legelő területkehez. Ezek a nyílt területek magukba ölelik a sport-, szabadidő- és üdülőterületeket, valamint kisebb állóvizeket is:

13. térkép: Tiszavasvári és környékének tájhasználati térképe

Forrás: Corine

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

1.12.3.1.1 Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

Tiszavasvári területén és környékén „országos jelentőségű tájképvédelmi terület” övezet lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv alapján.

Mivel az övezetbe tartozó települések kijelölésében semmiféle tájvédelmi összefüggés nem fedezhető fel, így az övezet pontosításához semmiféle irányelv nem követhető. Ezért az övezetet meghagytuk a település teljes közigazgatási területére, kivéve a települési térség területét.

1.12.3.1.2 Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület

Tiszavasvári területén és környékén „térségi jelentőségű tájképvédelmi terület” övezet lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv alapján.

Az alábbi területeket érinti:

- A Tisza hullámtere a hullámtér és a települési területek közötti térséggel együtt;
- A Szamos hullámtere és a folyó menti területek;
- A tervezett Szatmár-Bereg Natúrparc településeinek területe;
- A tervezett Bátorliget és térsége Natúrparc településeinek területe.

Az ajánlások megegyeznek az országos jelentőségű tájképvédelmi területre vonatkozó ajánlásokkal.

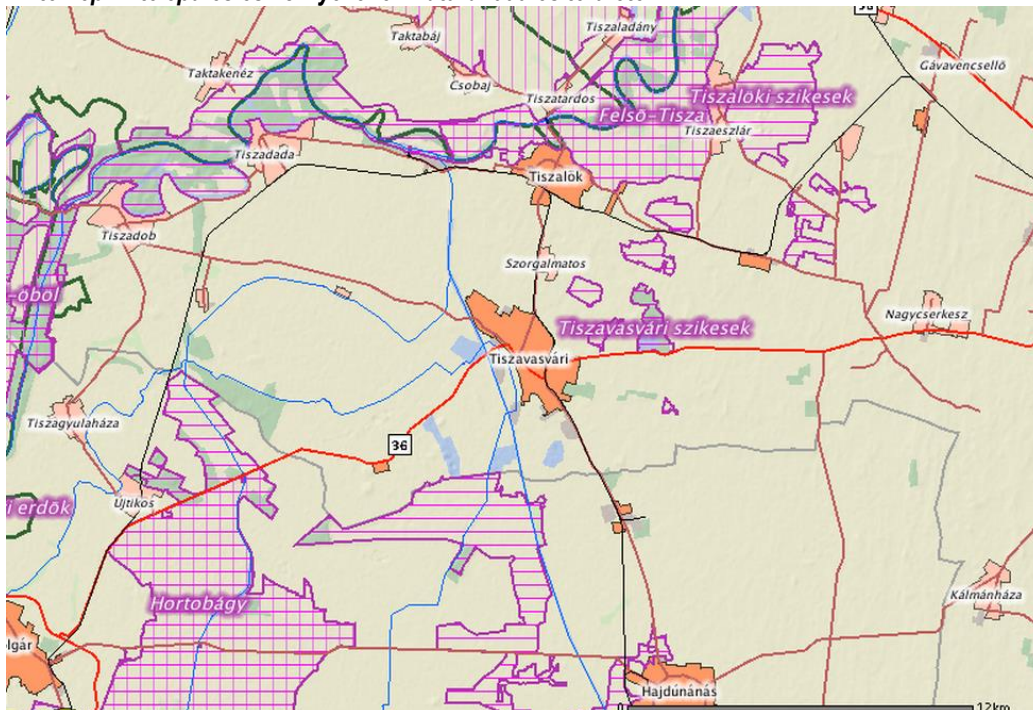
1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Natura 2000

Tiszavasvári település környezetében nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló, NATURA 2000 alá bevont terület található: a várostól K-re fekvő szikesek (területkód: HUHN20116), amelyek területnagysága 333,25 ha. A város Ny-i oldalán a Hortobágy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (HUHN20002) tartozó földrészletek találhatók.

A védett fajok közül megtalálható: mocsári teknős, vöröshasú unka, vidra, kífészű ászát, fekete gólya, réti sas, parlagi sas, fehér gólya, kerecsensólyom, holló.

14. térkép: A település és környékének Natura2000-es területei

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

Nemzeti természetvédelmi oltalmat élvez a Tiszavasvári Fehér-szik Természetvédelmi Terület, és több, ex-lege védelem alatt álló tó és kunhalom is.

A város területén több vizes élőhely található, de azok nem tartoznak a Ramsari egyezmény hatálya alá.

1.12.4 Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat funkcionális elemei közül a város közelében fekszik a Tiszavasvári – Fehér-szik TT magterület. Nyugaton, a település mellett ökológiai folyosó húzódik. Az ökológiai folyosó mellett puffterület (övezet) fekszik.

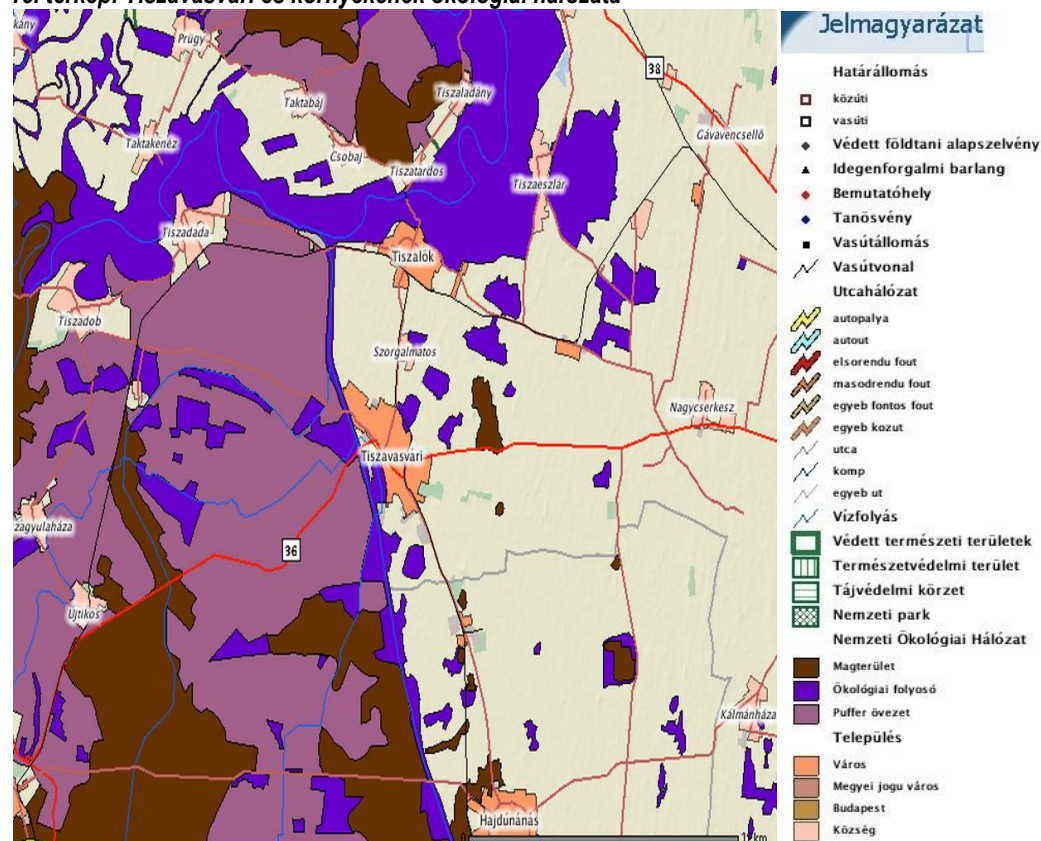
Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

A magterületek közötti kapcsolatot a sávós, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhely-komplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól.

15. térkép: Tiszavasvári és környékének ökológiai hálózata

Forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

1.12.5 Egyéb természeti értékek

1.12.5.1 Természeti területek

Fehér-szik TT

A 175 hektáros területen elterülő ún. Fehér-sziket 1977-ben nyilvánították védetté. Kezelője a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósága. Tiszavasváritól keletre, mintegy 4-5 kilométerre található, a Tiszavasvári-Nyíregyháza közötti 36-os főút mentén, annak északi oldaláig nyúlik. Összikes, a Szikes-tóhoz kapcsolódó természetes növénytakasulásokkal és a szikesekre jellemző növény- és állatfajokkal, s különösen gazdag madárvilággal.

A Fehér-szik egy lefolyástalan területű, homokos löszben kialakult deflációs völgyben helyezkedik el, minden oldalról alacsony dombokkal határolva. A területet folyó nem, csak csapadék és talajvíz táplálja, emiatt vízmennyisége az időjárás függvényében változó: szárazabb időszakokban szinte minden nyár végén kiszárad, az utóbbi években azonban még nőtt is a területe. A tó vize tipikusan szikes, magas szódatartalommal. A terület szikesedési folyamata a területen megemelkedett talajvíz miatt indult meg egykor. A szikesedést a víznek ez az állandó

ingadozása tartja mozgásban, megakadályozva az élőhely „leegyszerűsödését”. A Fehér-szik talaja a felszíntől karbonátos, kérges réti szolonyec, nagy szódataralommal. A tó kiszáradásainak időszakában a víz nélkül maradt felszínen kivirágzik a szóda. Ezt nevezik sziksónak. A helyi lakosság ezt a sziksót évszázadokon át összegyűjtötte, a XVIII. században partján még „szódagyárat” is létesítettek.

A Szikes-tó partjának nagy részét nádas- és gyékényes társulás borítja. A szikto eredeti növényzetét adó „zsiókás”, sziki kákás élőhelyek mára már kisebb területekre re szorultak vissza. A legtöbbször szárazon álló területek nagy részét pedig szikpusztai gyepek fedik. Jellegzetes sziki növény a fehér tippán, hernyópázsit, sziki mézpázsit, melyek az időszakosan vízzel borított területeken élnek. A területen ma is megtalálható vakszik foltok körül sötét növények tenyésznek, ilyenek a sziksófű, réti peremizs, bárányparéj is. A szikes tófenék egykor jellemző növénye volt a sziki ballagófű és a bajuszpázsit, melyek ma már csak az aszályos években jelennek meg itt. A magasabb nagyrészt száraz területeken mozaikos növénytársulások alakultak ki. A Fehér-szik északi részén ürmös szikes-pusztagyep található, jellegzetes növényeivel, mint a sziki üröm, vörösnadrág csenkesz, vagy a közönséges cickafark és a szarvaskerep.

A terület gazdag madárvilága különösen a madárvonulásokkor szembetűnő, hiszen ilyenkor a tavat és annak környékét vízimadarak sok ezres serege keresi fel hosszabb-rövidebb időre pihenés céljából, de sokszínű az itt fészkelő madárvilág is. A nyár végén rendszeresen jelenik meg itt a piros lábú cankó, a törpegém, szürkegém, kanalasgém, bakcsó, a kis kócsag. Itt gyülekeznek a gólyák is, még a ritka fekete gólya is feltűnik néha. A tavon megjelennek a récék is; köztük a barátréce, bőjti réce, cigányréce is. A Fehér-sziken fészkel a gulipán, a bibic, a feketenyakú vöcsök, búbos vöcsök, kis vöcsök, valamint a bölömbika is. A tó szélén elszaporodott nádasokban megtelepedtek a nádi világ énekesmadarai is: a nádírigó, nádi tücsökmadár, a foltos nádiposzáta, cserregő nádiposzáta, s a gyékény megtelepedésével fészkelőhelyet talált itt a barkóscinege is. A Fehér-sziken többféle rágszáló is otthonra talált. Itt él egyik legkisebb emlősünk a törpeegér is, de feltűnik itt az Amerikából származó pézsmapocok, s a nagyobb emlősök közül pedig megfigyelhető a róka és a borz is.

További értékes
természeti területek

A Fehér-szik ÉNy-i oldalán található a Bogdányi erdő, amely nem védett, de tájképi jelentőségű terület. Ennek Ny-i vége az utóbbi időben médiaérdeklődést is kiváltó, ún. Energiaerdő (Tiszavasvári Csillagkapu) amely a fák sajátos növekedéséről vált híressé: az egész erdőben ferdén nőnek a fák és egy kisebb terület körül mintha egy kupolát képeznének az ágaikkal.

A város K-i oldalán (a lakóterület és a Fehér-szik között) található még a Kincses-legelő és erdők (NATURA 2000 területek), illetve a Szőlő-lapos (értékes gyepterület). Ugyancsak a várostól K-re, de a 36-os főúttól délre található a kisebb kiterjedésű Göbolyos-tó (ex lege védett és NATURA 2000 terület).

A lakóterülettől D-re több értékes természeti terület is található:

- A város határában található összes kunhalom ex lege védett és Ramsari területnek számít.
- A Nánási úti Lyukashalom területének fele Tiszavasvári, fele Hajdúnánás közigazgatási területén fekszik.
- Több halastó is található a település határában (Polgári út, Józsefháza, a Munka Tsz halastava).
- A Macsuga-híd szomszédságában található szikes tó ex lege védett terület.
- A „Tóalja” területe a Keleti-főcsatorna vonalán az Alkaloida Vegyészeti Gyár derítőjéig az ökológiai zöldfolyosó része
- A Macsuga-hídon túli terület jobb oldalán fekvő gyepek értékes természetvédelmi területek, melyeken fekete gólya és rétisas fészkel

Kastélypark

A város É-i oldalán, a Búdi híd található „Ilona” nevű terület legelői és gyepterületei természetvédelmi értékek.

A Józsefháza közelében található maradvány tölgyesek természetvédelmi szempontból értékes területek, ahol fekete gólya is fészkel.

Tiszavasvári helyi jelentőségű természetvédelmi területe a Dessewffy-kastély parkja.

1.12.6 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Tiszavasvári közigazgatási területének közel 20%-át települési területek (belterületek) foglalják el. A központi belterület a főközlekedési utak csomópontjában alakult ki.

A lakóterületi és gazdasági fejlesztési elképzeléseknek teret, területet biztosítva folyamatosan növekszik és tovább fog növekedni a települési terület (a központi belterület).

Az új beépítésre szánt területek kijelölésénél szükséges figyelembe venni a tervezett úthálózat szerkezet- átalakító, területhasználat-módosító hatásait, valamint a védett, illetve védelemre tervezett természeti területek helyzetét, hiszen jelentős hatással vannak erre ezek a beavatkozások.

A beépítésre szánt területek új, elsősorban mezőgazdasági területeket foglalnak el, természet közeli területeket csak kivételes esetben érintenek. A belterület növekedése során szükséges a települési terület túlzott kiterjedésének, a belterületek összenövésének megakadályozása, az ökológiai hálózat folyamatosságának biztosítása.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A város zöldfelületi rendszerét, a zöldfelületi rendszer kialakításának lehetőségét elsősorban a település természetföldrajzi adottságai és a város szerkezete befolyásolja. A zöldfelületi rendszer elemei az alábbi kategóriákba sorolhatók:

- Korlátlan használatú zöldfelületek: ezek a rendszer legfontosabb elemei, mivel kondicionáló, rekreáló és pszichikai hatásukat a város minden lakója élvez: belterületi erdők, közparkok és közterek, lakótelepi zöldfelületek, zóldsávok és fasorok. Ez utóbbiak a zöldfelületi rendszer fontos összekötő elemei. Az utak a városban általában egységesen fásítottak, növényzettel megfelelően ellátottak.
- Korlátozott használatú zöldfelületek: kondicionáló hatásukat az egész lakosság, egyéb (pl. rekreáló, pszichikai) hatásukat csak az érintett lakosság élvez. Ide tartoznak többek között a temető, a fürdő, a szabadtéri sportpályák és az intézményi zöldfelületek. Minőségüket tekintve eltérések figyelhetők meg.
- Közhasználat elől elzárt területek: nagyságuk miatt a városi zöldfelületi rendszer fontos elemeit alkotják. Ilyenek például a kiskertek, falusi és kertvárosi beépítésű lakóterületek, valamint a gazdasági területek védelmi célú fásításai.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

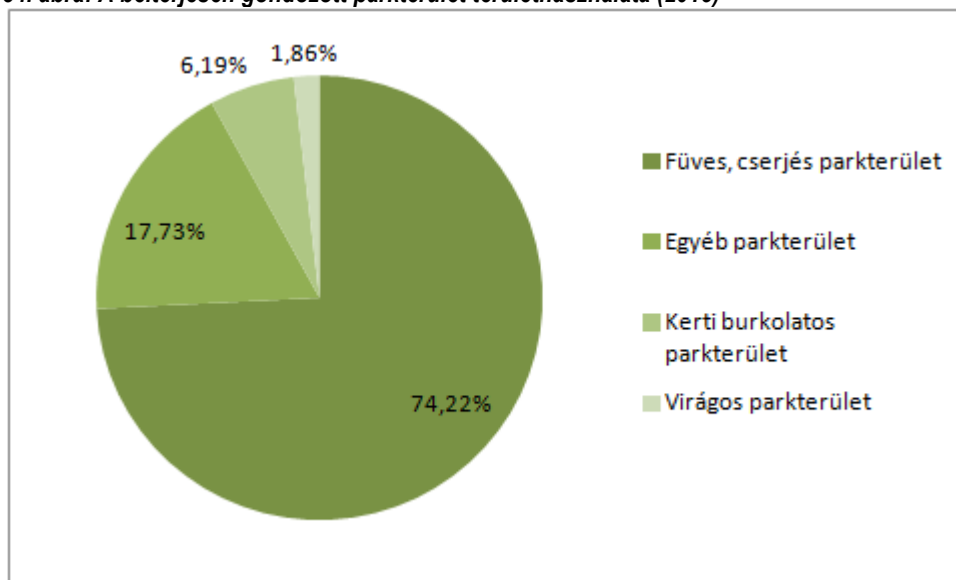
2015-ben Tiszavasvári belterületén a közhasználatú zöldterületek (parkok, játszóterek, parkerdő, pihenőerdő és a védőerdők) összterülete 347 842 nm volt, ami a város teljes területének 0,27%-

a. Az egy lakosra jutó zöldfelület nagysága 26,9 m², ami lényegesen meghaladja az országos és a megyei átlagot.

Az összes zöldterületből mintegy 186 ezer nm a belterjesen gondozott parkterület, amelynek területhasználati megoszlását az alábbi ábra mutatja:

34. ábra: A belterjesen gondozott parkterület területhasználata (2015)

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

Tiszavasváriban jelenleg 8 játszótér áll a gyermekes családok rendelkezésére, ezek összterülete 5 470 nm.

A Helyi Építési Szabályzat részletesen szabályozza a zöldfelületek minőségével és arányával kapcsolatos elvárásokat. Közparkban csak az OTÉK 27.§ szerinti építmények elhelyezését engedi, kertészeti szakvélemény alapján meghatározott helyen. Területének legalább 60%-át növényzettel fedetten kell kialakítani, vagy fenntartani. Közpark létesítése, rekonstrukciója kertépítészeti terv alapján történhet. Végül pedig közpark területén fák, cserjék kivágása, csonkolása csak akkor engedélyezhető, ha a fa egészségi állapota, a baleset-elhárítás, vagy közegészségügyi szempontok azt feltétlenül szükségessé teszik.

A jelen dokumentum készítése folyamán zajlik a „Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban” c. projekt beruházásainak megvalósítása. Ennek egyik eleme a közösségi tér és pihenőpark kialakítása, amely újabb városi zöldfelület komplex megújulását is eredményezni fogja.

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A fentiek alapján a város zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói tehát kedvezőek, azonban a területi eloszlás és a minőség szempontjából a belterület zöldfelületi rendszere jelenleg nem megfelelő. A közterek és parkok előfordulása elsősorban a belvárosi területeken jellemző, más városrészekben alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a virágos területek aránya viszonylag alacsony, a város utcafásítottsága jelenleg nem mindenütt kielégítő, és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is.

2014-ben a képviselő-testület zöldfelület rendezési koncepciót fogadott el, amelynek megvalósítása már megkezdődött. Ennek fontos elemei a 2014-ben kezdődő „Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban” című városrehabilitációs projekt keretében

megvalósuló zöldterületi beruházások. A zöldterületek kapcsolatai ugyanakkor sok helyen még esetlegesekek, tudatos rendszerré szervezésük tovább folytatandó. A városban található kihasználatlan területek, épületek megfelelő rehabilitációja az állagmegóváson és a funkcióváltáson túl jó alapot nyújt a zöldfelületi rendszer fejlesztésére is.

A zöldterületek fenntartása során számos problémát jelent a városlakók felelőtlen magatartása (a frissen telepített növények, fák letaposása, kitörése, ellopása). Ennek megakadályozására a már telepített illetve bővítés alatt álló térfigyelő kamerarendszer csak korlátozottan alkalmas. Hosszú távon csak lakossági szemléletformáló akciók, iskolai programok segítségével lehet a helyi közösség települési zöldfelületek iránti attitűdjét változtatni.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata

A város helyén két település állt egykor, Tiszabüd (korábban Búd) és Búdszentmihály (korábban Szentmihály). Búd a tatárjárás idején elpusztult, majd később újra benépesült. Szentmihály 1440 táján keletkezett, amikor Báthori András Búd határában önálló települést hozott létre, és azt bűdi jobbággyokkal népesítette be. 1550 körül jeles település volt, ahol közel félezer ember élt. A XVII. század első harmadában az új birtokos (a Lónyay család) hajdúkat telepített ide, akik a bíráskodás terén kiváltságokat kaptak.

A két szomszédos község (ekkor már Búdszentmihály és Tiszabüd) közigazgatási egyesítése nem volt zökkenőmentes. Először 1941-ben egyesültek Búdszentmihály néven, de a tiszabüdiek nem akarták elfogadni önállóságuk elvesztését. 1946-ban sikerült is visszanyerni községi önállóságukat, de 1950-ben újra Búdszentmihály néven egyesítették a két községet. Tiszabüd legalább a község nevében akarta jelezni egykori önállóságát. Ennek eredménye lett végül az új elnevezés 1952-től: Tiszavasvári, amely név mind Vasvári Pálról, mind a közeli Tiszáról is megemlékezik. Tiszavasvári 1986. január 1. óta város.

A belterület szerkezetét alapvetően meghatározza, hogy két korábbi településből jött létre és mindkettőre a kétbeltelkes területhasználat volt jellemző. Az egykori sűrű beépítésű, halmazos jellegű lakóövezet határa a volt Szentmihály területén körülbelül a mai Hársfa–Bartók Béla–Damjanich–Fürost Sándor–Hősök útja–Arany János utcák mentén, míg Búd városrészen a mai Csapó–Temető–Alkotmány utcák mentén húzódott. A város legjelentősebb kereskedelmi-szolgáltató központja a Városháza körüli téren alakult ki, de két alközpont is található a volt bűdi városrészen, amely sohasem vált valószínű központtá, valamint az Alkaloida által kialakított lakótelepen.

A belterület határában, az Egység utca végén található nagyméretű majorsági területek a település kétbeltelkes jellegének hagyományát őrzik.

Építészeti szempontból kiemelt jelentőségű a Városháza tér, Kossuth Lajos utca, Bajcsy-Zsilinszky utca térsége.

A városból keleti irányban haladó utak mentén alakultak ki a tanyák, amelyek a rendszerváltás óta újra kezdenek benépesülni. Kiemelkedő jelentőségű a Kincsestanya, amely három nagy szikes legelő találkozásánál alakult ki.

A város minimális erdőterülettel rendelkezik, ezek védelme tehát kiemelt jelentőségű, különös tekintettel a csatornákat kísérő galériaerdőkre. Tájszerkezeti szempontból meghatározó a volt zártkertek – szőlők területe, ahol a pihenő-üdülő funkció mind jelentősebb szerepet játszik.

A város és a Keleti-főcsatorna között fekvő üdülőterület a stranddal, az ifjúsági táborral, a horgásztóval, a csónakázótóval további rekreációs fejlesztéseket tesz lehetővé.

A város déli területei a jellegzetes szennyező funkciók fő befogadó területe: szennyvíztelep az ICN zagytereivel, ICN ipartelep, hulladéktárolók, szeméttelep, sertéstelep.

Az Alkaloida területe a város legjelentősebb ipari területe, s a várossá válásában is meghatározó szerepe volt. A gyár infrastrukturális beruházásai révén növekedett a városiasodottság, különösen a lakótelep és a vele határos kertvárosi jellegű területeken. Az üzem építette ki a közműveket, ő építette a lakótelepi házakat, és létrehozott több intézményt, ami ennek a települési decentrumnak a kialakulását eredményezte.

A várostól délnyugatra lévő Józsefháza az 1950-es években települt át mai helyére, a Tiszavasvári felé vezető út mellé. A résztelepülésen a csökkentett értékű lakások építése volt jellemző, s így itt a leértékelődő ingatlanárak következtében a legszegényebb családok aránya folyamatosan nő.

Országos jelentőségű természeti értéke a városnak a Fehér-szik tó, de ezen túl is több kiemelt figyelmet érdemlő természeti, természetközeli terület látható a külterületen.

A Tiszavasvári területén azonosítható leszakadó, szegregált területek bemutatását a 3.3. fejezet tartalmazza.

1.14.1.2 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A szerkezeti terv szerinti beépítésre szánt területek a településen az alábbiak:

- Lakóterületek
 - kisvárosias lakóterületek (Lk)
 - kertvárosias lakóterületek (Lke)
 - falusias lakóterületek (Lf)
- Vegyes területek
 - településközpont vegyes területek (Vt)
- Gazdasági területek
 - kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek (Gksz)
 - ipari gazdasági területek (Gip)
- Üdülő területek
 - hétvégi házas üdülőterületek (Üh)
 - üdülőházas üdülőterületek (Üü)
- Különleges beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek (K...)
 - sportolási célú területek (Ksp)
 - strand (Kst)
 - temetők területei (Kt)
 - kegyeleti park területe (Kk)

Beépítésre szánt területek

Beépítésre szánt területek

- egészségügyi, szociális központ (Kesz)
- vásártér (Kvt)
- sörházak területe (Kg)
- szennyvíztisztító-telep (Kszv)
- kommunális szilárd és veszélyes hulladéklerakó (Ksz)
- bányaterület (Kb)
- Mezőgazdasági üzemi terület

Beépítésre nem szánt területek:

- Közlekedési területek
- Zöldterületek (közpark, díszpark) (Z)
- Erdő területek (E)
 - védelmi (Ev)
 - gazdasági (E)
 - egészségügyi, szociális, turisztikai (Ee)
- Mezőgazdasági területek (M)
 - általános mezőgazdasági területek (Má)
 - kertes mezőgazdasági területek (Mk)
 - korlátozott funkciójú mezőgazdasági területek (Mko)
- A vízgazdálkodással kapcsolatos összefüggő területek (V)
 - csatornák medre és töltései (V)
 - gátórházak, vízműterület telke (VG)
 - halastavak (Vh)
 - a Szikes tó területe (Vtó)

1.14.1.3 Funkció vizsgálata

27. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása

Funkció	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Városi Polgármesteri Hivatal	Városháza tér 4.
	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatala	Városháza tér 4.
	NAV Ügyfélszolgálati Iroda	Bethlen Gábor u. 2.
	Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Tiszavasvári Kirendeltség	Báthori u. 4.
	Tiszavasvári Rendőrkapitányság	Kabay János u. 1.
	Tiszavasvári Önkormányzati Tűzoltóság	Kabay János u. 29.
Oktatás	Pedagógiai Szakszolgálati Központ, Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Konduktív Pedagógiai Intézmény	Vasvári Pál u. 67/a.
	Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium Váci Mihály Gimnáziumi Tagintézménye	Hétvezér u. 19.
	Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium Tiszavasvári	Petőfi u. 1.

Funkció	Intézmény neve	Intézmény címe
	Kollégium Tagintézménye	
	Hankó László Zeneiskola	Báthory u. 1.
	Tiszavasvári Általános Iskola Kabay János Iskola Egység	Ifjúság u. 8.
	Tiszavasvári Általános Iskola Vasvári Pál Iskola Egység	Vasvári Pál u. 97/a.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Fülemléle Óvodai Egysége	Ifjúság u. 8.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Minimanó Óvodai Egysége	Vasvári Pál u. 67/a.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Lurkó-Kuckó Óvodai Egysége	Egység u. 6.
	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Varázsceruza Óvodai Egysége	Vöröshadsereg u. 10/a.
	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Általános Iskolai Tagintézménye	Kossuth Lajos u. 76.
	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Általános és Középiskolai Tagintézménye	Petőfi Sándor utca 6-8.
	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Óvodai Tagintézménye	Petőfi Sándor utca 4-6.
	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Óvodai Tagintézménye	Petőfi Sándor utca 24.
Közművelődés, közösségi funkciók	Találkozások Háza Művelődési Központ és Könyvtár	Szabadság tér 1.
	Tiszavasvári Városi Könyvtár	Szabadság tér 1.
	Vasvári Pál Múzeum, Főépület	Ady Endre u. 8.
	Vasvári Pál Múzeum, Néprajzi épület	Kálvin u. 7.
	Cigány Községi Ház	Széles u. 1.
	Civil Ház	Bethlen Gábor u. 2.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Bölcsőde	Vöröshadsereg u. 10.
	Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat, Idősek otthona, Fogyatékos személyek otthona	Vasvári Pál u. 87.
	Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat (étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek klubja, gyermekjóléti szolgálat)	Hősök út 38.
	Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat, Támogató Szolgálat	Kabay János u. 23.
	Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat, Családok Átmeneti Otthona	Kabay János u. 23.
Egészségügy	Háziorvosi rendelő	Kossuth Lajos u. 10.
	Háziorvosi rendelő	Kabay János u. 23.
	Orvosi ügyelet	Kossuth Lajos u. 10.
	Fogászati Rendelő	Kossuth Lajos u. 14.
	Fogászati Rendelő	Kossuth Lajos u. 8.
	Fogászati Rendelő	Vasvári Pál u. 17.
	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Járóbeteg Szakrendelő	Vasvári Pál u. 6.
	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Védőnői Szolgálat	Kossuth Lajos u. 8.
	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Labor	Kossuth Lajos u. 10.
	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Fogászati Röntgen	Kabay János u. 23.
	Rehabilitációs Team Kft., fizioterápiás, masszázs és hidroterápiás kezelők a gyógyfürdő területén	Nyárfa utca. 4.
Sport és	Városi Sportcsarnok	Petőfi u. 3.

Funkció	Intézmény neve	Intézmény címe
rekreáció	Szentmihályi Gyógyfürdő	Nyárfa utca. 4.
	Tiszavasvári Sportegyesület	Városháza tér 4.
	Városi Sporttelep	Fehértói út 2/b.
	Horgásztó, városi futópálya	Polgári út
Vallás	Tiszavasvári Református Egyház	Kálvin u. 10.
	Görögkatolikus Egyházközség	Vasvári Pál u. 126.
	Tiszavasvári Római Katolikus Egyház	Petőfi u. 6.
Közlekedés	Tiszavasvári vasúti állomás	Kabay János utca 36.
	Egyházerdő vasúti megállóhely	3632. j. összekötőút
	CAT Üzemanyagtöltő Állomás	Nánási út 2.
	Kärcher benzinkút	Polgári út. 1.
Gazdasági funkciók ²⁴	Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.	Kabay János u. 29.
	Városi Piac	Vágóhid u.
	OTP Bank	Kossuth Lajos u. 12.
	K&H Bank	Kossuth Lajos u. 17.
	Tiszavasvári Takarékszövetkezet	Kossuth Lajos u. 1.
	Térségi Szolgáltató Ház	Ady Endre u. 8.
	Gólyahír Ifjúsági Tábor	Nyárfa u.
	NEVA vendégház	Hősök utca 42.

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

Tiszavasvári mindkét elődtelépülésén a kétfelteles területhasználat volt hagyományosan jellemző. Azok a mai kertvárosi lakótömbök, amelyek még őrzik egykori területi kialakításukat, jellemzően szellős, középen nagyobb, épületek által nem szabdaltszűres térségekből, és azokat az utcák mentén övező, hosszhasznos elrendezésű lakó- és gazdasági épületek karéjából állnak. Ez jól megfigyelhető a mai Búdi városrészben, valamint Belső- és Külső-Szentmihály városrészekben.

Azok a háztelkek, amelyeken nem épült épület, vagy a korábbi, elpusztult lakóház nem került pótlásra, foghíjtelekként állnak, és a mögöttük megnyíló belső telekrészek miatt nagyobb településszöveti hiánynak tűnnek. Annak érdekében, hogy a hagyományos beépítés minél több helyen fennmaradjon, célszerű ezen tömbök esetében továbbra is csak a külső házszám mentén végezni a beépítéseket.

Az önkormányzat településszerkezeti terve számos különböző fejlesztési területet azonosít. Ezek között találunk lakó- és üdülőházas övezeteket, településközponti vegyes használatú területet, valamint a lakófunkciót kevésbé zavaró kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területeket, és a lakóterületektől távolabb kijelölt ipari, gazdasági területeket.

A város alulhasznosított területei közül barnamezős, korábbi, felhagyott, pusztuló állapotú gazdasági épületeket tartalmazó helyszíneket is találunk:

28. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása

Alulhasznosított barnamezős terület neve	Kiterjedése (m ²)	Tulajdoni viszonyai (önkormányzati, magán)	Értékvédelem: van/nincs
Volt magtár (Szilágyi)	4774 nm (az épület hasznos)	önkormányzati	Korábban helyi

²⁴ Ebben a táblázatban a vállalkozások közül csak a méretük vagy tevékenységük miatt speciálisan fontosakat soroltuk fel: ilyen a város fejlődéséhez szervesen hozzátartozó vegyészeti gyár, illetve az egyetlen egész évben rendelkezésre álló szálláshely.

utca 2., 871 hrsz.)	alapterülete 359,33 nm)	tulajdon	védelemre javasolt épület, de 2009-ben leégett, bontandó
Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. felhagyott üzemi területei (Kabay János u. 29.)	<ul style="list-style-type: none"> 3 Ha (kármentesítés nélkül, azonnal értékesíthető betelepíthető terület) További felméréstlen, rekultivációra szoruló területek 	magántulajdon	nincs
Volt gépgyári terület (Gépállomás u. 3/a.)	34 800 nm (a 12 üzemi épület összes alapterülete 4788 nm)	magántulajdon	nincs

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

A város fejlesztési területeit a 3.1.3 fejezetben bemutatott térképen ábrázoljuk.

1.14.2 A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekstruktúra és tulajdonkataszter

A belterület szerkezetét alapvetően meghatározza, hogy két korábbi településből jött létre és mindkettőre a kétbeltelkes területhasználat volt jellemző. A település Y-alakzatban épült ki, a 3 kivezető útvonalhoz igazodva.

Tiszavasvári szerkezetére a hajdú települések halmazos települési szerkezete jellemző. Mind Búd mind pedig Szentmihály városrészen megfigyelhető az intenzív beépítésű belső városmag, majd a peremterületek felé haladva a nagytelkes, családi házas beépítés. Mind a sűrűbb telkű belső, mind a nagyobb telkes külső területek jellemzője a szabálytalanság akár az utcahálózat, akár a telekfelosztás tekintetében. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek is azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a város peremén, valamint az üdülőterületen találunk.

Az egykori sűrű beépítésű, halmazos jellegű lakóövezet határa a volt Szentmihály területén körülbelül a mai Hársfa utca – Bartók Béla utca – Damjanich utca – Fürst Sándor utca – Hősök útja – Arany János utcák mentén, míg Búd városrészen a mai Csapó utca – Temető utca – Alkotmány utcák mentén húzódik.

A város legjelentősebb kereskedelmi-szolgáltató központja a Városháza körüli tér környezetében alakult ki, de két alközpont is található, az egyik Búd városrészen, amely sohasem vált valószínű alközponttá, a másik pedig az Alkaloida által kialakított lakótelepen.

Tiszavasvári Város Önkormányzata rendelkezik tulajdonkataszterrel. A tulajdonkataszter 2014.12.31-i állapotot tükröz, benne az önkormányzat tulajdonában lévő földrészletek vannak nyilvántartva. Az önkormányzatnak a kataszter szerint 1147 db névjegyzékbe vett tulajdona van.

1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat²⁵

Az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok száma a 2013 decemberi vagyonjelentés alapján összesen 1156 db. Ezek között 748 db belterületi és 408 db külterületi ingatlan található. Összesen 650 db forgalomképtelen, 466 db forgalomképes és 40 db korlátozottan forgalomképes ingatlan tartozik az önkormányzat tulajdonába.

²⁵ Tulajdonjogi vizsgálat ezen munka keretében nem tud olyan részletességgel elkészülni, és esetében nem is szükséges olyan részletezettség, mint egy rendezési eszköz megalapozó vizsgálatának készítése során. A tulajdonjogi vizsgálat keretében az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanokkal kapcsolatosan kaptunk információt.

Telekstruktúra

Tulajdonkataszter

Lakáscélú
önkormányzati
ingatlanok

Az ingatlanok közül 796 beépítetlen, melyből 786 100%-ban az önkormányzat tulajdona. 318 db a beépített ingatlanok száma, ebből 287 tartozik 100%-ban az önkormányzathoz, 31 pedig más tulajdonos által beépített.

Az egyéb önálló ingatlanok száma 42 db. Ezekből 8 100%-os önkormányzati tulajdon, 34 pedig közös tulajdonban van.

A településen kívül az önkormányzatnak 3 db ingatlanja van.

Az önkormányzat nem rendelkezik rendezetlen ingatlannal.

Tiszavasvári vagyongazdálkodási tervéből, illetve az önkormányzati bérlakásokban végzett 2015. évi tulajdonosi ellenőrzés összefoglalójából (2015.06.16.) látható, hogy Tiszavasvári Város Önkormányzata tulajdonában jelenleg 88 bérlakás van 33 épületben.

Az önkormányzati bérlakások kategóriái hasznosításuk célját tekintve a következők: szociális elhelyezés céljára, önkormányzati feladatok ellátásának segítésére szolgáló (munkaköri szolgálati lakás), városi közterületekből bérbe adható (munkaköri szolgálati lakás), valamint nem szociális célú bérbeadásra szolgáló bérlakások.

A lakásállomány - a hasznosításuk szerint - a következő módon alakul:

- Szociális bérlakások száma: 63 db
- Munkaköri és szolgálati bérlakások száma: 23 db
- Nem szociális célú bérbeadásra szolgáló bérlakások száma: 2 db

A lakásállomány egy része (57 db) a város központjában elhelyezkedő 10 többszintes társasházban található.

A társasházi lakások többségénél általánosan jellemző:

- a nyílászárók elavultak, deformálódtak,
- az erkélykorlátok faszerkezete korhadott,
- az ablakpárkány bádorgozásának nem megfelelő kivitelezése miatt a lakások a nyílászáróknál beázhatnak,
- a lakásokban található fűtőberendezések (kazánok, konvektorok), melegvíz-ellátó berendezés (bojler), egészségügyi berendezések (fürdőkád, mosdókagyló, WC.) és az egyéb berendezések (konyhabútor) elhasználtak, kopottak,
- a padlószőnyegek, parketták kopottak.

A bérlők nagy része ezek felújítását, cseréjét – anyagi helyzete miatt – nem tudja elvégezni.

Tekintettel arra, hogy az önkormányzati társasházak 25 évnél régebben épültek, ezért az épületek külső homlokzati vakolata - egyes épületek esetében a szigetelés is – fokozatosan válik le a külső falazatról, emellett a tetők szigetelése sem megfelelő.

A társasházak esetében megállapítható, hogy az ezen lakásokban lakó bérlők többsége a lakást anyagi lehetőségeihez mérten a jó gazda gondosságával használja, a bérlők nagy része igyekszik a lakás falainak szükséges tisztasági festését, a beépített bútorzatok (pl. konyhabútor), berendezési tárgyak (pl. vízmelegítő, kazán, gázkonvektorok) alapvető karbantartását, cseréjét elvégezni. Négy lakás ugyanakkor teljesen lelakottnak tekinthető, amelyekben a beépített berendezési tárgyak is hibásak, használhatatlanok (Kossuth u. 3. I/6., Kossuth u. 2. III/1., Ady E. u. 14. III/5. és Vasvári P. u. 93.)

Azon családi házas lakásokban, ahol a lakók a lakbérfizetési kötelezettségüknek nem tesznek eleget, ott az épületen az alapvető állagmegőrzési, tisztasági, karbantartási munkákat sem végzik

el, így megfigyelhető ezen bérlakások állagának folyamatos, nagy mértékű romlása (Kun B. u. 3., Széchenyi u. 18., Szarvas u. 6., 10., 14., Őz u. 6., Katona J. u. 8., Salétromkert u. 5., Mihálytelep u. 8., Déryné u. 9., Gépállomás u. 18., Bocskai u. 77.)

A 2013-2014 években végzett felújítások a következők voltak:

- Vasvári P. u. 6. sz. alatti társasház 2. lépcsőházának tetőszigetelése
- Vasvári P. u. 6. sz. alatti társasház lépcsőházi fémkeretes nyílászárók szigetelése
- Vasvári P. u. 6. sz. alatti társasház 2. lépcsőházának bejáratánál elektromos beléptető rendszer kiépítése
- Kossuth u. 3. sz. alatti épület teljes tetőszigetelése
- A Képviselő-testület 224/2014. (IX.11.) Kt. számú határozatának megfelelően az önkormányzati bérlakásban történő ablakcsere költségének 50%-át beszámítható a lakbérbe azon bérlő esetében, aki hátralékkal nem rendelkezik. Ennek keretében hét lakás ablakcseréje történt meg (Ady E. u. 10. 3/2., Kossuth u. 2. 2/6., Kossuth u. 12. II/7., Kossuth u. 3. fsz/3. és I/4., Vasvári P. u. 6. I/3/8. és II/III/9.)

A jelenleg ismert, legsürgetőbb felújítási feladatok a következők:

- Vasvári P. u. 6. sz. alatti társasház 1. lépcsőházának a tetőszigetelése, a lépcsőházi fémkeretes nyílászárók cseréje, valamint az itt található lakásokban a nyílászárók cseréje
- Kossuth u. 3. sz. alatti társasház lakásaiban többségénél a nyílászárók cseréje
- Kossuth u. 2. és Ady E. u. 14. szám alatti vegyes tulajdonú épületek külső vakolatjavítása, falszigetelése, a Kossuth u. 2. 2/1. és 3/1. sz. alatti lakások belső falai esetében az ázások megszüntetése
- Partizán u. 2. sz. alatti kétlakásos kertes társasháznál a tetőbeázás megszüntetése
- Az önkormányzati társasházi épületek lépcsőházainak, közös helyiségeinek festése, javítása (pl. Vasvári P. u. 6., Kossuth u. 3.)
- A családi házas bérlakásoknál általánosságban elmondható, hogy az épületek tetőszerkezetei, kéményei, nyílászárói elavultak, rosszak, ezért azok cseréje, javításra, a homlokzatok pedig felújításra szorulnak.

Az önkormányzati bérlakások lakbérét a Képviselő-testület évente felülvizsgálja és annak mértékét önkormányzati rendeletben szabályozza le a lakás komfortfokozatának megfelelően.

Jelenleg nincs értékesítésre kijelölt bérlakás.

Nem lakáscélú
önkormányzati
ingatlanok

A nem lakáscélú, önkormányzati tulajdonú helyiségek a következők:

- Ady E. u. 8. sz. alatti Térségi Szolgáltató Házban található 19 db iroda és 1 db tárgyaló, melyek közül 15 db iroda, öt bérlő részére bérbe adva,
- Városháza tér 4. sz. alatti Polgármesteri Hivatal különbejáratú épületrészében 10 db iroda, három bérlő részére bérbe adva,
- Báthory u. 6. szám alatti irodaházban 6 db helyiség (jelenleg pályáztatás alatt),
- Kossuth u. 12. sz. alatti üzlethelyiség (jelenleg üres),
- További 5 db önkormányzati nem lakás célú helyiség, ill. ingatlan bérbe adva,
- Vasvári P. u. 110. sz. alatti helyiség, a Magyar Posta ingyenes használatában (mint fiókposta),

- 8 db garázs, melyek közül 3 db önkormányzati használatra fenntartva, 2 db bérbe adva, további 3 db garázs pedig HM bérlőkijelölésű (jelenleg nem hasznosítva),
- Nyárfa u. 2. szám alatti Ifjúsági Tábor, bérbe adva,
- Az Önkormányzat tulajdonában 119 db üdülőingatlan van. Üdülőingatlan értékesítés utoljára 2008. évben volt.
- Önkormányzati építési telek elsősorban a város bűdi részén található (27 db), mely ingatlanok nincsenek semmilyen formában hasznosítva. A város frekvenciált helyén két ingatlan van a Kálvin utcában és a Wesselényi utcában. Építési telekként hasznosítható a Bajcsy Zs. utcából nyíló Fecske-közben található ingatlan.
- A mezőgazdasági ingatlanok közül a szántók nagy része (mintegy 60 ha) a Városi Kincstár kezelésében van. Kültérületi ingatlanokra 10 haszonbérlettel van érvényes haszonbérleti szerződés. Ezen területek elsősorban legelőként, vagy kaszálóként vannak hasznosítva. Belterületi ingatlanokra 9 haszonbérlettel van megkötött szerződés.

1.14.3 Az építmények vizsgálata

Egyes városrészek beépítési jellemzői

Tiszavasvári településközpontjában többlakásos, többszintes lakóházakból álló, a településközponti területhez sorolt, valamint ahhoz karakterben és funkcióban (pl. kereskedelem) erősen kötődő kisvárosias lakóterületek találhatóak. A belterület középső és északi részét olyan falusias, illetve hagyományos kertvárosias és kisvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületek. A település keleti részén több olyan tömbcsoport található, melynek kiépülése, fejlődése megakadt, vagy éppen visszafejlődést mutat, ezért nem tekinthető karakteres, beállt területnek.

A város településközpontját alkotó településközponti terület három jellemző részből tevődik össze:

- A hagyományos falusias településközpont közterületei, ahol a római katolikus templom és néhány eklektikus polgárház viszonylag jó állapotban maradt meg.
- Az utóbbi évtizedek központképző fejlesztései: intézmények (iskolák), kereskedelmi és szolgáltató létesítmények.
- Az előbbiekhöz kapcsolódó további, itt-ott felbukkanó üzleti-szolgáltatások.

A településközpont nem nyújt egységes képet. Ennek egyik oka a vegyes funkciójú és kiépítettségű épületek és építmények sok esetben rendezetlen kapcsolódása, a másik pedig a főút menti beépítések és közterületek helyenként bizonytalan állapota, melyek következtében a főút nem tudott valódi főutcaként kifejlődni. A központi részen többszintes, lapos tetős épületek, nyeregtetős épületek és sátoztetős családi házak is előfordulnak. A peremterületeken lévő, szabályosabb utca- és telekszerkezetű részek főleg nyereg- és sátoztetős, családi házas beépítésűek.

Az Alkaloida lakótelep kisvárosi lakóterületnek minősíthető. A négyszintes házakból álló kislakótelepet eredetileg a gyár munkatársainak építették.

Az Üdülőtelep a város egyik legszebb területe, szépen gondozott, de nagyon aprótelkes üdülőkkal, a termálfürdővel és a szabadidőparkkal, csónakázótóval, valamint a Keleti-főcsatorna melletti erdővel.

Józsefháza az elmúlt évtizedek során fokozatosan amortizálódott, mára már alacsony értékű, leromlott állapotú, falusias jellegű lakóterület.

Funkció és kapacitás

Tiszavasvári lakásállománya a 2013-as KSH adatok szerint 4572 db. Ebből az egyszobás lakások száma 291 db, a kétszobás lakások száma 1508 db, a háromszobás lakások száma 1821 db, a négy- és többszobás lakások száma 952 db. A lakatlan lakások számáról nem áll rendelkezésünkre információ.

Az alulhasznosított területek az 1.14.1.4 fejezetben találhatók.

A funkció szerinti vizsgálat részletes kifejtése az 1.14.1.3 fejezetben, városrészekre lebontva pedig a 3.3.1.1-3.3.1.8 fejezetekben található.

1.14.4 Az épített környezet értékei²⁶

1.14.4.1 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti területek vonatkozásában a területileg illetékes nyíregyházi Jósza András Múzeum munkatársai szerint Tiszavasvári teljes külterülete – különböző mértékben ugyan – de potenciális régészeti területnek tekinthető. A kutatások jelenleg is folynak, újabb területek lehatárolása a későbbiekben is várható. Most körülbelül 100 régészeti lelőhelyet tartanak számon a város területén. Ugyanakkor már most is kiemelhető a Búdi szőlők, a Dankótanya és a Lyukassziki legelő térségének jelentősége, belterületen pedig a városközpont, illetve a Bocskai utca és Szabolcs vezér útja menti terület.

Ezen régészeti területek lehatárolása a Szerkezeti Terven megtalálhatóak, illetve az Örökségvédelmi Hatástanulmányban szerepelnek.

1.14.4.2 Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Tiszavasvári öt műemlék jellegű épülettel büszkélkedhet: volt Dessewffy-kastély klasszicista épülete (mely jelenleg szakmunkásképző Intézet diákotthona); a közelében található római katolikus templom; a búdi településrészben található görög katolikus templom; a településközpontban fenségesen álló barokk református templom (országosan védett műemlék); és a hozzá kapcsolódó volt parókia. Mind az öt épület közvetlen környezete szépen gondozott zöldfelület (melyek közül is kiemelkedik a Sörös sétány a református templom mellett), amelyhez nem feltétlenül igazodik a közvetlen környezet építészeti minősége.

29. táblázat: Tiszavasvári műemlékileg védett épületei

Sor-szám	Cím	Hrsz.	Megnevezés	Műemléki besorolás
1.	Kálvin tér 2.	2872	Református templom	M
2.	Kossuth utca 88.	2701	Római katolikus templom	M
3.	Petőfi utca 1.	2443	Volt Dessewffy-kastély	M
4.	Kálvin u. 7.	2873/2	Régi református parókia, ma múzeum	M
5.	Vasvári Pál u.	991	Görögkatolikus templom	M

Forrás: Tiszavasvári Településrendezési Terve, Örökségvédelmi Hatástanulmány

Műemléki környezetben található ingatlanok (hrsz.):

- 2863/1-2, 2864/1-4, 2865, 2867, 2868, 2869/1-2, 2870, 2977, 2979/2-3
- 2967, 2873/1, 2874, 2876, 2873/4-6, 2875, 2877, 2878
- 2700/4, 2700/6, 2702

²⁶ A városra vonatkozó településszerkezeti történeti elemzés az 1.14.1.1 fejezetben található.

- 2438, 2441, 2444, 2448/6, 2448/9, 2465/1-2, 2466-2472/1-3
- 822/5, 822/2,4,6,7-11, 824-826, 955, 956/1-2, 957-960/1, 992, 993, 1540-1548

Tiszavasváriban nem található nemzeti emlékhely.

1.14.4.3 Helyi védelem

Az épített örökség helyi védelmére a településen az Örökségvédelmi Hatástanulmány tesz javaslatot. A dokumentum szerint Tiszavasvári helyi védelemre javasolt épületei a következők:

30. táblázat: Tiszavasvári helyi védelemre javasolt épületei

Cím	Hrsz.	Megnevezés	Műemléki besorolás
Vasvári Pál u.	820	Volt Korniss-kastély	MJ
Ady E. u. 8.	2866	Református iskola	HV
Garamy E. u. 4.	2861	Volt református gyülekezeti terem, később iskola, ma kondicionáló terem	HV
Honfoglalás u. 6.	3006/1	Lakóépület	HV
Hősök útja 2.	3039/2	Lakóépület	HV
Bethlen G. u. 2.	24	Volt zsidó iskola, később általános iskola, ma Civil Ház	HV
Bajcsy-Zs. u. 4.	148	Lakóépület	HV
Bajcsy-Zs. u. 15.	3017/1	Lakóépület	HV
Bajcsy-Zs. u. 30	229	Lakóépület	HV
Bajcsy-Zs. u. 52.	240	Lakóépület	HV
Bajcsy-Zs. u. 70.	293	Lakóépület	HV
Dózsa Gy. u. 43	3368/2	Lakóépület, tájháznak alkalmas	HV
Gépállomás utca 18.	2611	Volt kastélyhoz kapcsolódó épület, lakóépület	HV
Szilágyi utca	871	Magtár épülete	HV
Kossuth L. u. 24.	2844	Volt gazdakör épülete, később könyvtár, ma üzletek	HV
Báthori u. 2.	21/1	Kabay János szülőháza, ma munkaügyi központ	HV

Forrás: Tiszavasvári Településrendezési Terve, Örökségvédelmi Hatástanulmány

1.14.5 Az épített környezet konfliktusai, problémái

A város épített környezetét vizsgálva az alábbi kiemelkedő problémák figyelhetők meg:

- funkcióhiányos városrészközpontok kialakulása;
- magántulajdonú házak állagának, külső megjelenésének romlása, jelentős nagyságú foghíjtelkek kialakulása frekventált területeken;
- helyenként szegényes városképi megjelenés;
- kevés önkormányzati tulajdonú, beruházásra alkalmas terület;
- beruházásra alkalmas területek rendezetlensége;
- védett kastélyok leromlott állapota;
- alacsony a városi zöldfelületek aránya;
- jelentős nagyságú belvizes területek;
- szétaprózott területi tulajdonviszonyok.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A város közlekedési szerepe

Tiszavasvári a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyén belül átlagos területűnek és népességűnek számító Tiszavasvári járás központja. Fekvése a megyében nyugati, a megyeszékhelytől, Nyíregyházától mintegy 30 km-re, nyugatra található.

A KSH adatai szerint a településen az eljárók száma közel másfélszerese a bejárókénak. A bejárók több mint fele Tiszalökről, Szorgalmatosról, illetve Hajdúnánásról jár Tiszavasváriba, míg az eljárók fő célpontjai Nyíregyháza, Tiszaújváros és Hajdúnánás.

31. táblázat: A közlekedők volumene és mód szerinti megoszlása (fő/nap)

Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömegköz- lekedéssel	Kerékpárral (gyalog)
	2001 ²⁷		2011		
Helyi közlekedő	3 342	5 479	1 334	232	1 627 (2 286)
Bejáró	327	1 046	385	585	76
Tiszalök	..	285	113	138	34
Szorgalmatos	..	158	64	52	42
Hajdúnánás	..	126	58	68	0
Nyíregyháza	..	103	53	50	0
Tiszadob	..	94	23	71	0
Eljáró	817	1 549	459	1 065	25
Nyíregyháza	..	519	145	374	0
Tiszaújváros	..	228	59	169	0
Hajdúnánás	..	193	40	153	0
Tiszalök	..	167	93	60	14
Debrecen	..	158	20	138	0

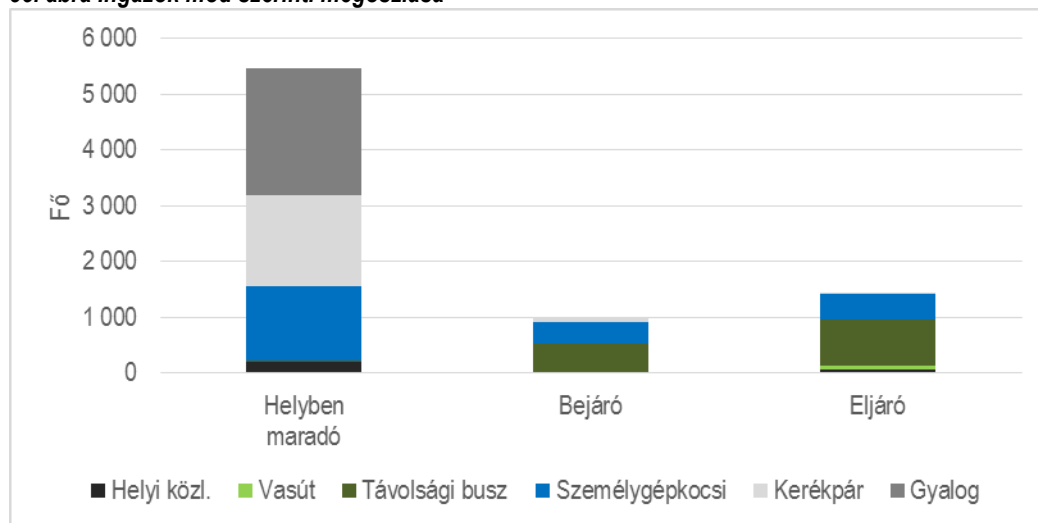
Forrás: Népszámlálás 2001, 2011, KSH

A településen közlekedők közel fele gyalogosan, másik részük körülbelül azonos arányban személygépkocsival és kerékpárral jár, míg a közösségi közlekedés szerepe elhanyagolható. A bejárók és eljárók körülbelül egyharmad-kétharmad arányban személygépkocsival, illetve távolsági busszal jutnak el végcéljukra, a vasút szerepe marginális.

²⁷ A 2001-es adatban csak a foglalkoztatottak szerepelek.

35. ábra Ingázók mód szerinti megoszlása

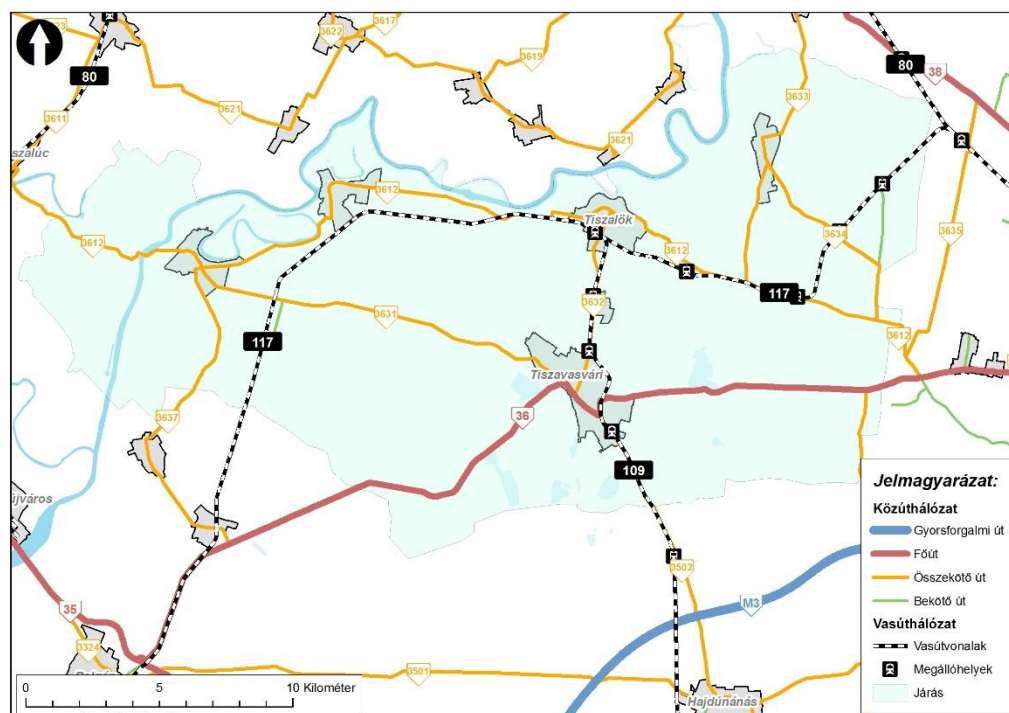

Forrás: KSH

Külső kapcsolatok,
országos hálózat

A városon halad át a megye egyik fontos főútja, a Polgárt Nyíregyházával összekötő 36. sz. másodrendű főút. A várostól délre, a 36. sz. főúthoz kelet felé közelítve fut az M3 autópálya, amelyre a 3502. j. összekötő úton a település csomóponttal csatlakozik.

16. térkép: Tiszavasvári környezetének országos jelentőségű főútjai

Közüti kapcsolatok tekintetében az M3 autópálya csomópontja a városközpontból déli irányban 10 km-re érhető el. A főváros közúton 200 km autózással érhető el. Autópályán és főúton az Ukrajnába vezető záhonyi nemzetközi közúti határátkelő – útvonalválasztástól függően – 100-110 km, az autópályáról lehajtva a 41.sz. főúton az ugyancsak Ukrajnába vezető beregsurányi közúti határátkelő 115 km, az autópályáról lehajtva pedig az 49. sz. másodrendű főúton a Romániába vezető csengersimai közúti határátkelő pedig 125 km távolságban található.

A belterületi utak közül 33,2 km kiépített és 37,2 km kiépítetlen. Tiszavasváriban kb. 3,5 km hosszú szakaszon van kerékpárút, vagy kerékpársáv, valamint 66,9 km hosszan – teljes egészében kiépített – járda, illetve gyalogút. A város 2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák fenntartására és üzemeltetésére 5,086 mFt-ot fordított.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség megfelelő, fizikailag minden település elérhető. A járatok jó kapcsolatot biztosítanak Nyíregyházával. A város közigazgatási területén belül 18 helyközi megálló található, a megállóval való ellátottság megfelelő.

Tiszavasvári a 109-es számú Debrecen – Tiszalök vasútvonalon fekszik. A regionális vasúti pálya besorolású vonal egyvágányú, dízel vontatással kiszolgált, a személyforgalmi szolgáltatás pedig ütemes menetrend alapján történik.

Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér 205 km, az Airport Debrecen 70 km távolságban érhető el.

1.15.2 Közúti közlekedés

Városkörnyéki
közúthálózat

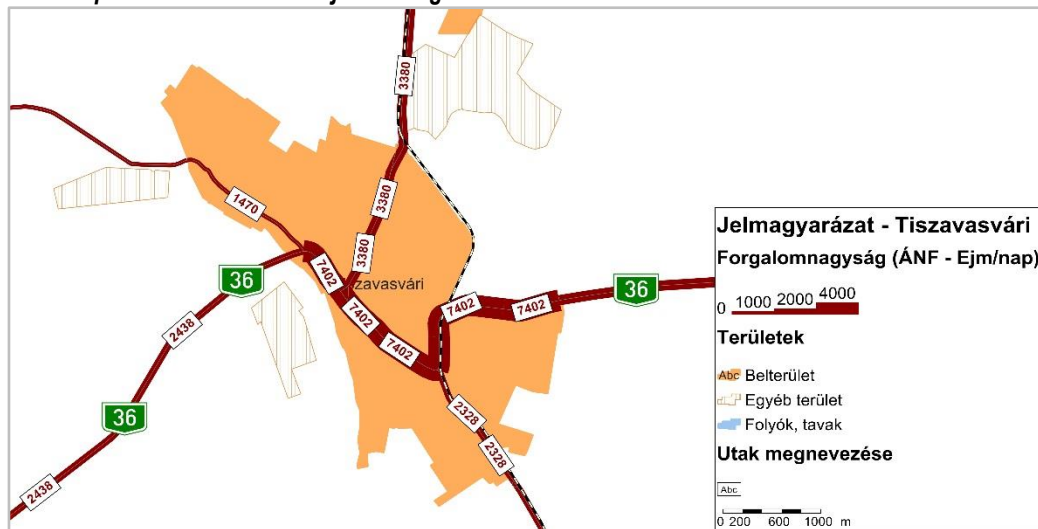
A már ismertetett főúthálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északnyugati irányban (Vasvári Pál utca) a 3631. j. Tiszadob - Tiszavasvári, északi irányban (Bajcsy-Zsilinszky utca) a 3632. j. Tiszalök – Tiszavasvári, délkeleti irányban pedig a 3502. j. (Nánási út) Tiszavasvári – Hajdúböszörmény összekötő úton áll még kapcsolatban.

17. térkép: Tiszavasvári városi közúthálózata

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja:

18. térkép: Tiszavasvári főbb útjainak forgalmi terhelése

A legnagyobb forgalmat a Nyíregyháza és Polgár között kapcsolatot teremtő 36. sz. főút bonyolítja, amelynek jelentős tranzitforgalma Tiszavasvári központján halad át. Fontos a 3632. j. út is Tiszalök irányába, továbbá az M3 autópályával kapcsolatot biztosító 3502. j. út.

Városi közúthálózat

A városi hálózat centrális szerkezetű. Legfontosabb, és ezzel együtt legforgalmasabb úthálózati elemei a 36. sz. főút városi szakasza (Polgári út – Vasvári Pál u. – Kossuth Lajos u. – Petőfi u. – Vörösvári u.), a 3502. j. út városi szakasza (Kabai János u.) valamint a 3632. j. út városi szakasza (Bajcsy-Zsilinszky u.), amely a vasútállomás kapcsolatát is biztosítja. Az említett utak mentén találhatóak a legfontosabb oktatási és közintézmények, továbbá a jelentősebb üzemek nagy része. Ezek közül mindegyik 2x1 sávú kialakítású, egyes csomópontokban 2 sávú járműosztályozóval, illetve helyenként parkolószávokkal.

A településrészek közötti kapcsolatot is főként ezek az utak biztosítják, amelyek csomópontja a városközpontban található. Szintén országos közút a 3631. j. út (Vasvári Pál u.), amely a település északi részét tárja fel.

Közüti szempontból a város minden része jól megközelíthető, nincsenek feltáratlan városi területek. A település belterületén 70,37 km út található, ebből 33,2 km szilárd burkolatú, a belterületi kiépítettség közepes.

Forgalom- szabályozás

A város területén egy jelzőlámpás csomópont található, a Kossuth Lajos utcának a Somogyi Béla és a Kabai János utcák csatlakozásai közötti szakaszán, a gyalogosok átkelésének segítése céljából (közúti keresztezés nélkül). A további városi csomópontok jelzőlámpás forgalomszabályozásúak.

Közüti-vasúti keresztezők, meghatározó műtárgyak

A település belterületén 7 darab szintbeni vasúti keresztezés található a 109. sz. vasútvonallal, ezek közül a fontosabb, belterületi keresztezések a következők:

- Bajcsy-Zsilinszky u.: fényoszorópólal biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Vörösvári u.: sorompólal és fényoszorópólal biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Gépállomás u.: fényoszorópólal biztosított szintbeni közúti keresztezés
- Kabai János u.: sorompólal és fényoszorópólal biztosított szintbeni közúti keresztezés (a középiskola előtt)
- Fehértói u.: fényoszorópólal biztosított szintbeni közúti keresztezés

Forgalmi jellemzők

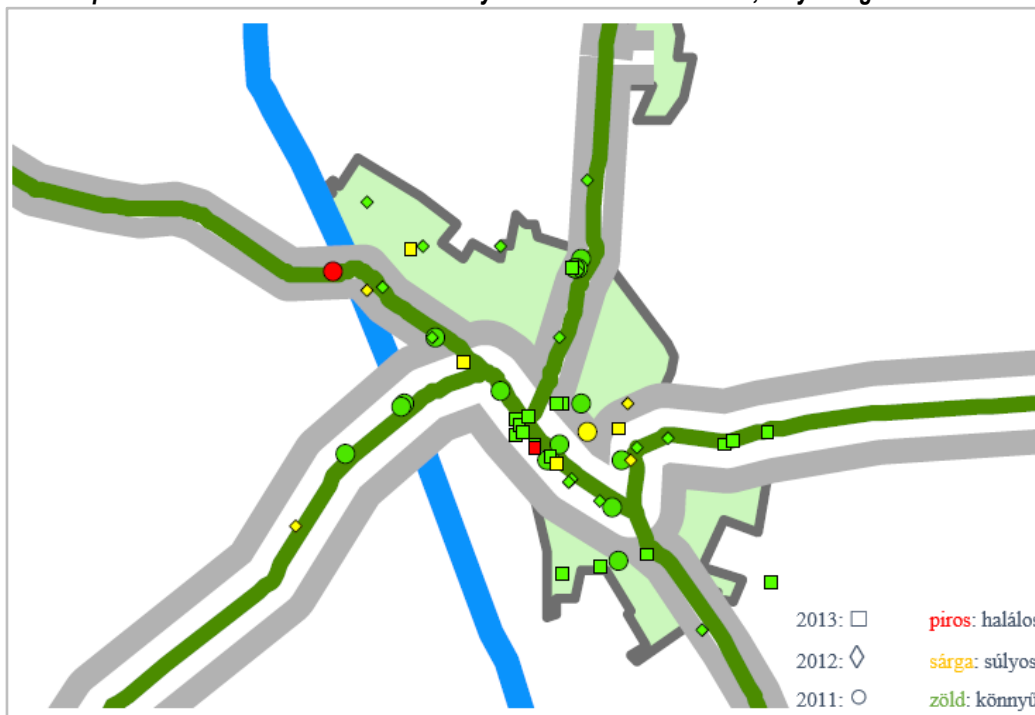
Tiszavasváriban a kerékpáros közlekedés nagyon elterjedt, ez azonban nem okoz jelentős eltérést az ország hasonló fejlettségi szintű városaihoz képest a motorizációban. A folyamatosan bővülő járműállomány a város lassan fogyatkozó lakossága mellett 2008-ig folyamatosan növekvő motorizációt eredményezett, amely nagyjából az akkori, 230 szgk/1000 fő szinten stabilizálódott, majd a 2012-es visszaesést követően 2013-tól ismét növekedett, de a 2013-as 229 szgk/1000 fő még éppen nem haladta meg a 2011-es csúcserőértékét. Ez mind a régiós és megyei, mind az országos átlag alatti érték. Tiszavasvári motorizációja 2004-től minden évben a megyei szintnél megközelítőleg 9-12%-kal alacsonyabban alakult.

2013-ban a tiszavasvári személygépkocsi állomány 2.978 db, a motorkerékpár állomány 133 db, az autóbusz állomány pedig 4 db volt.

Baleseti adatok

Jól látható, hogy 2011 és 2013 között a közúti balesetek többsége a városon átmenő állami utak, elsősorban a 36. sz. főút mentén történt, különösen veszélyeztetett ennek belvárosi szakasza és a belváros általában, ahol az utóbbi években több súlyos (és 2013-ban egy halálos) baleset is történt. Meg kell még említeni a 3631. j. utat, ahol szintén történt halálos baleset 2011-ben:

19. térkép: Balesetek Tiszavasváriban és környékén 2011 és 2013 között, súlyosság szerint

Forrás: Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ

Legfontosabb problémák

A városi közúti közlekedés problémái a következők:

- Az elkerülő út hiánya miatt a tranzitforgalom a városközponton keresztül halad a térség és Nyíregyháza között, illetve az M3 autópálya felé. A településen keresztül haladó főút levegőszennyezettsége és zajterhelése magas
- A 36. sz. főúttal való kereszteződések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek, a főút elvágó hatása erősen érvényesül a városrészek között, és gátolja a belső közlekedést (pl.: Ifjúság u., Kabay János u.)
- Gyalogos rendszer hiányosságai, növekvő baleseti kockázat
- Fontos kerékpárút-szakaszok hiánya

1.15.3 Parkolás

Tiszavasváriban a parkolás szabályait összefoglaló, hatályos rendelet nincsen, a közterületi parkolók díj fizetése nélkül vehetők igénybe.

A városban található gépjárművek számának növekedése a parkolási problémák fokozódását vetíti előre. Főleg a városközpontban, ahol forgalomvonzó létesítmények koncentráltan helyezkednek el, alakulhat ki időszakos kapacitáshiány. E mellett egyes nagyobb forgalmat vonzó létesítmények (közintézmények, piac, valamint a nagyobb foglalkoztatók) környezetében ugyancsak problémát okozhat a gépkocsik elhelyezése.

A gépkocsik elhelyezése a városközpontban az alábbi helyeken lehetséges:

- Vasvári Pál utcán (burkolt parkoló a Penny Market előtt)
- Városháza téren (a polgármesteri hivatal körül, több burkolt parkoló kb. 40 személygépjármű részére)
- Kossuth Lajos utcán (a Garami Ernő utca és a Hétvezér utca között, az út mellett parkolósávbán)
- A Dobogó áruház mögött (burkolt parkoló)
- Hétvezér utcán, a lakóépületek mellett
- Arany János utcán, a Kossuth Lajos utcai kereszteződés közelében (kijelölt parkolóhelyek kb. 25-30 személygépjármű részére)
- Gyóni Géza utcában a lakóépületek előtt (kijelölt parkolóhelyek kb. 20 személygépjármű részére)

A kapacitás a fontosabb közintézmények, illetve forgalomvonzó létesítmények környékén kielégítő.

A vasútállomáson, a felvételi épület közvetlen környezetében kb. 20 személygépkocsi elhelyezésére van lehetőség burkolt területen, ezen kívül kb. 10 személygépkocsi elhelyezésére van lehetőség egy közvetlenül a parkoló mellett található, burkolatlan területen, amely később fejleszthető. A felvételi épülettől délre, az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. üzeme előtt több nagy befogadóképességű, burkolt, illetve burkolatlan parkoló is rendelkezésre áll, de ezek elsősorban a gyár dolgozóit szolgálják ki. A központtól kicsit távolabb, a gyógyfürdő mellett szintén nagy befogadóképességű parkoló áll rendelkezésére.

1.15.4 Áruszállítás

A legjelentősebb iparterületek a település déli oldalán, a 3502. j. út mellett helyezkednek el (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt., Vasép Kft., Wienerberger téglagyár). A 36. sz. főút jelentős tranzit teherforgalmán kívül ezek a létesítmények bonyolítják a város teherforgalmának döntő részét. Az üzemek nem rendelkeznek iparvágány kapcsolattal, így az általuk generált áruforgalom a település legfontosabb közútjait terheli. Mivel azonban az ipari létesítmények döntő többsége a város déli oldalán helyezkedik el, az M3 autópálya a központ érintése nélkül elérhető.

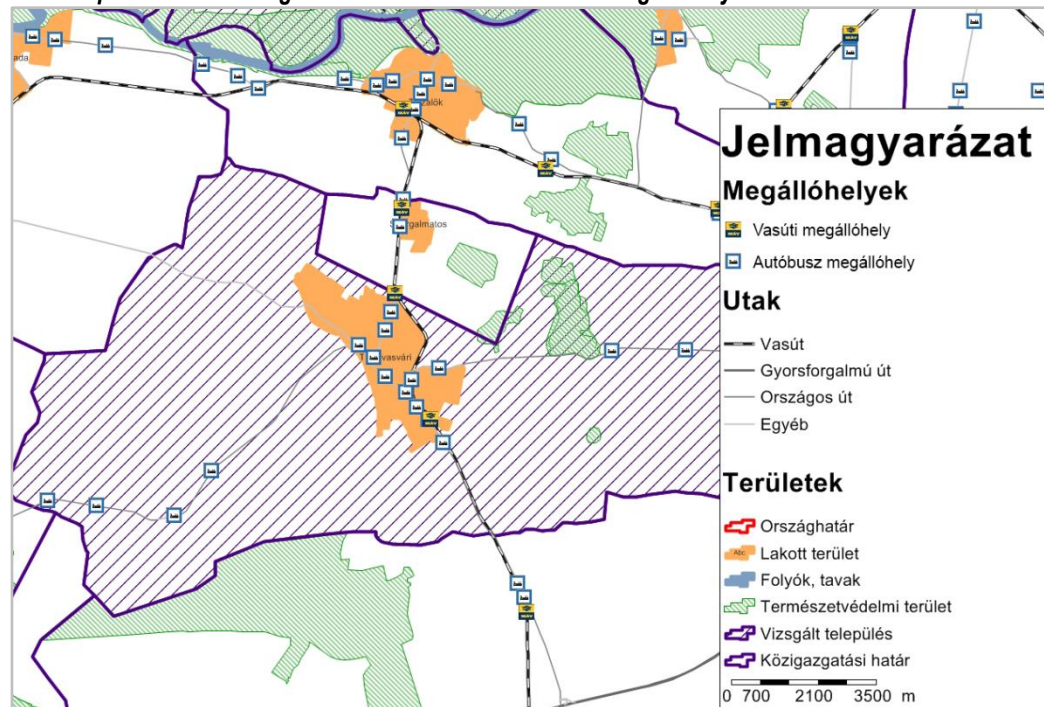
A belvárosban nincs az egész területre vonatkozó egységes teherforgalmi korlátozás, és az egyes utcákra vonatkozó vonali korlátozások is különbözőek. A tehergépjárművek részére a behajtás tiltása bizonyos helyeken teljes körű, más esetekben a célforgalom számára megengedett, míg megint máshol súly- és időkorlátozással van kiegészítve.

1.15.5 Községi közlekedés

A település legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyeit, az autóbusz állomás és a vasútállomás elhelyezkedését az alábbi ábra mutatja:

20. térkép: Tiszavasvári legfontosabb autóbusz és vasúti megállóhelyei

Forrás: NKS országos modell

1.15.5.1 Autóbuszos községi közlekedés

Autóbuszos
infrastruktúra

Tiszavasváriban nincsen autóbusz állomás. A város forgalmasabb megállóhelyein (amelyek zömmel a 36. sz. főút mellett helyezkednek el) rendelkezésre állnak fedett utasváró létesítmények. Az utastájékoztató a megállóhelyeken hagyományos, táblás rendszerű.

Helyközi és távolsági
autóbusz közlekedés

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó részben a Szabolcs Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Szabolcs Volán Zrt. az Észak-Magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő részvénytársaság (ÉMKK Zrt.) egyik alapítója.

A város rendelkezik közvetlen járatokkal a megyeszékhely Nyíregyháza felé (napi 24 induló járat, menetidő 00:32 – 00:58 p. között). Budapestre és Debrecenbe nem közlekednek közvetlen járatok.

Tiszavasvári és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Tiszavasváriban a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 36. sz. főút, illetve a 3632. j. összekötő út belterületi szakaszán helyezkedik el, jól lefedve ezzel a települést. Tiszavasvári közigazgatási területén 18 helyközi megálló található. A település központja, az oktatási és közintézmények, továbbá a vasútállomás is közvetlenül elérhető a környező kisebb településekről, melyekkel a helyközi járatok jó kapcsolatot biztosítanak. Fontos az átmenő forgalom (a Nyíregyháza–Tiszaudvarhely útvonalon haladó járatok érintik a települést).

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz, a forgalmasabb helyeken (pl. Városháza, Posta) kb. 80-90 járat áll meg egy munkanapon, de a

kisebb megállóban is 15-20 db. Tiszavasváriban nincsen külön autóbusz állomás, a legforgalmasabb megállóhely a Posta és az Iskola, amelyeket egy átlagos munkanapon kb. 91 járat érint.

Helyi autóbusz közlekedés

Tiszavasváriban nincs helyi autóbusz közlekedés, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják.

1.15.5.2 Vasúti közlekedés

A települést érintő vasútvonalak, hálózati kapcsolatok

Tiszavasvárit az azonos nevű vasútállomás, valamint Egyházerdő megállóhely érinti, melyek a 109-es számú, Tócsóvölgy (Debrecen)–Tiszavasvári–Tiszalök vasútvonalon fekszenek.

A MÁV Zrt. 109-es számú vonala a 108-as számú, Debrecen–Füzesabony vasútvonal Debrecen város területén található Tócsóvölgy vasútállomásból ágazik ki és észak irányban jelentős városokat feltárva Tiszalök állomáson csatlakozik a 117-es számú, Ohat-Pusztakócs–Görögcsallás vasúti mellékvonalhoz. A regionális vasúti pálya besorolású vonal 61,9 km hosszú, egyvágányú, dízel vontatású, 210 kN tengelyterhelésű, 60 km/h sebességre engedélyezett vonal, melynek szerepe a hajdúvárosok (Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, stb.) és Debrecen közötti kapcsolat biztosításában van.

Vasúti szolgáltatás

Tiszavasvári vasútállomást a 2014/2015. évi menetrend szerint egy átlagos hétköznapi nap összesen 18 személyszállító vonat érinti. Az ütemes jellegű menetrend szerint Debrecen és Tiszalök között 120 percenkénti követéssel mindenhol megálló személyvonat közlekedik.

A menetidő Tiszavasvári és Debrecen között 75-83 perc, Egyházerdő és Debrecen között 80-88 perc.

1.15.5.2.1 Tiszavasvári állomás

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége

A három fő- és több mellékvágánnyal rendelkező szolgálati hely Debrecenről 57,9 km-re (Tócsóvölgytől 53,5 km-re) fekszik. Településföldrajzi elhelyezkedése kedvezőtlen, periférikus, a város déli szélén, a központtól 2 km-re található. Megközelíteni a Kossuth Lajos utca–Kabay János utca (36. sz. és a 3502. j.) útvonalon lehet.

Kereskedelmi létesítmények

A helyi áruforgalom részére két rakodó- és egy rakodó-csonkavágány szolgál, melyek mellett burkolt rakterület és oldalrakodó található. A vágányhálózathoz egy iparvágány is csatlakozik.

Utasforgalmi létesítmények

A személyvonati vágányok között 2 db, egy 50 m és egy 100 m hosszú, sk+15 cm magas, alacsony- és keskenyperon található. A peronokat a felvételi épület felől szintben lehet megközelíteni, sem az alapvető utasigényeket, sem az akadálymentesítést nem kielégítve.

A közepes állapotú felvételi épület az állomás déli részén található.

Az épület város felőli kapcsolata jó, a burkolat jó állapotú, rendezettnek mondható, kerékpártároló azonban nincs a területén. Autóbuszmegálló az épület előtt található.

Problémák

A település felől a fő utazási irány (Nyíregyháza) nem esik a vasút útírányába. Az állomáson javasolható a széles, magasperon építése, valamint kerékpártároló létesítése.

1.15.5.2.2 Egyházerdő megállóhely

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége

Az utasforgalmi hely Tiszavasvári északi szélén, a vasútállomástól 3,5 km-re északra, a városközponttól 1,7 km-re található. Megközelítése a település felől a 3632. j. összekötőúton lehetséges.

Utasforgalmi létesítmények

Az utasforgalmi helyen, a vágány mellett egy 30 m hosszú, sínkoronaszintű, burkolatlan peron található, mely sem az alapvető utasigényeknek, sem az akadálymentességnek nem felel meg. A peron mellett használaton kívüli, rossz állapotú felvételi épület található. A megállóhelyen sem parkoló, sem kerékpártároló, sem autóbuszmegálló nincs.

Problémák A megállóhely a város szempontjából kedvezőbb helyszínre történő áthelyezése javasolható a korszerű létesítmények megteremtésével együtt.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

Jelenlegi helyzet A városban a mezővárosi hagyományok és a kerékpározás szempontjából kedvező síkvidéki terepadottságoknak köszönhetően számottevő kerékpáros forgalom tapasztalható. A városközpontban található, forgalomvonzó létesítményeket sokan kerékpárral közelítik meg.

Infrastruktúra A településen körülbelül 3,5 km kerékpárút található. A Polgári út – Vasvári Pál u. – Kossuth Lajos utca útvonalon az Adria utcától a Városháza tér parkjáig irányhelyes kerékpársáv, onnan az Arany János utcáig elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút, az Arany János utcától a Kabay János utcáig pedig önálló, gyalogos forgalomtól elválasztott kerékpárút kapott helyet. A Petőfi utcán a Kabay János utcától a Vörösvári utcáig, illetve a Vörösvári utcán a temetőig elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút vezet. Így a 36. sz. főút belterületi szakaszán majdnem végig megvalósul a kerékpáros forgalom gépjárművektől való elválasztása. A fentiekén kívül a Városháza téren, illetve a Bajcsy-Zsilinszky utca elején, a Kossuth Lajos utca és a Bethlen utca között található egy rövid, elválasztás nélküli gyalog- és kerékpárút. Műszaki állapotuk végig jó. Problémaként merül fel ugyanakkor a járdák részleges hiánya az érintett szakaszokon, így a gyalogosforgalom és a kerékpáros forgalom elválasztása nem mindenhol tud megvalósulni, amely pedig korszerűtlen megoldás.

Egyéb kerékpárút a település területén nincsen, a kerékpáros közlekedés javarészt a közúti infrastruktúra igénybevételével történik. Kerékpárforgalmi hálózat tekintetében Tiszavasvári ugyan mutat hiányosságokat, de kerékpárút-hálózata viszonylag kiterjedt, és legalább a település központján átmenő legforgalmasabb utakat lefedti.

Problémát jelent a kerékpározás a város főútjain, elsősorban a 3502. és a 3631 j. utak belterületi szakaszán a nagy gépjárműforgalom, és sok esetben a parkoló járművek miatt.

A csomópontok kialakítása általában lehetővé teszi a kerékpáros kanyarodásokat, bár több helyen nehezítik azt a többsávos felállók. A vasút elvágó hatása annak perifériális elhelyezkedése miatt nem jelentős. A környező települések megközelítése szempontjából fontos a Tiszavasvári – Szorgalmatos – Tiszalök kerékpárút, amely a 3602. j. út mellett vezet Tiszavasvári belterületének határáig. A többi környező település csak a közúthálózaton érhető el.

Bár a kerékpáros célpontok többsége ellátott kerékpárparkolóval, ezek zömmel korlátozott befogadóképességű, korszerűtlen támaszok, amelyek csak az első kereket rögzítik.

Tiszavasváriban Kerékpárforgalmi Hálózati Terv nem készült, és egyéb, a kerékpárforgalmi hálózatot megalapozó dokumentum meglétéről sincs tudomásunk.

A településre vonatkozó Akcióterületi Terv (2013) ugyanakkor foglalkozik a kerékpárút hálózat fejlesztésének fontosságával, mind belterületen, mind külterületen, a szomszédos településekkel való kapcsolat biztosítása céljából. A dokumentum értelmében:

- A 36. sz. főút mellett azzal párhuzamosan a Polgári hídig; Hajdúnánás irányába Tedejig, de legalább a Téglagyárig; Nyíregyháza irányába a Vörösvári úton a Temetőtől a Vörösvári út mentén egészen a bekötőút végéig kell továbbfolytatni a kerékpárutak kiépítését.
- Szorgalmazni kell továbbá a Tiszavasvári és Tiszadob közötti kerékpárút kiépítését is (elkészült), közös erőfeszítéssel további pályázati lehetőségek kihasználásával a Tiszavasvári Strandfürdő és a Tiszadobi Andrássy kastély közös turisztikai célok megvalósítását elősegítve, hiszen idegenforgalmi szempontból közös érdek a látogatók térségbe vonzása.

Értékelés

Tiszavasváriban a kerékpárút-hálózat kiépítettsége még korántsem teljes, de elsősorban a nagyobb forgalmú utak melletti szakaszok már elkészültek. A kerékpáros közlekedés még így is sok esetben háttérbe szorul, ami balesetveszélyt jelent. A kerékpáros közlekedés nem részesül előnyben a gépjárműforgalomhoz képest, és a kerékpártárolók tekintetében is komoly hiányosságok mutatkoznak, így Tiszavasvári jelenlegi formájában csak korlátozottan tekinthető kerékpárosbarát településnek.

1.15.7 Gyalogos közlekedés

Infrastruktúra

Tiszavasváriban a kiépített belterületi járdák hossza kb. 66,9 km, így a járdahálózat kiépítettsége magas, a lakott területek utcáinak nagy része rendelkezik szilárd burkolattal és legalább egyoldali járdával.

Ugyanakkor a belvárosi, folyamatosan fejlődő területek és a külsőbb városrészek kiépítettség szempontjából eltérőek, utóbbiakon a járdák kiépítettsége és színvonala (műszaki jellemzői, állapota, vagy éppen megléte) vegyes képet mutat.

A gyalogos közlekedés számára a vasútvonal keresztezése annak perifériális elhelyezkedése miatt nem komoly akadályképző elem. Az átkelési lehetőségek változatos kialakításúak, labirintorklát kialakítására a gyalogosok számára nem minden kereszteződésnél került sor.

A településen járdaszigetek kialakítása nem jellemző, gyalogátkelőhelyek is elsősorban a belvárosban segítik a közlekedést. A Kossuth Lajos utcának a Somogyi Béla és a Kabay János utcák csatlakozásai közötti szakaszán, a gyalogosok átkelésének segítése céljából jelzőlámpa került kihelyezésre.

A belváros területén gyalogos terek vannak kialakítva a Városháza téren, a református templom előtt, illetve az Bajcsy-Zsilinszky úton a Találkozások háza előtti területen. A belváros területén csak gyalogos- illetve kerékpáros forgalom számára kijelölt sétányok kerültek kialakításra a református templom előtti területen, a Garami Ernő utca és a Kálvin utca között.

Igények, forgalmi jellemzők

A jelentősebb, gyalogosforgalmat vonzó létesítmények, utcák a következők:

- Polgármesteri hivatal és környéke
- Városháza tér
- Találkozások háza
- Kossuth Lajos utca (üzletek)
- Református templom

A legjelentősebb városi sűrűsödési hely a városközpontban, a Városháza tér közelében helyezkedik el, itt található a polgármesteri hivatal, az üzletek, továbbá a szabadidős és kulturális létesítmények többsége, valamint az iskolák egy része és a református templom. A Városháza tér közelében, a Vasvári Pál utca és a Kossuth Lajos utca mentén találhatóak a jelentősebb szupermarketek, amelyek szintén komoly gyalogosvonzó létesítmények. Egy kisebb, de jelentős sűrűsödési hely található Kossuth Lajos u. – Kabay János u. csomópont környékén, ahol elsősorban iskolák találhatóak, továbbá a turisztikai szempontból fontos Dessewffy-kastély. A városközponttól távolabb helyezkedik el a vasútállomás, a gyógyfürdő, továbbá több iskola, amelyek lokálisan nagyobb gyalogosforgalmat vonzanak.

1.15.8 Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

Tiszavasvári jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába is. Fontos Nyíregyháza és az M3 autópálya közelsége, amely komoly potenciált rejt magában. A település közúti közlekedésében erősen érvényesül a 36. sz. főút tranzitforgalma

és elvágó hatása, ezenfelül hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A tranzit teherforgalom elkerülő út híján áthalad a településen, ugyanakkor az ipari területek - szerencsés elhelyezkedésüknek köszönhetően - nem terhelik jelentős teherforgalommal a belvárost. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés megfelelő, a menetrendszerinti autóbuszok jó kapcsolatot biztosítanak a környező településekkel, a vasúti szolgáltatás színvonala azonban alacsony. Helyi tömegközlekedés nincs. A kerékpárút hálózat kiterjedt, de mind a belterületen a legfontosabb közutak mentén, mind a külterületeken a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából, fejlesztésre szorul.

1.16 Közművek állapota és energiahatékonyság

A településen található közműszolgáltatókat az alábbi táblázat foglalja össze:

32. táblázat: Közmű szolgáltatók összefoglaló táblázat

Szolgáltatás	Szolgáltató megnevezése, címe
Vízi közművek (Vízellátás, szennyvízcsatornázás)	Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. - Tiszavasvári Üzemigazgatóság 4440 Tiszavasvári, Ady E. u. 8.
Gázellátás	Tigáz-DSO Kft. 4030 Debrecen, Híd u. 1.
Elektromos energia ellátás	E-on Tiszántúli Áramhálózati Zrt. 4400 Nyíregyháza, Bethlen G. u. 53.
Hírközlés, távközlés	EuroCable Magyarország Kábeltelevíziós, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. 4440 Tiszavasvári, Városháza tér 4.
Kommunális hulladékgyűjtés	Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Kft., 4400 Nyíregyháza, Benczúr tér 7.

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

A feltüntetett közműszolgáltatók rövid ismertetése a következő alfejezetekben történik.

1.16.1 Vízi-közművek²⁸

A hazai vízi-közmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázis védelem szempontjaira is tekintettel, valamint a megújult szabályozásoknak megfelelő vízi közmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

Tiszavasvári területén a Hajdúkerületi és Bihari Vízi Közmű Szolgáltató Zrt. végzi a vízellátási és csatornázási feladatokat. A Zrt. 2012-ben alakult, alapítója 11 települési önkormányzat.

A társulásban részt vevő települési önkormányzatok érdekeik összehangolására a közigazgatási területükön lévő vízi közművek közös működtetésére, fenntartására, üzemeltetésére vonatkozóan ezen társulás útján látják el az alábbi feladatokat:

- Egészséges ivóvízellátás, szennyvízelvezetés és tisztítás biztosításával összefüggő közös érdek összehangolása, szakmai felügyelet gyakorlása;

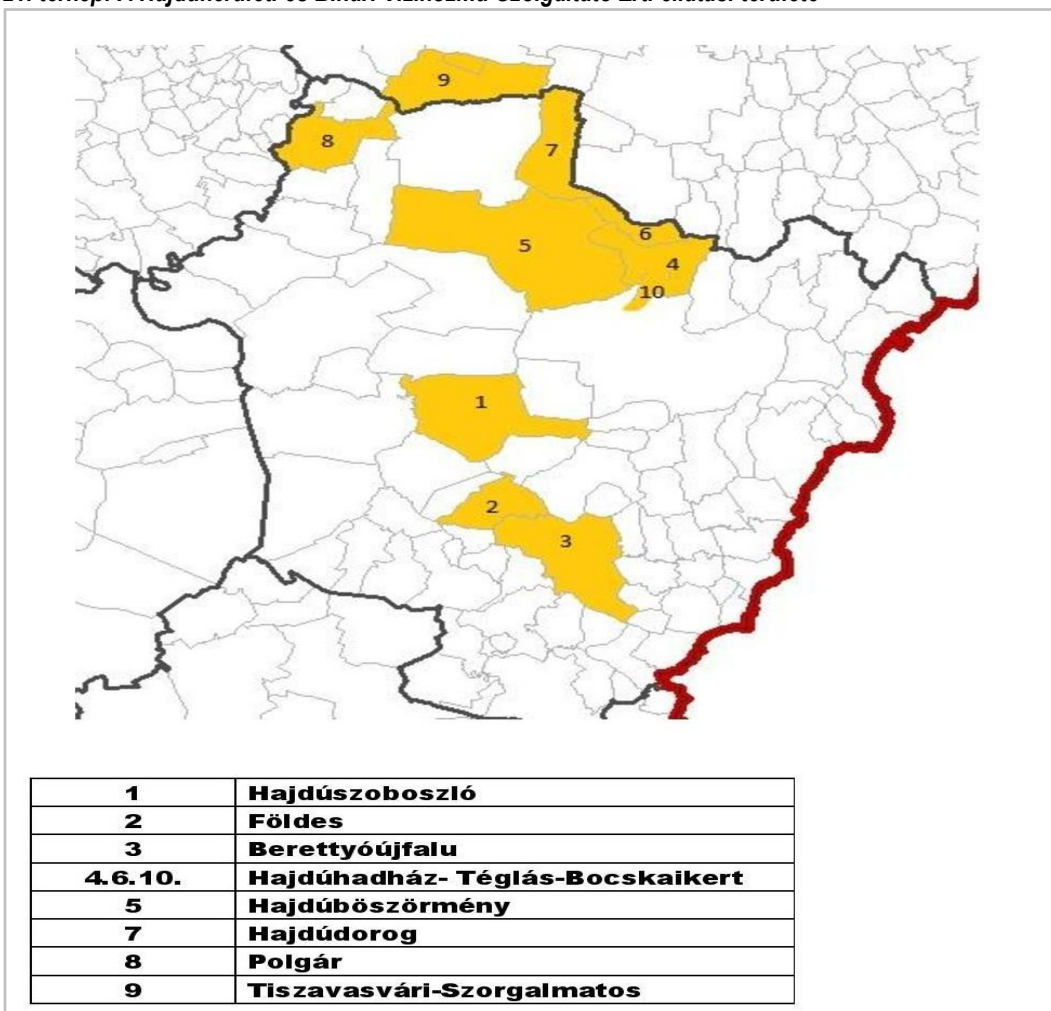
²⁸ A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: www.vizugy.hu; vizeink.hu; vgtszolnok.files.wordpress.com; www.teszir.hu; hbvsz.hu.

- Együttműködés a közműves ivóvízellátással, közműves szennyvízelvezetéssel- és tisztítással kapcsolatos fejlesztésben (különösen: fejlesztési tervek, programok, közös pályázatok felkutatásában, készítésében, benyújtásában, megvalósításában);
- Lakossági, térségi érdekképviselő;
- A vízi közmű üzemeltetővel kapcsolatos beszámoltatási feladatok végzése.

Vízi közmű szolgáltatást végző üzemigazgatóságok:

- 1. számú üzemigazgatóság: Hajdúböszörmény;
- 2. számú üzemigazgatóság: Hajdúszoboszló;
- 3. számú üzemigazgatóság: Tiszavasvári;
- 4. számú üzemigazgatóság: Berettyóújfalu

21. térkép: A Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt. ellátási területe

Forrás: Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt.

Ugyancsak a Zrt. működteti Tiszavasváriban az ivóvíz szolgáltatást. A vízműtelep a város belterületén található (Tiszavasvári, Bajcsy Zsilinszky utca 59.), beépített napi kapacitása 6600 m³/nap, az ellátott települések pedig Tiszavasvári és Szorgalmatos.

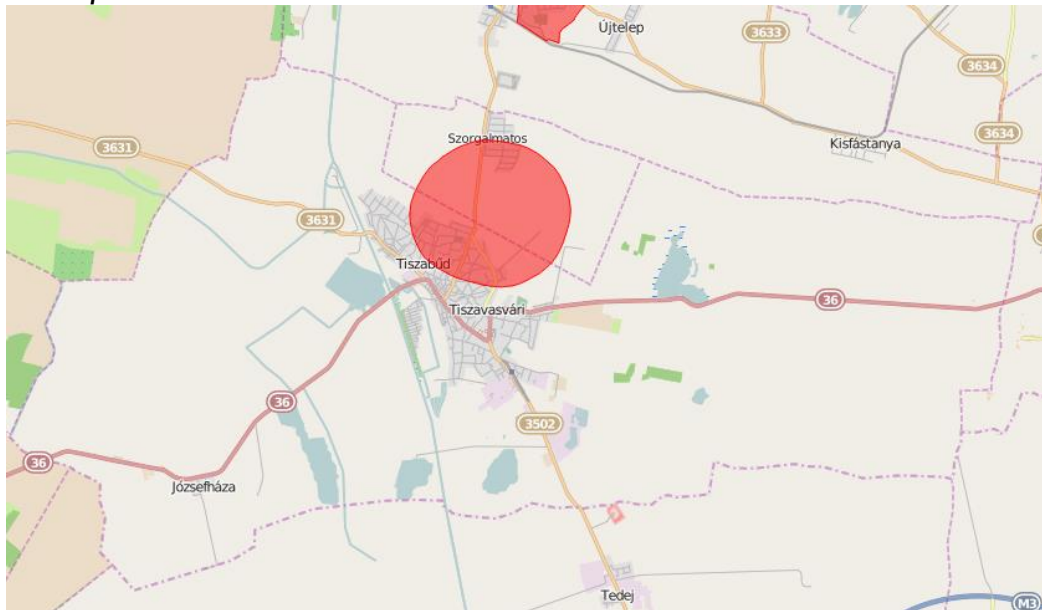
Ivóvíz, vízbázis

A 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvíz-minőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló, igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, ott védőidomot, védőövezetet kell kijelölni. Védőidom, védőterület minden más esetben is kijelölhető.

Tiszavasvári vízbázisának adatai:

- Neve: Tiszavasvári Vízmű
- Üzemeltető: Hajdúkerületi és Bihari Vízi Közmű Szolgáltató Zrt.
- Típusa: R Q4 Iv6
- Vízmű engedélyezett kapacitása: 4000 m³/d
- A vízbázis sérülékeny
- Súlyponti koordinátái: Y= 822940 m; X= 294439 m
- Domináns alegység: 2-17 Hortobágy-Berettyó

22. térkép: Tiszavasvári vízmű védőterületének felszíni vetülete

A város vízműtelepén 5 darab víztermelő kút került megfúrásra, ebből 3 darab üzemel.

36. ábra: Tiszavasvári hidroglóbusz

Tiszavasvári ivóvízellátása felszín alatti vizekből történik. A mélyfúrású kutakból búvárszivattyúval kitermelt ivóvizet a határérték fölötti ammónium-, vas- és mangántartalma miatt a felhasználás előtt tisztítani kell. A vízkezelés a vízmű telepen (Tiszavasvári, Bajcsy Zsilinszky utca 59.) történik.

A vízkezelés művei:

- Szűrőterem,
- Klórgáz adagoló helyiség,
- Tisztavíz-tároló medencék.

A vízmű telepen 700 m³ térszínti tározó (1 db 400 m³ és 2 db 150 m³) kapacitás került kialakításra, melyből jelenleg a 400 m³-es nagy tározó nem üzemel, tartalék tározóként használják. A 300 m³-es tározó iker elrendezésű, 150-150 m³-es tározó, mely külön-külön is üzemeltethető. A tisztított víz felső beömléssel kerül a tározókba, biztosítva a még visszamaradt metán gáz eltávozását. A tározók természetes és mesterséges szellőztetéssel vannak ellátva. Minden medence vízszintjelzővel, túlfolyó és leürítő vezetékkel van felszerelve.

A vízmű rendszer 200 m³-es hidroglóbusz magas tározója a hidraulikai szempontokat figyelembe véve, a város súlypontjában, a Gépállomás utca mentén került felépítésre. A hidroglóbusz feltöltését a vízmű telep hálózati szivattyúi végzik.

37. ábra: A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db)

Forrás: KSH

Tiszavasváriban 2001-ben és 2002-ben a bekötött lakások számának aránya még 92%-os volt, de 2006 óta az arány közel 100%. Egyedül Józsefháza elkülönült belterületi településrészen nem került kiépítésre az ivóvízhálózat.

Tiszavasváriban a vízellátó hálózat körvezetékes formában, DN 80, DN 100, DN 150, DN 200 mm-es átmérővel, azbesztcement és KM-PVC csövekből épült ki. Az azbesztcement anyagú csövek kora 40 év felett van, amely előrevetíti cseréjükét.

A város legnagyobb ipari üzeme az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt., mely külön vízbázissal, víztározóval és hálózattal rendelkezik.

Termásvízhasználat

A város belterületén található egy hévízkút, melynek hasznosítása a termálfürdő korszerűsítésével megtörtént. A kút 1075 m-ről termel vizet, a talphőmérséklete 88°C, a kifolyó víz hőmérséklete, 67°C és mintegy 4400 mg/l K⁺ és Na⁺ iont, valamint 6500 mg/l Cl⁻-t tartalmaz, vagyis nagyon sós. A kút nem miocén rétegből, hanem felsőpannon-kori homokból termel. A termásvízhasználat kapcsán a sós használt vizek elhelyezése problémás.

Szennyvízelvezetés és tisztítás

Tiszavasváriban a Hajdúkerületi és Bihari Vízi Közmű Szolgáltató Zrt. végzi a csatornázási szolgáltatást. A településhez tartozó szennyvíztisztító telep kapacitása 1500 m³/nap, a telep Tiszavasvári és Szorgalmatos összegyűjtött szennyvizét fogadja. Az ellátott népesség 14017 fő, a csatornahálózat teljes hossza pedig 89,5 km.

Tiszavasváriban a szennyvízcsatorna rendszer részben gravitációs, részben nyomás alatti rendszerű. A szennyvízelvezetési rendszer létesítmény jegyzéke a következő²⁹:

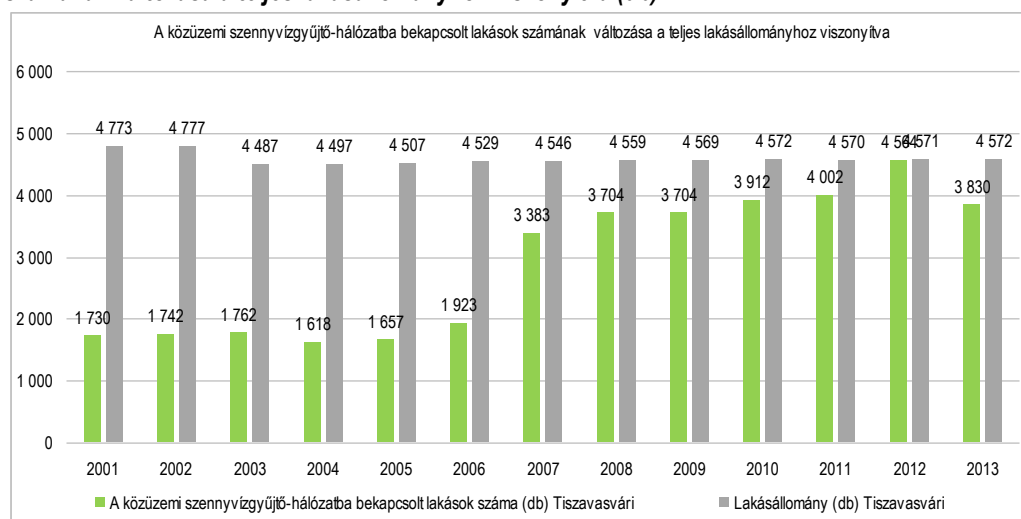
- NA 200 KG PVC gerinccsatorna: 32.597,30 fm
- DN 50 KPE nyomócső: 4.002,30 fm
- DN 63 KPE nyomócső: 12.062,70 fm
- DN 90 KPE nyomócső: 3.260,50 fm
- DN 110 KPE nyomócső: 1.438,30 fm

²⁹ A Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 955/40/2008 számú határozatával módosított Ht. 385/69/1997 számú vízjogi üzemeltetési engedélye alapján.

- NA 150 KG PVC bekötőcsatorna: 14.616,30 fm
- Házi átemelő: 661 db
- Tisztító akna: 626 db
- Tisztító idom: 519 db
- Átemelő: 17 db

38. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva (db)

Forrás: KSH

A településen a 2001 és 2005 között a szennyvízcsatornára kötött lakások aránya a teljes lakások számához viszonyítva kb. 36% körül mozgott, 2006-tól viszont folyamatosan emelkedett, így az arány 2012-ben már elérte a 99%-ot.

A város szennyvizét feldolgozó tisztítótelep kapacitása 1910 m³/nap, 12979 LE, a tisztított szennyvíz mennyisége 369 ezer m³/év. Az alkalmazott tisztítási technológia mechanikai és biológiai, amely nitrogén és foszfor eltávolítási fokozatot is tartalmaz.

A szennyvíztisztító telep műtárgyai berendezései a következők:

- Gépi rács (meglévő kezelő épület födémére szerelve)
 - 1 db MULTIPROJEKT MP- 417/06 gépi rács
- Homokfogó
 - 1 db KO anyagú tangenciális homokfogó
 - 1 db MULTIPROJEKT MTHK-1.0 tip. homokkihordóval
- Tömbösített műtárgy elemei
 - 1 db anoxikus medence (denitrifikáló) vasbeton V=182 m³
 - 2 db levegőztető medence vasbeton V=405 ill. 766 m³
 - 1 db utóülepítő medence vasbeton V=396 m³
- Átemelő aknák
 - 2 db Flygt CP 3102.181 bűvárszivattyú

■ Komposztáló telep (18x40 m-es érlelőhely)

- 1 db JCB prizmázó gép
- 1 db JCB kotró gép

Szennyvízkibocsátás

A csatornahálózaton összegyűjtött szennyvizek tisztítás után általában felszíni víz befogadóba kerülnek. A tisztított szennyvizek biológiailag bontható szerves anyagot, növényi tápanyagokat és kisebb mennyiségben előforduló egyéb anyagokat (nehezen bontható szerves vegyületeket, sókat, fémeket, esetenként toxikus vagy hormonháztartást befolyásoló anyagok) is tartalmaznak. A szerves- és tápanyagok vonatkozásában a felszíni vizek közvetlen terhelését legnagyobb arányban a kommunális szennyvízbevezetések okozzák. A vízi ökoszisztémák ezeket az anyagokat általában a terhelés nagyságától és a befogadó vízhozama által biztosított hígulás mértékétől függően képesek tolerálni.

A kommunális szennyvizek kibocsátása a Tiszavasvári Szennyvíztisztító Telepen történt tisztítást követően a Paulaligeti-csatorna befogadóba történik, melyre a kibocsátott víznek a hatása jelentősként lett jelölve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben. A bevezetés koordinátái: Y= 822484 m; X= 290226 m.

A város legnagyobb gyára az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt., amelynek központi telephelyén évente 981400 m³ szennyvíz keletkezik. A szennyvizek tisztítása és a befogadóba való bevezetése külön történik a városi tisztított szennyvíztől. A tisztított ipari szennyvíz befogadója a Hortobágy-főcsatorna, a bevezetés a 89,8 fkm-nél történik. A szennyvíznek a befogadóra gyakorolt hatása „nem ismertként” van megnevezve a Vízyűjtő-gazdálkodási Tervben. A kibocsátási pont: Y= 821634; X= 289779 (TESZIR adat).

A termálvíz, fürdővíz szintén a Hortobágy befogadóba kerül bevezetésre a kibocsátó pontról. A kibocsátott szennyvíz mennyisége mintegy 47 ezer m³/év, hatása a befogadóra nem ismert.

Csapadékelvezetés

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat, és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, és ennek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízvezető árkok kialakítása javasolt.

A Tiszavasvári csapadékvíz-elvezető rendszert nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízvezetését nem mindig tudja biztosítani. A csapadékvíz befogadója a Hortobágy csatorna, valamint a Kincses csatorna.

A település számos pontján találhatók belvízzel fenyegetett területek, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos:

■ Belső-Szentmihály (BSZ)

- Lónyai u. - Vörösmarty u. - Hősök u. - Petőfi u. által határolt terület
- Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület
- Kossuth u. - Somogyi Béla u. - Aradi Vértanúk u. - Kabay János u. által határolt terület

- Búdi városrész (BÜ)
 - Víg u. - Víz u. – Mihálytelep u. - Tolbuchin u. területe
 - Makarenkó u. - Egység u. területe
- Külső-Szentmihály (KSZ)
 - Vasút utca területe

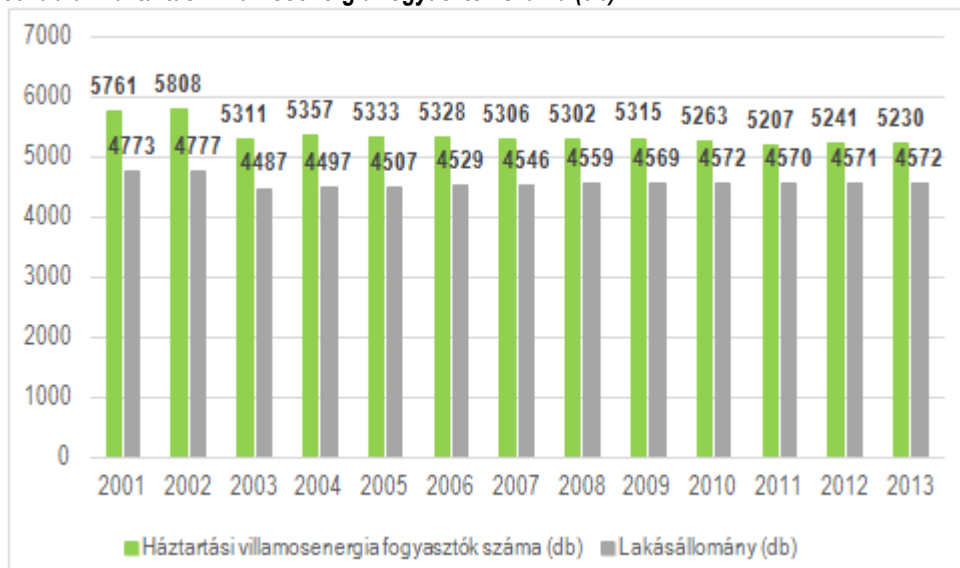
1.16.2 Energia³⁰

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Elektromos energia

Tiszavasvári település villamosenergia-ellátását az E-ON Tiszántúli Igazgatósága biztosítja. A villamosenergia-hálózat a település teljes területén kiépített (már a nyolcvanas évek óta). A város egész területén légvezetékes rendszer található, helyenként beton és fa oszlopokkal. A kiefeszültségű hálózat teljes hossza 100,2 km (2013).

39. ábra: Háztartási villamosenergia-fogyasztók száma (db)

Forrás: KSH

A településen a fogyasztók számában 2003 és 2013 között lényeges változás nem történt, a 2003-2004 közötti csökkenést Szorgalmatos függetlenné válása okozta.

2015-ben várható a Tiszavasvári déli külterületén, a Ferment Hungary Kft. beruházásában megvalósuló biogázüzem műszaki átadása. A mintegy 2 milliárd Ft-os költséggel megvalósuló, 1.487 kW beépített villamos teljesítményű erőmű évente 12 000 t szarvasmarha almos trágyát, 10 000 t csirketrágyát és 20 000 t kukoricaszárát és silót hasznosít majd. A keletkezett biogáz blokkfűtőműves erőműben hasznosul. A villamos energiatermelés - illeszkedve a napszaki magyarországi fogyasztáshoz - csúcsidőszakban és völgyidőszakban történik. A termelt hőt a közeli állattartó telepnek értékesítik majd. A technológiai folyamat végén mintegy 26 000 tonna biotrágya keletkezik majd évente, mely a környező mezőgazdasági területeken hasznosul. A beruházás évi kb. 10 000 tonna üvegházhatású gáz kibocsátás-csökkentést eredményez.

³⁰ A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: www.energiacentrum.com/biomassza; www.nyf.hu.

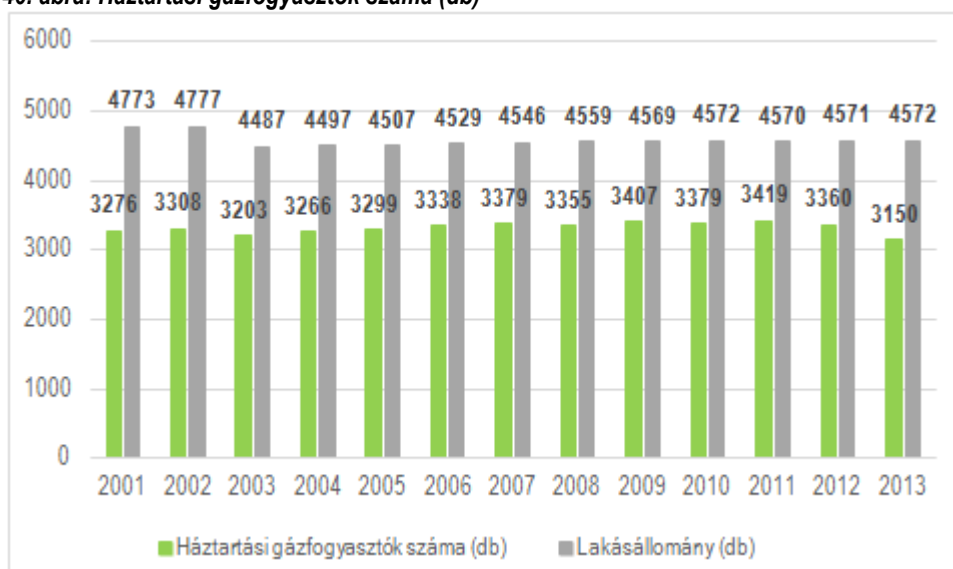
Gázellátás

A település gázszolgáltatója a TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Korlátolt Felelősségű Társaság, amelynek alapítója és egyedüli tagja a TIGÁZ Tiszántúli Gázszolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság (4200 Hajdúszoboszló Rákóczi u. 184.)

A földgázelosztási tevékenység alapvető rendeltetése a vezetékes földgáz eljuttatása a gázhálózatok betáplálási (forrás-) pontjától a gázfelhasználók telekhatáráig, vagy ennek megfelelő más birtokhatár pontig. A tevékenység magába foglalja a gázigénylők tájékoztatásától a gázfogyasztói rendszerek üzembe helyezéséig tartó valamennyi műszaki, gazdasági és jogi folyamatot.

A város legnagyobb részén elérhető a gázellátás, kivéve az Üdülőterületet és Józsefháza elkülönült belterületét. A településen az elosztó gázvezeték hálózat hossza összesen 87,6 km. A település gázellátását a Tiszavasvári gázátadó állomás biztosítja, amely évente 34,40 MJ/m³ átlagos fűtőértéket szolgáltat.

40. ábra: Háztartási gázfogyasztók száma (db)

Forrás: KSH

A településen a gázfogyasztók száma 2011-ig nőtt, majd a legutóbbi években mintegy 6%-os csökkenés volt tapasztalható.

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szoláris energia

A napfénytartalommal kapcsolatos vizsgálatok, mérések külön Tiszavasvári vonatkozásában nem, csak a megyére készültek, így rendelkezésre állnak a napfénytartamnak az 1958-1982. közötti 25 év havi összegeire és az évi összegre megszerkesztett magyarországi átlagok térképei Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére vonatkoztatva. E térképeket összehasonlítva a magyarországi átlagok térképével (Major et.al., 1985.) megállapítható, hogy a megyében a napsütéses órák száma átlag körüli, illetve annál valamivel kevesebb. Megyei viszonylatban részletesebb elemzésre a napfénytartam-mérő állomások korlátozott száma (Kisvárdá, Nyíregyháza), s a korlátozott adatbázis (csupán néhány éves mérési időszak, s azon belül is megszakított periódusok) miatt sajnos nincs mód.

Térképezve a napsütéses órák havi összegeit, Nyíregyházán a legutolsó teljes mérési sorozatú évre, 1992-re megállapítható, hogy bár aszályos esztendő volt hazánkban, és így a napfénytartam is magasabb volt az átlagosnál - e szélső időjárású évben Szabolcs-Szatmár-Bereg napfényviszonyai megfeleltek hazánk legnapfényesebb régiójának, a Közép- és Alsó-Tisza

vidék átlagos értékeinek minden egyes hónapban, csupán október-november volt a kivétel. Az egyes órákzók napfénytartam értékeinek hiányában részletesebb elemzést nem lehetett végezni. A napenergiával kapcsolatos fenti ismertetés nagyrészt Tiszavasvárra is érvényesnek tekinthető.

Biomassza

A megye mezőgazdasági művelés alatt álló területéből a szántóterület kb. 307000 hektár. A mezőgazdasági termelés ágazati megoszlása változatos, hiszen a zömében csak tömegtakarmány termesztésére alkalmas területeken az állattenyésztés került előtérbe, míg az átlagos vagy annál jobb termőhelyi adottságokkal rendelkező területeken (így Tiszavasvári esetében is) a fő profil a növénytermesztés. A kalászos gabonafélék, a kukorica, burgonya mellett jelentős szerepe van a takarmánytermesztésnek, valamint az olajos növények termesztésének.

Geotermikus energia

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye földrajzi felépítése és vízföldtani adottságai alapján geotermikus energia feltárára különösen kedvezőnek mondható a megyében a Tiszavasvári-Nagyhalász-Kisvárdai-Fehérgyarmat-Nagyecsed-Nagykálló által bezárt területen - belül. Tiszavasváriban a geotermikus energia felhasználás 2011-ben megkezdődött.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

A polgármesteri hivatal épületén 2011-2012-ben polikristályos napelemes rendszer került kialakításra, amely évente 46 000 kW energia termelésére alkalmas. A rendszer alkalmas az E-ON rendszerbe történő visszatáplálásra. A 85%-os támogatással megvalósult beruházás saját ereje így mintegy 4 év alatt megtérül az Önkormányzatnak. 2015-ben az önkormányzat újabb épületek napelemes rendszerének kialakítására nyert támogatást.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

Kábeltelevíziós hálózat

Tiszavasvári esetében a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelműen növekvő tendencia figyelhető meg. A legutolsó adat szerint a teljes lakásállományhoz viszonyítva 46 %-os a hálózatba bekapcsolt lakások aránya:

41. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)

Forrás: KSH

1.17 Térségi és települési környezetvédelem³¹

1.17.1 Talaj

A tervezési területek geológiai adottságai, a meglévő és kialakult talajállapotok, a talajhasználat a terv időszakában, érdemben nem változtak. A módosítások a talajösszetételt, annak mechanikáját természetesen nem érintik. A talajhasználat és a talaj-igénybevétel a módosítás jellegéből adódóan szintén nem változik. Az, hogy a módosítás kapcsán fejlődő terület ne okozzon talajterhelést, degradációt, részben az infrastruktúra-fejlesztés (az új beépítésre szánt területek közművesítése, hulladékgazdálkodás), másrészt a területfelhasználási jellegnek megfelelő rendeltetésszerű és kímélő használat a feltétele.

1.17.2 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.2.1 Felszíni vizek

Tiszavasvári és környékének területe a Hortobágy-Berettyó vízfolyás **vízgyűjtőjéhez** tartozik.

Magyarország közel 45000 km²-es síkvidéki területének igen jelentős részét, becslés szerint 60%-át veszélyezteteti számottevő mértékben a **belvíz**. Ilyenformán - a meteorológiai és hidrológiai tényezők kedvezőtlen alakulása esetén - hatalmas terület kerülhet víz alá.

A belvízmentes vagy belvízzel alig veszélyeztetett terület 18 000 km²-t tesz ki, ami a teljes síkvidéki terület 40%-át jelenti. Ez a zóna lényegében a hátsági jellegű területeket fedi le, legnagyobb kiterjedésben a Duna- Tisza közén és a Nyírségben, de jelentős kiterjedésű a Békés-Csanádi löszháton is. Az itt felsorolt térségekben foltszerűen erősebben veszélyeztetett területeket is találunk.

A város belterületén 2012-2014-ben történt meg a csapadékvíz-elvezető rendszer részleges fejlesztése és bővítése, de a hálózat további korszerűsítésre és bővítésre szorul.

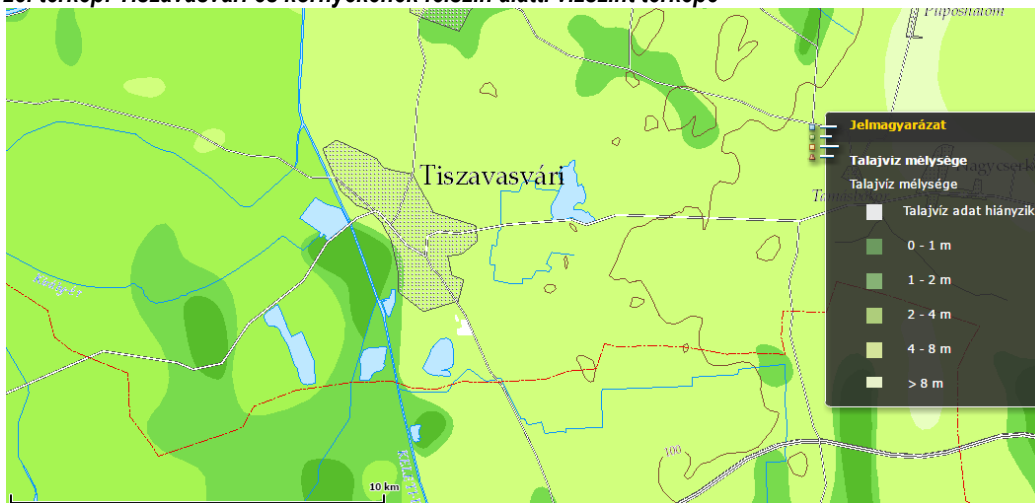
³¹ A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: www.fetivizig.hu/hun/belvizvedelmi-rendszer; www.terport.hu

1.17.2.2 Felszín alatti vizek

A **felszín alatti víz** állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004 (XII. 25.) KvVM rendelet melléklete alapján Tiszavasvári érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő települések közé tartozik.

A felszín alatti vizek mennyisége a város környezetében változó. A dél nyugati területrészekben a magas **talajvízszint** a jellemző. A talajvíz mélysége ezeken a területeken 1-2 m, vagy annál magasabb is lehet, míg kelet felé haladva a talajvíz szintje egyre mélyebbre kerül és a településsel határos területeken a 8 m-es mélységet is eléri.

23. térkép: Tiszavasvári és környékének felszín alatti vízszint térképe

A **Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek** (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések összefoglalását. Tiszavasvári területe a Hortobágy felszín alatti víztesten található, és az erre a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Tiszavasvári területén található **vízbázisokat** az 1.16.1. fejezet mutatja be, a kitermelt víz minőségi jellemzésével. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízlétesítmények védelméről szóló 123/1997, (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

1.17.3 Levegőminőség és védelme, városi klíma

Légszennyezés

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát. A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Tiszavasvári nem szerepel a kiemelt települések között.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen.

Tiszavasvári hagyományosan jelentős iparral rendelkező település, amelyek között jelentős légszennyezéssel járó tevékenységet végző vállalkozások is találhatók (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. – vegyipari tevékenység és hulladékégetés; Ecomissio Kft. – szilárd-hulladék égetése; Wienerberger Téglaiipari Kft. – téglagyár). Ezen kívül a vizsgált környezetben az uralkodó szélirányból érkező, a mezőgazdasági területekről származó por-terhelés jelentkezik.

Amíg a levegőszennyezés legfőbb forrása korábban a kommunális fűtés volt, a vezetékes gáz kiépülésével ez fokozatosan visszaszorul. A közlekedésből származó levegőszennyezés ugyanakkor egyre nagyobb terhelést jelent a fő-utak mentén lakó népesség számára. Különösen nagy és egyre növekvő mértékű szennyezés jellemzi a 36-os főút menti területeket. Jelentős porterhelés éri a várost az év nagy részében növénytakaró nélküli mezőgazdasági területek irányából. Különösen erős a porterhelés a tavaszi időszakban, amikor a szél már kevesebb csapadékkal párosul.

Városi hőterhelés

Városi környezetben sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelők lehetnek az ott lakók számára. Az eltérés alapja sokrétű: adódik egyrészt az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (pl. aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.) E sok tényező együttesen jelentősen módosítja a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai lehetnek:

- a város légterében kialakult hőtöbblet (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőminőségi problémák.

A változás mértéke általában a város méretével arányosan nő. A globális felmelegedés egyik következményeként várhatóan emelkedik a hőhullámok száma és intenzitása is, ami a sajátos városi jelenségekkel összeadódva a városlakók számára egyre kedvezőtlenebb életkörülményeket jelent – elsősorban a nyári időszakban. Ez városrendezési és -tervezési szempontból is új kihívást jelent, szükségszerűvé teszi azt, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldfelületi rendszer tervezésben és a közút- és közműtervezés során az eddigieknél nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.

Tiszavasváriban – a város mérete miatt – ezek a jelenségek csak korlátozottan és időszakosan (például a nyári hőhullámok idején) jelentkeznek, ettől függetlenül a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, valamint a zöldfelületi, a közút- és közműtervezés keretében ezek a problémák megfelelő eszközökkel megelőzhetők, illetve kezelhetők. Tiszavasvári esetében a településtörténeti előzmények többféleképpen hatnak a városi klímát befolyásoló településszerkezetre és közlekedésre: a település hagyományos beépítését a kétfelteles telekhasználat jellemezte, aminek köszönhetően még ma is –jelentős zöldterületek találhatók a lakóterületek házsorai között. A városon áthaladó, jelentős forgalmú főút, és a déli oldalon kialakult, jelentős hagyományokkal rendelkező ipari terület ugyanakkor potenciálisan kedvezőtlen hatást gyakorolhat a levegő minőségére. A város környezete a klímaváltozás hatására – a természetközeli vizes élőhelyek jelenléte és a belvízi veszélyeztetettség miatt – az átlagosnál érzékenyebb.

1.17.4 Zaj, és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken:

33. táblázat: Zajterhelési határértékek a zajtól védendő területeken

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (dB)	
		06-22 óra	22-06 óra
1.	Üdülőtérület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

Forrás: 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet

A zaj és rezgésterhelés forrása elsősorban a közlekedés. A 36-os főút forgalmán túl jelentős terhelő tényező az átmenő teherforgalom.

Legnagyobb terhelése a 36-os főútnak van, de az M3-as autópálya Nyíregyházaig terjedő szakaszának átadása után a települést érintő átmenő forgalom jelentősen, mintegy 60%-al csökkent, de a tehergépjárművekre vonatkozó útdíj-rendszer 2013-as bevezetése óta ismét megnövekedett. A város környezetvédelmi programjában az autópálya miatti csökkenés már szerepel, ennek a csökkenésének mértékétől függően elkerülő utak kialakításának lehetőségével számol. Ezek megvalósításával a bel-, és külterület távlati terheltsége remélhetőleg csökken majd.

1.17.5 Sugárzás védelem

Tiszavasváriban nagyfeszültségű távvezeték és mobiltelefon-torony csak lakott területtől távol található. Az új mobiltelefon-tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes szabályozási/rendezési terv rögzíti.

Tiszavasvári a Paksi Atomerőmű 300 km-es Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban egy országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások olyan műszerekkel vannak felszerelve, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás (óránkénti dózis, vagy dózisteljesítmény) értékét.

Tiszavasvári területén sugárzásmérő pont nem található.

1.17.6 Hulladékkezelés

Bár Tiszavasvári **kommunális hulladékgazdálkodási rendszere** 2014 előtt még elmaradt a törvényben előírt követelményektől, 2014. július 01-től új közszolgáltató látja el a hulladékgazdálkodási feladatokat, amely a lakosság és a vállalkozások körében is törekszik a közszolgáltatás minél szélesebb kiterjesztésére, a törvényi előírások maximális betartásával.

Ennek köszönhetően a szervezett hulladékgyűjtésben egyre több lakás vesz részt, és ezek száma a jövőben remélhetőleg még tovább fog növekedni. Az üdülőtérületen 2015. április 01-től bevezetésre került az egyéni hulladékgyűjtés, zsákos rendszerben, felváltva a korábban az önkormányzat által fizetett konténeres gyűjtést, így az üdülőtulajdonosok is bekapcsolódtak a

közszolgáltatásba, ezzel is megfelelve a jogszabályi követelményeknek. A zsákos rendszer az átállás átmeneti időszakát követően, remélhetőleg beváltja a hozzá fűzött reményeket.

A kereskedelmi-, szolgáltató- és gazdálkodó egységeknek is egyre nagyobb százaléka kapcsolódik be a szervezett gyűjtésbe.

A keletkezett kommunális hulladékot a nyíregyházi kommunális hulladék lerakóhelyen helyezik el.

A hatályos hazai jogszabályoknak és az Európai Unió normáinak jelenleg megfelelő hulladékgazdálkodási tevékenység célja, hogy a begyűjtési közszolgáltatás minél előbb elérje a 100 százalékos lefedettséget.

A városban, legnagyobb mennyiségben az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. területén keletkezik **veszélyes hulladék**, amit az üzem saját hulladékégetőjében ártalmatlanítanak. Az ártalmatlanító a város betegellátásában keletkező veszélyes hulladékot is fogadja, továbbá bérártalmatlanítást is vállal.

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.2 fejezet tartalmazza.

A szennyvíztisztító telepen keletkező **szennyvíziszap** a telep komposztálójába, kerül, majd kommunális hulladéklerakó telepen kerül elhelyezésre.

A jelenleg beruházás alatt álló biogáz erőmű 2016-os üzembeállítását követően a város állattartó telepein keletkező **almos- és hígtrágya** jelentős része is hasznosításra kerül majd.

1.17.7 Vizuális környezetterhelés, ásványi nyersanyag lelőhelyek

A város iparterületei, ipari létesítményei jellemzően a város D-i külterületén, a mellékutak bevezető szakasza mentén találhatók.

Tiszavasvári közigazgatási területén egy működő, külfejtéses művelésű bányatelek található. A bánya fedőszintje 97,80 m-en, feküszintje pedig 80,00 m-en van (Balti felett). A bányában blokktegla agyag kitermelése folyik, amelynek felhasználója a Wienerberger Téglaiipari Kft. helyi téglagyára. A város D-i részén további két törölt, felhagyott bánya (a 0243/6 és 0237 hrsz. ingatlanokon homokbánya, a 0238/20 ingatlanon pedig agyagbánya) helyezkedik el.

A város külterületén folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatók.

1.17.8 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák az alábbiak:

- A város kommunális hulladékgyűjtő rendszere elégtelen, a lakosság hulladékgazdálkodással kapcsolatos átlagos tájékozottsága és érzékenysége alacsony.
- A településen keresztül haladó főút levegőszennyezettsége és zajterhelése magas.
- A városban biztosítani kell az országos jelentőségű védett természeti területek, védett lápok, szikes tavak védelmét. A helyi jelentőségű védeltséget igénylő természeti területek védetté nyilvánítását meg kell oldani, mely a városi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Ezért az alföldi tájkép, tájkarakter, a még megmaradt természeti értékek védetté nyilvánításával kell bizonyítani a város elkötelezettségét, a természeti környezet védelme a Tiszavasvári táj fenntartható fejlesztése iránt.
- Tiszavasvári területéhez tartozó Keleti és Nyugati főcsatornák és a Hortobágy menti természetes és természet-közelű élőhelyeket védetté kell nyilvánítani, biztosítva ezzel a város nyugati határának összefüggő zöldfelületi és ökológiai rendszerének megmaradását. A természet védelme mellett ez az ökológiai rendszer a helyi lakosság és a turizmus

rekreációs területeként is funkcionálhat, és a város környezetminőségében is meghatározó jelentőségű.

- A városban folytatni kell a közparkok kialakításával kapcsolatos beruházásokat.
- A települési környezet általános minőségjavítása és a porterhelés csökkentése érdekében, nem utolsó sorban pedig a turisztikai vonzerő növelése szempontjából is fontos szerepet játszik a város zöldfelületi struktúrájának rehabilitációja és fejlesztése. Meghatározó szerepet játszanak azok az útvonalak és közterek, amelyek a város turisztikai szempontból attraktívabb hagyományos szerkezetű-beépítésű részeit, a városközpontot és a külterület kiemelkedő turisztikai attrakcióit, a természeti értékeket és a strandot összekötik.
- Kiemelt feladat Tiszavasvári város belterületi csapadékvíz-elvezető rendszerének teljes rekonstrukciója és főleg minőségi felülvizsgálata, mely részben már meg is kezdődött. A csapadék csatornázás minőségi korszerű kialakítását, a felszínközeli csatornarendszerek alkalmazásával lehet megoldani, mely során a föld medrű illetve beton burkolatú árokhálózatokat egységes zárt csőcsatornák váltanak fel, melyhez megfelelő kiemelt szegélyű útkialakítások szükségesek. A javasolt kiemelt szegélyű útfejlesztéshez a nyílt árokhálózatok zárt felszínközeli csőcsatornával történő korszerűsítése az integrált közterület - zöld és leállósáv kialakíthatóságának érdekében történne. A jelenlegi rossz szemléletű nyílt beton árokelemekkel burkolt csatornák nem környezetbarát, közterület kihasználás szempontjából haszontalan, üzemeltetés szempontjából nem kedvező műszaki létesítmények. A csapadékvíz-elvezetés egységes megoldására a meglévő rendszerek felmérésére, feltérképezésére van szükség, mely alapján el lehet készíteni a szükséges út és csapadékvíz-elvezetési terveket, a tanulmánytervet, az elvi vízjogi engedélyezési, és a vízjogi létesítési engedélyezési terveket.
- Az út és csapadékvíz korszerűsítésével az alföldi városokra, így Tiszavasvárra, vagy inkább az országunkra is jellemző por és sár szennyeződések megszüntetését lehet megoldani. A por és sár szennyeződések megszüntetése egyben a levegőtisztaság védelmének egyik elemeként is tekinthető.
- A város közvetlen környezetében, főleg a Keleti főcsatorna mentén támogatni kell az erdőterületek létesítését, amely a gazdasági haszon mellett ökológiai, táj-, és természetvédelmi, turisztikai szempontból is nagy jelentőséggel bír, továbbá a települési környezet védelme és a város zöldfelületi rendszere szempontjából is nagyon meghatározó.

1.18 Katasztrófavédelem³²

1.18.1 Építésföldtani korlátok

Tiszavasvári területén **alábányászott területek, barlangok és pincék** nincsenek.

A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan **csúszás- és süllyedésveszélyes terület** nincs.

Kedvezőtlen morfológiai adottság, pl. lejtés, falszakadás Tiszavasvári területén nem található.

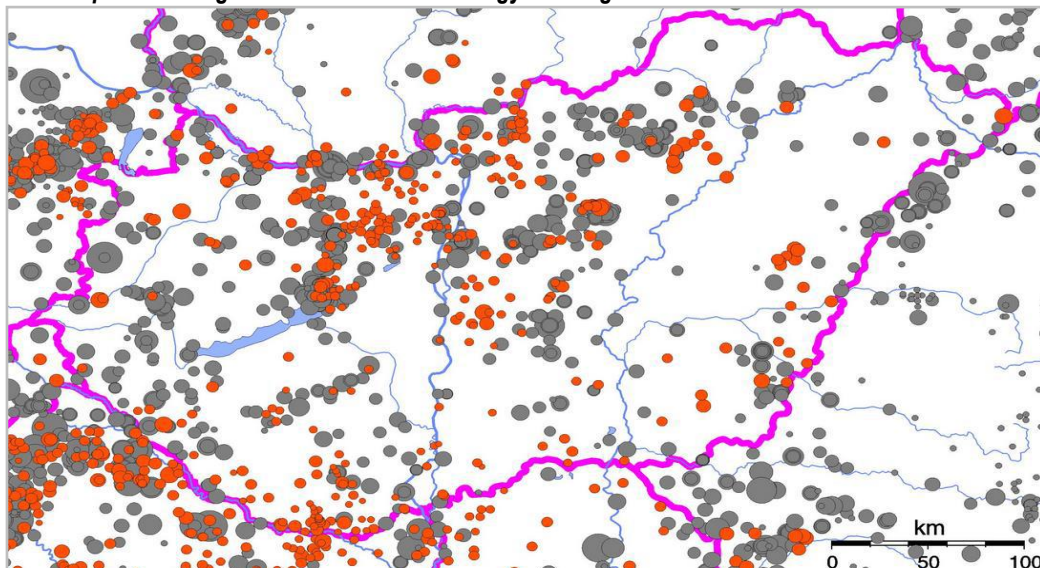
Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb **földrengés** van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén

³² A fejezet elkészítéséhez felhasznált, a szövegben külön nem jelzett források a következők: www.barlang.hu; elginformacio.hu; georisk.hu; foldrenges.hu; www.katasztrofavedelem.hu

már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

24. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon³³

Legutóbbi, érezhető rengések:

- 2015.01.01 Cserhátsurány-Nógrádmargit,
- 2014.08.03 Cserhátsurány
- 2014.06.04 Bükk hegység

Tiszavasvári területén **mélységi, magassági, valamint tevékenységből eredő korlátozások** nincsenek.

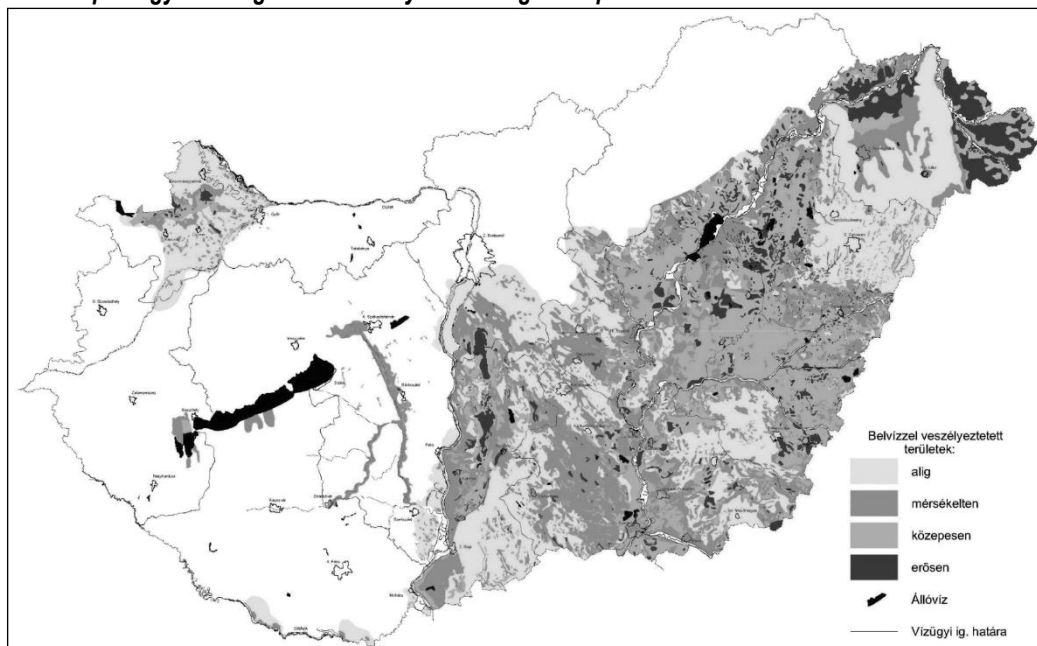
1.18.2 Vízháztartási veszélyeztetettség

Tiszavasvári a Tiszától mintegy 10 km-re található. Közigazgatási területén, a város Ny-i oldalán halad át a Keleti-főcsatorna. A város a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság működési területén található. A települések **ár- és belvíz veszélyeztetettség**i alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Tiszavasvári B-közepesen veszélyeztetett település. Kiemelt fontosságú árvízvédelmi szempontból a meglévő védvonalak megerősítése, rekonstrukciója.

Tiszavasvári az országos belvíz veszélyeztetettség térkép alapján a **belvízzel veszélyeztetett területek közé tartozik**, ennek megfelelően csapadékos időszakokban védelmi készség elrendelésére is rendszeresen sor kerül. Belvízelvezetés szempontjából nagyon fontos kérdés a csapadék-elvezető hálózat rendszeres tisztítása, rekonstrukciója és bővítése.

³³ A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják.

25. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségi térképe ³⁴

Az 1.17.2.1 fejezetben foglaltaknak megfelelően, a település több helyszínén is belvízzel veszélyeztetett területek találhatók. A belvízzel veszélyeztetett, mély fekvésű lakóterületek, ahol a csapadékvíz elvezetés nem megoldott, az alábbiak³⁵:

- Belső - Szentmihály (BSZ):
 - Lónyai u. - Vörösmarty u. - Hősök u. - Petőfi u. által határolt terület;
 - Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület;
 - Kossuth u. - Somogyi Béla u. - Aradi Vértanúk u. - Kabay János u. által határolt terület
- Búdi városrész (BÜ):
 - Víg u. - Víz u. - Mihálytelep u. - Tolbuchin u. terület;
 - Makarenkó u. - Egység u. terület
- Külső - Szentmihály (KSZ):
 - Makarenkó u. - Egység u. terület

1.18.3 Ipari veszélyforrások

A városban két olyan üzem működik, mely az általa folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek (azon belül alsó küszöbértékűnek) minősül, mindkettő a várostól D-i irányban fekvő Alkaloida iparterületen:

- Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.: vegyipar, gyógyszeripar, veszélyes hulladék kezelése, égetése (Kabay János u. 29.)

³⁴ 1=belvízzel nem, vagy alig veszélyeztetett terület; 2=belvízzel mérsékelt veszélyeztetett terület; 3=belvízzel közepesen veszélyeztetett terület; 4=belvízzel erősen veszélyeztetett terület.

³⁵ Elhelyezkedésüket ld. a 28. számú térképen, kékkel jelölve.

- Ecomissio Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.: veszélyes hulladék kezelése, égetése (Kabay János u. 29.)

További, jelentős környezeti terheléssel járó tevékenységet végző vállalkozások:

- Hajdúkerületi és Bihari Víziközmű Szolgáltató Zrt.: szennyvíztisztító telep
- Wienerberger Téglaiipari Kft.: téglagyár

2 Helyzetelemző munkarész

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1 Településhálózati összefüggések

Tiszavasvári Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 13 járásszékhelyének egyike, így szerepe a megye városhálózatában meghatározó, de egyben a többi hasonló adottságú város versenytársat is jelent számára – azok tervezett fejlesztései közvetett módon befolyásolhatják Tiszavasvári fejlődését is. A járásszékhely szerepköréből adódóan számos olyan (köz)szolgáltatással rendelkezik, aminek köszönhetően központi funkciókat biztosít a környező települések lakói számára is. A centrumfunkció mellett a város munkaerő-állományának jelentős része a környező településeken dolgozik, így azokkal sajátos egymásrautaltság alakult ki. A megyeszékhely közelsége a gazdaság szempontjából részben előnyös, mivel lehetőséget egyes beszállítói tevékenységek letelepítésére, ugyanakkor Nyíregyháza elszívó hatása kedvezőtlenül befolyásolja a város megtartó-erejét.

2.1.2 Terület- és településrendezés

A város dokumentumai illeszkednek a magasabb rendű területrendezési dokumentumokhoz, ilyen szempontból alapvető módosítás nem szükséges, eltekintve a fejlesztési tervek időszakos, a helyi igények, a jogszabályi, munkaerőpiaci és befektetési környezet változásait lekövető aktualizálásától. Az önkormányzat a tervezett fejlesztések végrehajthatósága, valamint a feltárandó területi korlátok és potenciális konfliktusok kezelése érdekében tervezetten módosította és módosítja a településrendezési eszközöket. Ezen eszközök alapvetően befolyásolják a területfelhasználás módját, a fizikai infrastruktúra térbeli rendjét, ezáltal pedig a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok térbeli megjelenését (közintézmények elérhetősége, munkahelyek elhelyezkedése, utazási szokások, zöldfelületek és közösségi terek kihasználtsága, városi klíma stb.).

2.1.3 Társadalom

Demográfia

Tiszavasvári népességfejlődése az utóbbi másfél évtizedben összességében csökkenő tendenciát mutatott, ugyanakkor a 2010-ben mért mélyponthoz képest a legutóbbi években kisebb mértékben emelkedni tudott. A népesség csökkenésének fő oka az elvándorlás, a szelektív migráció, amely elsősorban a fiatal, képzettebb munkavállalói rétegekben jellemző. A migrációs folyamatokkal ellentétben az élve születések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást.

Etnikai összetétel, hátrányos helyzetű lakossági csoportok

A népesség etnikai összetételét tekintve már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a cigány kisebbség aránya, és az érték 2011-re tovább emelkedett. (Más hazai nemzeti kisebbséghez tartozók csak elenyésző számban fordulnak elő a városban). Becslések szerint a népszámlálás során mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának aránya, amely valójában kb. 16–17% lehet.

A hátrányos helyzetű lakosok, illetve gyermekek viszonylag magas száma, illetve térbeli koncentrációja egyre több területen jelentkezik olyan problémaként és konfliktus-forrásként, amelyet az önkormányzat, valamint az érintettek számára nyújtott szolgáltatásokat biztosító szervezetek már nem tudnak megfelelően kezelni. A kedvezőtlen jövedelmi helyzetű lakosok

Képzettség,
foglalkoztatás

ellátása egyre jobban terheli a szociális és segélyezési rendszert. A rendszeres szociális segélyben, valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma a megyei városoknál tapasztalt értékeknél kedvezőtlenebbek, ezzel is jelezve, hogy a lakosság jelentős része hátrányos helyzetű, jövedelmi viszonyai korlátozottak. A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása csak komplex beavatkozásokkal érhető el. Ilyen típusú integrált megközelítésre mindenekelőtt a városban azonosítható szegregátumok területén van szükség.

A lakosság iskolai végzettsége összességében elmarad az országos átlagtól, de az utóbbi évek pozitív hozadéka volt az érettségivel rendelkezők arányának emelkedése. A munkaképes korúak alig fele foglalkoztatott, ami igen alacsony. A város munkaerő-piaci kapacitásának zsugorodását mutatja az is, hogy a város lakosai között a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya az elmúlt 15 évben közel négyszeresére nőtt.

A helyi társadalom kiemelkedő problémája az álláskereső magas száma és aránya. Az adatok alapján a fiatalok, az alacsony iskolai végzettségűek és a pályakezdők munkaerőpiaci esélyei a legrosszabbak, a nők esetében pedig igen magas az inaktívak részaránya. Az inaktív munkaképesek és álláskereső munkaerőpiacra történő integrációját célzó foglalkoztatáspolitikai eszközöknek komoly foglalkoztatás-növelő potenciálja van.

A sok évszázados küzdelmes életmód, a szabadságvágy, a jogokért történő bátor kiállás, és az újtó, kreatív szellem a mai napig tetten érhető Tiszavasvári lakóinak a településükhöz fűződő viszonyában, és az ebből eredő lokálpatrióta büszkeség fontos kiindulópontja a város közösségfejlesztésének, és a település megtartó erejének újjáépítésében is fontos segítség lehet.

2.1.4 Humán infrastruktúra és szolgáltatások

Közüktatás

Tiszavasváriban öt óvoda működik, melyek közül az egyik kifejezetten a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetből érkező gyermekek ellátására koncentrál. Férőhelyeinek bővítésére komoly igény mutatkozik.

A három általános iskola közül kettő esetében a tanulók fele, egy esetében minden tanuló hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetből érkező. A középfokú oktatási intézmények közül a gimnáziumi és szakközépiskolai oktatásban a tanulók 25-28%-a hátrányos helyzetű, míg a szakiskolai képzésben ez az arány 60% felett van.

A szakmai képzések struktúrájáról általánosságban az állapítható meg, hogy nem illeszkedik elég rugalmasan a helyi gazdaság igényeihez. A jövőben szükséges lesz a gazdaságfejlesztés kitörési pontjainak (könnyűipar, vegyipar, turizmus, szolgáltatások) szereplői és az oktatási intézmények közötti szorosabb, interaktív kapcsolat kialakítására, amelynek hatékony formája a munkaerőpiac minden szereplőjét folyamatos koordinációra készítő korábbi foglalkoztatási paktum megújítása.

Az általános és középiskolák infrastrukturális állapota és felszereltsége kielégítő, a szükséges beruházások az elmúlt években megtörténtek.

Egészségügy

Az orvosi alapellátás vállalkozási formában működik, a védőnői szolgálatot, az iskola-egészségügyi ellátást és a járóbeteg szakrendelést az önkormányzat biztosítja. A szakrendelőben szemész, reumatológus, nőgyógyász, bőrgyógyász, urológus, fül-orr-gégész, röntgen, ultrahang és belgyógyász szakorvosok dolgoznak.

A legszegényebb családok tagjainak egészségi állapota az életmód, a szociális sajátosságok és az alacsony egészségügyi kultúra miatt rossz. A megoldás komplex egészségnevelési programok, képzések, szociális családsegítő programok megvalósításával, valamint az oktatási intézmények aktív közreműködésével remélhető. Az elmúlt évtizedekben jelentősen romló munkaerőpiaci helyzet, a mélyülő szegénység következtében folyamatosan növekszik a településen a depresszív, lelki problémákkal küzdők száma. Elsősorban a peremterületeken élő

fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat is. Elengedhetetlen a város frissen elkészült drogstratégiájának következetes megvalósítása, az ehhez szükséges források biztosítása.

Szociális ellátás

A város szociális ellátórendszere teljes mértékben biztosítani tudja az ellátási kötelezettségeit, infrastruktúrája azonban fejlesztésre szorul. Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása. A bölcsődét ugyanakkor maximális, a névleges férőhelyi kapacitást messze meghaladó kihasználtság jellemzi, bővítése vagy új bölcsőde létesítése rövid távon szükséges.

Kultúra és sport

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve Tiszavasvári helyzete megfelel a hasonló méretű vidéki magyar városok átlagának. A város kulturális intézményei és közösségi terei széleskörű szolgáltatást nyújtanak, emellett élénk és sokrétű a helyi amatőr művészeti élet. Tiszavasvári programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál. A város sportlétesítményekkel jól ellátott, de a szabadtéri, közhasználatú játszóterek és sportpályák állapota – bár az utóbbi években több ilyen jellegű fejlesztés is történt – még nem minden esetben kielégítő.

2.1.5 Gazdaság

Ipar

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett, de a hagyományos piacok elvesztése, a versenyképtelen üzleti struktúra és termelékenységi mutatók, valamint a magyarországi tevékenységükre nézve hátrányos multinacionális tulajdonosi stratégiai döntések miatt a korábbi tevékenység visszafejlődött. Az ipari szektor hanyatlásával párhuzamosan a korábbi mezőgazdasági nagyüzemek visszafejlődése is kedvezőtlen hatással volt a város gazdasági életének alakulására.

Tiszavasvári vállalkozássűrűsége ma már alatta marad a megyei városoktól elvárható értéknek, de az ipari tevékenység még mindig dominál, a munkalehetőségek nagyobbik részét biztosítja. Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire, az Alkaloida Vegyészeti Gyár térségére koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is. A városfejlesztésnek a jövőben is kiemelt szempontja, hogy biztosítsa a lakó-, üdülő- és zöldterületektől való a térbeli elválasztást, és a környezetvédelmi előírások betartását.

Mezőgazdaság

A talajadottságok kedveznek mind a szántóföldi növénytermesztésnek, mind pedig az állattartásnak. Jelentős a szántók és kiemelkedő a halastó-felületek aránya. A város állattartóinak mind szarvasmarha-, mind pedig sertésállománya magas. A kedvezőtlen piaci folyamatok hatására némileg csökkent a helyi, térségi felvásárlás és értékesítés, az agrárium lehetőségei jelenleg nincsenek optimális mértékben kihasználva. A kisebb mezőgazdasági cégek, egyéni gazdaságok és őstermelők számára az aktuális piaci körülmények között a szoros kooperációban történő termelés és értékesítés jelentheti a legjobb megoldást.

Kutatás-fejlesztés

Tiszavasváriban az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. évtizedeken keresztül folytatott intenzív kutatási-fejlesztési tevékenységet mind a szintetikus gyógyszeripari hatóanyagok előállítására, mind a különböző alkaloidok kivonásának technológiája terén. Jelenlegi tevékenysége a 2010-es évek elejére jelentős mértékben visszaszorult, de azóta újból fejlődésnek indult, és az amerikai gyógyszerpiacon csak 2014-ben 7 új termékkel jelentkezett. 2013 óta újra bővülő, jelenleg 365 fős alkalmazotti létszámával továbbra is a város legnagyobb privát foglalkoztatója. Jelenleg a helyi vállalkozások egy része folyamatos fejlesztéseket végez termékskálája bővítése és a termékek minőségének javítása céljából, ami a jelentős vegyipari K+F hagyományokkal együtt alapja lehet az ilyen jellegű tevékenységek újbóli meghonosításának és kiterjesztésének.

Szolgáltatások

A városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatástípusok lendületesen fejlődtek, a leggyorsabban fejlődő humán szolgáltatások (pl. ingatlanközvetítés, könyvelés, adótanácsadás, biztosítás, értékpapír forgalmazás, hitelnyújtás) a

kis- és közepes vállalkozásokra épülnek, amelyek az új társadalmi szükségletek kielégítésére specializálódnak.

Üzleti infrastruktúra

Az üzleti szolgáltatások terén Tiszavasvári inkább alulfejlettnak nevezhető. A városban nincsen a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket vagy a városfejlesztési stratégia szempontjából kiemelten kezelendő gazdasági tevékenységeket felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ, ami a térségben rejlő innovációs lehetőségek működő vállalkozássá, illetve termékké fejlesztésével, üzleti alapokra helyezésével, a kezdő vagy új, fejlődési szakaszba lépő mikro- és kisvállalkozások növekedési pályára állásával támogatná a helyi gazdaság fejlődését.

A városban ipari park sincsen, de jelentős területen találhatók olyan jelenleg felhagyott, korábban ipari tevékenységre használt létesítmények, amelyek barnamezős beruházási területként vonzóvá tehetők.

A vállalkozások mérsékelt intenzitással vesznek részt az európai uniós támogatások felhasználásában. A 2007-2013-as EU-s finanszírozási időszak során 39 db vállalkozói projekt részesült, összesen 1,13 milliárd Ft támogatásban.

Idegenforgalom

Tiszavasvári nem bővelkedik idegenforgalmi látnivalókban, történeti emlékekben, de meglévő és potenciális értékei a jelenlegi, a pénzügyi-gazdasági válság miatt bekövetkező kedvezőtlen tendenciák által igencsak nyomott szintnél magasabb turisztikai forgalmat is generálhatnának. A város főbb vonzerejét a termálvizes fürdő, a természetvédelmi terület és más, látványos természetközeli területek, és néhány hagyományos programja jelentik, míg potenciálisan sokféle aktív turisztikai attrakciónak is otthont adhatna (lovaglás, természetjárás, kerékpározás, vízisportok), gyógyvizére pedig további gyógy- és wellness-szolgáltatások is alapozhatók lennének.

Lakásállomány

A szélsőségesen lecsökkent lakásépítési aktivitás következtében az utóbbi években folyamatosan romlik a lakások kor szerinti megoszlása, a lakások átlagos életkora jelentősen meghaladja a megyei lakásállomány átlagát. A lakások között jelentős számú erősen leromlott állapotút, alacsony komfortfokozatút találunk, különösen a szegregálódó peremterületeken.

2.1.6 Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák

Bevételek,
adópolitika

A magyarországi önkormányzati gazdálkodás az utóbbi években jelentősen átalakult: az állami támogatások csökkenése, és egyes feladatkörök központosítása mellett megnőtt az önkormányzati saját bevételek jelentősége. Tiszavasvári egy főre vetített önkormányzati bevételei jellemzően a megyei és országos átlag alatt maradnak. A városnak idegenforgalmi adóbevétele nincs, és a helyi adónemek legfontosabbika, az iparüzési adó is alacsony adóbevétel eredményez.

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat vagyoni helyzete, a szűkös bevételek és a helyi adók emelésének korlátai egyre inkább szükségessé teszik az önkormányzati vagyonnal való hatékony gazdálkodást, amely hosszú távon úgy lehet eredményes, ha az önkormányzatnak rendszeres jövedelmet biztosító vagyonelemei vannak. Emellett elengedhetetlen az ingatlanpiaci folyamatok, a kereslet és a kínálat, valamint az árak folyamatos nyomon követése és értékelése az önkormányzati ingatlanok, az értékesítés és a tulajdonszerzés szempontjából. Az alapvetően közcélakat szolgáló vagyongazdálkodás hatékonysága érdekében intenzív befektetés-ösztönző tevékenységet kell folytatni.

Településfejlesztés

A városfejlesztés jelenleg is hatékonyan és szakmailag jól működő szervezeti rendszere a jövőben is alkalmas a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységek átgondolt, ütemezett és eredményes megvalósítására. A városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselőtestület feladata, a bizottságok véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési,

	<p>közreműködő és döntési jogköreivel alátámasztva. A programok, beruházások operatív megvalósítása elsősorban az Önkormányzati és Jogi Osztály feladata.</p>
Gazdaságfejlesztés	<p>Az önkormányzat a munkahelyteremtés és -megőrzés, valamint az adóbevételek növelése és kiszámíthatósága érdekében számos közvetlen és közvetett eszközzel befolyásolja a jelenlegi és a potenciális gazdasági szereplők tevékenységét: a beruházásokhoz és a vállalkozások hatékony működéséhez szükséges infrastruktúra biztosítása; megfelelő jogi szabályozás; hatékony és következetes városmarketing tevékenység; partnerség terén.</p>
Foglalkoztatás-politika	<p>Annak ellenére, hogy a város foglalkoztatási potenciálja jelentős, a munkanélküliség és az inaktivitás kiemelt problémát jelent. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős: a közfoglalkoztatási programba bekapcsolódva jelentős számú munkanélkülinek tud értékteremtő tevékenységet és rendszeres munkajövedelmet biztosítani, emellett koordinátorként és ösztönzőként kezdeményezhet helyi, térségi szintű együttműködést és programokat a munkaerő-piaci helyzet átfogó javításáért.</p>

2.1.7 Táji és természeti adottságok, zöldfelületek

Természeti értékek	<p>Tiszavasvári országos jelentőségű védett természeti területe a külterület K-i felében található, 224 hektáros „Fehér-szik” természetvédelmi terület. Helyi természetvédelmi terület a volt Dessewffy-kastély parkja. A város viszonylag gazdag sportolásra, rekreációra alkalmas vagy alkalmassá tehető vízfelületekben (halastavak, Keleti-főcsatorna, Városi Strandfürdő), emellett a Fehér-szik területen kívül 15 további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét vagy legelő is található a külterületén.</p> <p>A város külterületén minimális az erdőterület, ezek védelme tehát kiemelt jelentőségű, különös tekintettel a csatornákat kísérő galériaerdőkre.</p>
Zöldfelületek	<p>A város zöldfelületi ellátottságának mennyiségi mutatói kedvezőek, azonban a területi eloszlás és a minőség szempontjából a belterület zöldfelületi rendszere jelenleg nem megfelelő. A peremterületen alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya. A közparkok növényállománya vegyes, általában felújításra szorul, a város utcafásítottasága helyenként nem kielégítő, és hiányosságok jelentkeznek a védőfásítás szempontjából is. Mindez kedvezőtlenül befolyásolja a városi klíma alakulását is. Bár a 2014-ben elfogadott zöldfelület rendezési koncepció megvalósítása már megkezdődött, a város zöldterületeinek kapcsolatai sok helyen még esetlegesek, tudatos rendszerré szervezésük tovább folytatandó. A városban található kihasználatlan területek, épületek megfelelő rehabilitációja az állagmegóvácson és a funkcióváltácson túl jó alapot nyújt a zöldfelületi rendszer fejlesztésére is.</p> <p>A zöldterületek fenntartása során számos problémát jelent a városlakók felelőtlen magatartása (a frissen telepített növények, fák letaposása, kitörése, ellopása). A helyi közösség települési zöldfelületek iránti attitűdjét hosszú távon csak lakossági szemléletformáló akciók, iskolai programok segítségével lehet megváltoztatni.</p>

2.1.8 Épített környezet

Településszerkezet, épített értékek	<p>Az épített környezet térbeli rendje, minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit, a vendégforgalmi mutatók változását, a városon belüli és kívüli fő közlekedési szokásokat és részben a városi klíma alakulását is.</p> <p>Tiszavasvári belterületének szerkezetét alapvetően meghatározza, hogy két korábbi településből jött létre és mindkettőre a kétfelteles területhasználat volt jellemző. Építészeti szempontból kiemelt jelentőségű a Városháza tér, Kossuth Lajos utca, Bajcsy-Zsilinszky utca térsége. Bár a város nem rendelkezik látványos történelmi városközponttal, vagy kiemelt turisztikai attrakcióval,</p>
-------------------------------------	---

de viszonylag gazdag épített és természeti értékekben: öt országos védettségű műemléke van, amelyek közül kiemelkedik a klasszicista stílusban épült volt Dessewffy-kastély, és a dombon álló, fallal körbevett, román stílusú református templom. A helyi védelemre javasolt épületek közül legjelentősebb a volt Korniss-kastély.

A településközpont nem nyújt egységes képet. Ennek egyik oka a vegyes funkciójú és kiépítettségű elemek sok esetben rendezetlen kapcsolódása, a másik pedig a főút menti beépítések és közterületek helyenként bizonytalan állapota, melyek következtében a főút nem tudott valódi főutcaként kifejlődni. A magántulajdonú házak állagának, külső megjelenésének általános romlása, és a frekvenciált területeken kialakuló, jelentős nagyságú foghíjtelkek ugyancsak rontják a településképet.

Szegregált területek

A város lakosságának egyre jelentősebb részét teszik ki a kedvezőtlen anyagi körülmények között élő, leszakadó családok, csoportok. Területén mára öt nagyobb és négy kisebb szegregált területet is azonosítani lehet. Ezeken a többségében periférikus elhelyezkedésű területeken az utcák, telkek, épületek eltérő, de jelentős mértékben lepusztultak, rongáltak, szemetesek, a lakások között nagyon magas a komfort nélküli, a félkomfortos és a szükséglakások aránya. A leszakadó, szegregált területek bemutatását a 3.3. fejezet tartalmazza.

A városban több helyen is jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található.

2.1.9 Közlekedés

Megközelíthetőség, közlekedési adottságok

Tiszavasvári jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába is. Fontos Nyíregyháza és az M3 autópálya közelsége, amely komoly potenciált rejt magában. A település közúti közlekedésében erősen érvényesül a 36. sz. főút tranzitforgalma és elvágó hatása, ezenfelül hiányosságok jelentkeznek a burkolt belterületi utak arányában. A tranzit teherforgalom elkerülő út híján áthalad a településen, ugyanakkor az ipari területek - szerencsés elhelyezkedésüknek köszönhetően - nem terhelik jelentős teherforgalommal a belvárost. A parkolóhelyek száma elégséges, de időszakosan kialakulhat kapacitáshiány. A helyközi és távolsági közösségi közlekedés megfelelő, a menetrendszerinti autóbuszok jó kapcsolatot biztosítanak a környező településekkel, a vasúti szolgáltatás színvonala azonban alacsony. Helyi tömegközlekedés nincs. A kerékpárút hálózat kiterjedt, de mind a belterületen a legfontosabb közutak mentén, mind a külterületeken a környező településekkel való kapcsolat megteremtése céljából, fejlesztésre szorul.

Megoldandó közlekedési problémák

A városi közúti közlekedés problémái a következők:

- Az elkerülő út hiánya miatt a tranzitforgalom a városközponton keresztül halad a térség és Nyíregyháza között, illetve az M3 autópálya felé. A településen keresztül haladó főút levegőszennyezettsége és zajterhelése magas
- A 36. sz. főúttal való kereszteződések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek, a főút elvágó hatása erősen érvényesül a városrészek között, és gátolja a belső közlekedést (pl.: Ifjúság u., Kabay János u.)
- Gyalogos rendszer hiányosságai, növekvő baleseti kockázat
- Fontos kerékpárút-szakaszok hiánya

A fennálló problémák megoldása irányába tett lépések, a környezetbarát közlekedési formák lehetőségeinek fejlesztése kedvező irányban befolyásolja a település környezeti állapotát, a városi klímát és az éghajlatban bekövetkező hosszú távú változásokat is.

2.1.10 Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem

Tiszavasvári város környezetvédelem és közműellátás szempontjából jelentős fejlődésen ment keresztül. A közművek összközműves formában épültek ki mind a városközpontban az intenzív beépítésű területeken illetve a kertvárosi, illetve falusias jellegű beépítéseknél.

Vízellátás

A város vízellátása megoldott. A vízmű vízbázisa, valamint mély és magas tározó rendszere a jelenlegi fogyasztásokhoz megfelelő kapacitásokkal rendelkezik. Szükséges ugyanakkor Józsefháza elkülönült belterületi településrész ivóvízhálózatának kiépítése, valamint a város központi belterületén lévő magastározó (hidroglóbusz) rekonstrukciója.

Szennyvízelvezetés és -tisztítás

Tiszavasvári város csatornázása elválasztott rendszerben épült ki. A város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása 2012 utáni fejlesztésekkel teljesen megoldottnak tekinthető. A teljes lefedettsége a rendszernek 98%-os, a közműolló gyakorlatilag zártnak tekinthető. A jelentős ipari létesítmények ipari vízellátó és szennyvízelvezető rendszere a közüzemi vízi-közmű hálózatoktól elkülönült.

Csapadékvíz-elvezetés

A város nagy részén a csapadékvíz elvezetés a belvárosi területeken zárt-, míg a kertvárosi területeken nyílt árokrendszerrel történik. A hálózat bővítése, rekonstrukciója, a belvízjárta területek és a vizes élőhelyek összehangolása, a belterületek csapadékvíz elvezetésének teljes kiépítése, kül-, és belterületi művek kapacitásának összehangolása megoldandó feladat.

Energia-ellátás

A város villamos energiaellátottsága 100%-osnak tekinthető. A városközpontban a Vt terület-felhasználású területeken földkábeles hálózatok kialakítása javasolható, az új beépítéseknél és az út rekonstrukciója idején.

A gázenergia ellátás kapacitási és infrastrukturális oldalról megoldott. A belterület gázenergia szempontjából ellátott, azonban a külterületek ellátását még fejleszteni kell.

Fenntartható fejlődés szempontjából nélkülözhetetlen az alternatív energiaforrások előtérbe kerülése a hagyományos energiahordozókkal szemben. Az alternatív energiák közül Tiszavasváriban elsősorban a napenergia és a geotermikus energia további felhasználása jöhet szóba, de mellette fejleszteni szükséges a további alternatív energia-hordozók felhasználását.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiaszolgáltatási módszereket alkalmazzon. Az energiagazdálkodás keretében ütemezetten elvégzi az érintett épületek energetikai felújítását, a közvilágítás korszerűsítését, továbbá egyre nagyobb mértékben használja a megújuló energiaforrásokat, amihez megfelelő természeti adottságokkal rendelkezik. Mindez lehetővé teszi az önkormányzati tulajdonú létesítmények költséghatékony üzemeltetését, a település környezeti állapotának javítását, valamint a klímaváltozás mértékének és hatásainak mérséklését.

Hulladék-gazdálkodás

Bár Tiszavasvári kommunális hulladékgazdálkodási rendszere 2014 előtt még elmaradt a törvényben előírt követelményektől, 2014. július 01-től új közszolgáltató látja el a hulladékgazdálkodási feladatokat, amely a lakosság és a vállalkozások körében is törekszik a közszolgáltatás minél szélesebb kiterjesztésére, a törvényi előírások maximális betartásával.

Ennek köszönhetően a szervezett hulladékgyűjtésben egyre több lakás vesz részt, és a kereskedelmi-, szolgáltató- és gazdálkodó egységeknek is egyre nagyobb százaléka kapcsolódik be a szervezett gyűjtésbe. A keletkezett kommunális hulladékot a nyíregyházi kommunális hulladék lerakóhelyen helyezik el.

A városban, legnagyobb mennyiségben az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. területén keletkezik veszélyes hulladék, amit az üzem saját hulladékégetőjében ártalmatlanítanak. Az ártalmatlanító a város betegellátásában keletkező veszélyes hulladékot is fogadja, továbbá bérártalmatlanítást is vállal. A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap a telep komposztálójába, kerül, majd kommunális hulladéklerakó telepen kerül elhelyezésre. A jelenleg beruházás alatt álló biogáz

erőmű 2016-os üzembeállítását követően a város állattartó telepein keletkező almos- és hígtrágya jelentős része is hasznosításra kerül majd.

Az alábbi táblázat összefoglalóan ábrázolja a vizsgált tényezők jelenlegi kölcsönhatását:

34. táblázat: Összefoglalás a vizsgált tényezők kölcsönhatásairól³⁶

Hatásviselő Hatótényező	Társadalom	Humán infrastruktúra és szolgáltatások	Gazdaság	Önkormányzati gazdálkodás és politikák	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	Épített környezet	Közlekedés	Közművek, energia- hatékonyság, környezetvédelem
Társadalom		+/-	+/-	+/-	0	+	0	0
Humán infrastruktúra és szolgáltatások	+		+	+	0	+	0	+
Gazdaság	+	0		+	+/-	+/-	-	+/-
Önkormányzati gazdálkodás és politikák	+	+	+		+	+	+	+
Táji és természeti adottságok, zöldfelületek	+	0	+	+		0	0	+
Épített környezet	+/-	+	0	+/-	+/-		+/-	+
Közlekedés	+/-	+	+	0	-	0		+/-
Közművek, energiahatékonyság, környezetvédelem	+	+	+	+/-	+	+	0	

³⁶ A táblázatban alkalmazott jelölések: „+” A ható tényező kedvezően hat a vizsgált tényezőre; „-” A ható tényező kedvezőtlenül hat a vizsgált tényezőre; „+/-” A ható tényező hatása a vizsgált tényezőre ellentmondásos; „0” A ható tényező nincs érdemi hatással a vizsgált tényezőre.

2.2 Tiszavasvári helyzetének összehasonlítása hasonló nagyságú és/vagy adottságú városokkal

Az összehasonlítás alapjául szolgáló városok köre szakmailag egyértelműen kijelölhető: Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Nyíregyházán kívüli járásközpontjai tekinthetők hasonló nagyságú és/vagy adottságú településeknek. Így Tiszavasvári esetében ezen városok legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti mutatóit vetjük össze annak érdekében, hogy a koncepcionális elhatározásokat befolyásoló előnyök és hátrányok azonosíthatóak legyenek.

35. táblázat: Összehasonlító demográfiai adatok

	Lakónépesség az év végén	Változás a 2011. év végéhez, %	Népsűrűség, fő/km ²	Természetes szaporodás, fogyás (-); ‰	Belföldi vándorlási különbözet, ‰
Baktalórántháza	3 989	-1,9	113,2	-0,7	-14,5
Csenger	4 898	-1,5	135,5	-3,9	-5,1
Fehérgyarmat	8 051	1,4	153,5	-4,0	-5,6
Ibrány	6 786	-1,5	112,4	2,5	-10,3
Kemecse	4 787	-0,8	122,9	-0,6	-1,7
Kisvárd	16 706	-2,2	465,2	-2,0	-14,1
Mátészalka	16 978	-2,0	410,1	-0,8	-12,4
Nagykálló	9 402	-2,0	137,2	0,4	-6,5
Nyírbátor	12 341	-1,3	184,9	-0,7	-4,7
Tiszavasvári	12 954	-0,5	100,8	0,5	-1,2
Vásárosnamény	8 673	-1,0	132,1	-3,8	-13,0
Záhony	4 108	-1,6	591,9	-2,9	-7,3

Forrás: KSH

Tiszavasvári a 3. legnépesebb járásszékhely a vizsgált városok körében, lakossága a legtöbb járásszékhelyhez hasonlóan csökkenő tendenciát mutat. A csökkenést elsősorban az elvándorlás okozza, ennek mértéke a többi településhez képest ugyanakkor kifejezetten alacsony.

36. táblázat: Összehasonlító munkaerő-piaci és jövedelmi adatok

	Nyilvántartott állás-keresők	180 napon túl nyilvántartott állás-keresők	Pálya-kezdők	Diplo-mások	Ezer lakosra jutó adózók száma	Egy adófizetőre jutó szja-alapot képező jövedelem, eFt	
	aránya a munkavállalási korú népességből, %	aránya a nyilvántartott állás-keresőkből, %					
Baktalórántháza	14,0	8,5	60,8	15,3	1,2	470	1 878
Csenger	9,4	3,9	41,9	15,2	3,5	433	1 322
Fehérgyarmat	7,8	4,4	56,0	16,3	6,1	443	1 371
Ibrány	16,0	10,3	64,3	14,9	1,7	484	1 652
Kemecse	11,2	7,0	62,9	13,3	1,9	396	1 404
Kisvárd	9,2	5,4	58,5	13,4	5,3	398	1 451
Mátészalka	5,3	2,5	48,0	15,9	11,2	462	1 878
Nagykálló	13,2	7,9	60,1	12,4	3,6	485	1 759
Nyírbátor	13,3	6,6	49,4	12,7	2,4	448	1 418
Tiszavasvári	10,5	4,9	47,0	15,8	2,8	434	1 695
Vásárosnamény	14,1	8,2	57,7	16,7	3,8	402	1 692
Záhony	7,4	4,1	55,8	15,6	5,6	439	1 633

Forrás: KSH

Munkanélküliség tekintetében Tiszavasvári a vizsgált települések középmezőnyében helyezkedik el. A tartós munkanélküliek arányát, illetve az adófizetők átlagos jövedelmét nézve helyzete jobb, az adófizetők arányát tekintve inkább rosszabb a megye hasonló településeinek átlagos értékénél. A pályakezdők és diplomások körében kimutatott munkanélküliség relatíve alacsony szintje a város egyéb foglalkoztatási és demográfiai tendenciái ismeretében inkább a szelektív elvándorlás hatását tükrözi, nem pedig az ezen munkavállalói rétegeket hatékonyan felszívó helyi munkaerőpiacét.

37. táblázat: Összehasonlító gazdasági adatok

	Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra	Működő vállalkozások száma ezer lakosra	Kiskereskedelmi és járműüzlet tízezer lakosra	Vendéglátóhely tízezer lakosra
Baktalórántháza	132	33	135	35
Csenger	339	48	208	51
Fehérgyarmat	251	72	324	73
Ibrány	132	36	122	56
Kemecse	95	32	98	23
Kisvárd	193	64	259	77
Mátészalka	207	66	233	54
Nagykálló	172	54	163	58
Nyírbátor	166	57	212	66
Tiszavasvári	129	45	130	53
Vásárosnamény	212	58	249	90
Záhony	153	48	122	61

Forrás: KSH

Az ezer lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma tekintetében a megyei különbségek jelentősek, Tiszavasvári pedig a második leggyengébb értéket mutatja, és a működő vállalkozások esetében is a lista alsó harmadában helyezkedik el. Ugyanezt a pozíciót tartja a kereskedelem és a vendéglátás terén is, ami azt jelzi, hogy szükség van a tercier szektor jelentős fejlesztésére, nemcsak a helyi lakosság, hanem az ingázók és a turisták kiszolgálása érdekében is.

38. táblázat: Összehasonlító turisztikai adatok

	Kereskedelmi szálláshely			Egyéb szálláshely			átlagos tartózkodási idő, éjszaka
	férőhely	vendégj	ebből külföldi	férőhely	vendégj	ebből külföldi	
Baktalórántháza	63	5 051	1 864	20	100	–	1,3
Csenger	67	2 563	680	–	–	–	2,4
Fehérgyarmat	32	4 264	–	–	–	–	5,3
Ibrány	–	–	–	–	–	–	–
Kemecse	13	–	–	–	–	–	–
Kisvárd	861	19 085	11 286	19	180	45	1,9
Mátészalka	159	13 365	1 258	21	545	545	3,8
Nagykálló	87	521	85	–	–	–	1,5
Nyírbátor	628	21 604	10 683	–	–	–	2,3
Tiszavasvári	122	1 109	191	8	470	–	2,4
Vásárosnamény	377	13 469	2 921	718	4 642	126	2,9
Záhony	39	1 601	943	–	–	–	2,5

Forrás: KSH

Tiszavasvári turisztikai szempontból nem rendelkezik kiemelkedő attrakciókkal, így a látogatóforgalma és szálláshely-kapacitása is alacsony. Turisztikai pozícióinak javítása

érdekében egyrészt a helyi vonzerők és kapcsolódó szolgáltatások fejlesztésére, másrészt összehangolt térségi turisztikai kínálat kiépítésére és marketingtevékenységre lenne szükség.

39. táblázat: Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok

	Egy házi (gyermek)- orvosra jutó lakos	Száz bölcsődei férőhelyre jutó beírt gyermek	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma	Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma
			ezer lakosra	
Baktalórántháza	3 989	0	5,4	64,2
Csenger	1 633	100	5,0	62,1
Fehérgyarmat	1 610	100	2,5	22,3
Ibrány	1 357	96	5,2	65,0
Kemecse	1 596	100	2,5	129,9
Kisvárd	1 519	71	3,9	34,8
Mátészalka	1 213	87	2,8	25,1
Nagykálló	1 567	95	4,5	53,2
Nyírbátor	1 543	100	8,3	58,1
Tiszavasvári	1 439	171	5,4	36,2
Vásárosnamény	1 239	0	5,6	4,7
Záhony	1 369	100	2,9	27,5

Forrás: KSH

Tiszavasváriban egy háziorvosra 1439 lakos jut, ami viszonylag kedvező értéknek tekinthető. A helyi szakemberek tájékoztatása alapján a bölcsődei intézmények ellátás kapacitását nem megfelelően mutatják a statisztikai adatok: az a valóságban rövid távon megfelelő, középtávon azonban bővítésre szorul. A rendszeres szociális segélyben részesítettek relatív száma Tiszavasváriban a legmagasabbak között van, ami egyértelműen mutatja a hátrányos helyzetű népesség magas számát és arányát.

40. táblázat: Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok

	Egy gyermek-csoportra jutó óvodás gyermek	Általános iskolai tanulók	Közép-iskolai	Könyvtári egységek ezer lakosra	Muzeális intézmények látogatói ezer lakosra
		a nappali oktatásban ezer lakosra			
Baktalórántháza	20	86	160	5 031	0
Csenger	25	122	48	3 904	631
Fehérgyarmat	29	105	138	7 672	0
Ibrány	26	106	30	4 495	8
Kemecse	24	73	0	4 249	0
Kisvárd	23	104	153	7 285	336
Mátészalka	27	109	126	6 300	627
Nagykálló	27	70	105	7 530	95
Nyírbátor	25	111	65	6 538	140
Tiszavasvári	24	103	38	3 345	1 118
Vásárosnamény	28	108	72	6 025	1 690
Záhony	23	94	104	4 492	0

Forrás: KSH

Tiszavasváriban az egy csoportra jutó óvodások száma megfelel a törvényi előírásoknak. Az ezer lakosra jutó általános iskolai tanulók számát tekintve az átlag alatt helyezkedik el, ami mutatja, hogy csak korlátozottan tölti be mikrotérségében az oktatási centrum funkciót. Ugyanez még

élesebben rajzolódik ki a középiskolai tanulók fajlagos száma alapján, amely itt az egyik legalacsonyabb a vizsgált városok körében. A közművelődés szempontjából vannak fejlesztendő és kifejezetten sikeres területek: a könyvtári egységek fajlagos száma itt a legalacsonyabb, ugyanakkor a muzeális intézmények kifejezetten sikeresnek mondhatók.

41. táblázat: Összehasonlító közüzemi adatok

	Lakás- állomány	100 lakásra jutó lakos	Gázvezeték	Ivóvízvezeték	Szennyvíz	Elsőd- leges	Másod- lagos
			hálózatba bekapcsol lakás, %			közműolló	
Baktalórántháza	1 174	340	69,3	97,8	76,5	758	21,3
Csenger	1 925	254	80,2	96,2	76,0	977	20,2
Fehérgyarmat	3 265	247	80,8	100,0	98,3	1 014	1,7
Ibrány	2 384	285	72,0	92,5	80,5	988	12,1
Kemecse	1 672	286	65,4	84,7	65,3	1 079	19,4
Kisvárd	6 852	244	72,5	100,0	93,1	1 025	6,9
Mátészalka	7 110	239	63,6	99,8	98,3	652	1,5
Nagykálló	3 639	258	71,3	96,3	85,1	847	11,2
Nyírbátor	4 737	261	75,0	98,9	86,7	888	12,2
Tiszavasvári	4 572	283	68,9	100,0	83,8	1 086	16,2
Vásárosnamény	3 357	258	86,8	100,0	99,0	689	1,0
Záhony	1 815	226	60,2	100,0	95,0	557	5,0

Forrás: KSH

Tiszavasváriban az egy lakásra jutó lakosok száma viszonylag magas, amely a periférius, leszakadó területek rossz lakásállományának rovására írható. A vezetékes gázfogyasztók aránya is gyengének tekinthető. Az ivóvíz- és szennyvízelvezető hálózat esetében ugyanakkor komoly előrelépések történtek az elmúlt évtizedben: ellátatlan terület már alig akad a város belterületén.

42. táblázat: Összehasonlító közlekedési, infokommunikációs és zöldfelületi adatok

	Személy- gépkocsi	Távbeszélő- fővonal	Internet- előfizetés	Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakás, %	Egy lakosra jutó összes zöldterület, m ²
	ezer lakosra				
Baktalórántháza	205	172	136	49,5	1,7
Csenger	236	205	171	43,4	5,0
Fehérgyarmat	330	326	216	47,5	8,1
Ibrány	244	163	148	24,1	2,5
Kemecse	217	145	144	19,9	0,8
Kisvárd	297	244	216	29,1	1,2
Mátészalka	321	268	217	60,9	21,4
Nagykálló	296	238	203	44,9	2,6
Nyírbátor	288	207	184	59,3	22,2
Tiszavasvári	230	165	144	46,5	1,7
Vásárosnamény	311	187	186	53,2	20,8
Záhony	287	228	236	24,5	16,3

Forrás: KSH

A közlekedési és IKT-adatokat figyelembe véve Tiszavasvári helyzete rosszabb a járasszékhelyek átlagánál, egyedül a kábeltelevíziós lefedettség estében láthatunk átlagot meghaladó értéket. A zöldfelületi ellátottság szempontjából a járasszékhelyek között nagyon nagy a szórás, de a város nagyon alacsony fajlagos mutatója jelzi, hogy jelentős beavatkozások szükségesek a zöldfelületek mennyiségi és minőségi fejlesztése érdekében.

3 Helyzetértékelő munkarész

3.1 Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

3.1.1 A folyamatok értékelése

Miután a 2.1. fejezetben bemutatott helyzetelemzésben fő településfejlesztési témakörök szerint összefoglaltuk a helyzetfeltárás során tapasztalt sajátosságokat, az alábbiakban azok várható hatásai és összefüggései alapján igyekszünk megbecsülni azokat a folyamatokat, amelyek Tiszavasvári jövőbeni fejlődését beavatkozások nélkül jellemeznék.

Közlekedés-földrajzi
helyzetből eredő
migrációs hatások

Tiszavasvári jó közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik a régió legfontosabb települései és a főváros irányába is. A dinamikusan fejlődő Nyíregyháza olyan közel van, hogy Tiszavasvári egész térségében érvényesül munkaerő-elszívó ereje. Ennek következtében a jövőben is jellemző lesz az ingázás, különösen a képzettebb helyi munkavállalók körében.

Demográfiai
folyamatok hatása a
szociális ellátásokra

A város demográfiai folyamatai összességében kedvezőtlenek. Egyre nő az eltartottsági ráta, nő az idősebb korosztályok részaránya. Amennyiben a jelenlegi tendenciák folytatódnak, akkor Tiszavasváriknak is szembe kell néznie a folyamatos népességszökkenés és társadalmi elöregedés problémájával. A város szociális ellátórendszere a jelenleg hatályos jogszabályi előírások szerint teljes mértékben biztosítani tudja az ellátási kötelezettségeit, infrastruktúrája azonban fejlesztésre szorul. Az öregedő, elszegényedő lakosság egyre intenzívebb ellátási igénye az ellátórendszert egyre jobban terheli majd, így az egyre kevésbé tudja majd fenntartani a szolgáltatások színvonalát.

Az elöregedő lakosság körében egyre gyakoribbá válnak a daganatos, a keringési és a mozgásszervi betegségek. A romló munkaerőpiaci helyzet, a mélyülő szegénység következtében számos társadalmi csoport esetében fokozódik a kilátástalanság, a jövő reménytelensége, melynek következtében folyamatosan növekszik a településen a depresszív, lelki problémákkal küzdők száma. A városban, elsősorban a peremterületeken élő fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat is.

Szegregált területek
leszakadása,
terjedése

Tiszavasvári esetében már jelenleg is magas a hátrányos helyzetű lakosok száma. Térbeli koncentrációjuk miatt a városban olyan területek alakulnak ki, amelyeket az önkormányzat, és az érintettek számára nyújtott szolgáltatások ellátását végző szervezetek csak részben képesek ellátni, illetve ahol a települési szolgáltatások elérhetősége korlátozott. Ezen területek ingatlanjainak értéke csökken, így a szegényebb családok odaáramlása folytatódik.

A városban már a 2001. évi népszámlálás adatai alapján is kiemelkedő volt a cigány kisebbség aránya, de ez az érték a következő, 2011-es népszámlálásra tovább emelkedett. Becslések szerint a mért értéket jóval meghaladja a város roma lakosságának tényleges aránya, a valós érték kb. 16–17% lehet. A helyi romák többsége két településrészen, már most is szegregált körülmények között él. A két városrészben az életkörülmények lényegesen rosszabbak a város többi részénél.

Tiszavasvári területén már most öt nagyobb (és további négy kisebb) szegregált területet lehet azonosítani. Ahogy a város lakosságának egyre jelentősebb részét teszik ki a kedvezőtlen anyagi körülmények között élő, leszakadó családok, csoportok, akik között nagyon magas arányban romák találhatók, úgy nő a szegregált területek mérete. Ezeken a jellemzően periférius elhelyezkedésű területeken az utcák, telkek, épületek egyre jobban lepusztulnak, rongálttá, szemetessé válnak. A lakások állaga romlik, a komfortfokozat-javító beruházások pedig elmaradnak.

Az ipari
szerkezetváltás
hatásai

A hátrányos körülmények között élő családok számának növekedése végső soron egyre jobban elriasztja a tehetősebb családokat, pályakezdőket, így növeli az elvándorlást, és önmagát erősítő, visszafordíthatatlan szegregációs spirált eredményez.

A rendszerváltást megelőző időszakban Tiszavasvári jelentős iparral rendelkezett. Ezt követően, a hagyományos piacok elvesztése, a versenyképtelen üzleti struktúra és termelékenységi mutatók következtében viszonylag rövid időn belül megkezdődött a korábbi nagyvállalatoknál a munkavállalók tömeges létszámleépítése. Az ipari szektor hanyatlásával párhuzamosan a korábbi mezőgazdasági nagyüzemek visszafejlődése is kedvezőtlen hatással volt a város gazdasági életének alakulására. A város munkaerő-piaci kapacitásának zsugorodásával párhuzamosan nő a naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya is.

A kedvezőtlen helyzet növeli az elvándorlást, ami szelektíven érvényesül: elsősorban a fiatal, képzettebb munkavállalók hagyják el a várost, de a helyben található munkahelyek számának csökkenésével a korábban jelentős műszaki értelmiség és jól képzett szakember-gárda is folyamatos kivonul a helyi gazdasági életből.

Mivel a városban nincs ipari park, és a potenciális beruházási területek többsége magántulajdonban van, egyelőre nem várható élénk beruházási tevékenység, az esetleges érdeklődők megfelelő támogató tevékenységek, befektetés-ösztönző lépések híján könnyen találnak jobb adottságokkal rendelkező célterületet. A helyi vállalkozások ösztönzés, koordináció híján csak mérsékelt intenzitással vesznek részt az európai uniós támogatások felhasználásában. A kedvezőtlen gazdasági folyamatok így a jövőben is konzerválódnak.

Idegenforgalmi
folyamatok

Tiszavasvári nem bővelkedik idegenforgalmi látnivalókban, történeti emlékekben, de meglévő és potenciális értékei a jelenlegi, a pénzügyi-gazdasági válság miatt bekövetkező kedvezőtlen tendenciák által igencsak nyomott szintnél magasabb turisztikai forgalmat is generálhatnának. Fejlesztések nélkül azonban főbb attrakciói (a termálfürdő, a természetvédelmi terület és más, látványos természetközeli területek, a múzeum és néhány hagyományos program) elvesztik versenyképességüket, vonzerejük és látogatottságuk lecsökken. Az idegenforgalomhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatásoknak és azok kiszolgáló infrastruktúrájának hiánya, gyenge minősége egyre kevésbé teszi alkalmassá a várost a turisták növekvő igény szintjének kielégítésére. A még üzemelő szolgáltatások bevételtermelő képessége így folyamatosan romlik, végül ezek a tevékenységek ellehetetlenülnek.

A város
helyzetértékelésének
folyamatos
aktualizálása

Nagyon fontos, hogy a város társadalmi és gazdasági helyzetének legfontosabb területein más, hasonlóan tekintett (közeli, hasonló népességszámú, hasonló társadalmi vagy gazdasági kihívások előtt álló, stb.) településekhez képest határozza meg, ezt a helyzetértékelést rendszeresen (pl. évente) végezze el, és az ITS monitorozása és értékelése során az elért eredményeket e települések eredményeivel, illetve helyzetének változásával vesse össze.

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés

43. táblázat: SWOT-analízis

	Erősségek	Gyengeségek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> Az elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok A mezőgazdasági termőterületek többsége jó minőségű Nagy hagyományú, K+F tevékenységet is végző nagyvállalat működik a városban Az ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása 	<ul style="list-style-type: none"> A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző Alacsony vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett Nincs ipari park, vagy inkubátorház A potenciális befektetési területek

	Erősségek	Gyengeségek
	<p>magas</p> <ul style="list-style-type: none"> A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet 	<p>tulajdonviszonyai rendezetlenek, köztük kevés van önkormányzati tulajdonban</p> <ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenysége nem elégséges A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak A gazdasági szerkezetváltás hatására több jelentős vállalkozás megszűnt Lecsökkent a bejáró munkavállalók száma A városi piac épületei korszerűtlenek, kapacitása nem elégséges
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> Az élve születések és a halálozások száma többnyire kiegyenlíti egymást A civil szervezetek több területen is aktívak Intenzív az együttműködés a civil szervezetek és az önkormányzat között Aktív kulturális, közösségi és sportélet jellemző a városban A város programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál 	<ul style="list-style-type: none"> Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke Folyamatos a társadalom előregedése A lakosság iskolai végzettsége összességében alacsony Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota A peremkerületek fiataljai körében nő a drogfogyasztás Több jelentős, leromlott állapotú szegregált városrészi terület A szabadtéri, közhasználatú játszóterek és sportpályák állapota néhány esetben nem kielégítő Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> Termál- és gyógyvíz működő strandfürdővel Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására Gazdag a flóra- és faunavilág „Fehér-szik” természetvédelmi terület, és sok további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét és legelő a város külterületén Egyes közintézmények napeleemes rendszere kiépült vagy folyamatban van A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége majdnem teljes, a közműháló záródása megtörtént A villamos-energiaellátás a településen teljes körűen kiépített Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is, elkülönítve a lakóterületektől A déli ipari területek közvetlenül, a városközpont érintése nélkül megközelíthetők az M3 autópálya felől 	<ul style="list-style-type: none"> A településkép nem egységes Alulhasznosított területek találhatóak a városközpontban Védett kastélyok leromlott állapota A város belterületén egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége Egyes közparkok felújításra szorulnak Nagyon alacsony az erdőszűrség Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya még nem elég magas A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek előregedettek; Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A városban több helyen is jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található

	Erősségek	Gyengeségek
		<ul style="list-style-type: none"> A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregekedtek Egyes településrészekben nincs ivóvízvezeték-hálózat és gázellátás Az egyes településrészek közvetlen közlekedési kapcsolatát biztosító gyűjtő- és kiszolgálóút hálózat hiányos A 36. sz. főúttal való kereszteződések sok esetben korszerűtlenek és balesetveszélyesek A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú A külterületi utak többsége burkolat nélküli A településen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát Kevés a közparkoló a belváros egyes részein A település kerékpáros úthálózata hiányos A városban nincs közösségi közlekedés
Közfoglaltatások	<ul style="list-style-type: none"> Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére Jelentős számú bejáró tanuló a középiskolákban Az alap és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő Művészeti és zeneiskola is működik a városban Több közintézmény korszerűsítése megtörtént vagy folyamatban van A közfoglaltatások egy része a térség lakosai számára is rendelkezésre áll Kiemelkedő a város bentlakásos intézményi kapacitása A közfoglaltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív 	<ul style="list-style-type: none"> A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentráció óvoda kapacitása elégtelen Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben A településen nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata Az önkormányzat befolyása egyes közfoglaltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a város minden részében

	Lehetőségek	Veszélyek
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> Az M3 autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége növeli a térségi helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tökevonó képességét Jelentős befektetők jelennek meg a városban az ország és a régió fokozódó vonzereje miatt Lehetővé válik a barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása a tulajdonosok ez irányú szándékai és külső finanszírozóknak köszönhetően Ipari park, és a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesítésére használható források nyílnak meg Erősödik a térség logisztikai szerepköre K+F tevékenységek jelennek meg a primer, szekunder szektorokban Elterjednek az alternatív mezőgazdasági 	<ul style="list-style-type: none"> A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén Tovább növekednek a különbségek a város és a megye gazdasági centrumtelepülései között Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

	Lehetőségek	Veszélyek
	<p>tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik</p> <ul style="list-style-type: none"> A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet, javul a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok (pl. aktív-turizmus vízi turizmus) iránti kereslet növekszik További jelentős pályázati források megjelenése várható 	
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik Szociális foglalkoztatási formák fejlesztésére nyílik lehetőség az önkormányzat aktív részvételével Szociális városrehabilitáció megvalósítására nyílik lehetőség, jobb lakáskörülmények biztosítása érdekében a szegényebb családok számára Lehetővé válik a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal Lehetővé válik a hátrányos helyzetű gyermekekre koncentráltó óvoda férőhelyeinek bővítése Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás megvalósítására nyílik lehetőség A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak További jelentős pályázati források megjelenése várható A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát A bölcsőde és óvoda kapacitásbővítésének elmaradása tovább nehezíti a munkaképes korúak munkába állását Folytatódik a népesség elöregedése és az inaktív arányának emelkedése A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki Kiéleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

	Lehetőségek	Veszélyek
Környezet és közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> Növekedik az alternatív erőforrásból származó energia előállítása iránti igény A város arculatához illeszkedő beépítések történnek Lehetővé válik a védett kastélyok felújítása, hasznosítása Nő a magánérős építkezések és felújítások száma Lehetővé válik az elöregedett vízvezetékek és villanyoszlopok kiváltása Lehetővé válik a szennyvíztisztító- és vízműtelep kapacitásának növelése Lehetővé válik a település csapadékvíz- és belvíz-elvezető rendszerének kiépítése Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Az energiaszükséglet fokozódik A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba Az elöregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése A fa villanyoszlopok kidőlése miatti üzemzavarok és veszélyhelyzetek Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
Közforgalom	<ul style="list-style-type: none"> A gazdaság és idegenforgalom fellendülése folytán nőnek az önkormányzat helyi adóbevételei Lehetővé válik a szociális intézmények infrastrukturális állapotának javítása Lehetővé válik a bölcsőde és óvoda kapacitásbővítése Lehetővé válik a közszolgáltatások elérhetőségének javítása a leszakadó városrészekben A járásközpontok jogköre bővízhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat Az önkormányzatok állami forrásai / támogatásai csökkennek Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani A kedvezőtlen jövedelmi helyzetű lakosok ellátása egyre jobban terheli a szociális és segélyezési rendszert A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket Részleges ellenérdekek esetleges felmerülése a járási központ és a járás többi települése között Az országos / megyei / járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

Az elmúlt években számos módosítás történt a város Helyi Építési Szabályzatában / Szabályozási Tervében, annak érdekében, hogy jelentősebb fejlesztési területek álljanak rendelkezésre, illetve azok megfeleljenek beruházások megvalósítására (gazdasági hasznosításra vagy lakáscélú fejlesztésekre, ill. infrastruktúrák kiépítésére):

44. táblázat: Tiszavasvári város Helyi Építési Szabályzatának / Szabályozási Tervének módosításai

Változás	Célzott fejlesztés
2012. IV. ütem szerinti módosítás: A Lónyai-Vörösmarty-Petőfi-Zalka Utcák által határolt tömb kertvárosias lakóterület terület-felhasználását gazdasági kereskedelmi és szolgáltató területté változtatni	A tulajdonos vállalkozói tevékenységét kívánja bővíteni, melyet a jelenlegi lakóterület területfelhasználás beépítettségére vonatkozó előírásai jelentős mértékben korlátoznak. A módosítással érintett tömb déli részén már jelenleg is a gazdasági kereskedelmi tevékenység jellemző.
2012/VI. ütem szerinti módosítás: A külterület 0759/14 – 0759/32 hrsz-ú ingatlanok mezőgazdasági területéről gazdasági kereskedelmi szolgáltató területté történő átminősítése	A tulajdonosok a vállalkozói tevékenységet beruházásokkal kívánják erősíteni, melyet a jelenlegi általános mezőgazdasági terület-felhasználás, beépítettségére vonatkozó előírásai korlátoznak. Az itt található mezőgazdasági üzemi tevékenység kereteit lerakva évek óta termelő tevékenységet folytat.
2013/I. ütem szerinti módosítás: A külterület 0301/17 hrsz-ú ingatlan szabályozásának módosítása, illetve a tömb megközelítése érdekében a 0296/4 hrsz-ú csatornától északra magánút kialakítása	A telket érintő szabályozás megszüntetésével annak beépítési feltételei nagymértékben javíthatók.
2013/II. ütem szerinti módosítás: A külterület 0370 hrsz-ú csatorna területén magánút kijelölése	A 0368/1 és a 0369/4 hrsz-ú ingatlanok közterületi megközelítése jelenleg nem megoldott.
2013/III. ütem szerinti módosítás: A külterületi, keleti-főcsatorna – 0415 hrsz-ú út – Tiszalök város - közigazgatási határ ingatlan tömb esetében a: korlátozott funkciójú mezőgazdasági területből, általános mezőgazdasági terület-felhasználásra történő módosítás	A beruházást a tulajdonos mezőgazdasági infrastruktúra-fejlesztő beruházása indokolja, mely a terület alapvető rendeltetéséhez szervesen kapcsolódik, ahhoz mindenben jól alkalmazkodik.
2013/IV. ütem szerinti módosítás: A külterület 051/3 hrsz-ú és 0926/5 hrsz-ú ingatlan tömbje esetében a jelenlegi védőerdő, illetve mezőgazdasági terület-felhasználás módosítása gazdasági területté	Az ingatlanok tulajdonosai vállalkozói tevékenység bővítése, illetve mezőgazdasági major bővítése, környezetének rendezése céljából kéri a módosítást. A kieső biológiai aktivitásértéket saját ingatlanukon kívánják megoldani
2013/I. ütem szerinti módosítás: Nánási u. környezetének területén a Gip-2-es övezet átminősítése Gip-4-es övezetté (hrsz.: 2347/9, 2349/2, 2350, 2351, 2352, 2353, 0283/5, 0283/6, 0283/8, 0283/9, 0283/7, 0283/2, 0301/12)	Az új besorolással változnak az építménymagasságra és a minimálisan kialakítandó telekterületre vonatkozó előírások, ami segíti a területeken tervezett fejlesztést.
2013/VI. ütem szerinti módosítások: ■ Vöröshadsereg – Kabay u. – Élmunkás u. tömb ■ Soproni-Gárdonyi Géza u. tömb: útszabályozás, építménymagasság módosítása ■ Építménymagasság a Gksz övezetben ■ A Bajcsy-Zs. u. 52. sz. helyi védelem alá helyezése	<ul style="list-style-type: none"> ■ Vállalkozói tevékenység bővítése, melyet a jelenlegi lakóterület terület-felhasználás, beépítettségére vonatkozó előírásai jelentős mértékben korlátoznak ■ Olyan kiegészítő építmények elhelyezése a tervezett beruházás kapcsán, melyek magassága túlmutat a rendelet előírásain ■ Olyan kiegészítő építmények elhelyezése a tervezett beruházás kapcsán, melyek magassága túlmutat a rendelet előírásain ■ Bajcsy-Zs. u. 52. sz. alatti, 240 hrsz-ú ingatlanon található lakóépület helyi védelem alá vonását a helyi védelem alá helyezésről szóló önkormányzati rendelet, és a településrendezési terv értékvizsgálati munkarésze támasztja alá.
2013/VI. ütem szerinti módosítás: A Vörösvári u. északi és déli tömbje esetében a falusias lakóterület övezeti besorolás módosítása „kereskedelmi, szolgáltató gazdasági terület” övezetté	A területen már jelenleg is a gazdasági kereskedelmi tevékenység jellemző, és a tervezett új terület-felhasználás révén a gazdasági tevékenységet a tulajdonosok fejleszteni tudják.

Forrás: Tiszavasvári Város Helyi Építési Szabályzata / Szabályozási Terve

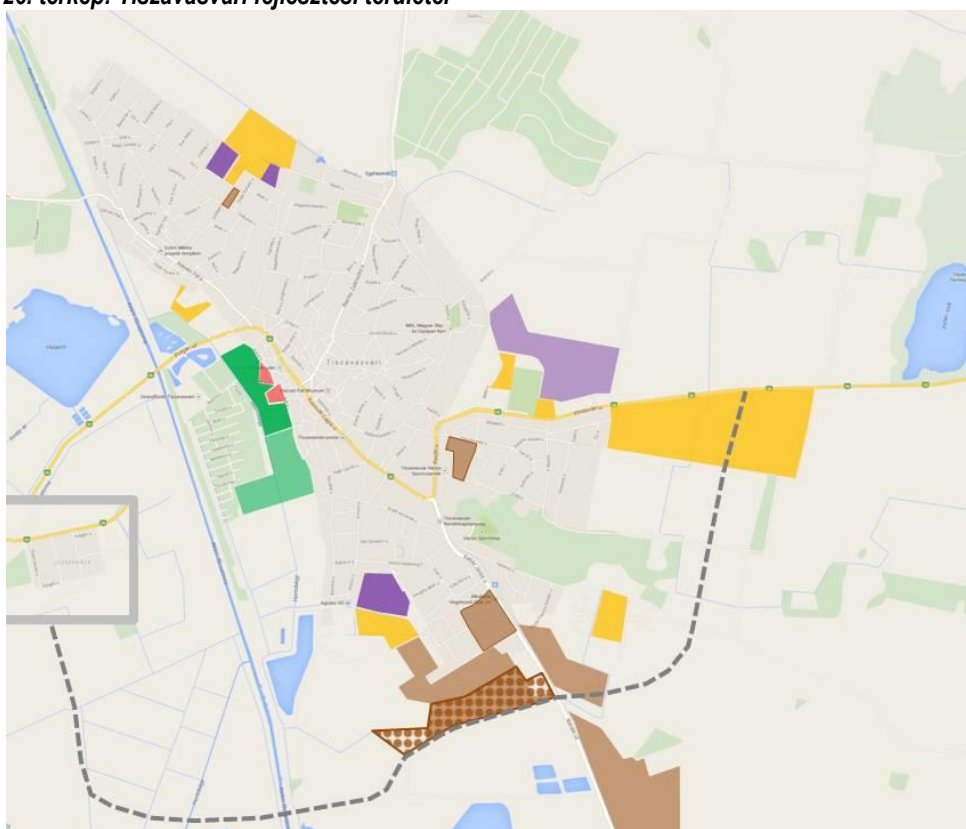
Az önkormányzat a vállalkozói/ingatlanfejlesztői igényeket minden esetben igyekszik rugalmasan kezelni, és – amennyiben a kérelmezett módosítás nem sért magasabb rendű elvet –

területrendezési eszközökkel lehetővé tenni, annak érdekében, hogy a tulajdonosok, használók által tervezett fejlesztések megvalósulhassanak, azáltal a város ingatlanértéke növekedjen, új munkahelyek jöjjenek létre és erősödjön a helyi gazdaság.

Az önkormányzat településszerkezeti terve számos különböző fejlesztési területet azonosít. A különböző célból (lakó- és üdülőházak övezet, településközponti vegyes használatú terület, kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági terület, ipari, gazdasági terület) azonnali vagy távlati fejlesztési helyszíneként kijelölt területek mellett a városban több helyen találunk alulhasznosított, barnamezős, korábbi, felhagyott, esetenként pusztuló állapotú gazdasági épületeket tartalmazó helyszíneket. Az önkormányzat emellett saját tulajdonában álló területen közelebbről is meghatározott egy potenciális ipari fejlesztési helyszínt (amely távlatban akár ipari parkként is működtethető):

26. térkép: Tiszavasvári fejlesztési területei

Az alkalmazott jelölések magyarázata:

- Lakóterület
- Távlati lakóterület
- Településközponti vegyes terület
- Üdülőházak üdülőterület
- Távlati üdülőházak üdülőterület
- Kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági terület
- Ipari, gazdasági terület
- (Potenciális) barnamezős ipari befektetési terület
- Önkormányzati ipari befektetési terület
- Déli elkerülő út tervezett nyomvonala

Forrás: Tiszavasvári Településszerkezeti terve, jelentősebb területhasználati változások; Tiszavasvári Város Önkormányzata; Google Maps, saját szerkesztés

A településrendezési tervekben (eszközökben) lehetőségek várhatóan nem akadályozzák a stratégia fejlesztéspolitikai céljainak megvalósítását. A helyzetértékelés alapján ugyanakkor **azonosíthatók azok a szükséges módosítások, amelyek által maradéktalanul biztosíthatók a tervezett fejlesztések feltételei.** Ezek közül a legnagyobb változást az alábbiak jelentik:

- külterületi ingatlanok belterületbe vonása,
- egyes területek más övezeti, területhasználati kategóriába sorolása,
- vonalas infrastruktúra tervezett nyomvonalának kijelölése,
- építési szabályok módosítása az OTÉK figyelembevételével.

Jelenleg a legnagyobb **területi korlátot** az önkormányzati tulajdonú, gazdasági hasznosításra kizárható ingatlanok hiánya jelenti, amelyek külterületi ingatlanok megvásárlását és övezeti átminősítését igényli kereskedelmi gazdasági szolgáltató területté (Gksz) vagy egyéb iparterületté (Gip). Kockázatot az jelentheti, ha ez termőföldet érint – ezzel kapcsolatosan előzetes egyeztetés szükséges a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Földhivatali Osztályával.

Egyéb potenciális konfliktus a területrendezési eszközökkel kapcsolatosan nem mutatható ki, az önkormányzat a konkrét beavatkozások előkészítésénél továbbra is mindig meg fogja vizsgálni a területrendezési dokumentumok, előírások módosításának szükségességét

3.2 Problématérkép / Értéktérkép

Az alábbi fejezetben táblázatban összefoglaljuk és térképeket is megjelenítjük a településfejlesztés szempontjából jelentős, a helyzetfeltárás és helyzetelemzés alapján összegyűjtött főbb települési értékeket és megoldandó problémákat.

45. táblázat: Főbb települési értékek és megoldandó problémák

	Sor- szám	Megnevezés	Elhelyezkedés
Belváros			
ÉRTÉK	1	Református templom (műemlék)	Kálvin u. 10.
	2	Régi református parókia, ma Vasvári Pál Múzeum (műemlék)	Kálvin u. 7.
	3	Városi tenispálya (folyamatban)	Wesselényi utca, 83 hrsz.
	4	Zöldliget (folyamatban)	Kálvin utca, 2982 hrsz.
	5	Találkozások háza	Szabadság tér 1.
	6	Sörös-sétány, Vasvári Pál szobra	Sörös-sétány
	7	Zeneiskolai hangversenyterem (folyamatban)	Báthori utca 1
	8	Kabay János szülőháza, helyi védett lakóház	Báthori u. 2.
PROBLÉMA	1	Járóbeteg Szakrendelő korszerűsítendő épülete	Vasvári P. u. 6.
	2	Orvosi rendelő korszerűsítendő épülete	Kossuth u. 10.
	3	Gyalogos átkelőhelyek hiánya a főút kiemelt csomópontjaiban	36-os főút mentén
Belső-Szentmihály			
ÉRTÉK	9	Római katolikus templom (műemlék)	Petőfi u. 6.
	10	Tájháznak alkalmas, helyi védett lakóház	Dózsa Gy. u. 43.
PROBLÉMA	4	Egyházardó: elavult, kedvezőtlen elhelyezkedésű vasúti	Bajcsy-Zs. út és külterületi határ találkozásánál, a 3632. j. összekötőút mentén

	Sor- szám	Megnevezés	Elhelyezkedés
		megállóhely	
	5	Orvosi rendelő, gyermekjóléti szolgálat korszerűsítendő épülete	Hősök u. 38.
	6	Magiszter Alapítványi Óvoda bővítendő épülete	Petőfi u. 4.
	7	Belvizes területek, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer	<ul style="list-style-type: none"> ■ Lónyai u. - Vörösmarty u. - Hősök u. - Petőfi u. által határolt terület ■ Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület ■ Kossuth u. - Somogyi Béla u. - Aradi Vértanúk u. - Kabay János u. által határolt terület
	8	Gyalogos átkelőhelyek hiánya a főút kiemelt csomópontjaiban	36-os főút mentén
Büdi városrész			
ÉRTÉK	11	Görögkatolikus templom (műemlék)	Vasvári Pál u. 126.
	12	Volt Korniss-kastély és parkja, helyi védett épület	Vasvári Pál 87.
PROBLÉMA	9	Jelentős méretű szegregátumok, leromlott lakóterületek	<ul style="list-style-type: none"> ■ 3631 sz. út - Déryné utca - Attila utca - Gólya utca - Déryné utca - Nagy Sándor utca - Víg utca - Víz utca - Korondi Béla utca mindkét oldala - belterületi határ által határolt terület a Büdi városrész É-i felén ■ Kun Béla utca mindkét oldala - Víz utca - Csillag utca mindkét oldala - belterületi határ által határolt terület a Büdi városrész ÉK-i szélén
	10	Szegregációval veszélyeztetett területek, leromlott lakóterületek	<ul style="list-style-type: none"> ■ Szent István u. – Hunyadi u. – Egyház köz – Temető u. által határolt terület a Büdi városrész közepén ■ Csapó u. – Vasvári Pál u. – Szilágyi u. – Akác u. - Gorkij u. által határolt terület a Büdi városrész közepén
	11	Volt Korniss-kastély, leromlott állapotú helyi védett épület, benne korszerűsítendő idősek otthona, fogyatékos személyek otthona	Vasvári Pál 87.
	12	Volt magtár, leégett, bontandó épület (helyi védett)	Szilágyi utca 2.
	13	Minimánó Óvoda korszerűsítendő épülete	Vasvári Pál u. 67.

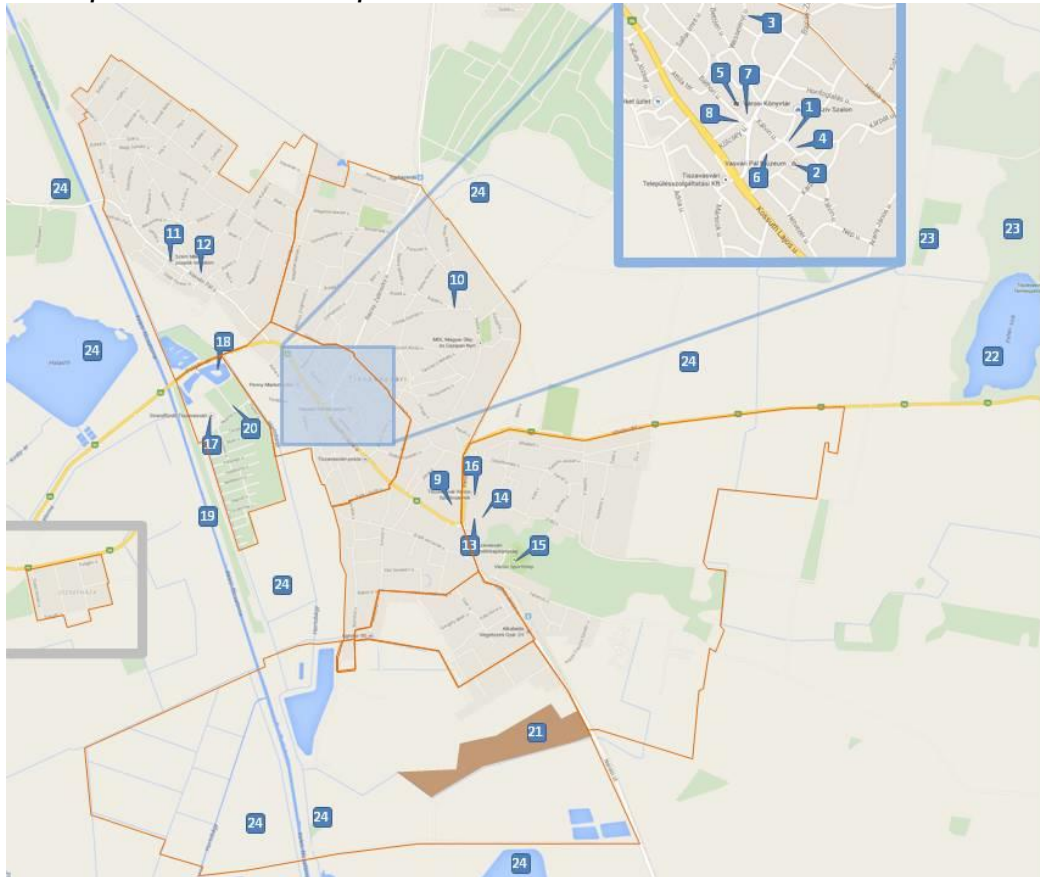
	Sor- szám	Megnevezés	Elhelyezkedés
	14	Lurkó-Kuckó Óvoda korszerűsítendő épülete	Egység u. 4.
	15	Belvizes területek, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer	<div> <div></div> Víg u. - Víz u. – Mihálytelep u. - Tolbuchin u. területe <div></div> Makarenkó u. - Egység u. területe </div>
Gyári lakótelep			
ÉRTÉK			
PROBLÉMA	16	Varázscseruza Óvoda korszerűsítendő épülete	Vöröshadsereg u. 10/a.
	17	Városi Bölcsőde bővítendő épülete	Vöröshadsereg u. 10.
	18	Szociális Támogató Szolgálat korszerűsítendő épülete	Kabay János u. 21-23.
	19	Rekultiválendő területek az Alkaloida iparterületén	Kabay János u. 29
Külső-Szentmihály			
ÉRTÉK	13	Volt Dessewffy-kastély (műemlék)	Petőfi utca 1.
	14	Volt Dessewffy-kastély parkja (helyi természeti védett terület)	Petőfi utca 1.
	15	Városi Sporttelep	Fehértói út 2/b
	16	Városi Sportcsarnok	Petőfi utca 3.
PROBLÉMA	20	Jelentős méretű szegregátumok, leromlott lakóterületek	<div> <div></div> Toldi utca - Madách utca - Széles utca - Katona József utca - Kiss utca - Erdő utca - Széles utca - belterületi határ által határolt terület Külső-Szentmihály K-i végén <div></div> Gépállomás u. – Madách u. – Erkel u. területe Külső-Szentmihály közepén </div>
	21	Szegregációval veszélyeztetett terület, leromlott lakóterület	Benczúr u. területe Külső-Szentmihály D-i részén
	22	Volt Dessewffy-kastély, leromlott állapotú műemlék épület	Petőfi utca 1.
	23	Volt Dessewffy-kastély rekonstruálendő, helyi védett kastélyparkja	Petőfi utca 1.
	24	Belvizes terület, hiányos csapadékvíz-elvezető rendszer	Vasút utca területe

	Sor- szám	Megnevezés	Elhelyezkedés
Józsefháza és Dankópuszta			
ÉRTÉK			
PROBLÉMA	25	Jelentős méretű szegregátum, leromlott lakóterület	Dobó István, Szabolcska Mihály és Hámán Kató utca, Józsefháza közel teljes területe
Üdülőterület			
ÉRTÉK	17	Szentmihályi Gyógyfürdő	Nyárfa utca. 4.
	18	Horgásztó, városi futópálya	Polgári út
	19	Keleti főcsatorna	0351 és 0372 hrsz.
	20	Gólyahír Ifjúsági Tábor	Nyárfa u., 5702/6 hrsz.
PROBLÉMA	26	Szegregációval veszélyeztetett terület, leromlott lakóterület	Nyárfa u. É-i oldala az Üdülőterület városrész É-i felében
Ipari-gazdasági terület			
ÉRTÉK	21	Önkormányzati tulajdonú ipari fejlesztési terület	0283/2, 0301/12, 0301/16, 0301/18-22, 0301/24, 0301/28
PROBLÉMA	27	Kiépítendő kerékpár-út a Wienerberger téglagyárhoz	0282 hrsz. (Nánási út) és 2354 hrsz. (Kabay utca)
	28	Rekultiválendő területek az Alkaloida iparterületén	Kabay János u. 29
Egyéb külterületek			
ÉRTÉK	22	Fehér-szik természetvédelmi terület	097/4 hrsz.
	23	Bogdányi erdő	090 hrsz.
	24	Tájképi, természeti értékű mocsarak, rétek és legelők	mintegy 15 helyen a város külterületén
PROBLÉMA			

27. térkép: Tiszavasvári értéktérképe

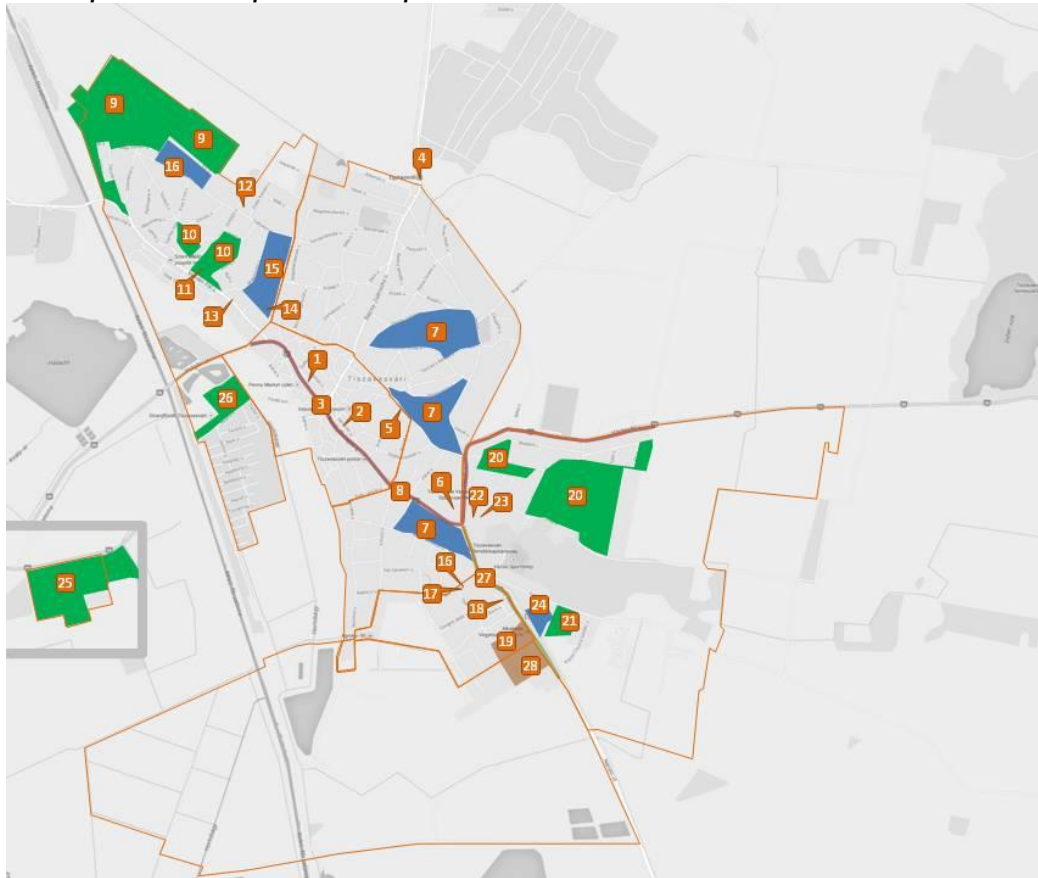
Az alkalmazott jelölések magyarázata:

- Településfejlesztés szempontjából jelentős települési érték
- Önkormányzati ipari fejlesztési terület
- Városrész határa

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

28. térkép: Tiszavasvári problématérképe

Az alkalmazott jelölések magyarázata:

- Településfejlesztés szempontjából jelentős probléma
- Szegregált terület
- Belvíz által fenyegetett terület
- Rekultiválandó ipari terület
- Városrész határa

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 A városrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása, a városrészek bemutatása

Az alábbiakban kerül sor Tiszavasvári városrészeinek lehatárolására és bemutatására. Ezek egy része a későbbiek során a városfejlesztés akcióterületeit képezik. Az áttekintés mélysége nem éri el a településrendezési tervek részletezettségét és mélységét (ez nem is követelmény), de természetesen nagymértékben támaszkodik az érvényben lévő településfejlesztési dokumentumokra:

- Hosszú Távú Településfejlesztési Konceptió (a továbbiakban HTTK),
- Településrendezési Terv (TRT),
- Szabályozási Terv (SZT),

A városrészek
kijelölése,
lehatárolása

■ Helyi Építési Szabályzat (HÉSZ).

Az áttekintésnek egy átfogó statisztikai elemzés is részét képezi, amihez a városrészi összehasonlító adatokat a KSH bocsátotta rendelkezésre, ezeket egészíti ki az önkormányzat adatszolgáltatása. Így tanulmányozható az egyes mutatók abszolút és a többi városrészhez viszonyított nagysága, továbbá az elemzés során minden városrésznél a települési átlagtól való eltérések vizsgálatára és rövid magyarázatára is sor kerül. A városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti jellemzésénél a cél a település inhomogenitásának, területi különbözőségeinek feltárása, valamint az egyes városrészek belső folyamatainak bemutatása.

A városrészek lehatárolásakor a cél az volt, hogy funkcionálisan és településmorfológiailag minél homogénebb³⁷ területeket lehessen kijelölni annak érdekében, hogy fejlesztési irányaik meghatározásakor a lehető legnagyobb mértékben érvényesülhessen a koncentráció elve. Mindemellett fontos elkerülni a városszerkezet túlzott elaprózódását is. Ez Tiszavasvári esetében viszonylag könnyen végrehajtható, mivel az egyes területek történelmileg és/vagy funkcionálisan jól elkülönülnek.

A fenti keretfeltételek, a településrendezési terv, a korábbi elemzések és az előzetes egyeztetések alapján Tiszavasváriban **8 városrész** került kijelölésre, amelyek egy része külterületeket is érint (az egyes városrészek pontos határvonalait a melléklet tartalmazza):

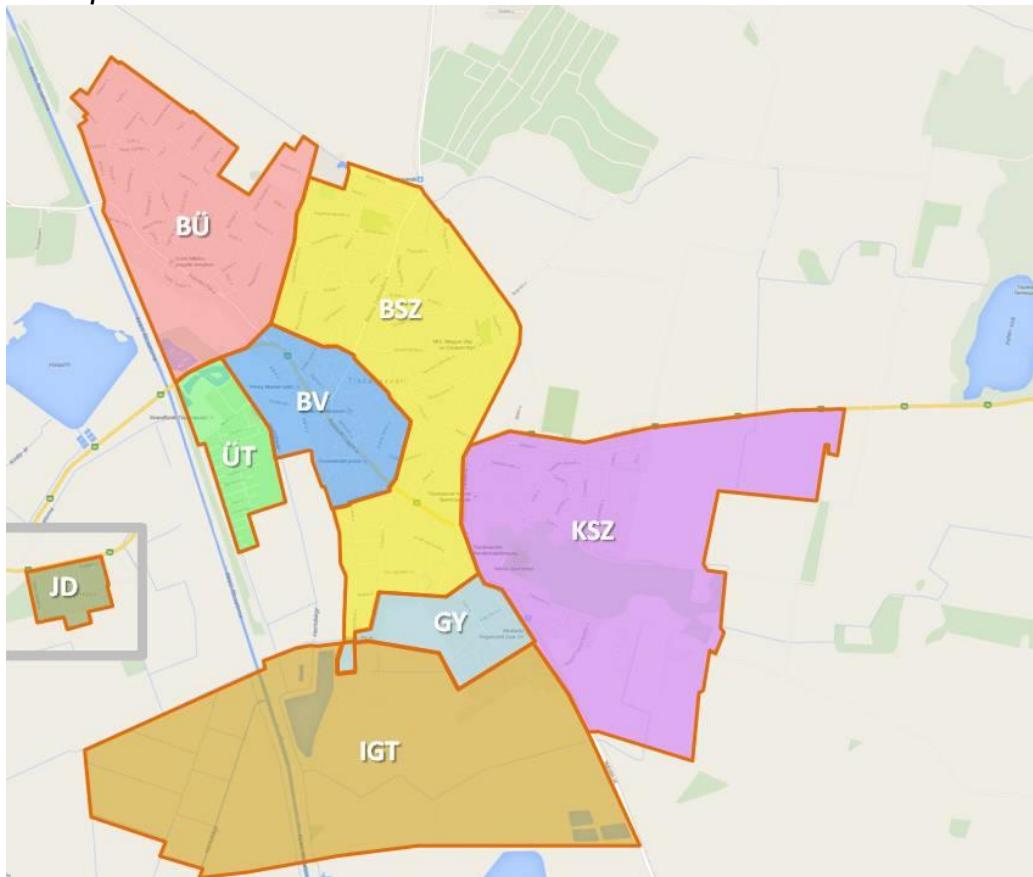
- Belváros (BV)
- Belső-Szentmihály (BSZ)
- Búdi városrész (BÜ)
- Gyári lakótelep (GY)
- Külső-Szentmihály (KSZ)
- Józsefháza és Dankópuszta (JD)
- Üdülőterület (ÜT)
- Ipari-gazdasági terület (IGT)

Az elsősorban funkcionális alapon történő lehatárolás eredményeként jelentős különbségek rajzolódnak ki a városrészek népességszámát és lakásállományát tekintve, ami miatt egyes városrészek helyzetelemzésének tartalmában és részletezettségében egyszerűsítéseket is alkalmaznunk kell (pl. a szinte kizárólag ipari területeket magában foglaló Ipari-gazdasági terület esetében nem indokolt az ottani 6 lakos társadalmi helyzetének elemzése; a torzítások elkerülése érdekében az Üdülőterület elemzésekor is figyelembe vesszük, hogy csak 42 fős a lakónépessége).

³⁷ Teljes homogenitás természetesen nem biztosítható: az Athéni Charta „települési funkciók keverhetősége” elvének megfelelően az egyes városrészek is többféle, de egymást funkcionálisan kiegészítő területekből állnak.

29. térkép: Tiszavasvári városrészei

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

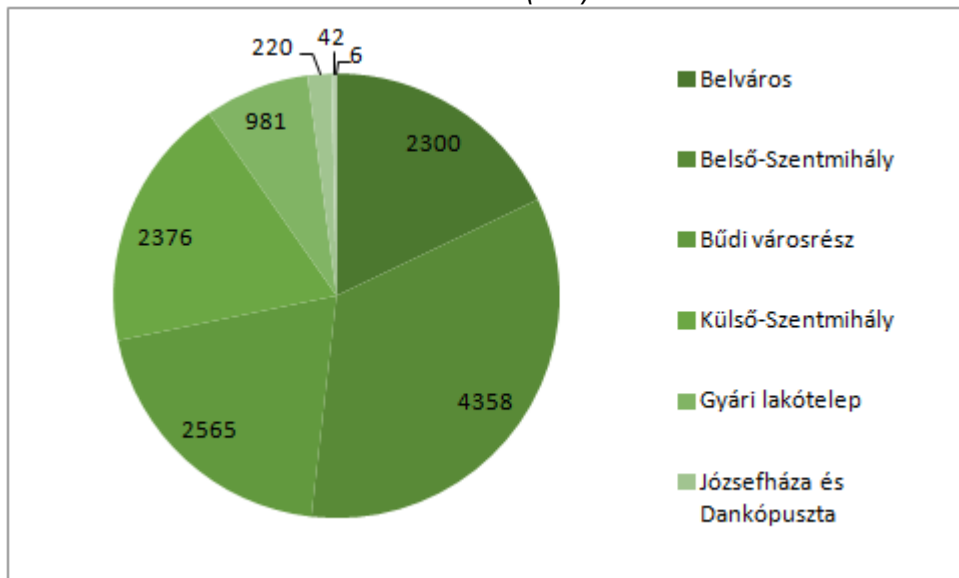
A városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2011. évi népszámlálási adatai, másrészt a polgármesteri hivatal adatbázisai alapján történt. Ezeket egészítettük ki a jelenlegi folyamatokra épülő adatok, tendenciák átfogó bemutatásával annak érdekében, hogy a városrészek adottságait, problémáit, legfontosabb funkcióit, lehetséges kitorési pontjait, illetve felzárkóztatási esélyeit feltárjuk. Ez az alapja a megalapozott, egységes településszerkezet kialakítására irányuló stratégiai célrendszer felállításának.

Tiszavasvári népessége egyenlőtlenül oszlik meg az egyes városrészek között, aminek az az oka, hogy a lehatárolás alapvetően funkcionális szempontok mentén történt. Ennek megfelelően az ipari és turisztikai városrészek lakosság száma alacsony, míg a lakófunkciójú városrészeké és a Belvárosé magas (leszámítva a jóval kisebb területű, és így nagyságrenddel kisebb lakosságú Józsefháza és Dankópuszta településrészt). A legnagyobb népességű városrész Belső-Szentmihály, amelyet nagyjából egyforma részesedéssel követ a Belváros, a Búdi városrész és Külső-Szentmihály:

Városrészek
demográfiai
sajátosságai

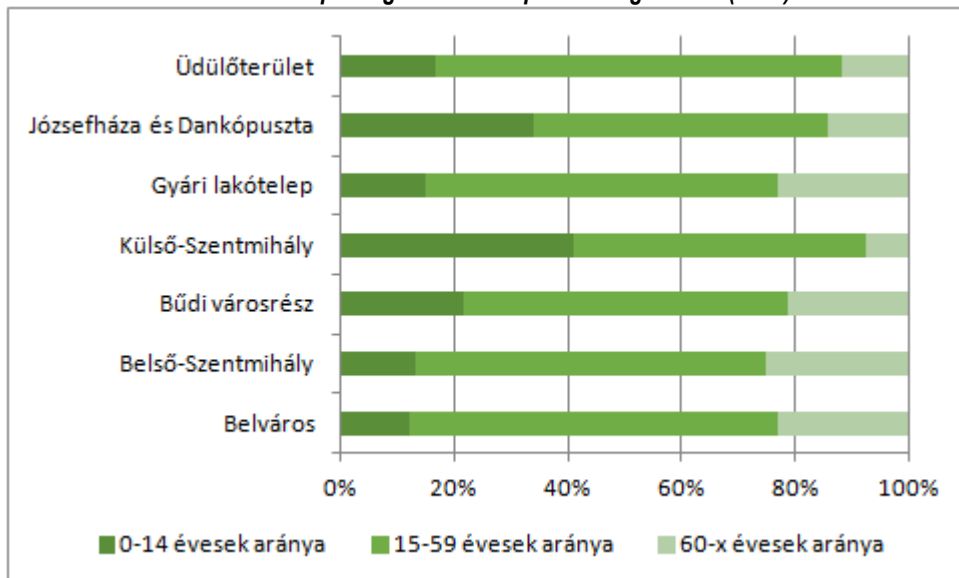
42. ábra: Tiszavasvári városrészeinek lakosszáma (2011)

Forrás: KSH

A városrészek lakosságának korcsoportos megoszlása alapján néhány jellegzetesség kirajzolódik: Külső-Szentmihály és Józsefháza esetében kiemelkedő a gyermekkorúak aránya, míg a Gyári lakótelepen és Belső-Szentmihályon van a legtöbb időskorú. A Belvárosban és az Üdülőterületen a városi átlaghoz viszonyítva magas a munkaképes korúak aránya:

43. ábra: A városrészek lakónépességének korcsoportos megoszlása (2011)

Forrás: KSH

Városrészek egyes társadalmi és szociális mutatói

A városrészek egyes társadalmi mutatói között jelentős különbségek rajzolódnak ki, kiemelkednek Külső-Szentmihály és Józsefháza (illetve kisebb mértékben a Búdi városrész) kedvezőtlen értékei, amelyek az eltérő mértékű, de mindhárom esetben jelentős leszakadás, szegregálódás jeleit mutatják:

46. táblázat: Néhány képzettségi és szociális mutató értéke városrészenként (%)

Mutató \ Városrész	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	Felsőfokú végzettségűek a 25-x népesség arányában	Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	Szegregációs mutató ³⁸
Belváros	10,0	16,7	59,2	36,9	5,8
Belső-Szentmihály	10,4	16,9	58,0	38,5	5,9
Búdi városrész	36,6	6,7	45,7	40,6	24,5
Külső-Szentmihály	61,6	3,1	26,6	60,1	51,9
Gyári lakótelep	7,2	16,6	63,1	36,6	4,1
Józsefháza és Dankópuszta	55,3	0,9	32,5	59,4	46,5
Üdülőterület	10,0	16,7	64,7	22,2	6,7
Tiszavasvári összesen	24,0	13,0	51,2	41,4	17,3

Forrás: KSH

A munkaerő-piaci adatok szintén jelentős városrészi eltéréseket mutatnak, de a legkedvezőtlenebb értékeket itt is a három legrosszabb helyzetben lévő településrész mutatja. Józsefháza munkanélküliségi és inaktivitási adatai pl. riasztóan magasak:

47. táblázat: Munkaerő-piaci adatok városrészenként (%)

Mutató \ Városrész	Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül	Munkanélküliségi ráta	Tartós munkanélküliek aránya
Belváros	37,6	51,2	11,0	5,8
Belső-Szentmihály	38,3	54,5	10,0	4,8
Búdi városrész	56,9	63,6	21,0	8,4
Külső-Szentmihály	68,4	80,5	26,9	11,2
Gyári lakótelep	44,1	50,5	11,7	4,9
Józsefháza és Dankópuszta	41,5	70,0	37,9	13,6
Üdülőterület	36,4	42,9	8,3	4,2
Tiszavasvári összesen	44,2	60,5	14,3	6,4

Forrás: KSH

A lakásállomány változása számos ellentmondást hordoz magában:

- A három, eltérő mértékben szegregálódó városrész közül Külső-Szentmihály esetében kiugróan magas az egy lakásra jutó lakosok száma. Ugyanez az érték Józsefháza esetén

³⁸ Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül.

alig haladja meg a városi átlagértéket, pedig komfortfokozatát tekintve az itteni lakásviszonyok is hasonlóan kedvezőtlenek. A különbséget a két településrész eltérő beépítettsége magyarázza: míg Külső-Szentmihály kertvárosi, falusias övezet, addig Józsefháza extenzív, mezőgazdasági területen létrejött lakóterület.

- Az Üdülőterületen a fejlettebb városrészekhez viszonyított rosszabb átlagos komfortfokozat, és az egyszobás lakások magas arányának oka az, hogy az itt lakók jelentős része üdülőháznak épített, és lakófunkcióra átalakított épületben él.

48. táblázat: Lakásállomány adatai városrészenként

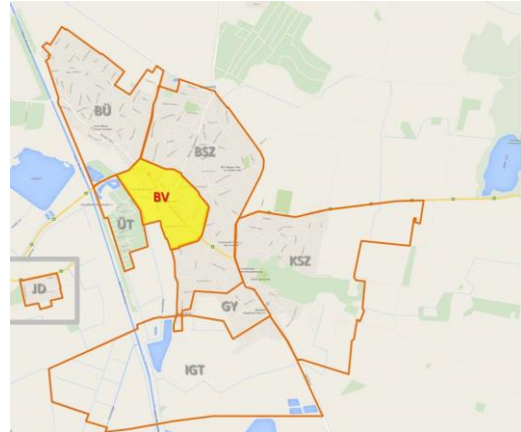
Mutató Városrész	Lakásállomány (db)	Egyszobás lakások aránya (%)	Egy lakásban lakók átlagos száma (fő)	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya (%)
Belváros	998	3,3	2,3	3,9
Belső-Szentmihály	1741	2,8	2,5	4,8
Búdi városrész	809	7,9	3,2	19,8
Külső-Szentmihály	496	10,4	4,8	43,7
Gyári lakótelep	433	13,3	2,3	1,9
Józsefháza és Dankópuszta	73	23,0	3,0	44,3
Üdülőterület	18	22,2	2,3	11,1
Tiszavasvári összesen	4571	6,1	2,8	11,8

Forrás: KSH

3.3.1.1 Belváros

Térszerkezet

Tiszavasvári településközpontjában többalakásos, többszintes lakóházakból álló, a településközponti területhez sorolt, valamint ahhoz karakterben és funkcióban (pl. kereskedelem) erősen kötődő kisvárosias lakóterületek találhatók. Építészeti szempontból kiemelt jelentőségű a Városháza tér, Kossuth Lajos utca, Bajcsy-Zsilinszky utca térsége.

A város településközpontját alkotó településközponti terület három jellemző részből tevődik össze:

A hagyományos falusias településközpont közterületei, ahol a római katolikus templom és néhány eklektikus polgári ház viszonylag jó állapotban maradt meg.

Az utóbbi évtizedek központképző fejlesztései: intézmények (iskolák), kereskedelmi és szolgáltató létesítmények.

Az előbbiekhöz kapcsolódó további, itt-ott felbukkanó üzleti-szolgáltatások.

A településközpont nem nyújt egységes képet. Ennek egyik oka a vegyes funkciójú és kiépítettségű elemek sok esetben rendezetlen kapcsolódása, a másik pedig a főút menti beépítések és közterületek helyenként bizonytalan állapota, melyek következtében a főút nem tudott valódi főutcaként kifejlődni.

A településrészen két műemléki védettségű (református templom és régi református parókia, ma múzeum) és 8 helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Belváros Ny-i oldalán településközponti vegyes területeket, mintegy 15 Ha-os területen üdülőházas fejlesztési területet, míg attól D-re 22 Ha-on távlati üdülőterületet jelölt ki, ami folytonossá tenné a városszerkezetet a Belváros és az Üdülőterület között.

Infrastruktúra

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét többnyire zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani.

A város 88 önkormányzati bérlakásából 61 található ebben a városrészben.

Társadalmi jellemzők

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a Belvárosban 998 lakott lakás található 2300 lakóval. Ez a város lakónépességének 17,90%-a, amivel a városrész a 7 lakófunkciót (is) betöltő településrész között a negyedik. Az egy lakásban lakók átlagos száma 2,3 fő, amely a legalacsonyabb érték a településen. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (3,9%) csak a Gyári lakótelepen alacsonyabb. Alacsony az egyszobás lakások aránya is (3,3%)

A Belváros Tiszavasvárin belül a jobban előregedett városrészek közé tartozik. Itt a legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya (12,3%), míg a 60 éven feletti 23,2%-a a második legmagasabb. A lakók iskolai végzettség szerinti adatai általában a legjobbak a városrészek közül, egyedül a Gyári lakótelepen mérhető a legtöbb mutató esetében kicsivel jobb érték: A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 16,7%, a szegregációs mutató 5,8%.

Jelentős
vállalkozások és
intézményi funkciók

A városrészek közötti rangsort tekintve a Belváros talán a foglalkoztatási adatok tekintetében áll a legrosszabbul: A foglalkoztatottak aránya (59,2%) és a munkanélküliségi ráta (11,0%) a harmadik, a tartós munkanélküliek aránya (5,8%) a negyedik legkedvezőbb érték.

A városrészben szegregátum nem található.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 3 db-nak ebben a városrészben van a székhelye. A 11 legjelentősebb ipari üzem, és a város 13, legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül egy sem székel a Belvárosban, ugyanakkor a mintegy 300 önkormányzati munkahely nagyobb része itt található.

Ahogy az várható, a település központi részét lefedő városrész majdnem minden funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye. Egyedül az oktatási és vallási funkciók vannak egyenletesebben elosztva a három történeti városrész között (Belváros, Belső-Szentmihály és Büdi városrész), illetve a nagyobb helyigényű sportfunkciók találhatók más városrészben:

49. táblázat: A Belváros intézményi ellátottságának bemutatása

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Városi Polgármesteri Hivatal	Városháza tér 4.
Állam- és közigazgatás	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Tiszavasvári Járási Hivatala	Városháza tér 4.
Állam- és közigazgatás	NAV Ügyfélszolgálati Iroda	Bethlen Gábor u. 2.
Állam- és közigazgatás	Észak-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Tiszavasvári Kirendeltség	Báthori u. 4.
Oktatás	Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium Váci Mihály Gimnáziumi Tagintézménye	Hétvezér u. 19.
Oktatás	Hankó László Zeneiskola	Báthory u. 1.
Oktatás	Tiszavasvári Általános Iskola Kabay János Iskola Egység	Ifjúság u. 8.
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Fülemüle Óvodai Egysége	Ifjúság u. 8.
Közművelődés, közösségi funkciók	Találkozások Háza Művelődési Központ és Könyvtár	Szabadság tér 1.
Közművelődés, közösségi funkciók	Tiszavasvári Városi Könyvtár	Szabadság tér 1.
Közművelődés, közösségi funkciók	Vasvári Pál Múzeum, Főépület	Ady Endre u. 8.
Közművelődés, közösségi funkciók	Vasvári Pál Múzeum, Néprajzi épület	Kálvin u. 7.
Közművelődés, közösségi funkciók	Civil Ház	Bethlen Gábor u. 2.
Egészségügy	Háziorvosi rendelő	Kossuth Lajos u. 10.
Egészségügy	Orvosi ügyelet	Kossuth Lajos u. 10.
Egészségügy	Fogászati Rendelő	Kossuth Lajos u. 14.
Egészségügy	Fogászati Rendelő	Kossuth Lajos u. 8.
Egészségügy	Fogászati Rendelő	Vasvári Pál u. 17.
Egészségügy	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Járóbeteg Szakrendelő	Vasvári Pál u. 6.
Egészségügy	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Védőnői Szolgálat	Kossuth Lajos u. 8.
Egészségügy	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Labor	Kossuth Lajos u. 10.
Sport és rekreáció	Tiszavasvári Sportegyesület	Városháza tér 4.

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Vallás	Tiszavasvári Református Egyház	Kálvin u. 10.
Közlekedés	Grovi Kft. benzinkút	Polgári út 1.
Gazdasági funkciók	Városi Piac	Vágóhíd u.
Gazdasági funkciók	OTP Bank	Kossuth Lajos u. 12.
Gazdasági funkciók	K&H Bank	Kossuth Lajos u. 17.
Gazdasági funkciók	Tiszavasvári Takarékszövetkezet	Kossuth Lajos u. 1.
Gazdasági funkciók	Térségi Szolgáltató Ház	Ady Endre u. 8.

A felsorolt funkciók közül egyes egészségügyi intézmények (Járóbeteg Szakrendelő, Orvosi rendelő) épületei korszerűsítésre szorulnak.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

50. táblázat: A Belváros SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Itt található a város legfontosabb közintézményei és közszolgáltatásainak jelentős része ■ A lakossági alapszolgáltatások spektruma lefed minden elvárható területet ■ Egyes közintézmények napelemes rendszere kiépült vagy folyamatban van ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített ■ A déli ipari területek közvetlenül, a városközpont érintése nélkül megközelíthetők az M3 autópálya felől ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ Jelentős számú bejáró tanuló a középiskolákban ■ Az alap és középfokú oktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő ■ Művészeti és zeneiskola is működik a városrészben ■ Több közintézmény korszerűsítése megtörtént vagy folyamatban van ■ A szociális ellátások egy része a térség lakosai számára is rendelkezésre áll ■ A közszolgáltatási intézmények belső és külső együttműködése intenzív ■ A város programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak ■ A történeti településrész településképe nem egységes ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A 36. sz. főúttal való kereszteződések több helyen korszerűtlenek és balesetveszélyesek ■ A településrészen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A városban nincs közösségi közlekedés ■ Az egészségügyi intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Magas a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom előregedése ■ Viszonylag magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Viszonylag magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ Tovább növekednek a különbségek a város és a

SWOT-elemzés

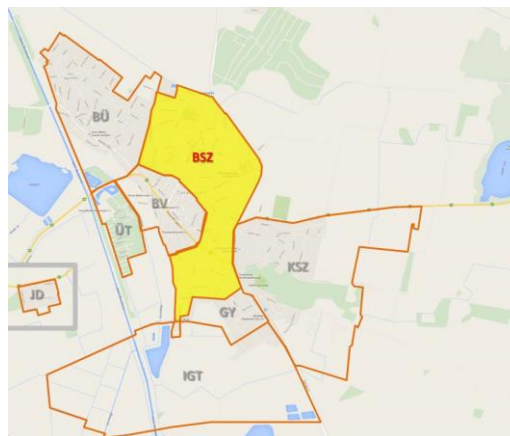
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet, javul a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A gazdaság és idegenforgalom fellendülése folytán nőnek az önkormányzat helyi adóbevételei ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ megye gazdasági centrumtelepülései között ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat ■ Az önkormányzatok állami forrásai / támogatásai csökkennek ■ Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani ■ A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket (foglalkoztatási, oktatási központ) ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást
--	--

3.3.1.2 Belső-Szentmihály

Térszerkezet

Belső-Szentmihály a város szerkezetét alapvetően meghatározó két korábbi település egyike, pontosabban annak peremterülete (hiszen Szentmihály egykori településközpontja a mai Belváros településrész). Mivel a lakóterületre hagyományosan a kétbeltelkes területhasználat volt jellemző, a mai Belső-Szentmihály területén a központtól távolodva a nagytelkes területhasználatot tudjuk azonosítani. A terület jellemzője a szabálytalan utcahálózat és telekfelosztás. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a városrész peremén találunk.

A településrészt elsősorban olyan falusias, illetve hagyományos kertvárosias és kisvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületek.

Az épített környezet problémáit a nagyméretű foghíjtelkek kialakulása, a rendezett városi zöldfelületek hiánya, valamint a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek megléte jelentik.

A településrészen egy műemléki védettségű (római katolikus templom) és két helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve mintegy 50 Ha távlati lakóterület-fejlesztési övezetet jelölt meg Belső-Szentmihálytól K-re, a vasút és a 36-os főút által meghatározott területen.

Infrastruktúra

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezeték rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani. A városrészen nagy kiterjedésű, belvízzel fenyegetett területek találhatók, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos:

- Lónyai u. - Vörösmarty u. - Hősök u. - Petőfi u. által határolt terület
- Dózsa György u. - Árpád u. - Táncsics u. - József Attila u. által határolt terület
- Kossuth u. - Somogyi Béla u. - Aradi Vértanúk u. - Kabay János u. által határolt terület

A Belső-Szentmihály lakóingatlanai és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék legnagyobb része begyűjtésre kerül.

A város 88 önkormányzati bérlakásából 7 található ebben a városrészben.

Társadalmi jellemzők

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Belső-Szentmihály a város legnagyobb településrésze 1741 lakott lakással és 4358 lakóval (33,92%). Az egy lakásban lakók átlagos száma 2,5 fő. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (4,8%) az alacsony értékek között van (3. a városban), az egyszobás lakások aránya pedig itt a legalacsonyabb (2,8%)

Belső-Szentmihály Tiszavasvárin belül a legjobban előregedett városrész: Itt a legmagasabb a 60 éven felettiek aránya (25,1%), míg a 0-14 évesek aránya (13,1%) csak a Belváros adatát haladja meg. A lakók iskolai végzettség szerinti adatai a legjobb helyzetű városrészek közé helyezik: itt a legmagasabb a felsőfokú végzettségűek aránya (16,9%). A szegregációs mutató 5,9%.

A városrész foglalkoztatási adatai is a legjobbak között vannak: Itt a második legkedvezőbb a munkanélküliségi ráta (10,0%) és a tartós munkanélküliek aránya (4,8%).

A városrészben szegregátum nem található.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 5 db-nak ebben a városrészben van a székhelye, de 2 db a 11 legjelentősebb ipari üzem közül, és a város 13, legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül 4 db szintén itt található.

A településrész a közfunkciók közül az oktatási intézmények számát tekintve jelentős, a legtöbb egyéb funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye a település központi részét lefedő Belváros városrész:

51. táblázat: Belső-Szentmihály intézményi ellátottságának bemutatása

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Tiszavasvári Rendőrkapitányság	Kabay János u. 1.
Oktatás	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Általános Iskolai Tagintézménye	Kossuth Lajos u. 76.
Oktatás	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Általános és Középiskolai Tagintézménye	Petőfi utca 6-8.
Oktatás	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Óvodai Tagintézménye	Petőfi utca 4-6.
Oktatás	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola Óvodai Tagintézménye	Petőfi utca 24.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermekjóléti Központ (étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek klubja, gyermekjóléti szolgálat)	Hősök út 38.
Vallás	Tiszavasvári Római Katolikus Egyház	Petőfi u. 6.
Közlekedés	Egyházerdő vasúti megállóhely	3632. j. összekötőút
Gazdasági funkciók	NEVA vendégház	Hősök utca 42.

A felsorolt funkciók közül az Óvoda sürgető kapacitás-hiánnyal küzd.

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

52. táblázat: Belső-Szentmihály SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> A városrészen jelentős műemlék, védett épület és több fontos közösségi funkciót betöltő intézmény is található A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműolló záródása megtörtént A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített Széles körű és magas színvonalú oktatási és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére Az alap és középfokú oktatási intézmények 	<ul style="list-style-type: none"> Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége Egyes közparkok felújításra szorulnak A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek előregedettek; Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A

Jelentős vállalkozások és intézményi funkciók

SWOT-elemzés

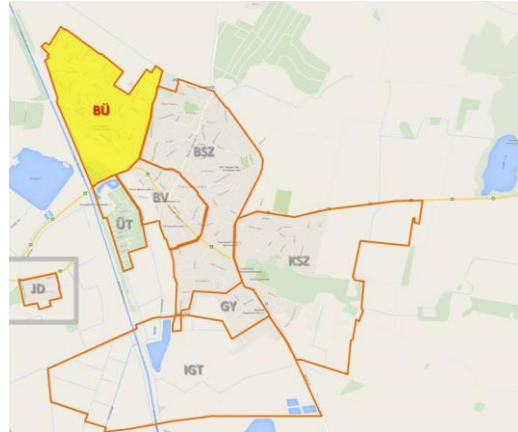
<p>infrastruktúrája általában megfelelő</p>	<p>településrészen jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregekedtek ■ A 36. sz. főúttal való kereszteződések több helyen korszerűtlenek és balesetveszélyesek ■ A településen áthaladó forgalom megterheli a város belterületi úthálózatát ■ A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentrált óvoda kapacitása elégtelen ■ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom előregekedése ■ Viszonylag magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ További szabadterei, közhasználatú játszóterek szükségesek ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A városrész arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Nő a magánérs építkezések, felújítások száma ■ A település csapadékvíz- és belvív-elvezető rendszerének kiépítése ■ Az elkerülő út megépítésének köszönhetően javul a közlekedésbiztonság és környezeti állapot ■ A periférikus elhelyezkedésű vasúti megálló átköltöztetésével javul a városrész külső megközelíthetősége ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (pl. nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ■ A hátrányos helyzetű gyermekekre koncentrált óvoda férőhely-kapacitása bővül 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az előregekedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok ■ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség előregekedése és az inaktív arányának emelkedése ■ A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást

3.3.1.3 Búdi városrész

Térszerkezet

A városrész a mai Tiszavasvári két elődtelepülésének egyike. A lakóterületre hagyományosan a kétfelteles területhasználat volt jellemző. Az egykori sűrű beépítésű, halmazos jellegű, a hajdú települések szerkezetére emlékeztető lakóövezet határa körülbelül a mai Csapó–Temető–Alkotmány utcák mentén húzódott. A területek jellemzője a szabálytalan utcahálózat és telekfelosztás. Szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömböket, amelyekben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak, csak az újonnan kialakított lakóterületek között, a városrész peremén találunk. A városrész ÉK-i határában, az Egység utca végén fennmaradt, nagyméretű majorsági területek találhatók.

A településrész városközpont felőli részét falusias, illetve hagyományos kertvárosias és kisvárosias beépítésű településrészek alkotják, melyek jobbára beállt állapotúak, részben jó minőségű, illetve a megújulásra képes lakóterületekkel. Itt számos szolgáltatást nyújtó települési alközpont is kialakult, amely sohasem vált valóságos központtá. Északi részén több olyan tömbcsoport található, melynek kiépülése, fejlődése megakadt, vagy éppen visszafejlődést mutat, ezért nem tekinthető karakteres, beállt területnek.

Az épített környezet jelentős problémáit a magántulajdonú házak állagának, külső megjelenésének romlása, a nagyméretű foghíjtelkek kialakulása a frekvenciált területeken, a rendezett városi zöldfelületek hiánya, a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek, valamint a városrészen található védett kastély romló állaga jelentik. A városrész alulhasznosított területei a korábbi nagytelkek használaton kívüli területei, valamint az egykori magtár eredetileg értékes, de 2009-ben leégett, pusztuló, bontandó épülete annak ingatlanával.

A településrészen egy műemléki védettségű (görögkatolikus templom), egy műemlék jellegű (volt Korniss-kastély, ma szociális intézmény) és négy helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Búdi városrész ÉK-i szélén két kisebb tömböt falusias lakóterületként, azok mellett pedig, a volt major területén kereskedelmi-szolgáltató gazdasági területként jelölt meg.

Infrastruktúra

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezeték rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani. A városrészen nagy kiterjedésű, belvízzel fenyegetett területek találhatók, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos:

- Víg u. - Víz u. – Mihálytelep u. - Tolbuchin u. területe
- Makarenkó u. - Egység u. területe

A Búdi városrész lakóingatlanaiban és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék nagyobb része begyűjtésre kerül, de a peremterületek lakói körében még jelentős a szervezett hulladékgyűjtésben nem résztvevők aránya.

Társadalmi jellemzők

A város 88 önkormányzati bérlakásából 20 található ebben a városrészben.

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a Búdi városrész a város második legnagyobb településrésze 809 lakott lakással és 2565 lakóval (19,96%). Az egy lakásban lakók átlagos száma 3,2 fő ami a második legmagasabb a városrészek között, de sokkal alacsonyabb a legmagasabb értéknél (Külső-Szentmihály 4,8 fős átlagánál). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (19,8%) a harmadik legrosszabb, de Józsefháza és Külső-Szentmihály értéke több mint kétszer kedvezőlenebb. Az egyszobás lakások aránya kissé a városi átlag felett van (7,9%).

A Búdi városrész Tiszavasvárin belül kevésbé előregedett városrész: közepén áll mind az idősök, mind a gyermekek részarányát tekintve. Az itt lakók átlagos iskolai végzettsége lényegesen rosszabb a város fejlettebb településrészeinél tapasztalt értékeknél, de jóval kedvezőbb a leginkább leszakadó Józsefháza és Külső-Szentmihály esetében tapasztalt adatoknál: a felsőfokú végzettségűek aránya 6,7%, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 36,6%. A szegregációs mutató 24,5%.

A városrész foglalkoztatási adatai a többi társadalmi mutatóhoz hasonlóan rendre Józsefházát és Külső-Szentmihályt megelőzve a harmadik legkedvezőtlenebbek a városban: a munkanélküliségi ráta 21,0%, a tartós munkanélküliek aránya pedig 8,4%. Az inaktív lakosság aránya (63,6%) 3%-kal rosszabb a Tiszavasvári átlagnál.

Az a tény, hogy az összességében gyenge, de nem kritikus átlagértékek mellett a városrész É-i peremén jelentős, kialakult szegregátumok, középső részén pedig kisebb, szegregációval fenyegetett lakótömbök találhatók, azt mutatja, hogy a Búdi városrész társadalma erősen kétpólusú: elsősorban a peremterületén jelentős számban élnek erősen hátrányos helyzetű lakosok, míg a többi részt többnyire a városi átlag feletti életszínvonallal rendelkezők lakják. A szegregátumok részletes bemutatását a 3.3.2. fejezet tartalmazza.

Jelentős
vállalkozások és
intézményi funkciók

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 1 db-nak ebben a városrészben van a székhelye. Jelentősebb ipari üzem, vagy nagyobb (legalább 20 főt) foglalkoztató ugyanakkor nem található.

A településrész a közfunkciók közül az oktatási intézmények számát tekintve jelentős, a legtöbb egyéb funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye a település központi részét lefedő Belváros városrész. Kiemelhető még a Korniss-kastélyban működő, térségi jelentőségű szociális intézmény:

53. táblázat: A Búdi városrész intézményi ellátottságának bemutatása

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Oktatás	Pedagógiai Szakszolgálati Központ, Nevelési Tanácsadó, Logopédiai Intézet és Konduktív Pedagógiai Intézmény	Vasvári Pál u. 67/a.
Oktatás	Tiszavasvári Általános Iskola Vasvári Pál Iskola Egység	Vasvári Pál u. 97/a.
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Minimanó Óvodai Egysége	Vasvári Pál u. 67/a.
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Lurkó-Kuckó Óvodai Egysége	Egység u. 6.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermejjóléti Központ, Idősek otthona, Fogyatékos személyek otthona	Vasvári Pál u. 87.
Vallás	Görögkatolikus Egyházközség	Vasvári Pál u. 126.

A felsorolt funkciók közül a szociális intézménynek otthont adó Korniss-kastély épülete rekonstrukcióra szorul, de felújítandó az itt működő két óvoda is.

SWOT-elemzés

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

54. táblázat: A Búdi városrész SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ A városrészen jelentős műemlék, védett épület és több fontos közösségi funkciót betöltő intézmény is található ■ Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműolló záródása megtörtént ■ A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített ■ Széles körű és magas színvonalú oktatási és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére ■ A közoktatási intézmények infrastruktúrája általában megfelelő ■ A városrészben térségi jelentőségű bentlakásos intézmény működik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A történeti településrész településképe nem egységes ■ Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen ■ Védett kastély leromlott állapota ■ Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége ■ Egyes közparkok felújításra szorulnak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya alacsony ■ A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek elöregedettek; ■ Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A településrészen jelentős nagyságú, belvízzel fenyegetett terület található ■ A villamos hálózati vezetékek-tartó faoszlopok helyenként instabilak, elöregedettek ■ A belterületi utak egy része nem szilárd burkolatú ■ A szociális intézmények infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Az óvodák infrastrukturális állapota nem megfelelő ■ Nagyon magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya a közoktatási intézményekben ■ Az önkormányzat befolyása egyes közszolgáltatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ Folyamatos a társadalom elöregedése ■ A lakosság iskolai végzettsége összességében alacsony ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ■ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ■ A fiatalok körében nő a drogfogyasztás ■ A városrészen szegregátumok és szegregációval fenyegetett területek találhatók

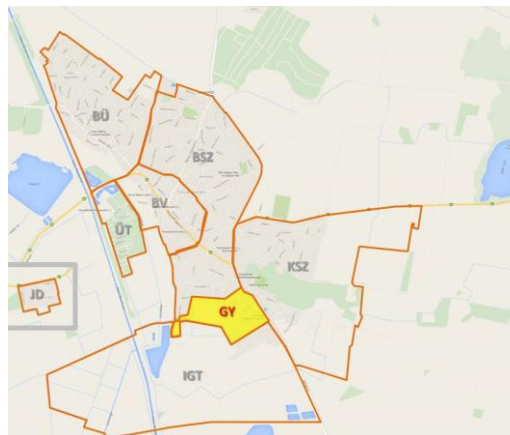
	<ul style="list-style-type: none"> ■ A szabadtéri, közhasználatú játszóterek és sportpályák hiányoznak vagy rossz állapotúak ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Barnamezős terület rekultivációja és hasznosítása ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A város arculatához illeszkedő beépítések történnek ■ Védett kastély felújítása, hasznosítása ■ Nő a magánérs építkezések és felújítások száma ■ A településrész csapadékvíz- és belvíz-elvezető rendszerének kiépítése ■ Javul a közszolgáltatások elérhetősége a leszakadó peremkerületeken ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik ■ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztése az önkormányzat aktív részvételével ■ Szociális városrehabilitáció, jobb lakáskörülmények biztosítása a szegényebb családok számára ■ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak ■ A város hagyományos értékei jobban érvényesülnek, erősödik a lokálpatriotizmus, a helyi identitástudat 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az előregedett vízvezetéknel szaporodó csőtörések és üzemzavarok ■ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népességen belül az inaktívak arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása ■ A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást

3.3.1.4 Gyári lakótelep

Térszerkezet

Az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. területe a város legjelentősebb ipari területe, s a várossá válásban is meghatározó szerepe volt. A gyár infrastrukturális beruházásai révén növekedett az urbanizáció, különösen a Gyári lakótelep és a vele határos kertvárosi jellegű területeken. Az üzem építette ki a közműveket, ő építette a lakótelepi házakat, és létrehozott több intézményt, ami ennek a települési decentrumnak a kialakulását eredményezte.

A Gyári lakótelep ma kisvárosi lakóterületnek minősíthető. A négyszintes házakból álló kislakótelepet eredetileg a gyár munkatársainak építették. A városrész szabályos, egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt tömbökből áll, amelyekben a telkek szabályosan kiosztottak. D-i felén az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt. üzemi területének egy részét találjuk.

A városrész kereskedelmi-szolgáltató sűrűsödése kialakulatlan települési alközpontként jellemezhető.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a Gyári lakótelep Ny-i felében egy nagyobb területet kertvárosias lakóterület fejlesztésére jelölt ki.

Infrastruktúra

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét többnyire zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani.

Itt található a város mindkét olyan üzeme, amely az általa folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek (azon belül alsó küszöbértékűnek) minősül (Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.: vegyipar, gyógyszeripar, veszélyes hulladék kezelése, égetése; Ecomissio Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.: veszélyes hulladék kezelése, égetése).

A Gyári lakótelep lakóingatlanai és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék legnagyobb része begyűjtésre kerül.

Társadalmi jellemzők

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a Gyári lakótelepen 433 lakott lakás található 981 lakóval. Ez a város lakónépességének 7,64%-a, amivel a városrész a 7 lakófunkciót (is) betöltő településrész között az ötödik. Az egy lakásban lakók átlagos száma 2,3 fő, amely a legalacsonyabb érték a településen. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (1,9%) mélyen a legalacsonyabb érték a városban. Az egyszobás lakások aránya ugyanakkor közepes (13,3%)

A Gyári lakótelep Tiszavasvárin belül a jobban előregedett városrészek közé tartozik. Itt a harmadik legalacsonyabb a 0-14 évesek aránya (15,0%), míg a 60 éven felettiek 23,0%-a a harmadik legmagasabb érték. A lakók iskolai végzettség szerinti adatai általában a legjobbak a városrészek közül: itt a legalacsonyabb a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (7,2%), és a szegregációs mutató 4,1%.

A városrész foglalkoztatási adatai is a legjobbak között vannak: Itt a második legkedvezőbb a foglalkoztatottak aránya (63,1%) és foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (36,6%). A

munkanélküliségi ráta (11,7%) a negyedik, a tartós munkanélküliek aránya (4,9%) a harmadik legkedvezőbb érték.

A városrészben szegregátum nem található.

Jelentős
vállalkozások és
intézményi funkciók

Itt található a város legnagyobb ipari üzemének (egyúttal a magánszektor legnagyobb foglalkoztatójának, az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.-nek) a székhelye, és ipari területének jelentős része. A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül egy továbbinak is ebben a városrészben van a székhelye, ugyanakkor jelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet itt nem működik.

Ahogy korábban említettük, a Gyári lakótelep kialakulatlan városi alközpontként is azonosítható, hiszen több települési funkciónak is otthont ad, persze nem versenyezhet a település központi részét lefedő városrészszel, amely majdnem minden funkciót tekintve az intézmények, szolgáltatások első számú előfordulási helye:

55. táblázat: A Gyári lakótelep intézményi ellátottságának bemutatása

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Állam- és közigazgatás	Tiszavasvári Önkormányzati Tűzoltóság	Kabay János u. 29.
Oktatás	Tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézmény Varázsceruza Óvodai Egysége	Vöröshadsereg u. 10/a.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Bölcsőde	Vöröshadsereg u. 10.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermekejóléti Központ, Támogató Szolgálat	Kabay János u. 23.
Szociális ellátás	Tiszavasvári Szociális és Gyermekejóléti Központ, Családok Átmeneti Otthona	Kabay János u. 23.
Egészségügy	Tiszavasvári Egészségügyi Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft., Fogászati Röntgen	Kabay János u. 23.
Egészségügy	Háziorvosi Rendelő	Kabay János u. 23.
Gazdasági funkciók	Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.	Kabay János u. 29.

A felsorolt funkciók közül a Szociális Támogató Szolgálat és az Óvoda épületei korszerűsítésre szorulnak, a Városi Bölcsőde pedig a jelenlegi igényeket ki tudja elégíteni, de a jövőben várhatóan bővítésre szorul. Az Alkaloida iparterületén felhagyott, rekultiválandó területek is találhatóak.

SWOT-elemzés

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

56. táblázat: A Gyári lakótelep SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Nagy hagyományú, K+F tevékenységet is végző nagyvállalat működik a városrészben A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműháló záródása megtörtént A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített Széles körű és magas színvonalú oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások állnak a lakosság rendelkezésére 	<ul style="list-style-type: none"> Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek Hiányzó kerékpárút a Kabay u.-Nánási út mentén A szociális intézmény infrastrukturális állapota nem megfelelő Az óvoda infrastrukturális állapota nem megfelelő Nagyon nagy a szelektív elvádorlás mértéke Folyamatos a társadalom előregedése Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya

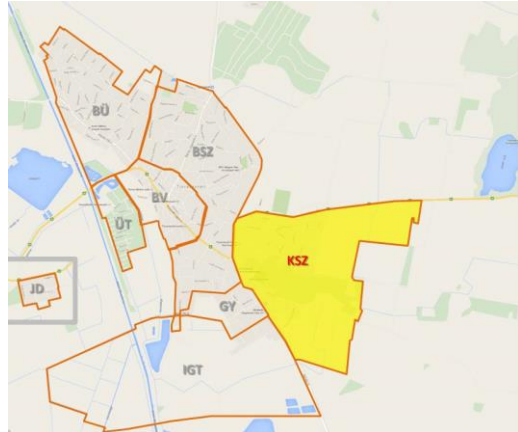
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none">■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás■ A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak	<ul style="list-style-type: none">■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén■ Növekszik a teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát■ A bölcsőde és óvoda kapacitásbővítésének elmaradása a jövőben nehezíti a munkaképes korúak munkába állását■ Folytatódik a népesség előregedése és az inaktívak arányának emelkedése

3.3.1.5 Külső-Szentmihály

Térszerkezet

A városrész néhány szabályos, egyenes vonalvezetésű utcával határolt lakótömbökből, és köztük jelentős méretű ipari és mezőgazdasági területekből áll. Az egy tömbben található lakótelkek jellemzően azonos méretűek, szabályosan kiosztottak. A lakótömbök jelentős többsége megakadt fejlődésű, vagy visszafelődést mutató, ezért nem tekinthető karakteres, beállt területnek.

Az épített környezet jelentős problémáit a magántulajdonú házak állagának, külső megjelenésének romlása, a rendezett városi zöldfelületek hiánya, a jelentős nagyságú belvizes lakóterületek, valamint a városrészen található védett kastély romló állaga jelentik. A városrész alulhasznosított területei a barnamezős, korábbi, felhagyott, esetenként pusztuló állapotú gazdasági épületeket tartalmazó helyszínek (pl. volt gépgyári terület a Gépállomás u. D-i oldalán).

A településrészen egy műemléki védettségű (Volt Dessewffy-kastély, ma oktatási intézmény) és egy helyi védelemre javasolt épület található.

A város jóváhagyott településrendezési terve a városrész K- oldalán, a főúttól nagy zöldmezős fejlesztési terület jelölt ki, gazdasági-kereskedelmi funkcióval.

Infrastruktúra

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a gázellátás és a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezeték rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét nyílt és zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani. A városrészen a Vasút utca mentén nagy kiterjedésű, belvízzel fenyegetett terület található, ahol a csapadékvíz-elvezető rendszer hiányos.

A Külső-Szentmihály lakóingatlanai és az itt működő vállalkozásoknál keletkező kommunális hulladék nagyobb része begyűjtésre kerül, de a peremterületek lakói körében még jelentős a szervezett hulladékgyűjtésben nem résztvevők aránya.

Társadalmi jellemzők

A 2011-es népszámlálás adatai alapján Külső-Szentmihály a város harmadik legnagyobb településrésze. Az itt lakó 2376 főre (az összlakosság 18,49%-a) ugyanakkor csak 496 lakás (az összes lakás 10,85%-a) jut, ami a legmagasabb egy lakott lakásra jutó létszámot eredményezi (4,8 fő). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (43,7%) alig marad el a legrosszabb értéknél (Józsefháza), és a rangsorban következő Búdi városrészhez képest több mint kétszer kedvezőtlenebb.

Külső-Szentmihály Tiszavasvárin belül a legfiatalabb korösszetételű városrész: magasan itt a legmagasabb a gyermekek részaránya (40,9%), és legalacsonyabb a 60 év felettieké (7,6%). Az itt lakók átlagos iskolai végzettsége és foglalkoztatási helyzete majdnem minden szempontból a legrosszabb (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 61,6%, a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 60,1%, az inaktív lakosok aránya 80,5%). Az ugyancsak rendkívüli mértékben leszakadó Józsefházát Külső-Szentmihály csak a felsőfokú végzettségűek arányát (3,1%), a munkanélküliségi rátát (26,9%) és a tartós munkanélküliek arányát (11,2%) tekintve tudja kevéssel maga mögé utasítani. Nem véletlen, hogy itt a legmagasabb a

Jelentős
vállalkozások és
intézményi funkciók

szegregációs mutató (51,9%), ami azt jelenti, hogy az itt lakók nagyobbik része kimondottan hátrányos társadalmi helyzetű.

A fenti adatok alapján nem meglepő az sem, hogy a városrész lakóterületének nagyobbik fele szegregátum, vagy szegregációval fenyegetett terület. Ezek részletes bemutatását a 3.3.2. fejezet tartalmazza.

A 10 legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás és integrátor szervezet közül 1 db-nak ebben a városrészben van a székhelye, de itt található a 11 legjelentősebb ipari üzem közül kettő: a város második legnagyobb magán foglalkoztatója, a V+K Kft., és két további, jelentős számú alkalmazottal működő ipari vállalkozás.

A településrész periférikus elhelyezkedését csak erősíti a vasút és a főút elválasztó hatása. Ennek is köszönhető, hogy méretéhez képest kevés közszolgáltatásnak és városi funkciónak ad otthont. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a nagyobb helyigényű sportfunkciók (sportcsarnok, sporttelep) itt találhatóak. A hátrányos helyzetű lakosok számára kiemelten fontos az itt működő közösségi ház is:

57. táblázat: Külső-Szentmihály intézményi ellátottságának bemutatása

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Oktatás	Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégium Tiszavasvári Kollégium Tagintézménye	Petőfi u. 1.
Közművelődés, közösségi funkciók	Cigány Községi Ház	Széles u. 1.
Sport és rekreáció	Városi Sportcsarnok	Petőfi u. 3.
Sport és rekreáció	Városi Sporttelep	Fehértói út 2/b.
Közlekedés	Tiszavasvári vasúti állomás	Kabay János utca 36.
Közlekedés	Shell benzinkút	Vörösvári u. 6.

A felsorolt funkciók közül a jelenleg üresen álló (korábban kollégiumnak otthon biztosító) Dessewffy-kastély épülete és parkja is rekonstrukcióra szorul.

SWOT-elemzés

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

58. táblázat: Külső-Szentmihály SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> A városrészen jelentős műemlék, és több fontos közösségi funkciót betöltő intézmény is található Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműháló záródása megtörtént A villamos-energia- és gázellátás teljes körűen kiépített Több jelentős sportlétesítmény áll a lakosság rendelkezésére Az oktatási intézmény infrastruktúrája általában megfelelő 	<ul style="list-style-type: none"> Alulhasznosított területek találhatóak a településrészen Védett kastély és kastélypark leromlott állapota Egyenlőtlen a zöldfelületek eloszlása és minősége Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya alacsony A vízvezeték hálózat egyes részein a csövek elöregedettek; Belvíz elvezető rendszer nem teljes körűen kiépített és részben rekonstrukcióra szorul, a csapadékvíz elvezető rendszer elégtelen. A településrészen jelentős nagyságú, belvízzel

	<p>fenyegetett terület található</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregekedtek ■ A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a településrészen ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ A lakosság iskolai végzettsége összességében alacsony ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Magas munkanélküliségi ráta, alacsony foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ■ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ■ A fiatalok körében nő a drogfogyasztás ■ A városrészen szegregátumok és szegregációval fenyegetett területek találhatók ■ A szabadtéri, közhasználatú játszóterek hiányoznak vagy rossz állapotúak ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása ■ A kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesül ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ Védett kastély felújítása, hasznosítása ■ Nő a magánérs építkezések és felújítások száma ■ A település csapadékvíz- és belvíz-elvezető rendszerének kiépítése ■ Javul a közszolgáltatások elérhetősége a leszakadó városrészekben ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (peremkerületek hátrányos helyzetű lakosai, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Az előregeedett vízvezetékknél szaporodó csőtörések és üzemzavarok ■ A csapadékvíz-elvezetésének hiánya miatt belvizes, vízállásos területek növekedése ■ Növekszik teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő vállalkozások hatására ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Az óvodai férőhelyek kapacitásbővítésének elmaradása nehezíti a munkaképes korúak munkába állását ■ Folytatódik a népesség körében az inaktív arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása ■ A közeli megyeszékhely és régióközpont elszívó hatása erősödik, tovább erősítve az ingázást és elvándorlást

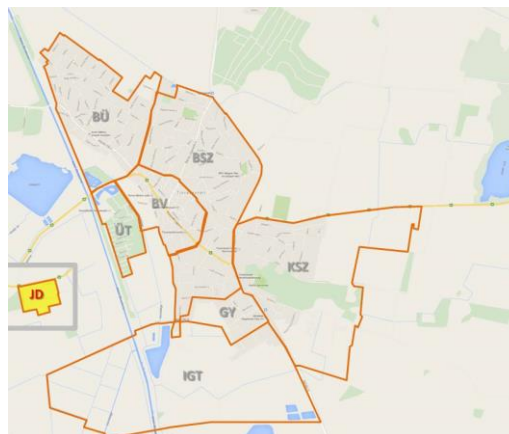
<p>oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik</p> <ul style="list-style-type: none">■ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztése az önkormányzat aktív részvételével■ Szociális városrehabilitáció, jobb lakáskörülmények biztosítása a szegényebb családok számára■ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás■ A civil szervezetek megerősödnek és a városrész fejlődésének aktív résztvevőivé válnak	
---	--

3.3.1.6 Józsefháza és Dankópuszta

Térszerkezet

A városból keleti irányba haladó utak mentén alakultak ki a tanyák, amelyek a rendszerváltás óta újra kezdenek benépesülni. A várostól délnyugatra, a központtól mintegy 7 km-re fekvő Józsefháza belterület az 1950-es években települt át mai helyére. Az egyenes vonalvezetésű utcákkal határolt, szabályos telekkiosztású tömbökben kezdettől fogva a csökkentett értékű lakások építése volt jellemző. Józsefháza az elmúlt évtizedek során fokozatosan amortizálódott, mára már nagyon alacsony értékű, leromlott állapotú, falusias jellegű lakóterületként jellemezhető.

Dankótanya a 35-ös jelű főút mentén Ny-i irányba, további 3 km-re található külterületi településrész. Néhány tanya jellegű lakó- és gazdasági funkciójú épületcsoport, jelentős méretű szarvasmarha-tartó telep, valamint több felhagyott mezőgazdasági ingatlan alkotja. Potenciális régészeti terület.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

Infrastruktúra

A településrészen a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezetékes rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal. A terület ivóvíz-hálózattal, gázellátással, szennyvízcsatorna-hálózattal, vagy csapadékvíz-elvezető rendszerrel nem ellátott.

A városrész lakóinak nagyobb része nem vesz részt a szervezett hulladékgyűjtésben.

Társadalmi jellemzők

Mivel a városrész teljes területe szegregátum, az itt lakókra vonatkozó társadalmi jellemzőket a 3.3.12. fejezetben mutatjuk be.

Jelentős vállalkozások és intézményi funkciók

Józsefházán jelentős mezőgazdasági vállalkozás vagy integrátor szervezet, ipari üzem nem található, de Dankópuszta ad otthont a település legnagyobb szarvasmarhatartó telepeinek. A városrészben semmilyen más települési funkció vagy közszolgáltatás nem található. Az itt lakók hozzáférése alapvetően jóval gyengébb ezekhez, mint a központi belterület egyes településrészeinek lakói. Kivételt ez alól az időszakos jelleggel végzett, mobil tevékenységek (pl. egészségügyi szűrővizsgálatok, település-bejárások, helyi konzultációk) képeznek.

SWOT-elemzés

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

59. táblázat: Józsefháza és Dankópuszta SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Jelentősek a mezőgazdasági hagyományok A mezőgazdasági termőterületek többsége jó minőségű Az ipari vállalkozások foglalkoztatási kapacitása magas Gazdag a flóra- és faunavilág 	<ul style="list-style-type: none"> A településrész távol helyezkedik el a központi belterülettől, a lakossági alapszolgáltatások helyben nem elérhetők Alulhasznosított területek találhatók a településrészen Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas A lakásállomány állapota általában nagymértékben leromlott, átlagos életkora gyorsan növekszik A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya nagyon alacsony

	<ul style="list-style-type: none"> ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregeedettek ■ A belterületi utak jelentős része nem szilárd burkolatú ■ A városközpont felé nincs közösségi közlekedés vagy kerékpárút, a távolsági buszjáratok száma alacsony ■ A városrészben nincs ivóvíz-vezeték, szennyvízcsatorna-hálózat, gázellátás és csapadékvíz-elvezetés ■ Nagyon nagy a szelektív elvándorlás mértéke ■ A lakosság iskolai végzettsége összességében nagyon alacsony ■ Nagyon magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ Nagyon magas a munkanélküliségi ráta, alacsony a foglalkoztatottság ■ Az önkormányzati segélyek igénybevétele növekvő tendenciát mutat ■ Magas a hátrányos helyzetű lakosság aránya ■ Romlik a lakosság (különösen a gyermekek) általános egészségi állapota ■ A fiatalok körében nő a drogfogyasztás ■ A városrész teljes egésze szegregátum ■ Nincsenek szabadtéri, közhasználatú játszóterek vagy sportpályák ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ Nő a magánérős építkezések és felújítások száma ■ Javul a közszolgáltatások elérhetősége a városrészben ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (hátrányos helyzetű lakosok, nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik ■ Szociális foglalkoztatási formák fejlesztése az önkormányzat aktív részvételével ■ Szociális városrehabilitáció, jobb lakáskörülmények biztosítása a szegényebb családok számára ■ A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok felzárkóztatása és integrálása komplex beavatkozásokkal 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a városrész potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség körében az inaktívak arányának emelkedése ■ A hátrányos helyzetű csoportok aránya és leszakadásuk mértéke tovább növekszik ■ A foglalkoztatási problémák kezelésének elmulasztásával szociális válság alakulhat ki ■ Kieleződhetnek a konfliktusok a helyi társadalmon belül ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása

■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás■ A civil szervezetek megerősödnek és a városrész fejlődésének aktív résztvevőivé válnak	

3.3.1.7 Üdülőterület

Térszerkezet

Az Üdülőterületet szabályos, egyenes vonalvezetésű utcák jellemzik, az általuk határolt tömbökben a telkek azonos méretűek, szabályosan kiosztottak. Ez a város egyik legszebb területe, szépen gondozott, de nagyon aprótelkes üdülőkkel, a termálfürdővel és a szabadidőparkkal, csónakázótóval, valamint a Keleti-főcsatorna melletti galériaerdővel, amely további rekreációs fejlesztéseket tesz lehetővé.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

Infrastruktúra

A településrészen az ivóvíz-ellátás, a szennyvízcsatorna-hálózat, a villamos energia-ellátás teljes körűen kiépített. A hálózati áramot légvezeték rendszer szolgáltatja, helyenként faoszlopokkal. A településrészen gázszolgáltatás nem elérhető.

A városrész csapadékvíz-elvezető rendszerét többnyire zárt csatornahálózat alkotja. A hálózat állapota az érintett vízgyűjtő-területek vízelvezetését nem mindig tudja biztosítani.

Az Üdülőterületen 2015. április 01-től bevezetésre került az egyéni hulladékgyűjtés, zsákos rendszerben, felváltva a korábban az önkormányzat által fizetett konténeres gyűjtést, így az üdülőtulajdonosok is bekapcsolódtak a közszolgáltatásba, ezzel is megfelelve a jogszabályi követelményeknek. A zsákos rendszer az átállás átmeneti időszakát követően, remélhetőleg beváltja a hozzá fűzött reményeket.

Társadalmi jellemzők

A 2011-es népszámlálás adatai alapján az Üdülőterület a városon belül lakosságát tekintve egy törpe településrész, hiszen az itt élő 42 lakos a városiaknak csupán 0,33%-a. Statisztikai adatai ezért nem tekinthetők ugyanolyan relevánsnak, mint a többi városrész adatai. Az adatok összességében azt mutatják, hogy az itt lakók a legtöbb városrész átlagánál jobban képzettek, és az egész városban a legjobb a foglalkoztatási helyzetük. A szegregációs mutató ugyanakkor csak a negyedik a rangsorban. Tekintettel arra, hogy a KSH szegregációs adatszolgáltatása egy kis méretű, szegregációval fenyegetett területet mutatott ki a városrész É-i szélén, feltételezhető, hogy a 42 fős összlakosságnak egy kisebb része (néhány háztartás a Nyárfa utca mentén) sokkal rosszabb helyzetben él a többi itt lakónál.

Jelentős vállalkozások és intézményi funkciók

A településrészen legjelentősebb mezőgazdasági vállalkozás vagy integrátor szervezet, ipari üzem nem található.

Az Üdülőterület alapvető, eredeti funkciójának megfelelően a fontosabb sport- és rekreációs funkciókat biztosít a város lakói és az ide látogatók számára:

60. táblázat: Az Üdülőterület intézményi ellátottságának bemutatása

Szolgáltatás típusa	Intézmény neve	Intézmény címe
Egészségügy	Rehabilitációs Team Kft., fizioterápiás, masszázs és hidroterápiás kezelők a gyógyfürdő területén	Nyárfa utca. 4.
Sport és rekreáció	Szentmihályi Gyógyfürdő	Nyárfa utca. 4.
Sport és rekreáció	Horgásztó, városi futópálya	Polgári út
Gazdasági funkciók	Gólyahír Ifjúsági Tábor	Nyárfa u.

SWOT-elemzés

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

61. táblázat: Az Üdülőterület SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ez a város egyik legszebb lakóterülete ■ Az M3 autópálya továbbépítésével az ide látogatók számára javult a város elérhetősége ■ Itt található a város legfontosabb turisztikai attrakciója (termál- és gyógyvíz működő strandfürdővel, gyógyászati részleggel) és több más vonzerő (horgászto, futópálya, ifjúsági tábor) ■ A turisták számára vonzerőt jelentenek a város egyéb területein található attrakciók (műemlékek és védett épületek, múzeum, „Fehér-szik” természetvédelmi terület, és sok további, figyelemre méltó tájképi, természeti értékű mocsár, rét és legelő) ■ Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására ■ A vízellátottság és a szennyvízcsatorna kiépítettsége teljes, a közműháló záródása megtörtént ■ A villamos-energiaellátás teljes körűen kiépített ■ Az ipari tevékenység elsősorban a város déli területeire koncentrálódik, így az nem zavarja az Üdülőterületet ■ A város programkínálata az elmúlt években kifejezetten színessé és gazdaggá vált, és egész éves közösségi elfoglaltságot kínál 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik, és nem számít jelentős idegenforgalmi célpontnak ■ A turisztikai szolgáltatások mennyiségi és minőségi mutatói nem felelnek meg az elvárásoknak ■ Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas ■ A lakásállomány átlagos életkora gyorsan növekszik ■ A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya alacsony ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, elöregedettek ■ A városrészben nincs gázellátás ■ A szolgáltatások egyenlő elérhetősége nem biztosított a településrészben ■ Magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya ■ A városrészen kis méretű, szegregációval fenyegetett terület található ■ Magas az eljáró (ingázó) munkavállalók aránya
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet ■ Bővül és fejlődik a helyi vonzerő- és szálláshelykínálat, és a turisztikai szolgáltatások minősége ■ Kiegészítő jellegű turisztikai ágazatok megjelenése (pl. aktív-turizmus vízi turizmus) ■ Térségi turisztikai kínálat integrációja, közös marketing-tevékenység ■ Nő a magánérős építkezések és felújítások száma ■ A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet ■ A munkaképes korú, inaktív lakossági csoportok (pl. nők) munkaerőpiaci (re)integrációja erősíti a helyi gazdaságot ■ Egészséges életmód programok és nevelés, környezettudatos szemléletformálás ■ A civil szervezetek megerősödnek és a városrész fejlődésének aktív résztvevőivé válnak 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Erősödnek a város versenytársai a turizmus területén ■ A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ Megfelelő minőségű munkahelyek hiányában a szelektív elvándorlás tovább csökkenti a város potenciális munkaerő bázisát ■ Folytatódik a népesség elöregedése és az inaktív arányának emelkedése ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása

3.3.1.8 Ipari-gazdasági terület

Térszerkezet

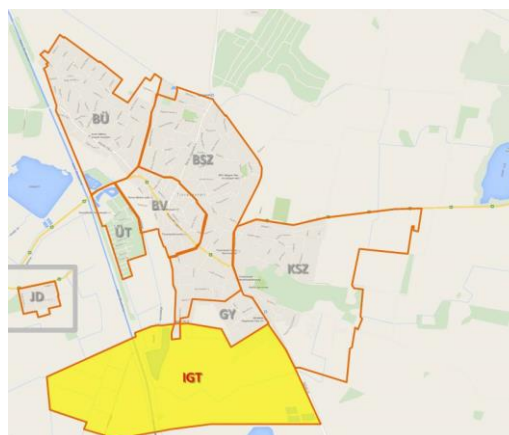
A városrész egybefüggő lakóterületet nem tartalmaz, azt jelentős méretű ipari és mezőgazdasági területek alkotják.

A városrész a jellegzetes szennyező funkciók fő befogadó területe: itt található a szennyvíztelep az Alkaloida zagytereivel, az Alkaloida üzemi területének egy része, valamint hulladéktárolók, hulladéklerakó, de itt működött a 2014-ben megszűnt sertéstelep is.

A területhasználatban problémát okoz a kevés önkormányzati tulajdonú, beruházásra alkalmas terület, illetve a beruházásra alkalmas magántulajdonú területek rendezetlensége és esetenként szétaprózott területi tulajdonviszonyai.

A településrészen védett építészeti érték nem található.

A városrészt délről a tervezett elkerülő út nyomvonala határolja. Ennek belső oldalán indokolt fejleszteni az ipari-gazdasági területeket, akár szervezett (ipari park) formában is. Itt található az önkormányzat által iparfejlesztésre kijelölt, saját tulajdonában álló, összefüggő terület is, amely téglagyár és más szállítási igényes, zajos termelő-tevékenység vagy logisztikai funkció telepítésére is ideálisan alkalmas.

Infrastruktúra

A településrészen a közművek igény szerint rendelkezésre állnak, leszámítva a mezőgazdasági és a zöldmezős iparfejlesztési területeket. Az ipari üzemek közül az Alkaloida Zrt. saját hatáskörben gondoskodik vízellátásáról, ipari szennyvíz-kezelésről és veszélyes hulladékainak kezeléséről. Ezen infrastruktúráját a környező területekre betelepülő más üzemeknek is biztosítja.

Jelentős vállalkozások

A legalább 20 főt foglalkoztató vállalkozása közül itt található a város legnagyobb ipari üzemének (egyúttal a magánszektor legnagyobb foglalkoztatója, az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.) ipari területének déli része, a Vasép Vasipari Kft., a Járműszerelvényt Gyártó Zrt., a Wienerberger Téglaiipari Kft., és az ELEX UNIVILL Kft., de itt valósul meg a jelenleg építés alatt álló biogáz erőmű, és itt működik több kisebb ipari és szolgáltató vállalkozás is. A jelentősebb mezőgazdasági vállalkozások közül itt található a V+K Kft. baromfinevelő telepe.

Az Ipari-gazdasági terület gyakorlatilag nem lát el lakófunkciót. (A 2011-es népszámlálás adatai szerint ugyan van 6 lakosa, de ez a szám olyan kicsi, hogy egyrészt a beazonosíthatóság miatt személyiségi jogokat sértene az itt lakók statisztikai adatainak közzlése, másrészt értelme sem lenne ilyen kicsi mintán felvett átlagok más településrészek adataival történő összevetésének.)

A településrész közfunkciónak és városi intézménynek sem ad otthont.

SWOT-elemzés

A városrész főbb erősségeit, gyengeségeit, illetve a fejlődésére potenciálisan ható lehetőségeket és veszélyeket az alábbi SWOT-elemzés foglalja össze:

62. táblázat: Az Ipari-gazdasági terület SWOT-analízise

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Az elmúlt években javult a város közlekedés-földrajzi elhelyezkedése (M3 autópálya) Kedvezőek az adottságok a megújuló energiaforrások hasznosítására Az ipari tevékenység elsősorban a város déli 	<ul style="list-style-type: none"> A város az ország keleti, viszonylag periférikus, részén fekszik Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző Nincs ipari park, vagy inkubátorház

<p>területeire koncentrálódik, és itt helyezkednek el a leginkább környezetterhelő tevékenységek is, elkülönítve a lakóterületektől</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ A déli ipari területek közvetlenül, a városközpont érintése nélkül megközelíthetők az M3 autópálya felől ■ Nagy hagyományú, K+F tevékenységet is végző nagyvállalat működik a városrészben ■ A városrészben jelentős méretű magán- és önkormányzati tulajdonú fejlesztési területek állnak rendelkezésre ■ Az Alkaloida Zrt. ipari közműkapacitása a környezetébe betelepülő más vállalkozások számára is elérhető 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A potenciális befektetési területek tulajdonviszonyai vegyesek, a tulajdonosi szándékok összeegyeztetése nehézkes ■ Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztési és befektetés-ösztönzési tevékenysége nem elégséges ■ A villamos hálózati vezeték-tartó faoszlopok helyenként instabilak, előregedettek ■ A külterületi utak többsége burkolat nélküli ■ Hiányzó kerékpárút a Kabay u.-Nánási út mentén ■ Tiszavasváriban nem található felsőoktatási intézmény vagy annak kihelyezett tagozata, így a magasabb hozzáadott értékű tevékenységek betelepítése nehezebb
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ■ Az M3 autópálya, a fel- és lehajtó csomópont közelsége növeli a térbeli helyzetből adódó előnyöket, javítja a város tökevonzó képességét ■ Jelenlétük jelennek meg a városban ■ Barnamezős területek rekultivációja és hasznosítása ■ Ipari park, és a kezdő vállalkozásokat, start-up cégeket és stratégiai iparágakat felkaroló, támogató inkubátorház vagy technológiai szolgáltató központ létesül ■ Erősödik a város logisztikai szerepköre ■ Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek, a mezőgazdasági biotermékek iránti kereslet növekszik ■ A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik ■ A város szabad vállalkozási zóna státusza miatt nő a helyi vállalkozások pályázati aktivitása, sikeressége ■ A népesség átlagos iskolázottsági szintje emelkedik, a szakképzés kielégíti a jelenlegi és potenciális vállalkozói igényeket ■ Az önkormányzati, a vállalkozó szféra és az oktatási, munkaügyi intézmények közötti együttműködés erősödik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt ■ Erősödnek a város hazai és nemzetközi versenytársai a gazdaság minden területén ■ Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba ■ A barnamezős területeken a korábbi ipari szennyezés miatt nagy költségű rekultivációs kötelezettsége keletkezik a városnak ■ Növekszik a teher- és személygépkocsi-forgalom a betelepülő ipari vállalkozások hatására ■ Vagyon elleni bűncselekmények elszaporodása

3.3.2 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

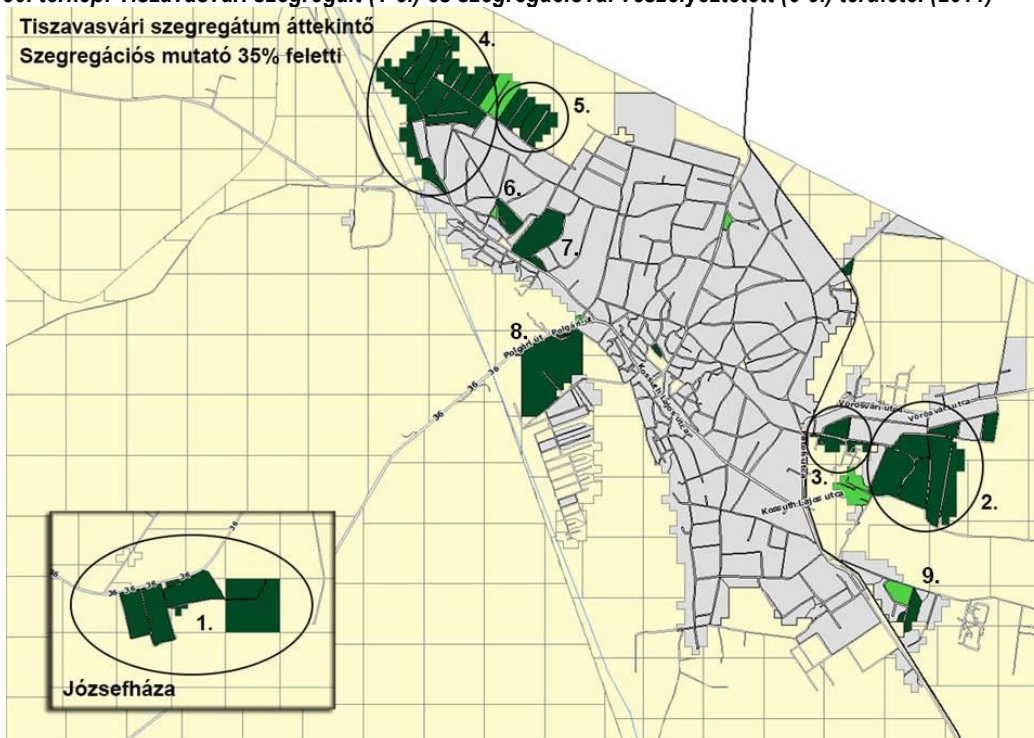
Az alábbi fejezet helyzetelemzési céllal készült, ezért elsősorban az adatok, információk ismertetésére törekszik. A város leszakadó térségeire vonatkozó fejlesztési javaslatok az Integrált Településfejlesztési Stratégia anti-szegregációs programja fejezetében kerülnek majd ismertetésre.

A szegregált vagy szegregációval fenyegetett területeket a 2011-es népszámlálás adataiból nyert ingatlan-szintű szegregációs adatok alapján készített KSH-adatszolgáltatást felhasználva tudjuk azonosítani. A kijelölés alapja a szegregációs mutató, vagyis a legfeljebb általános iskolai

végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül. Abban az esetben, ha ez az arány egy összefüggő területen, legalább 35%-ot mutat, és a szegregációs feltételeknek megfelelő lakosságcsoporthoz eléri az 50 főt, akkor kialakult szegregátumról beszélhetünk, amelyre mindenképpen külön anti-szegregációs intézkedési tervet kell készíteni. Tiszavasvári esetében öt ilyen terület található (az alábbi térképen 1-5 között jelölve, bekarikázva). Az ezen területekre vonatkozó teljes KSH adatszolgáltatást a melléklet tartalmazza. Azt a négy további, összefüggő lakóterületet, ahol a szegregációs mutató eléri ugyan a 35%-os küszöbértéket, de a képzettségi és foglalkoztatási feltételeket teljesítő lakosok száma 50 főnél kevesebb, szegregációval veszélyeztetett területként azonosítottuk (az alábbi térképen 6-9 között jelölve, karikázás nélkül):

30. térkép: Tiszavasvári szegregált (1-5.) és szegregációval veszélyeztetett (6-9.) területei (2011)

Forrás: KSH, saját szerkesztés

Kialakult
szegregátumok

A város központjától mintegy 7 km-re DNy-i irányban található a Tiszavasvárihoz tartozó, de a magtelepüléstől különálló, Józsefháza megnevezésű belterület, amelynek gyakorlatilag teljes területe szegregátum (ld. **fenti térkép, 1.**) A mezőgazdasági területen létrejött lakóterület az 1950-es években települt át mai helyére. Józsefházán története kezdetétől csökkentett értékű lakások építése volt jellemző, lakosai kezdetől fogva inkább szegényebb családok voltak.

Józsefháza 59 lakott lakásával és 181 lakosával a második legkisebb a kialakult szegregátumok között, de szélsőségesen periférikus helyzete, a közszolgáltatások minimális elérhetősége, és a folyamatos, mára riasztó méreteket öltő leszakadása mindenképpen a legproblematisabbá teszik. A 2011-es statisztikai adatok szerint az aktív korúak között nagyon magas a legfeljebb általános iskolai végzettségűek (64,7%), és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (77,6%), és nagyon alacsony a foglalkoztatottaké (21,3%). A szegregációs mutató 58,8%, vagyis az itt lakók közel 60%-a sem legalább középfokú iskolai végzettséggel, sem rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezik. A munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélküliek aránya az összes szegregátum között a legmagasabb (53,5%, illetve 20,9%).

A településrészen nagyon sok a romos ingatlan. Az utcák, telkek, épületek nagyrészt lepusztultak, rongáltak, szemetesek. Az alacsony komfortfokozatú lakások (vagyis a komfort

nélküli, félkomfortos és szükséglakások) aránya 54,2%, és itt a legmagasabb az egyszobás lakások aránya (22,9%).

A hatályos településszerkezeti terv a külterületeken - településszerkezet kompaktságának megőrzése érdekében - általánosságban tiltja, de a tanyás gazdálkodás hagyományos területein biztosítja az építkezés lehetőségét. Dankótanya és Józsefháza térségét olyan városközei övezetként emeli ki, ahol a gazdasági épületek és lakóépületek koncentráltan, jól megközelíthető, infrastruktúrával jól ellátható területen alakíthatók ki.

A város legnagyobb szegregátuma Külső-Szentmihály lakóterületének DK-i peremén alakult ki, a Toldi utca - Madách utca - Széles utca - Katona József utca - Kiss utca - Erdő utca - Széles utca - belterületi határ által határolt területen (ld. **fenti térkép, 2.**) Egy korábbi tanulmány szerint hagyományosan az oláh cigányság telepedett le ezen a területen, de mára ezek a határvonalak elmosódottabbak, így az itt lakók legfőbb közös jellemzője a nagyon alacsony jövedelem, és a városban tapasztalható legrosszabb munkaerőpiaci helyzet.

A szegregátumnak 1497 lakosa van, itt lakik a szegregált területeken élők 62%-a. Ehhez képest kevés, mindössze 202 lakott lakást számlál, aminek köszönhetően magasan itt a legnagyobb az egy lakott lakásra jutó lakosok száma (7,4 fő, míg a városi átlag 2,8, és a második legmagasabb érték is „csak” 5,4.) A statisztikai adatok szerint az aktív korúak között itt a legmagasabb a legfeljebb általános iskolai végzettségűek (80,6%), és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (86,2%), és a legalacsonyabb a foglalkoztatottaké (13,7%). A szegregációs mutató még a második legrosszabb értéket is közel 12%-kal haladja meg (70,7%). Az, hogy a munkanélküliségi ráta és a tartós munkanélüliek aránya az összes szegregátum között viszonylag kedvező (39,4%, illetve 15,8%), azt mutatja, hogy a városrész lakói jelentős számban vesznek részt a közfoglalkoztatási programban, vagy más idényjellegű foglalkoztatási formában.

A településrészt leromlott állapotú épületek jellemzik. Itt a legmagasabb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (75,8%), ugyanakkor kevésbé jellemzőek az egyszobás lakások (11,6%).

A szegregátum lakói számára fontos közösségi szolgáltatóhely a Magyarországi Mgiszter Alapítvány itt működő Cigány Közösségi Háza (Széles u. 1.)

Az előző terület közelében, ugyanebben a városrészben, de a központ irányába található egy kisebb kiterjedésű szegregátum a Gépállomás utca déli oldalán (a Kiss utca és a vasút között), illetve a Gépállomás utca - Erkel Ferenc utca - Madách utca területen (ld. **fenti térkép, 3.**)

Az érintett területen csak 130 lakos és 24 lakott lakás található. Magas, de a szegregátumok között átlagosnak mondható a legfeljebb általános iskolai végzettségűek (64,2%), és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (76,1%), és ugyancsak középen helyezkedik el a foglalkoztatottak aránya (23,2%), a szegregációs mutató (55,2%), a munkanélküliségi ráta (50,0%) és a tartós munkanélüliek aránya (18,8%).

Az előzőekben tárgyalt településrészekhez képest ez a néhány utca sokkal rendezettebb, és az itt lévő lakóépületek is lényegesen jobb állapotban vannak. A 2011-es statisztikai adatok szerint a komfort nélküli illetve félkomfortos és szükséglakások aránya kiugróan a legalacsonyabb a szegregátumok között (21,7%, míg a második legjobb érték 34,3%).

A város második legnagyobb méretű szegregátuma ugyancsak a periferián, a Búdi városrész É-i szélén, a 3631 sz. út - Déryné utca - Attila utca - Gólya utca - Déryné utca - Nagy Sándor utca - Víg utca - Víz utca - Korondi Béla utca mindkét oldala - belterületi határ által határolt területen fekszik (ld. **fenti térkép, 4.**) A már idézett korábbi tanulmány szerint az ide települt eredeti roma lakosság a romungrok (régembi, közkeletű elnevezésével ún. magyar cigányok) közé tartozott. Adatai, és városképi jellemzői alapján azt mondhatjuk, hogy a területen a legszegényebb

családok valamivel kevertebben élnek a kissé jobb helyzetben élőkkel, mint a korábban tárgyalt, homogénebb szegregátumok esetén.

A területen 482 lakos és 118 lakott lakás számlálható. Magas, bár a szegregátumok között nem a legmagasabb a legfeljebb általános iskolai végzettségűek (68,1%), és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (70,9%). A foglalkoztatottak aránya, bár nagyon alacsony, a szegregátumok között a második legjobb (27,9%), és ugyancsak a második legkedvezőbb, kicsivel 50% alatti a szegregációs mutató (49,1%). Középen helyezkedik el a munkanélküliségi ráta (42,8%) és a tartós munkanélüliek aránya (19,3%).

A többi periférikus elhelyezkedésű szegregátumhoz hasonlóan itt is nagyon sok leromlott állapotú, omladozó vakolatú épület található, sok helyen hiányzik vagy roncsolt a kerítés is. Adataink alapján a komfort nélküli illetve félkomfortos és szükséglakások aránya a szegregátumokhoz képest közepes (50,8%), míg az egyszobás lakások aránya viszonylag alacsony (13,6%).

Az előző területhez nagyon közel, ugyancsak a fekszik az öt kialakult szegregátum között a legkisebb, és talán legkedvezőbb helyzetű (ld. **fenti térkép, 5.**) Nem csoda, hogy a terület rendezettebb képet mutat a többi tényleges szegregátumnál.

Az érintett területen 113 lakos és 35 lakott lakás van, az egy lakott lakásra jutó lakosok száma (3,2) a városmagban található szegregátumok között a legalacsonyabb. Minden releváns társadalmi és foglalkoztatási adata kedvezőbb a többi kiemelt szegregátum adatainál. A mért értékek némelyike a városi átlagértéktől „csupán” 50%-os mértékben tér el: a foglalkoztatottak aránya 38,4%, a tartós munkanélülieké csak 11,4%, míg az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 34,3%. A többi mutató is kedvezőbb a nagyobb szegregátumok értékeinél (a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya 62,91%, a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 60,0%, a szegregációs mutató 42,9%, a munkanélküliségi ráta 36,4%).

Szegregációval
fenyegetett területek

Jóval kedvezőbb helyzetben vannak a következő, kisebb (vagyis a szegregációs feltételeket jelenleg nem teljesítő, de szegregációval fenyegetett) területek, amelyek az összes vizsgált térség közül a leginkább központi elhelyezkedésűek: a Búdi városrész közepén, egymás közelében találhatók, egyrészt a Szent István u. – Hunyadi u. – Egyház köz – Temető u. által határolt területen (ld. **fenti térkép, 6.**), másrészt a Csapó u. – Vasvári Pál u. – Szilágyi u. – Akác u. - Gorkij u. között (ld. **fenti térkép, 7.**) Statisztikai adataink csak a két lakótömb közül az északabbra fekvőről vannak, de közeli elhelyezkedésük miatt ezek a másik esetében is jó közelítést adnak.

Az itt lakók a városi átlagnál gyengébb, de a szegregátumokban lakóknál jobb iskolai végzettséggel (a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 42,9%), aktivitási mutatóval (50,0%) és szegregációs rátával (35,7%) rendelkeznek. Közöttük magasabb az idősök aránya (17,3%). A munkanélüliek és tartós munkanélüliek aránya tekintetében egyáltalán nem számítanak leszakadó területnek, ezek ugyanis magasabbak a városi átlagértéknél (11,8%, 5,9%).

Ezek a lakóterületek megjelenésükben gyakorlatilag belesimulnak a környező, a statisztikai adatok alapján kedvezőbb anyagi helyzetű lakók által lakott tömbök közé. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (7,1%) kedvezőbb is a városi átlagnál, míg az egyszobás lakások aránya (ugyancsak 7,1%) csak kis mértékben magasabb annál. A terület szomszédságában mélyfekvésű, belvízzel fenyegetett lakótömb található. Ennek rendezésével várható, hogy a jelenleg szegregációval fenyegetett centrális lakóterületek presztízse emelkedik, szegregációs folyamataik visszafordulnak.

Ugyancsak rendezettebb környezetű az Üdülőterület É-i részén, a Nyárfa u. északi oldalán található szegregációval veszélyeztetett terület (ld. **fenti térkép, 8.**) Maga az Üdülőterület a város egyik

legszebb része, általában szépen gondozott utcákkal és apró üdülőingatlanokkal, közvetlen szomszédságban a termálfürdővel és a szabadidőparkkal, csónakázótóval, valamint a Keleti-főcsatorna melletti galériaerdővel. Szegregációs statisztikai adatokkal erről a településrészről nem rendelkezünk. Értékelésünk szerint ezen a speciális helyen azért merül fel a szegregáció veszélye, mert a település gazdasági visszaesésével, és a turisztikai kereslet ezzel párhuzamos csökkenésével az amúgy is jellemzően kicsi, alacsonyabb komfortfokozatú üdülőingatlanok értéke lecsökkent. Mivel az Üdülőterület É-i fele nagyon közel fekszik a városközponthoz (de attól egy üres, fejlesztési célú terület választja el), az elmúlt időszakban kedvező lakhatási alternatívát jelentett a gyengébb jövedelemmel rendelkező, rosszabb foglalkoztatási helyzetű családok számára. A helyi gazdaság élénkülésével, a terület közvetlen szomszédságában található turisztikai attrakciók iránti kereslet emelkedésével várhatóan a terület presztízse felértékelődik, és a szegregációs folyamat megfordul.

Periférikus elhelyezkedésű, belvív által részben fenyegetett területen, ezért szegregációs szempontból sérülékenyebb a Külső-Szentmihály D-i szélén, a Fehértói utca - Vasút utca - Benczúr Gyula utca (annak mindkét oldala) terület (ld. **fenti térkép, 9.**) Az itt található 22 lakás 74 lakója átlagos iskolai végzettsége magasabb a Búdi városrész közepén fekvő, relatíve kedvező szegregálódó terület adatával (az aktív korúak 40,6%-a rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel, és a szegregálódó területek között szinte egyedülként mérhető, 2,5%-os a felsőfokú végzettségűek aránya), de rosszabb foglalkoztatottsági adatai (62,5% a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők, 36,8% a foglalkoztatottak, és 22,2% a munkanélküliek aránya) következtében a szegregációs mutatója kissé magasabb (37,5%).

A terület utcaképe rendezett, de alacsonyabb nivót képviselő elhelyezkedése miatt (vasút menti terület a város hagyományos ipari zónája közelében) várhatóan folytatódik a szegényebb családok ideköltözése. Az alacsony komfortú lakások aránya (15,8%) a városi átlagot meghaladja, az egyszobás lakások a területre nem jellemzőek (arányuk csak 5,3%).

Korábbi anti-szegregációs erőfeszítések

A város önkormányzata igyekszik **szociális ellátórendszerén** keresztül minden kötelező, és minél több önként vállalt ellátást biztosítani, és minden eszközzel igyekszik azok infrastruktúráját fejleszteni. Ezek közül sok ellátási formának a hátrányos helyzetű családok a legfőbb célcsoportjai (étkeztetés, szociális nyári gyermekétkeztetés, családsegítés, támogató szolgálat, gyermekjóléti szolgáltatás, családok átmeneti otthona, fogyatékos személyek és szenvedélybetegek nappali intézményei, szenvedélybetegek közösségi ellátása, szociális foglalkoztatás, munka-rehabilitációs és fejlesztő-felkészítő foglalkoztatások).

Az elmúlt évtizedben több ütemben sikerült közel teljes körűen kiépíteni a település **ivóvíz- és szennyvízcsatorna-hálózatát**, ami elsősorban a korábban ellátatlan periférius területek lakói helyzetében, és az itt található ingatlanok értékében hozott pozitív változást. Ebből a szempontból a városközponttól elkülönülő, ezért a legnehezebben elérhető és ellátható szegregátum, Józsefháza számít negatív kivételnek, ahol nincs ivóvíz-vezeték, szennyvízcsatorna-hálózat, gázellátás és csapadékvíz-elvezetés sem.

A város legnagyobb, Külső-Szentmihály lakóterületének DK-i peremén kialakult szegregátuma területén található a Magyarországi Magszter Alapítvány által működtetett **Cigány Közösségi Ház**, amely a szegregátum lakói számára fontos közösségi szolgáltatásokat végez (pl. tisztálkodási lehetőség, ismeretterjesztő és szemléletformáló programok, családsegítés, közegészségügyi akciók). A létesítmény infrastruktúrája tovább fejlesztendő, és hasonló intézmények a többi nagyobb szegregátum területén is kialakítandók (Búdi városrész, Józsefháza).

A Magyarországi Magszter Alapítvány által üzemeltetett intézmények (óvoda, általános iskola, középiskola és szakiskola) pedagógiai programjában kiemelt szerepet kapnak a **hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetből érkező gyermekekhez kapcsolódó oktatási-**

nevelési feladatok. Ezek az intézmények gyakorlatilag 100%-ban hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekekkel foglalkoznak. Ugyanakkor a város más, KLIK-fenntartású iskolái is jelentős számú (alapfokon 50% feletti, középfokon 25-30% közötti) hátrányos helyzetű diákot oktatnak. Fontos fejlesztési feladat a Magszter Alapítvány óvodája számára korszerű, nagyobb kapacitású épület kialakítása.

A város **civil szervezetei** között több hagyományörző, településvédő, roma érdekvédő, oktatási és szociális tevékenységű kezdeményezés is foglalkozik a hátrányos helyzetű lakosok problémáival. Tiszavasvári Város Önkormányzata nemcsak szorosan együttműködik a helyi civil szervezetekkel, hanem hosszú évek óta pénzügyileg is támogatja azok működését (költségvetési rendeletben dedikált támogatással, megpályázható civil alappal, valamint a városrehabilitációs és szociális jellegű projektek partnerségben történő megvalósításával).

Az Önkormányzat képviselőtestülete megalkotta a város **Helyi Esélyegyenlőségi Programját**, amely célul tűzte ki az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosítását, a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvének érvényesítését, a diszkriminációmentességet, a szegregációmentességet és a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a feltárt problémák komplex kezelését. A Program létező problémákra igyekszik olyan gyakorlati megoldásokat azonosítani, amelyek a város jelenlegi intézményrendszere és civil közössége szabta lehetőségek között is azonnal megkezdhetők, és már rövid távon eredményeket mutathat fel.

Tekintettel arra, hogy a városban, elsősorban a peremterületeken élő fiatalok körében gyors ütemben terjed a droghasználat, Tiszavasvári **drogstratégiát** is készített, melynek stratégiai pillérei az érzékenyítés, a prevenció, a segítségnyújtás és a minimalizálás, kínálatcsökkentés. A stratégia megvalósítása szülői felvilágosító programokkal, prevenciók célú iskolai előadásokkal és programokkal, az oktatási intézmények aktív közreműködésével, az egészségügyi ellátórendszer felkészítésével, a helyi médiumok fokozott szerepvállalásával folyik, a Tiszavasvári Kábítószerügyi Egyeztető Fórum folyamatos koordinációja mellett.

A város anti-szegregációs intézkedéseinek legfrissebb, legrészletesebb tervdokumentuma a 2014-ben elfogadott **Cselekvési terv a roma emberek társadalmi beilleszkedésének elősegítésére**. Ebben adminisztratív jellegű, a városi együttélés alapvető normáit elősegítő, szociális és közösségfejlesztési elemek egyaránt megtalálhatók:

- Házzámozással kapcsolatos hiányosságok rendezése, fiktív lakcímek érvénytelenítése
- Lakhatási körülmények vizsgálatával, javításával kapcsolatos intézkedések
- Hulladékszerződésben vállalt kötelezettségek teljesítése
- Engedély nélküli építményekkel kapcsolatos intézkedések
- Közrend, közbiztonság és köztisztaság fenntartása
- A nem kívánt terhességek megelőzésével kapcsolatos intézkedések
- Földterületet hasznosítása szociális termelés tevékenységre
- Utak, járdák rendbetétele
- Rágcsálóirtás, kóbor ebek befogása
- Társadalmi összefogás kezdeményezése

Hosszú távon a szegregátumok lakóinak életkörülményeit a **munkalehetőségek biztosítása** tudja kedvezően és megnyugtatóan rendezni. Ennek megfelelően a jelen településfejlesztési stratégiai tervezés fókuszában is a helyi gazdaságfejlesztés áll, és az Önkormányzat emellett is számos befektetés-ösztönzési tevékenységgel, vállalkozásbarát intézkedéssel igyekszik

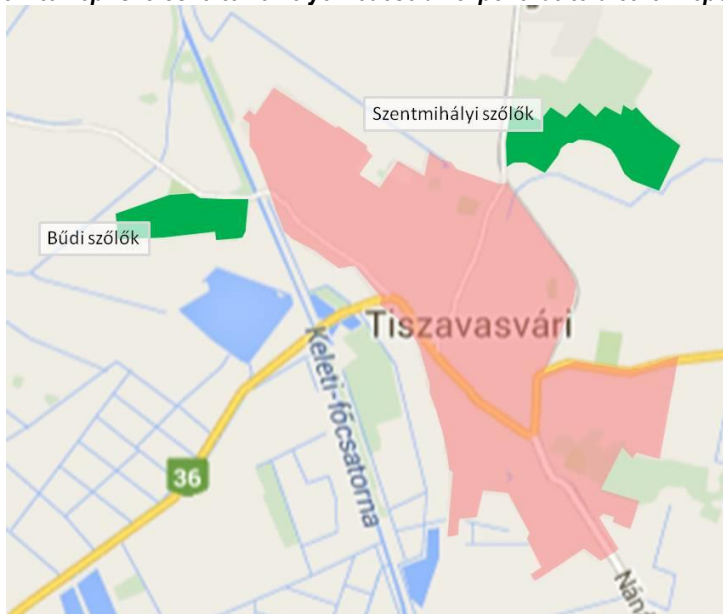
munkahelyteremtő beruházásokat, fejlesztéseket generálni. Ilyen, jelenleg is alkalmazott eszközök:

- Aktív és passzív befektetés-ösztönzési folyamatok (adatot és információ biztosítása a potenciális partnerek felé; helyi szolgáltató, beszállító és kivitelező cégek közvetítése, partnerkeresés; befektetés-ösztönzési rendezvények szervezése, részvétel ilyen eseményeken; gyors ügyintézés, a határidők betartása és támogató hivatali ügymenet kialakítása).
- Az önkormányzat a vállalkozói/ingatlanfejlesztői igényeket minden esetben igyekszik rugalmasan kezelni, és – amennyiben a kérelmezett módosítás nem sért magasabb rendű elvet – területrendezési eszközökkel lehetővé tenni, annak érdekében, hogy a tulajdonosok, használók által tervezett fejlesztések megvalósulhassanak, azáltal a város ingatlanértéke növekedjen, új munkahelyek jöjjenek létre és erősödjön a helyi gazdaság.
- Az önkormányzat településszerkezeti terve számos különböző fejlesztési területet azonosít, köztük kereskedelmi, szolgáltató, gazdasági területekkel, ipari, gazdasági területekkel. Az önkormányzat emellett saját tulajdonában álló területen közelebbről is meghatározott egy potenciális ipari fejlesztési helyszínt (amely távlatban akár ipari parkként is működtethető):

3.3.3 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

A város közigazgatási területén található kertes mezőgazdasági területek (a Búdi szőlők és a Szentmihályi szőlők) tájszerkezeti szempontból meghatározóak: A Keleti és Nyugati-főcsatorna között fekvő Búdi szőlők területe tanyáival, kertjeivel igen szép táji környezetet alkot. A nagyobb kiterjedésű és a városhoz közvetlenül kapcsolódó Szentmihályi szőlők használata máig a történelmi hagyományoknak megfelelő:

31. térkép: Szőlőskertek elhelyezkedése a központi belterülethez képest

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

A két terület megőrizte ugyan szőlőskert jellegét, de a termelés egyre diverzifikálódik, és a szőlő termőterületeket ma már gyümölcsösök, kiskertek tarkítják. Az épületek, építmények azt bizonyítják, hogy a szőlő- és gyümölcstermesztés mellett a pihenési cél is egyre nagyobb szerepet kap a volt zártkertek, szőlők helyén.

Ezen a szőlőskerti területeken a kertes, mezőgazdasági területek kellő mennyiségben rendelkezésre állnak, további ilyen területek kijelölését a város építési szabályzata támogatja.

Más, egyéb szempontból beavatkozást igénylő terület Tiszavasváriban nem jelölhető ki. A potenciális akcióterületek azonosítása és a tervezett tevékenységek meghatározása az ITS keretében történik.

4 Mellékletek

1. melléklet: A Tiszavasváriban megvalósult jelentősebb beruházások

63. táblázat: A városban Európai Uniósi támogatással megvalósult beruházások (2007-2015)

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
ÉAOP 3.1.1 4 és 5 számjegyű közutak fejlesztése	Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Térségi elérhetőség javítása a 3502. j. és a 3632. j. utakon	2008.10.22	429 188 015	állami
TÁMOP 5.2.5-08/1 Gyermek és fiatalok integrációs programjai	Tiszavasvári Többcélú Kistérségi Társulás	Felkeltetők- roma családi bevonás program Tiszavasvári hátrányos helyzetű kistérségben	2008.12.05	17 411 411	önkormányzati
TÁMOP 5.2.5-08/1 Gyermek és fiatalok integrációs programjai	Tiszavasvári Város Önkormányzata	Gyermek és fiatalok drogalternatíva programja Tiszavasváriban	2008.12.17	16 827 466	önkormányzati
ÉAOP 5.1.3 A régiós civil szervezetek infrastrukturális feltételeinek fejlesztése	Tiszamenti Települések Térségfejlesztési Társulás	Civil Ház kialakítása, fejlesztése Tiszavasváriban	2009.01.22	64 777 437	önkormányzati
GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	Ujhelyi Sándor Lajos egyéni vállalkozó	Technológiafejlesztés olvasztókemence és informatikai eszközök beszerzésén keresztül Ujhelyi Sándor egyéni vállalkozónál	2009.04.29	3 196 500	magán
GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	Tiszavasvári Takarékszövetkezet	A Tiszavasvári Takarékszövetkezet információs technológiai eszközeinek fejlesztése	2009.05.07	15 349 380	magán
GOP 2.2.1-08/2 Vállalati folyamatmenedzsment támogatása	"T - NET TRADE" Autóalkatrész Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Vállalatirányítási rendszer bevezetése a T-NET Trade Kft.-nél	2009.05.12	3 725 000	magán
ÁROP 1.1.5-09/C/B A komplex programmal segített kistérségeken kívül eső leghátrányosabb helyzetű kistérségek fejlesztési	Tiszavasvári Többcélú Kistérségi Társulás	A hatékonyabb és szervezettebb térségfejlesztésért	2009.07.23	11 807 000	önkormányzati

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
és együttműködési kapacitásainak megerősítése					
GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	ABV Környezetbiztonság-technika Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Az ABV Környezetbiztonság-technika Kft. komplex árvízvédelmi rendszer technológiafejlesztése	2009.08.31	41 500 000	magán
GOP 2.1.1-09/A Mikro-, kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	CITY BASKET SPORT Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	A City Basket Kft. technológiafejlesztése homlokrakodó gép vásárlásával	2009.09.08	24 400 000	magán
ÉAOP 4.1.5-09 Egyenlő esélyű hozzáférés a közszolgáltatásokhoz (Akadálymentesítés)	Tiszavasvári Város Önkormányzata	A tiszavasvári polgármesteri hivatal épületének akadálymentesítése	2009.11.03	29 055 270	önkormányzati
ÉAOP 1.1.1/D Telephelyfejlesztés	QUICK 2000 IPARI, KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ Korlátolt Felelősségű Társaság	Új gépipari gyártótelep létesítése Tiszavasváriban	2009.12.18	138 920 575	magán
GOP 2.1.1-09/A/2 Mikro-, kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztése	Aranyosi Tamás egyéni cég	A tiszavasvári Keszi-Szóda szikvízüzem technológiai fejlesztése.	2010.02.09	1 671 280	magán
TÁMOP 3.4.4/B-08/1 Országos Tehetségsegítő Hálózat kialakítása - Magyar Génius Integrált Tehetségsegítő Program	Tiszavasvári Általános Iskola	"Én is itt vagyok!"	2010.03.23	8 232 528	önkormányzati
TÁMOP 3.4.4/B-08/1 Országos Tehetségsegítő Hálózat kialakítása - Magyar Génius Integrált Tehetségsegítő Program	Magyarországi Magszter Alapítvány	A Magszter Alapítvány a tehetséges fiatalokért	2010.03.23	3 377 200	alapítványi
TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése a Tiszavasvári Általános Iskolában	2010.04.06	16 000 000	állami
TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	Egyesített Óvodai Intézmény	Pedagógusok továbbképzése a tiszavasvári Egyesített Óvodai Intézményben	2010.04.06	10 000 000	önkormányzati
TÁMOP 3.1.5-09/A-2 Pedagógusképzések (a pedagógiai kultúra korszerűsítése, pedagógusok új szerepben)	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	A tiszavasvári középfokú oktatás módszertani korszerűsítése a pedagógiai kultúra fejlesztésével,	2010.06.03	16 086 000	állami

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
		különös tekintettel a megváltozott tanulói- szülői igényekre és pedagógus szerepkörre			
TÁMOP 3.2.11/10-1 Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Múzeumok Igazgatósága	"Boróka" - A Vasvári Pál Múzeum tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	2010.06.28	16 779 065	állami
GOP 2.1.1-10/A Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	VICTORY TEAM Kft.	Victory Team Kft. technológia fejlesztési projektje 2010-ben	2010.07.27	10 280 000	magán
TÁMOP 3.2.1/B-09/2 Új tanulási formák és rendszerek - Digitális Középiskola program	Klebelsberg Intézményfenntartó Központ	Tiszavasvári Digitális Középiskola	2010.08.12	15 454 662	állami
TIOP 3.3.1/A-10/1 A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés feltételeinek megteremtése: akadálymentesítés	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság	Tiszavasvári Rendőrkapitányság épületében a közszolgáltatásokhoz egyenlő esélyű hozzáférést biztosító ügyfélbarát környezet kialakítása.	2010.12.28	16 849 154	állami
GOP 2.1.1-10/A Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	Ujhelyi Sándor Lajos egyéni vállalkozó	Nyomásos alumínium öntőgép beszerzése Ujhelyi Sándor egyéni vállalkozónál	2011.01.25	7 200 000	magán
GOP 2.1.1-10/B Komplex vállalati technológia fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	Járműszerelvényt Gyártó Zrt.	A Jármű Zrt. tiszavasvári telephelyének komplex fejlesztése	2011.01.28	104 098 785	magán
GOP 2.1.1-10/A Mikro- és kisvállalkozások technológiai fejlesztése	"CAT" Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Technológiai feljelsztés a CAT Bt. telephelyén	2011.02.10	2 250 778	magán
KEOP 4.2.0/A/11 Helyi hő és hűtési igény kielégítése megújuló energiaforrásokkal	TISZAVASVÁRI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Napelemes rendszer kialakítása tiszavasvári polgármesteri hivatalban	2011.04.27	49 997 000	önkormányzati
GOP 2.1.1-11/A Mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	LOZANDRO Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Technológia-fejlesztés a Lozandro Kft.-nél	2011.05.10	19 999 600	magán
TÁMOP 3.2.11/10-1 Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Múzeumok Igazgatósága	"Boróka" - A Vasvári Pál Múzeum tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	2011.08.01		állami
TÁMOP 3.2.11/10-1 Nevelési-oktatási	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei	"Boróka" - A Vasvári Pál Múzeum	2011.08.01		állami

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	Múzeumok Igazgatósága	tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása			
TÁMOP 3.2.11/10-1 Nevelési-oktatási intézmények tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Múzeumok Igazgatósága	"Boróka" - A Vasvári Pál Múzeum tanórai, tanórán kívüli és szabadidős tevékenységeinek támogatása	2011.08.01		állami
GOP 2.1.1-11/A Mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	Tiszavasvári Takarékszövetkezet	A Tiszavasvári Takarékszövetkezet szerverkörnyezetének és kirendeltségeinek informatikai fejlesztése	2011.12.12	8 476 750	magán
GOP 2.1.1-11/A Mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	Tiszavasvári-Sütőüzem Termelő és Kereskedelmi Kft.	Technológiai fejlesztés a Tiszavasvári-Sütőüzem Kft-nél	2011.12.16	19 702 859	magán
ÉAOP 1.1.1/D-11 Telephelyfejlesztés	Tisza Teszt Méréstechnikai Korlátolt Felelősségű Társaság	A Tisza Teszt Kft. épületének átalakítása, korszerűsítése, valamint a kalibrálási és hitelesítési tevékenység fejlesztése nagyobb méréstartományú víz és levegő közegű áramlásmérő pad kialakításával.	2011.12.29	100 000 000	magán
ÉAOP 1.1.1/D-11 Telephelyfejlesztés	ELEX- UNIVILL Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű társaság	Az ELEX- UNIVILL Kft. új villanszerelő műhelyének felépítése	2011.12.29	70 536 503	magán
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola	Ovi-suli & Szó-Beszéd.Kom - saját fejlesztésű komplex fejlesztőprogram az integráció elősegítése érdekében	2012.03.01	3 000 000	alapítványi
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	Vásárhelyi László Alapfokú Művészeti Iskola	Felkészülés a referencia-intézményi szerepkörre a Vásárhelyi László Alapfokú Művészetoktatási Intézmény Tiszavasvári Tagintézményében	2012.03.02	2 902 000	önkormányzati
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola	Családom a barátom - művelődési-pedagógiai modell a szabadidő hasznos eltöltésére	2012.03.02	6 000 000	alapítványi

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT		2012.03.02	6 000 000	állami
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	EGYESÍTETT ÓVODAI INTÉZMÉNY (Varázscseruza Óvoda)	Egyesített Óvodai Intézmény a közoktatás fejlesztésének minősített bázisa - Játékban kiteljesedő kompetencia alapú nevelés a Varázscseruza Óvodában	2012.03.02	3 000 000	önkormányzati
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	EGYESÍTETT ÓVODAI INTÉZMÉNY (Minimanó Óvoda)	Egyesített Óvodai Intézmény a közoktatás fejlesztésének minősített bázisa - A HHH gyermekek anyanyelvi fejlesztése a Minimanó Óvodában	2012.03.02	3 000 000	önkormányzati
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	EGYESÍTETT ÓVODAI INTÉZMÉNY (Lurkó-kuckó Óvoda)	Egyesített Óvodai Intézmény a közoktatás fejlesztésének minősített bázisa - Óvoda és a család kapcsolata (Lurkó-Kuckó Óvoda)	2012.03.02	3 000 000	önkormányzati
TÁMOP 3.1.7-11/2 Referencia-intézmények országos hálózatának kialakítása és felkészítése	EGYESÍTETT ÓVODAI INTÉZMÉNY (Fülemüle Óvoda)	Egyesített Óvodai Intézmény a közoktatás fejlesztésének minősített bázisa - Környezeti nevelés a Fülemüle Zöld Óvodában	2012.03.02	3 000 000	önkormányzati
GOP 1.3.1-11/C Innovációs eredmények hasznosításának támogatása KKV-k részére	QUICK 2000 Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovatív beruházás a tervezési-gyártási folyamatok minőségi átalakítása érdekében a Quick 2000 Kft.-nél	2012.03.29	20 377 968	magán
GOP 2.1.1-11/A Mikro- és kis- és középvállalkozások technológia fejlesztése	EuroCable Magyarország Kábeltelevíziós, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	Internet fejállomás + kártyák beszerzése az Eurocable Kft.-nél	2012.04.23	8 792 854	magán
TÁMOP 3.2.3/A-11/1 "Építő közösségek" - A) közművelődési intézmények a kreatív iparral kapcsolatos alapkompenciák fejlesztését	Vasvári Pál Múzeum	ÚTILAPU - Láss a szemeddel, alkoss a keziddel és járd a lábaddal	2012.06.22	28 100 369	önkormányzati

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
elősegítő új tanulási formák szolgálatában 3. ütem					
ÉAOP 2.1.1/H-11 Turisztikai szolgáltatások fejlesztése	PAMPUCH Korlátolt Felelősségű Társaság	A Tiszavasvári Pampuch tanya lovasturisztikai fejlesztése	2012.07.05	12 975 200	magán
TÁMOP 3.2.8.B-12/1 Múzeumok Mindenkinek" Program - Múzeumok oktatási-képzési szerepének erősítése	Vasvári Pál Múzeum	Tanító tárgyi örökségünk	2012.07.05	20 000 000	önkormányzati
ÉAOP 4.1.1/A-11 Nevelési intézmények fejlesztése	TISZAVASVÁRI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Férőhelybővítés és komplex fejlesztés a tiszavasvári Fülemüle Természetvédő Óvodában a minőségi nevelés érdekében	2012.08.01	119 955 888	önkormányzati
TÁMOP 2.1.3.A-12/1 Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára a konvergencia régióban	"NYÍRSÉG-MODE" Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	MUNKAHELYMEGŐRZŐ TÁMOGATÁS A "NYÍRSÉG-MODE" KFT.-NÉL KÉPZÉSEL KOMBINÁLVA	2012.08.03	9 991 072	magán
TÁMOP 2.1.3.A-12/1 Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára a konvergencia régióban	Nagy Zoltánné	Munkahelyi képzések megvalósítása a Tiszavasvári, Kálvin utca 28/a. szám alatti fodrászüzletben.	2012.08.03	894 849	magán
TÁMOP 2.1.3.A-12/1 Munkahelyi képzések támogatása mikro- és kisvállalkozások számára a konvergencia régióban	ELEX- UNIVILL Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű társaság	Az ELEX-UNIVILL KFT. munkavállalóinak képzése	2012.08.03	9 969 421	magán
TÁMOP 6.1.2-11/1 Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok - lokális szintek	ALKALOIDA Vegyészeti Gyár zártkörűen működő Részvénytársaság	Munkahelyi egészségprogramok megvalósítása az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.-nél.	2012.08.03	9 691 824	magán
TÁMOP 3.2.4.A-11/1 "Tudásdepó-Expressz"- A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében	MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR	Könyvmolyképző vagy korszerű Tudástár - A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében Tiszalökön és Tiszavasváriban	2012.08.16	30 302 833	önkormányzati

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
GOP 2.2.1-11 Vállalati folyamatmenedzsment és elektronikus kereskedelem támogatása	QUICK 2000 Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Vállalatirányítási rendszer bevezetése a Quick 2000 Kft-nél.	2012.08.27	9 586 000	magán
GOP 2.1.1-11/M Mikro- és kisvállalkozások fejlesztése	Pampas Perito Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Informatikai innováció pénzügyi vállalkozások kintlévőség-kezelésére	2012.09.12	9 684 000	magán
GOP 1.3.1-11/C Innovációs eredmények hasznosításának támogatása KKV-k részére	QUICK 2000 Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Innovatív eszközbeszerzés új piacok, egyedi gyártási igények lefedése irányában	2012.09.14	16 603 950	magán
TIOP 1.2.2-11/1 Múzeumok és levéltárak iskolárával fejlesztése és oktatási-képzési szerepének infrastrukturális erősítése	Vasvári Pál Múzeum	Tárgyaink, örökségünk	2012.09.28	60 000 000	önkormányzati
ÉAOP 5.1.2/D2-11 Belterületi bel- és csapadékvíz-védelmi fejlesztések	TISZAVASVÁRI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (TNYSZ: 732462)	Tiszavasvári Város belterületi vízrendezése	2012.11.06	161 534 076	önkormányzati
TÁMOP 2.6.2-12/1 Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése - konvergencia régiók	Tiszamenti Települések Térségfejlesztési Társulása	Munkaerőpiaci szolgáltatásfejlesztés - A Tiszatér Társulás kapacitásainak megerősítése	2012.11.29	6 960 790	önkormányzati
TÁMOP 3.1.4-12/2 Innovatív iskolák fejlesztése	KLEBELSBERG INTÉZMÉNYFENNTARTÓ KÖZPONT	Innovációk a Tiszavasvári Középiskola, Szakiskola és Kollégiumban	2013.02.28	109 613 881	állami
TÁMOP 2.1.3.C-12/1 Munkahelyi képzések támogatása nagyvállalkozások számára a konvergencia régióban	ALKALOIDA Vegyészeti Gyár zártkörűen működő Részvénytársaság	Munkahelyi képzések megvalósítása az Alkaloida Vegyészeti Gyár Zrt.-nél	2013.03.29	59 368 674	magán
TÁMOP 3.3.9.C-12 A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók iskolai lemorzsolódását csökkentő intézkedések támogatása - Tanoda típusú programok támogatása a Hátrányos Helyzetű kistérségekben	Magyarországi Magszter Alapítvány	"Nekem is van esélyem" - Tanoda	2013.04.26	29 230 067	alapítványi
GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások	Járműszerelevény Gyártó Zártkörűen Működő	Jármű Zrt eszközbeszerzése 2012	2013.05.10	14 730 064	magán

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
száma	Részvénytársaság				
ÉAOP 1.1.1/D-12 Telephelyfejlesztés	SZA-CSÓ 2001 Kereskedelmi, Fuvarozó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A SZA-CSÓ 2001. KFT telephelyfejlesztése - gépjármű szolgáltató épületének kialakítása	2013.05.29	37 020 145	magán
ÉAOP 1.1.1/D-12 Telephelyfejlesztés	QUICK 2000 Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Új szervezeti egységek létrehozását kiszolgáló épület és technológiai infrastruktúra megteremtése	2013.05.29	93 310 469	magán
ÉAOP 1.1.1/D-12 Telephelyfejlesztés	Járműszerelvényt Gyártó Zártkörűen Működő Részvénytársaság	Ipartelep fejlesztés - gyártócsarnok építés Tiszavasváriban a Jármű Zrt. beruházásában	2013.05.29	100 000 000	magán
GOP 2.1.1-11/M Mikro vállalkozások fejlesztése	Alfa Fish Tiszavasvári Gyártó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	ALFA-FISH Tiszavasvári Kft. pelletáló üzem fejlesztése	2013.06.12	6 732 900	magán
TÁMOP 3.3.10.B-12 Továbbtanulást erősítő kezdeményezések támogatása	Klebensberg Intézményfenntartó Központ	Továbbtanulást erősítése a Tiszavasvári Szakközépiskolában.	2013.07.26	37 517 100	állami
GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	"LOSONCZI és LOSONCZI" Betonelemgyártó, Építőipari Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	A LOSONCZI ÉS LOSONCZI KFT technológiai fejlesztése, működési körülményeinek stabilizálása érdekében	2013.07.30	32 456 000	magán
GOP 2.1.1-12/B Komplex vállalati technológia-fejlesztés mikro-, kis- és középvállalkozások számára	Kecskés Tamás egyéni vállalkozó	TAM-OL kenőanyag kereskedés infrastrukturális és információs technológia fejlesztése	2013.07.30	12 459 049	magán
ÉAOP 1.1.1/D-12 Telephelyfejlesztés	VILL - ÁSZ PLUSZ Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	Telephelyfejlesztés a VILL - ÁSZ PLUSZ Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.-nél	2013.09.12	28 311 500	magán
GOP 3.5.1-12/C Esélyegyenlőségi célcsoportok a gazdaságban - hátrányos helyzetű, elsősorban roma munkavállalók integrációja a munkaerőpiacon	ELEX- UNIVILL Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű társaság	Elex-Univill Kft. fejlesztése	2013.09.25	26 409 944	magán
ÁROP 1.A.5-2013 Szervezetfejlesztés	TISZAVASVÁRI VÁROS	Tiszavasvári Város	2013.10.22	21 998 940	önkormányzati

Intézkedés	Pályázó neve	Projekt megnevezése	Támogatási döntés dátuma	Megítélt támogatás (Ft)	Szektor
konvergencia régiókban lévő önkormányzatok számára	ÖNKORMÁNYZATA	Önkormányzatának szervezetfejlesztése			
ÉAOP 1.1.1/D-12 Telephelyfejlesztés	ELEX- UNIVILL Szolgáltató és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű társaság	Az ELEX- UNIVILL Kft. telephelyfejlesztése	2013.12.31	33 523 521	magán
ÉAOP 5.1.1/D-12 Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések	TISZAVASVÁRI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Funkcióbővítő integrált települési fejlesztések Tiszavasváriban	2014.06.30	444 921 374	önkormányzati
TÁMOP 2.3.6.B-12-1/9 Fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása a konvergencia régiókban	Szabóné Posta Gabriella Judit egyéni vállalkozó	Szabóné Posta Gabriella Judit egyéni vállalkozó vállalkozásfejlesztése	2014.09.16	2 999 232	magán
TÁMOP 2.3.6.B-12-1/9 Fiatalok vállalkozóvá válásának támogatása a konvergencia régiókban	Draviczkyné Varga Anita egyéni vállalkozó	Projektmenedzsment szolgáltatás és pénzügyi tanácsadás nyújtása az Észak-alföldi régióban	2014.09.16	2 997 000	magán
TÁMOP 6.1.2.A-14/2 Komplex intézményi mozgásprogramok és kapcsolódó egészségfejlesztési alprogramok megvalósítása az általános iskolákban, többcélú intézményekben valamint szabadidős közösségi mozgásprogramok és kapcsolódó egészségfejlesztési alprogramok megvalósítása	Magiszter Alapítványi Óvoda, Általános Iskola, Középiskola és Szakiskola	Mozogj, élj egészségesen a hátrányok leküzdéséért, a hosszú, sikeres életért!	2014.10.16	15 000 000	alapítványi
KEOP 4.10.0/N/14 Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	TISZAVASVÁRI VÁROS ÖNKORMÁNYZATA	Napelemes rendszer telepítése Tiszavasvári Város Önkormányzatának épületeire	2015.03.20	42 628 423	önkormányzati

Forrás: palyazat.gov.hu

2. melléklet: Civil szervezetek

64. táblázat: A Tiszavasváriban működő civil szervezetek (2015)

Tevékenységi kör	Működési forma	Nyilvántartási szám	Szervezet neve	Székhely	Vezető
Környezetvédelem	Egyesület	15-02-0001145	Tiszamenti Települések Térségfejlesztési Társulás	4440 Tiszavasvári, Ady Endre utca 8.	Nácsa Balázs
Kultúra	Alapítvány	15-01-0000043	Vasvári Pál Közhasznú Alapítvány	4440 Tiszavasvári, Iskola út 2.	dr. Legány András
Kultúra	Alapítvány	15-01-0000857	"Kicsi vagyok én..." Alapítvány a Bölcsődés Gyermekéért	4440 Tiszavasvári, Vöröshadsereg utca 10.	Dojcsákné Pásztor Erika
Kultúra	Alapítvány	városi honlap	Tiszavasvári „Bölcs Baglyok” Szögi Lajos Alapítványa		Kovács Marianna
Kultúra	Alapítvány	városi honlap	Tiszavasvári Városért Alapítvány		Gáll Antal
Kultúra	Alapítvány	városi honlap	Requiem Fúvószenekari Alapítvány		Aranyi Imre
Kultúra	Egyesület	15-02-0000475	VASVÁRI PÁL Társaság Tiszavasvári	4440 Tiszavasvári, Városháza tér 4.	Nácsáné dr. Kalán Eszter
Kultúra	Egyesület	15-02-0002123	FÜGGETLENEK A VÁROSÉRT EGYESÜLET	4440 Tiszavasvári, Kisfaludy utca 6.	dr. Litkei László
Kultúra	Egyesület	15-02-0002394	UNDER TABLE CLUB KULTURÁLIS ÉS RENDEZVÉNYSZERVEZŐ EGYESÜLET	4440 Tiszavasvári, Szabolcsvezér út 10.	
Kultúra	Egyesület	15-02-0002543	Tiszavasvári és Vidéke Méhész Egyesület	4440 Tiszavasvári, Városháza tér 4.	Dohos László
Kultúra	Egyesület	15-02-0002713	MÁSOKÉRT VAGYUNK	4440 Tiszavasvári, Garami utca 1.	
Kultúra	Egyesület	15-02-0002834	Tiszavasvári Média Egyesület	4440 Tiszavasvári, Kabay utca 19/a.	Mészáros Gábor
Kultúra	Egyesület	15-02-0002929	Varázsceruza Óvodai Egyesület	4440 Tiszavasvári, Vöröshadsereg út 10/a.	Dampfné Róka Ildikó
Kultúra	Egyesület	15-02-0003090	"Dezsavü" Színkör Kulturális Szolgáltató Egyesület	4440 Tiszavasvári, Hétvezér utca 16.	Juhász Borbála
Kultúra	Egyesület	15-02-0003129	Kör-karéj Búdszentmihályi Hagyományörző Műhely	4440 Tiszavasvári, Vörösvári út 58.	Szabóné Balázs Beáta
Kultúra	Egyesület	15-02-0003142	VASVÁRI PÁL MÚZEUM BARÁTI KÖRE Egyesület	4440 Tiszavasvári, Kálvin út 7.	dr. Legány András
Kultúra	Egyesület	15-02-0003336	ÖSSZEFOGÁS A BÜDI ROMÁKÉRT TISZAVASVÁRI EGYESÜLET	4440 Tiszavasvári, Bethlen G. út 2.	
Kultúra	Egyesület	városi honlap	Napsugár Közhasznú Egyesület		Terebesné Lipcsei Judit
Kultúra	Egyesület	városi honlap	Csontváry-Kör		Rozman Béla
Kultúra	Egyesület	városi honlap	Fehér Csillag Hagyományörző Népzenei Együttes		Balogh Rudolf

Tevékenységi kör	Működési forma	Nyilvántartási szám	Szervezet neve	Székhely	Vezető
Kultúra	Egyesület	városi honlap	Hétszínvirág Bábcsoport		Zsoldos Istvánné
Kultúra	Egyesület	városi honlap	Tinitanoda		Krusóczkiné Barna Mária
Polgári védelem, tűzoltás	Egyesület	15-02-0000403	LUKÁCS FERENC Önkéntes Tűzoltó Egyesület	4440 Tiszavasvári, Kabay János u. 29	dr. Fülöp Erik
Polgári védelem, tűzoltás	Egyesület	15-02-0001011	Tiszavasvári Városi Polgárőrség	4440 Tiszavasvári, Ady E. út 8.	Simon István
Polgári védelem, tűzoltás	Egyesület	15-02-0002111	Önkormányzati Tűzoltóság Tiszavasvári	4440 Tiszavasvári, Kabay János u. 29	dr. Fülöp Erik
Sport	Egyesület	15-02-0000030	SZIKRA Vadásztársaság	4440 Tiszavasvári, Szabolcsvezér út 17. A. ép.	Nácsa Balázs
Sport	Egyesület	15-02-0000076	ALKALOIDA LOMBIK Horgász Egyesület	4440 Tiszavasvári, Kabay János u. 29.	Fejes László Ádám
Sport	Egyesület	15-02-0001136	Tiszavasvári Sportegyesület	4440 Tiszavasvári, Városháza tér 4.	Nácsa Balázs
Sport	Egyesület	15-02-0001976	Tiszavasvári Diáksport Egyesület	4440 Tiszavasvári, Ifjúság utca 8.	Rontó Zsolt
Sport	Egyesület	15-02-0002735	Tiszavasvári Sport Klub	4440 Tiszavasvári, Kossuth utca 2. I / 8.	Leányvári Attila
Sport	Egyesület	15-02-0003404	Kincses Szabadidős Lovas Sportegyesület	4440 Tiszavasvári, Nagybécskerek út 1/A.	Lippai Lajos
Sport	Egyesület	15-02-0003497	Hajdúnánási Strandöplabda és Szabadidő Sportegyesület	4440 Tiszavasvári, Aradi Vértanúk út 40/B.	
Sport	Egyesület	városi honlap	Baranta Egyesület		Bakos Norbert
Szabadidő és hobbi	Egyesület	15-02-0000858	Tiszavasvári Szabadidős Programszervező Egyesület	4440 Tiszavasvári, Hősök utca 51.	Fülöp Attila
Szabadidő és hobbi	Egyesület	15-02-0003089	Tiszavasvári Mazsorett Egyesület	4440 Tiszavasvári, Kabay J. u. 13. fsz. / 1	Schmidtné Horváth Zsuzsanna
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	Egyesület	15-02-0001089	Tiszavasvári Gazdakör	4440 Tiszavasvári, Petőfi út 65/D.	Várkonyiné Kerekes Zsuzsa
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	Egyesület	15-02-0001465	Tiszamenti Emberek Lelki Segítő Egyesülete	4440 Tiszavasvári, Vasvári Pál utca 55.	Bónisné Alföldi Éva
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	Egyesület	15-02-0002381	Tisza Menti Iskolaszövetség	4440 Tiszavasvári, Ifjúság út 4.	Halász László
Szakmai, gazdasági érdekképviselő	Egyesület	városi honlap	Tiszavasvári Vállalkozások Érdekképviselőinek		Balázsi Csilla

Tevékenységi kör	Működési forma	Nyilvántartási szám	Szervezet neve	Székhely	Vezető
érdekképviselő			Egyesülete		
Szociális tevékenység	Alapítvány	15-01-0000194	Pethe Ferenc Alapítvány	4440 Tiszavasvári, Kossuth út 76.	
Szociális tevékenység	Alapítvány	15-01-0000552	PATRÓNUS Alapítvány	4440 Tiszavasvári, Szilágyi utca 2.	
Szociális tevékenység	Alapítvány	15-01-0000866	Horgászatért Alapítvány	4440 Tiszavasvári, Kabay J. utca 29.	
Szociális tevékenység	Alapítvány	15-01-0002143	Tiszavasvári Otthon Segítünk Alapítvány	4440 Tiszavasvári, Móricz Zs. utca 6.	Tóthné Nácsa Irén
Szociális tevékenység	Alapítvány	15-01-0002223	A boldogabb családokért Tiszavasváriban Alapítvány	4440 Tiszavasvári, Hősök utca 38.	Dojcsákné Pásztor Erika
Szociális tevékenység	Egyesület	15-02-0001260	NOE Tiszavasvári Nagycsaládosok Egyesülete	4440 Tiszavasvári, Móricz Zs. utca 6.	Tóthné Nácsa Irén
Szociális tevékenység	Egyesület	15-02-0002272	Magyar-Roma-Maxima Tiszavasvári Egyesület	4440 Tiszavasvári, Iskola utca 2.	Kerekesné Lévai Erika
Szociális tevékenység	Egyesület	15-02-0002297	Őszikék Idősek Egyedülálló Egyesülete	4440 Tiszavasvári, Hősök tere 38.	Kuik Sándorné
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Cukorbeteg Klubja		Cserti Józsefné
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Generációk Egymásért Egyesület		Maczkó Istvánné
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Magyar Vöröskereszt Tiszavasvári Város Területi Szervezete		Badics Ildikó
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Mozgáskorlátozottak Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesülete, Tiszavasvári és környéke helyi csoportja		Munkácsi Mihály
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Napraforgó Nyugdíjas Klub		Veres Ferencné
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Nyírségi Látássérültek Egyesülete "Szívárvány" Vakok és Gyengénlátók Klubja		Kenyeres Lászlóné
Szociális tevékenység	Egyesület	városi honlap	Tiszavasvári Kábítószerügyi Egyeztető Fórum		Nácsáné dr. Kalán Eszter

Forrás: Országos Bírósági Hivatal, Tiszavasvári Város Önkormányzata

3. melléklet: Rendezvények

65. táblázat: Tiszavasvári 2014-es rendezvényei és azok látogatottsága

Kulturális rendezvény neve	Résztevők száma
Szabadegyetem (2 alkalom)	118 fő
Téltemető Farsangi mulatság	294 fő
"Könyv és Kard" múzeumpedagógiai foglalkoztató	23 fő
Forradalmi Kávéház	160 fő
Borakadémia (4 alkalom)	184 fő
3 kortárs	32 fő
Játszóház (2 alkalommal)	125 fő
Múzeumi majális	200 fő
Kabay János Emlékhét	90 fő
Langaméta nap	67 fő
Szentmihályi Szivárvány könyvbem.	70 fő
Múzeumi Kézműves Tábor	280 fő
Agrárgép Találkozó	570 fő
Szentmihályi Nap és Kézműves vásár	1456 fő
Nyitott Templomok Hete	177 fő
Advent a Múzeumban	152 fő
Márton Nap	416 fő
Újévi koncert	220 fő
Filharmoniai Koncertsorozat (4 alk.)	1300 fő

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

Kulturális rendezvény neve	Résztevők száma
Gyerekszínház (3 alk. - 2 előadás alk.ként)	1800 fő
Felnőtt színház (4 előadás)	1400 fő
Ifjúsági előadás (3 alkalom)	1000 fő
Állami- és Nemzeti Ünnepeink (4 alk.)	2500 fő
Megajátszóház	300 fő
Hüllő- és kisállat börze (6 nap)	1300 fő
Költészet Napja (2 előadás)	370 fő
Könnýzenei koncert (2 alkalom)	500 fő
X. Öhönforgató Verseny és Néptánc Találkozó	3000 fő
Mozi- filmvetítés	500 fő
Kiállítások (5 alkalom)	700 fő
Ismeretterjesztő előadások (7 alk.)	400 fő
Dr. Zacher Gábor előadásai (2 alk.)	600 fő
Mozi- 33 alkalom - 66 vetítés	2700 fő
Idősek Napja	250 fő
Tisza-parti Dalostalálkozó	500 fő
Hankó László Zeneisk. Koncertjei	700 fő
Véradás (5 alkalom)	600 fő

4. melléklet: Városrészek lehatárolása

66. táblázat: Tiszavasvári városrészeinek utcaszintű lehatárolása

Városrészt határoló közterületek	Városrész területe az alábbi utcákra terjed ki
Belváros	
Polgári út (36. sz. főút), Hortobágyi főcsatorna - Egység u. - Zrínyi M. u. - Hősök u. - Ifjúság u. - Rajk L. u - Adria u. - Piac területe által behatárolt terület	Adria, Ady, Alkotás, Április 4., Arany János, Attila tér, Bacsó Béla, Bajcsy-Zsilinszky, Bartók Béla, Báthori, Bercsényi, Bethlen, Bocskai, Budai Nagy Antal, Egység, Esze Tamás, Február 1., Frankel Leó, Fürdő sor, Garami Ernő, Gyóni Géza, Hársfa, Hétvezér, Honfoglalás, Honvéd, Hősök, Ifjúság, Illés Béla, Kabay József, Kálvin, Kárpát, Kossuth Lajos, Köztársaság, Krúdy Gyula, Lehel, Mártírok, Munka, Nép, Nyírfá, Október 6., Polgári, Rajk László, Révai, Ságvári Endre, Sallai, Schönherz Zoltán, Szabolcsvezér, Úttörő, Vágóhíd, Városháza tér, Vasas, Vasvári Pál, Wesselényi, Zrínyi, Zsdánov
Belső-Szentmihály	
Polgári út (36. sz. főút), Egység u. kereszteződése - Egység u. - Állomás u. - Bajcsy-Zsilinszky u, vasút kereszteződése (Egyházterdő) - Tiszalök-Debrecen vasút vonala - Vörös Hadsereg u. Kinizsi u. - Adria u. által behatárolt terület, kivéve a belvárost	Állomás, Aradi Vértanúk, Arany János, Árpád, Babits Mihály, Bajcsy-Zsilinszky, Balassi Bálint, Bem József, Berzsényi Dániel, Bessenyei, Bocskai, Csokonai, Damjanich, Dózsa György, Egység, Fecske-köz, Fenyő, Fürst Sándor, Gábor Áron, Gárdonyi, Hősök, Ifjúság, Irinyi János, Jókai, József Attila, Káby János, Kabók Lajos, Kinizsi, Kisfaludy, Kossuth Lajos, Kunfi Zsigmond, Lónyai, Május 1., Március 21., Mátyás király, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond, Nagybecskerek, Partizán, Pethe Ferenc, Petőfi, Polgári, Rajk László, Rákóczi, Somogyi Béla, Sopron, Szabolcsvezér, Táncsics Mihály, Tompa Mihály, Vas Gereben, Vásártér, Vízmű, Vörös Csillag, Vörös Hadsereg, Vörösmarty, Zalka Máté, Zrínyi
Büdi városrész	
Keleti-főcsatorna - Polgári híd - Vasvári P. u. - Egység u. - Egység u.-tól nyugatra, a város közigazgatási határa felé eső terület	Akác, Alkotmány, Attila, Batthyány, Bereznai, Csapó, Császár köz, Csillag, Deák Ferenc, Déryné, Dobó Katalin, Egyház köz, Egység, Eötvös, Gorkij, Gólya, Hunyadi, Iskola, Korondi Béla, Kőkút, Kun Béla, Lenin, Mák, Makarenkó, Mester, Mihálytelep, Nagy Sándor, Nyíl, Pálffy, Salétromkert, Sólyom, Széchenyi, Szél, Szent István, Szilágyi, Temető, Tolbuchin, Vásártér, Víg, Víz
Gyári lakótelep	
Kinizsi u. - Vörös Hadsereg u. - Vörös Hadsereg u., Nánási u. kereszteződése - Kabay János u. - Alkaloida Vegyészeti Gyár - szerviz út közé eső terület - Bocskai u. végén fekvő terület	Bocskai, Élmunkás, Gergely Deák, Gyár, Kabay János, Kelp Ilona, Kinizsi, Vörös Hadsereg

Városrészt határoló közterületek	Városrész területe az alábbi utcákra terjed ki
Külső-Szentmihály	
A Tiszalök-Debrecen vasút vonalától keleti irányban a város közigazgatási határa felé eső terület	Benczúr Gyula, Erdő, Erkel Ferenc, Fehértói, Gépállomás, Katona József, Keskeny, Kiss, Kőrösi Csoma Sándor, Madách, Nánási, Őz, Szarvas, Széles, Toldi, Vasút, Vörösvári
Józsefháza és Dankópuszta	
A 36. sz. főút mellett közigazgatásilag kijelölt terület	Dankó tanya, Dobó István, Haladás, Hámán Kató, Polgári, Szabolcska Mihály, Szegfű, Szőnyi
Üdülőterület	
Polgári út (36. sz. főút) - Keleti főcsatorna vonala - szervíz út - Hortobágyi főcsatorna által bezárt terület	Boglárka, Csalogány, Hableány, Hajnal, Jázmin, Margaréta, Nefelejcs, Nyár, Nyárfa, Orgona, Pázsit, Pillangó, Rozmaring, Szellő, Szivárvány, Tavasz, Tiszavirág, Tölgyes
Ipari-gazdasági terület	
Keleti főcsatorna vonala - szervíz út - Alkaloida Vegyészeti Gyár - Tiszalök-Debrecen vasút vonala, valamint a város déli közigazgatási határa által bezárt terület	Nánási

Forrás: Tiszavasvári Város Önkormányzata

5. melléklet: Szegregátumok adatai

67. táblázat: Tiszavasvári szegregátumainak adatai (2011)

Mutató megnevezése	Tiszavasvári összesen	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum
Szegregátum lehatárolása		Józsefháza településrész a 36 sz. úttól délre	Toldi utca - Madách utca - Széles utca - Katona József utca - Kiss utca - Erdő utca - Széles utca - belterületi határ	Büdi városrész északi fele	3631 sz. út - Déryné utca - Attila utca - Gólya utca - Déryné utca - Nagy Sándor utca - Vig utca - Víz utca - Korondi Béla utca mindkét oldala - belterületi határ	Kun Béla utca mindkét oldala - Víz utca - Csillag utca mindkét oldala - belterületi határ
Lakónépesség száma	12848	181	1497	130	482	113
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	20,3	40,9	49,9	40,8	35,7	28,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,4	47,0	47,8	51,5	59,1	61,9
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	20,3	12,2	2,3	7,7	5,2	9,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	24,0	64,7	80,6	64,2	68,1	62,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	13,0	0,0	0,7	1,8	0,0	0,0
Lakásállomány (db)	4571	59	202	24	118	35
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	13,1	59,3	75,2	20,8	50,8	34,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	44,6	77,6	86,2	76,1	70,9	60,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	17,3	58,8	70,7	55,2	49,1	42,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	51,2	21,3	13,7	23,2	27,9	38,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	41,4	70,6	71,9	66,7	48,3	48,6
Alacsony presztízssű foglalkoztatási csoportokban	44,2	50,0	79,0	62,5	85,5	67,9

Mutató megnevezése	Tiszavasvári összesen	1. szegregátum	2. szegregátum	3. szegregátum	4. szegregátum	5. szegregátum
foglalkoztatottak aránya						
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	60,5	76,2	89,0	75,4	69,9	61,1
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	14,3	53,5	39,4	50,0	42,8	36,4
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	6,4	20,9	15,8	18,8	19,3	11,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	11,8	54,2	75,8	21,7	50,8	34,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	6,1	22,9	11,6	0,0	13,6	14,3

Forrás: KSH